

در این شماره می خوانید:

مردهای عنکبوتی دست از سر تاریخ بر نمی دارند!

«خلیج خزر» در تلاطم یک تصمیم خشک شد

چراغ کبریت سازی رو به خاموشی می رود

حذف همسایه ها با معماری «عاریه ای»

همراه با ضمیمه آئین های عاشورایی

فهرست مطالب

آئین‌های عاشورایی

جامعه ایران

- ۳۲ ریگانی‌ها ۲۰۰ روز از سال آسمان را نمی بینند
- ۳۳ واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه‌ها آری یا خیر؟
- ۳۵ «خلیج خزر» در تلاطم یک تصمیم خشک شد/ عقب‌گرد محیط‌زیست
- ۳۷ بی‌توجهی به درآمد ارزی «توریسم درمانی» در قم
- ۳۹ مصائب خانواده ۵ قله‌های اراکی در شرایط گرانی
- ۴۱ مصائب دریای جنوب؛ از نابودی آبزیان تا انواع آلودگی نفتی و غیرنفتی
- ۴۳ نقش سفید گچ بر تن سبز بلوط‌های زاگرس
- ۴۷ همه آنچه زوار برای عبور از «خسروی» باید بدانند
- ۴۹ زلزله خاموش در سیستان/ نفس ۴۰۰ هزار نفر زیر آوار گردوغبار بند آمد
- ۵۱ مجموعه تخت سلیمان تکاب راه مناسب ندارد
- ۵۳ جمعیت گورخرهای زیست‌کره توران نصف شد
- ۵۵ حیوان گزیدگی در بام ایران اوج گرفت
- ۵۶ جزر و مد آزادسازی حریم دریا/ اجرای قانون شاید وقتی دیگر
- ۵۸ اینجایوی باروت کمتر استشمام می‌شود
- ۵۹ آتش در باغستان‌ها/ سالانه ۴۰ هکتار باغ سنتی می‌سوزد

فرهنگ و هنر ایران

- ۶۲ حکیم هزارها همچنان می‌درخشد/ لزوم تلاش بیشتر برای معرفی همدان
- ۶۴ حذف همسایه‌ها با معماری «عاریه‌ای»/ این خانه دور است
- ۶۶ وداع با خانه‌های خویشاوند طبیعت/ احیای معماری بومی شاید وقتی دیگر!
- ۶۹ تئاتر خیابانی کشور در مسیر بیراهه
- ۷۰ توجه به فرهنگ و زندگی مردم گیلان راز ماندگاری اشعار شیون فومنی

شناسنامه مجله

مدیر مسئول: علی عسگری
 شورای سردبیری: سید امیرحسین دهقانی، مسلم معین
 دبیر تحریریه: صدیقه حسینی
 مدیر هنری: محبوبه عزیزی
 با تشکر از: دبیران استانی خبرگزاری مهر و سرپرستان ۳۱ استان خبرگزاری مهر
 شماره تماس: ۴۳۰۵۱۱۹۰
 پست الکترونیک: Township@mehrnews.com
 آدرس: ایران، تهران، خیابان استاد نجات الهی، کوچه بیمه، پلاک ۱۸
 علاقمندان می‌توانند مقالات و مطالب خود را برای مجله ایران مهر ارسال کنند.

۷۱	رئیس‌علی دلواری‌ها ایستاده‌اند/ سرداری که نامش دشمن را می‌ترساند
۷۳	سفر رستم به تونل زمان در نمایش «بمانی رفتی، بمانی رفته‌ای»
۷۴	دقایقی با بازمانده نسل منبرسازان/ ساخت ۴۰ منبر نفیس برای مساجد
۷۵	سینماهای آذربایجان غربی متروکه شدند
۷۶	گلستان مکان مناسب اجرای تعزیه ندارد/ موازی کاری دستگاه‌های متولی
۷۷	روایتی از قلب بویراحمد تا کمپ ۱۷ تکریت

میراث ایران

۷۹	سفر به سرزمین پرمز و راز اورامان
۸۱	میراث عصر سلجوقی مروج معماری ایرانی
۸۳	مکتب «فلزکاری» که روح را «جلا» می‌دهد/ حکایتی از مس تا طلا!
۸۴	ریتمی که دیگر نواخته نمی‌شود/ سکوت به جان بازار مسگران افتاد
۸۶	مردهای عنکبوتی دست از سر تاریخ بر نمی‌دارند/ صعود به ارگ کریمخان

اقتصاد ایران

۸۸	وقتی گرانی بر سر دانش‌آموزان سایه می‌اندازد/ رشد ۳ برابری قیمت‌ها
۸۹	مرهم گیاهی برای زخم اقتصادی/ نسخه‌ای کارساز برای آذربایجان شرقی
۹۰	«آناهیتا» اسیر بی‌تدبیری بزرگ‌ترین هلدینگ‌های سرمایه‌گذاری کشور
۹۲	نقدحزوبیان به طرح بانکداری مجلس/ فرسنگ‌ها فاصله تا رستگاری بانک‌ها
۹۴	صادرات خرمای بم به ۵۰ کشور
۹۵	درختان کرمان زرد پوش شدند/ صدای بال مگس‌ها در گوش کشاورزان
۹۶	پای اقتصاد مقاومتی همچنان لنگ می‌زند/ عملکرد ضعیف دولت و بانک‌ها
۹۹	رؤیای بربادرفته ۱۰۰۰ شغل/ چرخ پروژه‌های بیکارترین استان پنچر است!
۱۰۰	منطقه آزاد اروند تنها در حد یک نام
۱۰۳	صنعت یزد قربانی تصمیم‌های غلط
۱۰۴	چراغ کبریت‌سازی روبه خاموشی می‌رود
۱۰۶	گران‌ترین عوارضی گران‌تر شد/ صدای اعتراض در آزادراه لاکچری پیچید

■ صدای گریه‌های مادران در رثای علی‌اصغر، شیرخواره کربلا در آئین شیرخوارگان حسینی طنین‌انداز و هم‌زمان با اولین جمعه محرم، مصلا و تکایای مذهبی مملو از حضور کودکان و شیرخوارگان با سربندهای «یا علی‌اصغر» و «یا حسین (ع)» شد.

■ هنرهای آئینی همواره بهانه‌ای برای عرض ارادت به ساحت سیدالشهدا بوده است، ارادتی به وسعت جغرافیای کشورمان از شمال تا جنوب و از شرق تا غرب؛ به این بهانه نگاهی به آئین تعزیه در استان‌ها داریم.

■ وجود مهاجران و اقوام از کشورهای مختلف و اجرای سبک‌های متنوع عزاداری در قم این شهر را به گنجینه‌ای از فرهنگ‌های عاشورایی در کشور تبدیل کرده است.

آئین‌های عاشورایه

محرم در میان اقوام ایرانی

آیین‌های عاشورایی دیار گیل و دیلم / از «طشت گذاری» تا «علم بندی»

هم‌زمان با محرم الحرام هر منطقه‌ای از ایران اسلامی مراسم خاصی برای عزاداری و سوگواری شهادت سرور و سالار شهیدان امام حسین (ع) و ۷۲ یار باوفایشان در دشت کربلا دارد. آنچه در این میان بیش از سایر موارد به چشم می‌آید این است که عزای حسین (ع) عالم‌گیر بوده و مرد و زن، پیر و جوان و کودک، کرد و لر، عرب و فارس و بلوچ و گیلک نمی‌شناسد هر کسی در این میان دوست دارد به سبک و سیاق خود، در ماتم شهید کربلا سوگواری کند.

استان گیلان نیز همانند سایر مناطق ایران برای این ایام آداب و رسوم و آیین‌های مختلفی دارد که برگرفته از فرهنگ غنی و سابقه تاریخی این استان است.

و اما محرم در میان گیلانیان از جایگاه خاصی برخوردار بوده و حال و هوایی وصف‌نشدنی دارد از همین رو از هفته قبل از رسیدن این ماه مردمان این استان خود و محله‌ها را برای عزاداری سرور و سالار شهیدان آماده می‌کنند. در و دیوار و حتی سردر منازل و بازار و محل کار خود را رخت سیاه و عزا می‌پوشانند و هر کسی به‌اندازه وسع و توان حتی با پخشر یک جعبه خرما عشق و ارادت خود به سرور و سالار شهیدان را به نمایش می‌گذارد.

به گفته مدیرکل میراث فرهنگی گیلان، ۱۱ آیین عاشورایی گیلان در فهرست آثار ملی کشور ثبت شده که می‌توان به علم بندی ماسوله، طشت گذاری تالش و آستارا، چهل منبر، کرب زنی و یازدهم روز لاهیجان، تعزیه دیلمان و ضیابر، علم واچینی، مراسم تاسوعای آقا سید شرفشاه دارسرا، مراسم چهل علم، مراسم هفت کوهگانه و نظام مدیریت سنتی مراسم عزاداری دهه اول محرم در ماسوله اشاره کرد. اما در این میان آیین‌های دیگری همچون مراسم «دفن شهدا» و «استننه تاشی» نیز وجود دارد که اگر چه ثبت ملی نشده‌اند اما هر ساله با شور و حال خاصی برگزار می‌شوند.

آنچه در همه این آیین‌ها می‌توان آن را دید و جزو جدایی‌ناپذیر آیین‌های محرم استان گیلان است هنرهایی چون شعر، تعزیه، موسیقی و نوحه‌خوانی است و به واسطه این هنرها پیام‌های عاشورا توانسته تا به امروز به خوبی انتقال پیدا کند.

در این آیین اعضای هیئت امنای مساجد و تعدادی از ریش‌سفیدان با قرار دادن طشتی مسی پر از آب در گوشه‌ای از محوطه مسجد و تکایا به یاد سقایی تشنه حضرت ابوالفضل العباس (ع) عزاداری می‌کنند. عزاداران با شور و احساس برگرفته از حالات درونی، نوید فرارسیدن ماهی سرشار از سوگ و ماتم را داده و با برافراشتن بیرق‌های مزین به نام ائمه اطهار (ع) در قالب دسته‌های مختلف به سوگواری می‌پردازند.

کرنا نوازی سنت دیرینه گیلانی‌ها

یکی از سنت‌ها و آیین‌های قدیمی که در برخی مناطق استان گیلان هم‌زمان با محرم و صفر انجام می‌شود «کرنا نوازی» است که بیشتر در شهرهای آستانه اشرفیه، رحیم آباد، واجارگاه

آغاز سوگواری‌های ماه محرم با برگزاری آیین طشت گذاری

آیین طشت گذاری یکی از قدیمی‌ترین آیین‌های عاشورایی در میان مردم ترک‌زبان کشور است که بنا بر برخی روایات تاریخی، برگزاری آن ریشه در عصر صفوی دارد. این مراسم که به‌نوعی استقبال از ماه محرم است، هم‌زمان با روز ۲۷ ذی‌الحجه آغاز شده و تا روز سی‌ام ذی‌الحجه ادامه می‌یابد.

هرچند اصالت برگزاری این آیین به شهر اردبیل بازمی‌گردد اما طی سال‌های گذشته بخش اعظمی از شهرهای ترک‌نشین در استان‌های مختلف به‌ویژه در آذربایجان شرقی و غربی، زنجان و در شهرهای آستارا و تالش گیلان به برگزاری این مراسم پرداخته‌اند.

دو دستش را بالا برده و بر سینه می‌کوبد، می‌گوید شاخسی (شاه حسین) و سر دسته دوم نیز جواب می‌دهد و می‌گوید واخسی (وای حسین) که اعضای هر دو گروه نیز این شعارها را سر می‌دهند.

تعزیه‌ای با بیش از ۳۰۰ سال سابقه

مراسم تعزیه دهستان ضیابر شهرستان صومعه‌سرا با قدمت بیش از ۳۰۰ سال یکی از قدیمی‌ترین و ریشه‌دارترین آیین‌های مذهبی است که از شهرت ملی برخوردار بوده و هر ساله هزاران نفر از سراسر ایران اسلامی برای دیدن آن خود را به این شهرستان و ضیابر می‌رسانند. این شبیه‌خوانی توسط «هیئات ذوالجناح» و برگرفته از کتب و نسخ قدیمی اجرا می‌شود.

از چند روز مانده به عاشورای حسینی در این دهستان جنب‌وجوش خاصی میان جوانان و پیران مشاهده می‌شود همه خود را برای روز عاشورا و اجرای تعزیه آماده می‌کنند. تعزیه‌ای که تمام وقایع عاشورا را برای بیننده به نمایش می‌گذارد به همین خاطر همه تلاش می‌کنند تا شاید نقش کوچکی در اجرای این نمایش آیینی داشته باشند.

ظهر عاشورا شده و قبل از حرکت کاروان اصلی سپاهی از سربازان «ابن زیاد» در کوچه‌ها و خیابان‌های ضیابر به تاخت می‌روند و از همه می‌خواهد که از سر راه «ابن زیاد» کنار روند. در ادامه، حرکت کاروان امام حسین (ع) از مدینه به مکه و کربلا و حرکت اسرا از کربلا به شام توسط «هیئات ذوالجناح» به نمایش گذاشته می‌شود و کجاوه‌ها و خیمه‌ها یک‌به‌یک در مقابل دیدگان سوگواران حاضر که از همان ابتدای اجرای تعزیه نم‌اشک چشمانشان را خیس کرده به حرکت درمی‌آیند.

حرکت خیمه‌های امام حسین (ع)، حضرت ابوالفضل عباس (ع)، حضرت زینب کبری (س)، حضرت علی‌اکبر (ع)، قاسم بن الحسن (ع)، حضرت عون بن جعفر (ع) (فرزند حضرت زینب) و حضرت علی‌اصغر (ع) یکی دیگر از بخش‌های این تعزیه است که از حسینیه ضیابر با رنگ‌های متفاوت و تزئینات متنوع و زیبا به حرکت درمی‌آید. در ادامه تابوتی حامل سر غرق به خون شش‌ماهه امام حسین (ع) به نمایش گذاشته و در این میان سپاهیان قرمز پوش با صورت‌ها و شمشیرهای خونین به اسرا حمله می‌کنند هم‌زمان با اجرای این صحنه صدای ناله و شیون زنان و مردان از هر گوشه‌ای به گوش می‌رسد.

حرکت ۱۴ بیرق به نشانه ۱۴ معصوم، سرهای بریده شهدای کربلا که به گفته اعضای «هیئت ذوالجناح» قدمت بسیاری از آن‌ها به بیش از صدساله می‌رسد

خود که با پارچه‌های سبز و مشکی علم بندی شده است را از قدیمی‌ترین علمدار شهر تحویل می‌گیرند. حاضران در هیئت‌ها همراه علم‌ها بر سر و سینه‌زنان میر علمدار حضرت عباس (ع) را صدا می‌زنند. علم‌ها تا پایان صفر در مسجد چهار محل نام‌برده شده مانده و سپس طی مراسمی به نام علم واچینی که در حال حاضر برگزار نشده لباس‌ها کنده می‌شود. علم و پنجه‌های آن تنها تا روز تاسوعا سبزپوش هستند و با رسیدن روز عاشورا این لباس‌ها کنده و بر علم و پنجه‌های آن لباس مشکی می‌پوشانند. این آئین به شماره ۶۸۸ در فهرست آثار معنوی، ثبت ملی شده است.

آئین سنتی شاخسی واخسی تاسوعای حسینی (ع) در آستارا

آئین سنتی شاخسی واخسی در تعدادی از روستاهای بخش مرکزی و لوندویل شهرستان مرزی آستارا برگزار می‌شود. این آیین از قدمت زیادی برخوردار است که در دهه نخست ماه محرم برگزار می‌شود و در ایام تاسوعا و عاشورای حسینی (ع) به اوج خود می‌رسد. این آئین مذهبی که معمولاً با احسان و نذورات مردم منطقه همراه است، با صدای طبل و سنج و برافراشتن علم‌ها حال و هوای دیگری به خود می‌گیرد. محوطه مساجد روستاهای شونده چولا، خانه‌های آسیاب، شونان و کانرود برگزار کنندگان این آئین هستند.

شاخسی واخسی از جمله رسومی است که اندک‌اندک غبار فراموشی بر چهره‌اش می‌نشیند و سال‌به‌سال از تعداد مساجد برگزار کننده این آئین کاسته می‌شود. در سال‌های نه‌چندان دور، افراد میان‌سال و بزرگسال عمده تشکیل‌دهنده دسته‌های شاخسی واخسی بود و حالا با سپرده شدن این وظیفه به جوانان، اندکی از این شور و حال کم شده است.

در این مراسم عزاداران و سوگواران به دو دسته تقسیم و رو به روی هم قرار می‌گیرند هر دسته یک نفر سردسته دارد که در اول صف قرار گرفته و بقیه نیز به ترتیب در کنار سردسته‌ها در یک ردیف طولی قرار دارند، سردسته اول که قرار است این مراسم را شروع کند بعد از ساکت شدن اعضای دسته‌ها و تنظیم صف‌ها با صدای بلند فریاد برمی‌آورد «حیدر» و سردسته دوم در پاسخ می‌گوید «علی (ع)» و بقیه اعضا نیز به تبعیت از سردسته خود با صدای بلند این کلمات را تکرار می‌کنند.

سپس سردسته گروه اول با صدای بلند و درحالی که

و کلاچای در شرق استان گیلان اجرا می‌شود. کرنا نوازی در استان‌های گیلان، خراسان و فارس مرسوم است.

کرنا به صورت دسته جمعی و در قالب گروه‌های ۱۰ نفره کرنا نواز نواخته می‌شود که یک نفر سرگروه بوده و بقیه او را همراهی می‌کنند. طریقه نواختن کرنا به این شکل است که شخصی با تجربه به عنوان تک نواز گروه، نوایی را در کرنا دمیده و بقیه پاسخ می‌دهند. تک نواز گروه، مصیبتی از امام حسین (ع) را در داخل کرنا دمیده و پس از آن صدای «وای وای» از کرنا می‌رسد در این لحظه گروه، نوای «حسین وای» را در کرنا می‌دمند بدین ترتیب شنوندگان «وای وای، حسین وای» را از تک نواز و گروه او می‌شنوند.

کرنا شمال «درانزای» نیز نامیده می‌شود. کرنا در گیلان بدون زیانه و سوراخ بوده از سه قسمت تشکیل می‌شود قسمتی که در دهان قرار می‌گیرد، قسمت بدنه آن که گاهی اوقات به بیش از ۳۶۰ متر می‌رسد و قسمت سر آن که خمیده و به شکل عصا است.

علم بندی در ماسوله

هرساله ماه محرم در شهر ماسوله حال و هوای دیگری دارد. پشت‌بام‌های پلکانی این شهر میزبان عزادارانی است که از نقاط مختلف آمده‌اند. «علم بندی» یکی از آئین‌های ماه محرم در این شهرک تاریخی است برخی مورخان معتقدند که این مراسم در دوره صفویه به شکلی مدون و نظام‌مند درآمده و بنا به برخی روایات تاریخی قدمت این مراسم نزدیک به هشت قرن است.

این مراسم با توجه به معماری خاص این شهرک تاریخی هرساله شاهد استقبال زیادی از دوستداران اهل‌بیت (ع) به‌ویژه امام حسین (ع) است. حضور گردشگران داخلی و خارجی و همچنین شهروندان گیلاتی از شهرهای مختلف این استان زینت‌بخش این مراسم مذهبی و تاریخی است.

شهر ماسوله دارای چهار دسته عزاداری در چهار محله «مسجد بر، خانه‌بر، کشه سر و اسد محله» است که مراسم علم بندی با نواخته شدن سنج و شیپور برای خیر کردن این چهار دسته و اهالی محل آغاز می‌شود. بر اساس سنت‌های قدیمی، هر محله چند علمدار از خانواده‌های اصیل، ریشه‌دار و قدیمی دارد که وظیفه علمداری، نسل به نسل به آنان رسیده و دسته‌های عزاداری ماسوله با نوای «ای اهل حرم میر علمدار نیامد» شروع به سینه‌زنی کرده و به‌نوبت وارد صحن امامزاده «عون بن علی» شده و هر دسته علم مسجد

در این تعزیه به نمایش گذاشته می‌شود.

صحنه جنگ عاشورا نیز در میدان ضیابر و نزدیک مسجد برای سوگواران و حاضران به نمایش گذاشته می‌شود. صحنه‌ای که در آن یاران و اصحاب امام حسین (ع) تک‌تک از اسب پیاده و در جنگ حق و باطل شرکت کرده و یک‌به‌یک نیز به شهادت می‌رسند. آتش زدن خیمه‌ها نیز صحنه‌های پایانی شبیه‌خوانی تعزیه ظهر عاشورا توسط هیئت ذوالجناح است. ادامه این مراسم که مربوط به گزارش شمر از چگونگی کشته شدن شهدای کربلا برای این زیاد است در حیاط خانه رضوی (منزل مرحوم آیت‌الله ضیابری) به تصویر کشیده می‌شود.

کرب زنی

کرب زنی یا کرب زنی از آیین‌های ویژه عزاداری در ماه محرم است که اجرای آن بیشتر در لاهیجان دیده می‌شود. «کرب» قطعه چوبی استوانه‌ای شکل به وزن ۴۰۰ تا ۶۰۰ گرم تراشیده شده، به اندازه‌ای که در کف دست جا می‌گیرد و سطح بیرونی آن صاف است. در پشت آن بندی قرار دارد که به پشت دست می‌افتد. کرب در کف دست قرار می‌گیرد و

انگشتان برگرد آن حفاظ می‌شوند. عزاداران هر کدام یک جفت کرب را در دست می‌گیرند و به آهنگ نوحه‌ای که خوانده می‌شود آن‌ها را برهم می‌کوبند. کرب زنان ضمن هماهنگی و هم‌نوایی باهم نمادی از همدلی و اتحاد از خود نشان می‌دهند و ناله کرب آنان بیانگر ناله جمادات و زمین و زمان بر حسین (ع) و یارانش است. گفته می‌شود ورود کرب به استان گیلان مربوط به سفر محمدابراهیم غیرائی (متخلص به فانی) در اواخر قرن ۱۲ شمسی به کربلا است که این نوع عزاداری را کشف و بعد از بررسی درباره تاریخچه و فلسفه آن در بازگشت به شهر خود (لاهیجان) آن را با خود آورد.

این رسم در گیلان روز عاشورا و در محله «شعربافان» لاهیجان اجرا می‌شود.

چهل منبر

اما یکی دیگر از آیین‌های سنتی در ایام محرم که در شهرستان لاهیجان انجام می‌شود از قدمت بسیاری برخوردار بوده چهل منبر است که در تمامی محله‌های قدیمی این شهر سوگواران حسینی آن را انجام می‌دهند. در این مراسم تمامی منازلی که در

طول سال در آن مراسم روضه برپا می‌شود و منبری دارند آن را بیرون از خانه گذاشته و تشتی که تا نیمه از گل انباشته شده بر روی منبر می‌گذارند و مقداری برنج در کنار آن و در ظرفی دیگر قرار می‌دهند. با غروب آفتاب، سوگوارانی که حاجتی دارند درحالی که ۷۲ شمع و ۷۲ دانه خرما به یاد ۷۲ شهید دشت کربلا در دست دارند از چهل منبر می‌گذرند. سوگواران که از کنار هر منبری می‌گذرند شمع‌ها را بر روی آن روشن کرده و بر گل درون تشت فرومی‌کنند. سپس دانه‌های خرما در کنار تشت می‌گذارند و چند دانه برنج از کنار تشت برمی‌دارند و پس از خواندن دعا و بیان خواسته‌اش به‌سوی منبر دیگر می‌روند به همین ترتیب از ۴۰ منبر می‌گذرند.

این مراسم در سکوت انجام می‌شود. عزاداران وقتی به خانه می‌رسند برنجی را که در چهل منبر گردآورده با برنجی که در خانه دارند مخلوط کرده و فردای آن روز آن را می‌پزند و می‌خورند با این امید که حاجتشان برآورده شده و به سفرهایشان برکت داده شود.

حرکت نمادین قوم بنی اسد برای تدفین شهدای کربلا

جدای همه این مراسم‌هایی که هر کدام از آن‌ها از قدمت چند صدساله برخوردارند، هستند مراسم‌هایی که از سابقه چند صدساله برخوردار نبوده ولی در طول همان سال‌هایی که برگزار شده‌اند شاهد حضور گسترده عزاداران حسینی بوده و کم‌کم به خیل مراسمات سابقه‌دار می‌پیوندند. حرکت نمادین کاروان «قوم بنی اسد» در صومعه‌سرا یکی از این مراسمات بوده که از سابقه بیش از ۳۰ ساله برخوردار است اما هر ساله با شور حسینی بیشتری برگزار می‌شود.

«بنی اسد» نام تیره‌ای از قبایل عرب، از فرزندان «اسد بن خزیمه بن مدرکه» است که در سال ۶۱ ه. ق بعد از شهادت امام حسین (ع) و یارانش، پیکر مطهر شهدای حادثه عاشورا به خاک می‌سپارند. بر اساس روایات این قبیله در سال ۱۹ هجری از حجاز به عراق رفته و در کوفه و فازریه از نواحی کربلا سکونت داشتند.

در روایات آمده که بعد از حادثه کربلا و به شهادت رسیدن امام و یارانش در ظهر عاشورا، زنانی از دسته سوم از آن مسیر عبور می‌کردند که با اجساد مطهر شهدا مواجه شده و تحت تأثیر قرار گرفتند و به جهت فرستادن همسرانشان برای تدفین پیکرها به سمت قبایل خود حرکت می‌کنند. این زنان بعد از امتناع همسرانشان از انجام این کار، خود با برداشتن بیل و کلنگ به دشت کربلا می‌روند البته بر اساس همین روایات در ادامه مردان به آن‌ها ملحق شده و شهدای کربلا را تدفین می‌کنند.

حرکت نمادین کاروان قوم بنی اسد یک‌شب بعد از حادثه عاشورا در صومعه‌سرا اجرا می‌شود و در شب ۱۲ محرم هیئت عاشقان ثارالله مسجد جعفری بعد از اقامه نماز و مغرب و عشاء کاروان قوم بنی اسد خود را به سمت مسیرهای منتهی به مسجد جعفری حرکت می‌دهد. افرادی هستند که با شرکت در این مراسم نذر کرده و زمانی که حاجت‌روا می‌شوند لقمه‌های «نان و پنیر و سبزی»، «نان و کتلت» و «یا نان و شامی» تهیه کرده و در کیسه‌ها و یا زنبیل ریخته و به هیئت تحویل می‌دهند، هیئت نیز آن را در طول مسیر حمل کرده و به‌صورت نمادین در بین اسرا تقسیم می‌کند.

۴۰۰ سال نقاره نوازی به عشق حسین (ع) / سنتی که قرن‌ها سینه به سینه شد

شهر شهداد جنوبی ترین شهر حاشیه کویر لوت است، این شهر قرن‌هاست مامنی برای حاشیه نشینان کویر بوده است.

نام این شهر هر چند با تکیه بر سابقه دیرینه و فرهنگ و تاریخ بی نظیرش بر سر زبانها جاری شده است و تنها اثر ثبت جهانی ایران را نیز در خود جای داده است اما مردمش آداب و رسوم بومی و محلی خاص خود را دارند و این نکته نیز از جذابیت های این منطقه است.

شهداد در اکثر کشورهای جهان به نام کویر و کلوت شناخته می شود آرامش مثال زدنی سکوت کویر اما با فرا رسیدن ماه محرم با صدای نقاره ها می شکند.

شهداد در اکثر کشورهای جهان به نام کویر و کلوت شناخته می شود آرامش مثال زدنی سکوت کویر اما با فرا رسیدن ماه محرم با صدای نقاره ها می شکند

پیر مردی که سالها سینه به سینه هنر نقاره نوازی در خانواده اش وجود داشته و حالا در تلاش برای آموزش نقاره نوازی به فرزندان و نوه هایش است پشت طبلهای مسی می نشیند و به یاد امام حسین بر طبلهای مسی می گوید.

صنعت مس یکی از هنرهای کهن مردم شهداد بوده و در کاوش های تاریخی نیز می توان کوره های ذوب مس را در این منطقه مشاهده کرد.

پیرغلام عزاداری امام حسین(ع) که نقاره زنی را از جوانی آموخته است ۹۴ سال سن دارد، وی در مجاور امامزاده ای مورد احترام مردم شهر شهداد می نشیند و نقاره می زند.

حالا پسران و نوه های علی کرم شجاعی نیز دست به کار شده اند و این هنر را یاد گرفته اند و دسته های عزاداری شهر شهداد با صدا و نوای نقاره ها به عزاداری می پردازند.

نقاره زنی در عزای سالار شهداء

هنری سنتی که قرن‌هاست در گوش مردم شهداد پیچیده و با آن مانوس شده اند این روزها نیز در کنار اشکها و ماتم مردم، در رثای شهادت امام حسین و بارانش دل مردم را به کربلا می برد.

کرم شجاعی همچنین عاشق امام رضا(ع) است و نقاره زنی اش در شهداد را در امامزاده زید شهداد هر صبح و شام انجام می دهد.

این نقاره زن که یکی از قدیمی ترین هنرمندان موسیقی نواحی نیز محسوب می شود می گوید نمی تواند از اهل بیت(ع) دل بکند و به یاد آنها در امامزاده زید نقاره می زند.

نوازنده ای که خود و طبلهایش نزدیک یک قرن عمر دارند

نکته جالب اینکه قدمت طبلهای مسی اش بیش از یک قرن است و از خودش هم پیر ترند.

اگر در زمان طلوع و غروب آفتاب در نزدیکی امام زاده زید باشید صدای نقاره ها را هر روز صبح می شنوید.

با دقت انجام شود.

وی می گوید: نقاره اما مختص عزای نیست بلکه در ایام شادی نیز نواخته می شود و ریتمها کاملا متفاوت است.

در دهه اول محرم نقاره زنی آغاز می شود و در روز نخست ماه محرم و قبل از روضه خوانی در مجالس قدیمی شهداد انجام می شود.

این سنت اما از روز ششم نقاره زنی در هیئتهای سینه زنی و زنجیر زنی نیز انجام می شود.

حالا مردم با صدای این طبلها قصد عزای کرده اند، سنت ها مانند گذشته ادامه دارد و پسران و نوه های علی کرم این آیین ریشه دار را ادامه می دهند.

کرم علی افتخار می کند که با صدای نقاره نوازی اش مردم نماز می خوانند و عزاداری امام حسین را انجام می دهند.

نقاره نوازی شهداد ثبت ملی شده است

مسئول میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری شهداد در گفتگو با مهر می گوید: این هنر طی ۴۰۰ سال گذشته در این شهر انجام می شده است و خوشبختانه هنری در معرض انقراض نیست. ابراهیمی افزود: در ایران این نقاره نوازی در شهداد و مشهد برگزار می شود و هم اکنون این مراسم در شهداد انجام می شود.

وی بیان کرد: مراسم نقاره نوازی به دلیل نوع ساز، ریتم نوازی، نوع جنس طبلها، سال ۹۱ در لیست آثار معنوی میراث فرهنگی ثبت شده است.

وی از گردشگران مذهبی دعوت کرد برای مشاهده این سنت قدیمی به این شهر سفر کنند.

حالا مردم شهر شهداد عزاداریهای خود را مطابق با سنتهای خود برپا می کنند و امید دارند در قرنهای آتی نیز این سنت به آیندگان منتقل شود.

طبلهایی کوچک و بزرگ که سالهاست در مراسمهای مردم شهداد نواخته شده اند و حالا نقش اصلی در دسته های عزاداری ایام محرم دارند.

عشق به اهل بیت جزئی از زندگی من است و نمی توانم از این کار دل بکنم چون نقاره ها به عشق آنها به صدا در می آیند

علی کرم شجاعی می گوید: عشق به اهل بیت (ع) جزئی از زندگی من است و نمی توانم از این کار دل بکنم چون نقاره ها به عشق آنها به صدا در می آیند.

وی می گوید: چهار طبل دارم که ابعاد آن ها متفاوت است کار نقاره زنی به صورت مداوم از ۵۶ سال قبل تا کنون ادامه داشته است این هنر را به فرزندان و نوه هایم آموخته ام و آنها نیز به من کمک می کنند.

وی که کار اصلی اش را کشاورزی می داند می گوید: بعد از نقاره زنی به مزارعه می روم و کار را آغاز می کند و مردم شهداد نیز سالهاست با نوای همین نقاره ها نماز خوانده اند و ایام ماه رمضان روزه گرفته اند و در محرم عزاداری کرده اند.

وی می گوید: طبل ها مسی است و روی آنها یک پوست از چرم کشیده شده است و به جز بخش مسی که قدمت بالایی دارد پوست چرمی گاو در صورت پاره شدن تعویض می شود.

نقاره زنی فقط در شهداد و مشهد انجام می شود

کرم شجاعی بیان کرد: نقاره زنی فقط در مشهد و شهداد انجام می شود و تفاوت نقاره زنی ما در مقایسه با مشهد یک چوب بیشتر است که نواخته می شود.

وی تاکید دارد که چرم گاو باید از پول کاملا حلال و بدون ایراد باشد و می گوید: نواهای نقاره زنی در هر زمان بنا به مناسبت کاملا متفاوت است و باید

آیین‌ها و مراسم‌های عزاداری آذربایجان؛

عزاداری به سبک عجم و عرب تا شاه حسین گویان در تبریز

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Vahid AbdiMEHR NEWSAGENCY
Photo: Vahid Abdi

می‌شوند و بر اساس نوبتی که نوشته شده و برنامه‌ای که چاپ می‌شود برای عزاداری به این بازار می‌آیند. در اول هر دسته عرب‌ها، سپس زنجیر زنان و در آخر نیز عجم‌ها می‌آیند و بازار نیز تا سوم امام حسین (ع) تعطیل است؛ برای امنیت بازار نیز نیروهای پلیس نیز می‌آیند و تمام مغازه‌هایی که در مسیر عزاداری‌ها هستند از خرید و فروش دست کشیده و میزبانی عزاداران را می‌کنند.

شبیه خوانی نماد شیر و حضرت حر در روز عاشورا

عرب‌ها با دو دست سینه می‌زنند اما عجم‌ها با یک دست؛ در قدیم ایام تقریباً ۴۵ سال پیش در شبیه خوانی محله شتران، که طبق روایتی که در شب به آتش زدن خیمه‌ها، شیری آمده بود شخصی لباس شیر می‌پوشید و همه ندا می‌دادند ای شیر یتیمش بوگون هرایه، امداد اله آل مصطفایه که حتی شبیه حضرت حر را نیز می‌آوردند؛ اما در قدیم ایام شبیه کودکان العطش نیز می‌آمد که دیگر نیست.

کارشناس تشکل‌های دینی اداره کل تبلیغات اسلامی در گفت و گو با خبرنگار مهر بیان می‌کند: برخی از آیین‌های عزاداری وجود دارد که مطابق عقل و نقل یعنی شرع مقدس بوده اما برخی به مرور زمان دچار آسیب و تحریف می‌شوند.

محمد فتح الله زاده برگزار می‌مجلس روضه خوانی، سینه زنی و زنجیر زنی را از جمله عزاداری‌ها معرفی می‌کند؛ شاه حسین گویان نیز یکی از اشکال عزاداری استان می‌باشد که باید به دور از هر گونه پیرایه، آسیب و بدعت مورد توجه قرار گیرد.

وی با اشاره بر اینکه آسیب با خرافه و بدعت تفاوت دارد اضافه می‌کند: اختلاط زن و مرد یا راه بندان بخاطر عزاداری از جمله آسیب‌هایی است که حرام شمرده می‌شود.

فتح الله زاده در پایان توضیح می‌دهد: هر امری که در عزاداری‌ها باعث وهن شده و سطح دین را در انظار دیگران سبک جلوه دهد حرام است.

اینجا باید حکایت عاشقی اباعبدالله الحسین را از ریش سفیدان بازار مسقف تبریز شنید که از سنین کودکی در کنار پدر خود، راه و رسم عاشقی و ایثار را آموخته‌اند. ماه محرم ماهی است که تمام دلدادگان حسین بن علی، بیعت وفاداری خود به خاندان اهل بیت علیهم السلام را تجدید می‌کنند.

یکی به زیر این مشعل رفته و دو نفر دیگر به دنبالش راه می‌افتد که یکی سطل آب را با خود برده و دیگری آب را از سطل برمی‌دارد و به آتش گردان می‌ریزد تا او را خنک کند. عزاداران، این مشعل‌ها را با زنجیرهای بلندی در دست یا آتش مشعل اصلی روشن کرده و بر سر عزاداران می‌گردانند.

دسته‌های عرب و عجم در عزاداری محرم

اما دسته‌های عرب، عجم و زنجیرزنان بازار بزرگ سرپوشیده تبریز، حال و هوای دیگری دارد دسته‌جات عزاداری که بدون استفاده از طبل و حفظ اصالت خود، سالیان سال است که در این بازار در سوگ مولای خود ندای عاشقی سر می‌دهند.

ایام محرم که فرا می‌رسد لباس حجره‌داران هم‌رنگ پرچم‌هایی می‌شود که سرتاسر بازار را در بر گرفته است. اینجا تنها کسی که از تمام دسته‌جات عزاداری بازار با خبر است حاج محمد تقی شهیری است.

حجره‌ای با درهای چوبی که فرشی نیز زیر پاهایت پهن است؛ مغازه حاج محمد آماده عزاداران حسینی است میز و صندلی‌هایی که کنار هم چیده شده و سماورهای بزرگ و استکان‌هایی که روی آنها را با پارچه‌ای پوشانده است.

۳۶ سالی می‌شود که حاج محمد در این بازار مغازه دارد و ریش سفیدهای بازار نیز برای صحبت از عزاداری‌هایی که به رسم هر سال قرار است در این بازار برگزار شود به حجره حاج محمد می‌آیند.

دسته‌جات عزاداری ۲۴ محله قدیمی در بازار مسقف تبریز

حکایت عزاداری‌های ماه محرم را باید از زبان ریش سفیدهای بازار بزرگ تبریز شنید؛ از قدیم ایام در این بازار از روزهای اول محرم تا سوم امام حسین (ع) دسته‌جات عزاداری ۲۴ محله قدیمی که در تبریز وجود دارد به این بازار می‌آیند. این را حاج محمد شهیری از ریش سفیدهای بازار بزرگ تبریز می‌گوید که بهتر از همه از حال و روز دسته‌جات عزاداری در این بازار با خبر است.

مغازه‌هایی که دست از خرید و فروش می‌کشند

دسته‌جات عزاداری از ابتدای بازار صادقیه جمع

حکایت این روزها را باید از عاشقان سیدالشهدا پرسید که با فرا رسیدن ماه محرم، رخت عزا بر تن می‌کنند و با ارادت خاصی بر مولای خود اشک می‌ریزند. ماه محرم که فرا می‌رسد پرچم و علم‌های سیاه در جای جای شهرها برافراشته می‌شود.

عزاداری مردم آذربایجان در روزهای محرم، زبازند خاص و عام است که از دیرباز مطرح بوده و تا به امروز نیز ادامه دارد. شاه حسین گویان (شاخسی) نوعی مراسم مذهبی است که در ایام ماه محرم در بیشتر نقاط آذربایجان و به طور گسترده در تبریز برگزار می‌شود این مراسم از اول محرم تا دهمین روز از همین ماه و ظهر عاشورا ادامه می‌یابد. در زبان ترکی آذربایجانی مردم به این مراسم «شاخسی» می‌گویند که کوتاه شده واژه «شاه حسین» است.

علم بندی سنت رایج در مراغه

علم بندی از آیین‌های قدیمی و تقریباً منحصر به فرد هیأت‌های حسینی در مراغه می‌باشد؛ این عزاداری بدین گونه است که علم‌ها پس از برافراشته شدن در این روز تا بیست و هشتم ماه صفر در محلات بر پا مانده و پس از این روز به پایین کشیده می‌شود. هیأت‌های عزاداری مراغه با برافراشتن علم که نماد استقامت و پیروزی شیعه است، ارادات خود را به اباعبدالله الحسین ابراز می‌کند.

در این مراسم عزاداری، هر کسی که نذر یا حاجتی ندارد برای آورده شدن آن روسری، پارچه و شال به علم می‌بندند و با سر دادن ندای یا حسین و یا ابوالفضل از خداوند متعال مدد خواسته و خواهان برآورده شدن نذر خود هستند و در کنار این مراسم ده‌ها رأس گوسفند که برای این روز نذر شده‌اند در پای علم ذبح می‌کنند.

پولکه گردانی سنت رایج در شیشوان عجب شیر

مشعل گردانی این منطقه آئینی در چارچوب گرامیداشت یاد ۷۲ یار وفادار امام حسین و خورشید فروزان دشت کر بلاست. بر اساس این آیین، شب‌های تاسوعا و عاشورای حسینی در روستای شیشوان، ده‌ها پولکه آتشین در فضای شب چرخانده می‌شود. آتش گردانی اهالی روستای شیشوان به عقیده بسیاری به نشانه آتش گرفتن خیمه‌های امام حسین در شب عاشورا است.

عزاداران مانند وقتی که به زیر علم می‌روند یکی

گنجینه‌ای از فرهنگ‌های عاشورایی عزاداری اقوام مختلف در قم

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mehdi Bakhshi

وجود مهاجران و اقوام از کشورهای مختلف و اجرای سبک‌های متنوع عزاداری در قم این شهر را به گنجینه‌ای از فرهنگ‌های عاشورایی در کشور تبدیل کرده است.

چه فرق می‌کند محرم و روز عاشورا در چه نقطه جغرافیایی مشغول عزاداری باشی وقتی یک نقطه مشترک آن «کربلا» و واقعه «عاشورا» همه شیعیان جهان را با هر رنگ و زبان و قومیتی با خود به یک نقطه می‌کشد آن هم عشق به حسین بن علی علیه السلام و یاران و اهل بیتش وقتی این نقطه مشترک وجود ندارد حال فرقی ندارد با زبان عربی و یا با زبان اردو، پشتو و یا به زبان فارسی نوحه خوانی و عزاداری کنی.

بی‌شک در ایام عزاداری محرم و صفر می‌توان انسجام و اتحاد را در شهر مقدس قم بیشتر درک کرد وقتی بیرق‌های سیاه عزاداری، موکب‌های مختلف عزاداری، پرچم‌های سیاه را می‌بینی که در تکیه‌های همه اقوام ایرانی اعم ترک، لر، یزدی و آذری و حتی از کشورهایهایی مانند عراق و افغانستان و پاکستان و هند خودنمایی و جلوه‌گری می‌کند و پناه و عشق همه سید سالار شهیدان دو عالم است.

شهر قنوت و ساکنان افغانی آن، مناطق آذر و چهارمردان و یزدان شهر و ساکنان عرب زبانش و هم‌چنین منطقه نیروگاه و ساکنان آذری و ترک زبانش و ... همه زیر بیرق امام حسین علیه السلام هیئت‌هایی را دارند که امروز برای خود کلکسیون از آداب و رسوم عزاداری حسینی برای شهر قم به شمار می‌رود؛ مهم حرکت در مسیر اهداف حادثه کربلا و مسیری اصلاحی امام حسین (ع) است.

نجفی‌ها و آتش عزایی که بر علم‌ها زبانه می‌کشد

با قدم گذاشتن بر محله‌ای معروف و تاریخی به نام «گذر خان» به یک حسینیه بسیار قدیمی می‌رسیم که به نام حسینیه «نجف اشرف» معروف است؛ حسینیه‌ای که نجفی‌های مقیم استان قم بعد از رانده شدن از ظلم و ستم رژیم بعثی صدام به دلیل داشتن مذهب تشیع و ریشه ایرانی بودن به فکر ساختن حسینیه افتادند و بنای اولیه این حسینیه را در سال ۱۳۵۰ ساختند.

به نزدیک حسینیه می‌روم از عزاداران سراغ مسئول هیئت امنای حسینیه را می‌گیرم و گفت‌وگو را شروع می‌کنم؛ وی که خود را مهدی روحانی معرفی می‌کند، می‌گوید: نجفی‌ها به دلیل ارادت خاصی که به امام حسین علیه السلام دارند به محض ورود به شهر قم این حسینیه را ساختند و امروز این حسینیه تنها به نجفی‌ها تعلق ندارد بلکه زیر بیرق

گذاری است که از حادثه کربلا بر جان و دل ما مانده است.

مشق شمشیرها برای اعلام آمادگی برای بیعت با سالار شهیدان

یکی دیگر از ریش سفیدان و پیرغلامان حسینیه نجفی‌ها که از کودکی تاکنون عمر خود را صرف خدمت به اهل بیت علیه السلام کرده است می‌گوید: نجفی‌ها هنوز فرهنگ و آداب و رسوم خاص عزاداری خود را حفظ کرده‌اند و در ایام محرم با شیوه و سبک خاصی اقدام به عزاداری می‌کنند؛ در شب‌های منتهی به عاشورا در این حسینیه جای سوزن انداختن نیست مشق شمشیر، سینه‌زنی با مداحی عربی و فارسی، مشعل گردانی، شبیه خوانی از مراسم مهم ما نجفی‌ها است.

ابو احسان البوسفی درباره مشق شمشیر اظهار می‌کند: هم‌زمان با دهه اول ماه محرم از شب ششم به مدت ۳ شب تا عاشورا مراسم سنتی «مشق شمشیر» از سوی نجفی‌های مقیم قم برگزار می‌شود؛ این مراسم سنتی از نسلی به نسلی در بین نجفی‌ها

امام حسین (ع) ایرانی‌ها، پاکستانی‌ها و افغانستانی‌ها هم برای عزاداری به این حسینیه می‌آیند.

در کنار حسینیه جوانان و نوجوانان ایرانی و نجفی یک دل و هم صدا با انسجام و وحدت در حال آماده شده برای عزاداری هستند روحانی بیان می‌کند: در شب‌های ششم، هفتم و هشتم ماه محرم مشعل‌هایی را روشن و در خیابان‌ها و میدان‌ها به ویژه مکان‌های مقدس می‌گردانند تاریخچه این مراسم به ۵۰۰ سال برمی‌گردد نجفی‌ها این مشعل‌ها را با کمک آتشدان‌های کوچک چوبی و فلزی روشن می‌کنند که به دلیل وزن بالای مشعل‌ها حمل آن نیاز به توانایی بالایی دارد.

وی فلسفه این مشعل‌ها را نشان دادنی و سوز و گذار صحرای کربلا و شعله‌ور شدن خیمه‌های اهل بیت علیه السلام می‌داند و می‌گوید: نجفی‌ها سه روز مانده به عاشورا آن را در خیابان‌های منتهی به حرم کریمه اهل بیت می‌چرخانند این مشعل‌ها در نجف باعث اتحاد و انسجام هیئت‌ها و عشایر مختلف نجف می‌شد و این سنت هنوز در بین نجفی‌ها ماندگار است؛ این مشعل‌ها نشان از آتش و سوز و

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mehdi Bakhshi

کوب‌های بزرگ له کنند و ادویه‌هایی مانند دارچین، نمک و لیمو عمانی را به همراه رب گوجه فرنگی به نخود در حال پخت و گوشت کوبیده شده اضافه کنند تا غذا کاملاً پخته شود.

سید مصطفی موسوی می‌افزاید: این نوع غذا طرفداران بسیاری هم در میان ایرانیان و هم خود نجفی‌ها دارد و ما در شب‌های دهه نخست ماه محرم در هر شب چندین تن از این غذا برای پذیرایی از عزاداران حسینی (ع) تهیه می‌کنیم؛ باشد که قبول اربابمان حسین باشد.

از او درباره سختی کار در میان گرمای شدید و دمای این مکان می‌پرسیم که بیان می‌کند: من از ۶ سالگی جواز نوکری امام حسین (ع) را گرفته‌ام مگر گرمای این مکان با گرمای صحرای کربلا برابری دارد؟ مگر ما عزیزتر از اهل بیت اربابمان هستیم که در گرمای صحرای کربلا با تشنگی مقاومت کردند.

حسینیة نجفی‌ها را با شروع عزاداری و رسیدن هیئت چهارمردان برای تسلیت به نجفی‌ها و یک صدا شدن عزاداری آن‌ها ترک می‌کنیم امیدواریم این اتحاد و انسجام در بین اقوام و ملیت‌ها نه تنها در محرم در طول سالیان باشد تا پاسخ کوبنده‌ای در برابر توطئه و تفرقه‌افکنی دشمنان باشد.

است انتهای این فنجان را تکان داد یعنی از میزبان تشکر می‌کند و دیگر میلی برای قهوه بعدی ندارد ولی اگر عادی فنجان را تحویل دهد یعنی مجدداً باید برای او قهوه بریزیم برای من جای افتخار دارد که از عزاداران حسینی (ع) با هر طیف و قومی و زبانی پذیرایی کنم حسین متعلق به طایفه خاصی نیست.

قیمه نجفی؛ معروف‌ترین نذری نجفی‌ها در محرم

به زیرزمین حسینیة نجفی‌ها هدایت می‌شوم، وجود دیگ‌های بزرگ برنج که در حال جوشیدن هستند و آن طرف بوی مطبوخ قیمه که به قیمه نجفی معروف است مجذوب می‌شوم؛ بیشتر درباره این نوع قیمه و فلسفه آن پرسیم هرچند گرما و حرارت این آشپزخانه بسیار بالا است جوانان و حتی افراد پیر و سالمندی را می‌بینم که عاشقانه در حال آشپزی و مدیریت آشپزخانه هستند تا یک نذری ایده آل تقدیم عزاداران کنند.

از یکی از پیروغلامان درباره نوع غذای نجفی‌ها در محرم می‌پرسیم که بیان می‌کند: قیمه نجفی از معروف‌ترین نذری عاشورا و محبوب‌ترین غذاهای نجفی‌ها است و با برنج سرو می‌شود اما هیچ شباهتی با قیمه ایرانی‌ها ندارد؛ برای پختن این قیمه لازم است گوشت پخته را با استفاده از گوشت

برگزار می‌شود و نجفی‌ها از حسینیة خود در گذر خان تا حرم حضرت معصومه (س) با شکوه خاصی عزاداری می‌کنند.

این عضو هیئت امنای حسینیة نجف اشرف درباره فلسفه این نوع عزاداری بیان می‌کند: در شب عاشورا هنگامی که امام حسین علیه السلام یاران خود را فراخواندند و درباره حوادث روز عاشورا سخنرانی کردند حضرت زینب (س) پس از شنیدن این سخنان آرام و قرار نداشتند؛ حبیب این مظاهر اسدی از یاران مخلص امام حسین (ع) برای آرام کردن آن حضرت و نشان اخلاص خود به حضرت سیدالشهدا (ع) با بالا بردن شمشیرهای خود به همراه دیگر یاران امام حسین (ع) به سمت خیمه حضرت زینب (س) رفته و آمادگی خود را برای هم‌رزمی با اباعبدالله الحسین (ع) نشان دادند.

در کنار حسینیة نجفی‌ها موبک‌های کوچکی که از عزاداران و رهگذران با قهوه عربی پذیرایی می‌کردند جلب توجه می‌کرد. باب گفت‌وگو را با یکی از نوجوانان نجفی باز می‌کنم و از او درباره این نوع پذیرایی می‌پرسیم که می‌گوید: در کنار چایی شیرینی که ما از آن برای پذیرایی از عزاداران استفاده می‌کنیم از قهوه تلخ هم استفاده می‌کنیم.

حسین انصاری می‌افزاید: اگر فردی که قهوه را خورده

از حرم مطهر رضوی تا ورزشگاه آزادی

گردهمایی بزرگ شیر خوارگان حسینی / به یاد علی اصغر؛ همدرد بارباب

(ع) و آقا امام حسین (ع) این گریه‌ها را ببینند و کاری نکنند محال است.

اینجا صحبت از دست‌های کوچکی است که قرار است گره‌های بزرگی را باز کنند، اینجا بچه‌ها شفاعت بزرگ‌ترها را می‌کنند و مادران، فرزندان خود را واسطه کرده‌اند تا حضرت رباب (س) نیم‌نگاهی به آنان بیندازد.

حالا وقت آن رسیده که نذرنامه خوانده شود؛ همه باهم یک‌صدا می‌خوانند: یا صاحب‌الزمان ادرکنی. یا صاحب‌الزمان فرزندم را نذر و راهی قیام تو می‌کنم.

در گوشه‌ای لباس مشکی، سربند مزین به نام علی‌اصغر (ع) و روسری سبز توزیع می‌کنند و مادران برای پوشاندن لباس عزاز بر فرزندانشان تلاش می‌کنند. امروز شیرخوارگان به یاد شیرخواره شش‌ماهه امام حسین (ع) گرد هم آمدند و همه‌جا عطر شهادت و مظلومیت، جاری شد.

مادری که کنارم ایستاده و نازدانه خود را روی دست بالا گرفته با عجز و ناله از حضرت رباب (س) می‌خواهد که به‌حق آبروی فرزندش او را شفا دهد، مگر می‌شود که حضرت رباب (س)، حضرت علی‌اصغر

شیرخوارگان حسینی در جای جای ایران اسلامی به یاد مظلومیت شهید شش‌ماهه دشت کربلا همتوا و همدرد با رباب نوای «یا علی اصغر (ع)» سر دادند، همایشی پرشکوه از حرم مطهر رضوی تا ورزشگاه آزادی.

صدای گریه‌های مادران در رثای علی‌اصغر، شیرخواره کربلا در آئین شیرخوارگان حسینی طنین‌انداز شد و هم‌زمان با اولین جمعه محرم، مصلای تکایای مذهبی مملو از حضور کودکان و شیرخوارگان با سربندهای «یا علی اصغر» و «یا حسین (ع)» است.

مادر این آخرین اعزام و آخرین جبهه من است، این بار می‌روم و بر نمی‌گردم.
وی ادامه داد: مادر شهید می‌گوید که فردا صبح خواستم کاسه آب را بپاشم اما دیدم دلم دارد دنبال فرزندم می‌رود با خودم گفتم دلمت نباید دنبال مالی را که در راه خدا می‌دهی، برود. کاسه را دست همسایه دادم تا او پشت سر فرزندم آب بپاشد، سر کوچک که رسید روبه من گفت: مادر جان قدو بالای فرزند خود را ببین که تا قیامت من را نخواهی دید.
یکتا گفت: در جبهه‌ها، هر کجا که مادرها تعلقشان به فرزندشان کم می‌شد، حکم شهادت امضا می‌شد و در جبهه‌ها یک مسابقه‌ای بود بین مادرها و فرزندان؛ فرزندان از یک طرف طناب را به سوی شهادت می‌کشیدند و از سوی مادرها، فرزندان را به سمت خودشان و اینکه کدام حس غالب باشد، تعیین کننده بود.

همایش شیرخوارگان حسینی در اردبیل برگزار شد

همایش بزرگ شیرخوارگان حسینی به یاد شهید ۶ ماهه کر بلا، حضرت علی اصغر (ع) با حضور مادران و کودکان اردبیلی در عزای مظلومیت فرزند امام حسین (ع) برگزار شد.

مدیرکل تبلیغات اسلامی استان اردبیل در حاشیه این همایش بزرگ مذهبی و فرهنگی عنوان کرد: این همایش علاوه بر مجموعه ورزشی ۶ هزار نفری حسین رضاداده، در ۹ بقعه متبرکه استان نیز برگزار شد.

حجت‌الاسلام ستوده ادامه داد: در شهرستان اردبیل در بقاع متبرکه حلیمه خاتون، امامزاده عبدالعزیز و سید صدرالدین (ع) همایش مذکور برگزار شده و در دیگر شهرهای استان نیز بقاع متبرکه امیر نعمت‌الله، محمد صالح، سید سلیمان، سید ابراهیم، سید احمد و محمد بن حنیفه آماده پذیرایی از عاشقان و سینه سوختگان یاران باوفای حضرت شدند.

وی از برگزاری تمهیدات ویژه برای برگزاری این مراسم بزرگ مذهبی با شور و شعور حسینی خبر داد و افزود: تربیت فرزندان با تاسی از راه یاران ابا عبدالله

وی با بیان خاطراتی از جبهه‌های جنگ و فداکاری بسیاری از جوانان کشور گفت: وقتی قرار شد عقب نشینی کنیم، پیرمرد و جوانی وسط میدان ایستاده بودند، گلوله‌های آمد و از کنار پیرمرد رد شده اما به سر جوان برخورد کرده و سرش را قطع کرد، سر جوان به زمین افتاده و به طرف دشمن حرکت کرد، هر چقدر به پیرمرد گفتم که همین حالا باید عقب نشینی کنیم، گوش نکرد و به طرف دشمن دویده و وسط راه، سر جوان را برداشته و کنار بدنش گذاشت.
یکتا ادامه داد: به پیرمرد گفتم وقت کم و محدود است، سریع همراهان بیا، پیرمرد گفت: چطور دلمتان طاقت می‌آورد پدر را از بچه جدا کنید و تازه آن موقع بود که متوجه ماجرا شدیم.
فرمانده قرارگاه جهادی امام رضا (ع) همچنین با بیان خاطره‌ای از زبان مادر شهید معماریان گفت: شب آخر فرزندم گفت که مادر وقتی اهالی منزل خوابیدند به اتاقم بیا، رفتم و گفتم که فردا صبح عازم جبهه است و از من درخواست کرد ساکش را خودم ببندم و گفتم:

یا حسین ادرکنی. کودکان با سربندها و تن پوش‌های سبز با شش‌ماهه کر بلا همنوایی می‌کنند و صدای گریه‌های مادران مازندران در رئای علی‌اصغر، شیرخواره کر بلا در آئین شیرخوارگان حسینی طنین‌انداز شد.

امسال نیز همانند سال‌های گذشته در نخستین جمعه ماه محرم الحرام به صورت هم‌زمان در سراسر کشور و برخی از نقاط جهان همایش شیرخوارگان برگزار شد. مادران ایرانی امروز به یاد شش‌ماهه امام حسین (ع) به همراه نوزادان و کودکان خود با حضور در مساجد محلات و مصالها هم‌نوا با حضرت رباب ناله سر داده و برای دل سوخته آن حضرت اشک ماتم ریختند.
امسال هفدهمین همایش شیرخوارگان حسینی از ساعت ۹ صبح روز جمعه هم‌زمان در بیش از ۶۲۵۰ نقطه در ایران و ۴۵ کشور جهان برگزار شد.

آذربایجان شرقی؛ اجتماع شیرخوارگان حسینی در تبریز برگزار شد

صبح امروز هم‌زمان با سراسر کشور، مراسم شیرخوارگان حسینی با حضور چند ده هزار نفری مادران و شیرخوارگان تبریزی در مصلی امام خمینی (ره) تبریز آغاز شده و پذیرای مادران تبریزی و فرزندان شیرخواره به یاد حضرت علی اصغر (ع) و حماسه عاشورا بود.

طی این مراسم مادران تبریزی با تجدید میثاق با امام زمان (عج)، عهد خود را برای تربیت فرزندان در خور انقلاب و شایسته برای خدمت به امام زمان خود اعلام کرده و هم‌نوا با یکدیگر شعار «لبیک یا حسین» سر دادند.

حاج حسین یکتا، فعال فرهنگی و فرمانده قرارگاه جهادی امام رضا (ع) مهمان ویژه این مراسم بود که دقایقی به ایراد سخنرانی و بیان خاطراتی از جبهه‌های جنگ پرداخت.

وی در این مراسم با یادسی از امام خمینی (ره) گفت: به ایشان در ۱۵ خرداد سال ۴۲ گفتند، حالا که شما می‌خواهید قیام کنید سربازان شما کجا هستند و ایشان در جواب گفتند سربازان من در گهواره‌ها هستند که همان کودکان شیرخواره در سال‌های پیروزی انقلاب و جبهه‌های جنگ تبدیل به جوانانی رشیده شده بودند.

یکتا ادامه داد: امروز نیز این کودکان شما، گهواره نشین‌های ظهور ارباب هستند.

جمعیت در غرب استان تهران نیز بر استکبار ستیزی و مقابله با کودک کشی تأکید کرده و برای ظهور منجی عالم بشریت دست به دعا بردارند.

این همایش باشکوه همچنین قرار است، از ساعت ۱۴ بعد از ظهر جمعه در مصلی بهارستان نیز برپا شود و طالب نعمتی و سعید قلی‌زاده در این همایش به مدیحه سرایی بپردازند.

تالار قرآن شیخ جنید در حرم جعفر این موسی (ع) نیز محل برگزاری همایش شیرخوارگان حسینی در شهرستان پیشوا بود، مادران مؤمن و متدین پیشوا در حالی که طفل‌های خردسال خود را در آغوش گرفته بودند، از ساعتی قبل از شروع مراسم در محوطه تالار شیخ جنید حاضر شدند.

بر اساس این گزارش، همایش شیرخوارگان حسینی امروز از ساعت ۸ صبح در مصلی امام خمینی (ره) شهرستان رباط کریم، از ساعت ۹:۳۰ صبح در حسینیه محله «قاضی» دماوند و در شهرستان‌های شهریار، ملارد، اسلامشهر، قرچک، پاکدشت، فیروزکوه و شمیرانات برگزار شد.

برگزاری بزرگترین محفل شیرخوارگان حسینی در حرم مطهر رضوی

مراسم شیرخوارگان حسینی، در اولین جمعه ماه محرم و ششمین روز از این ماه در حرم مطهر رضوی برگزار شد.

حجت الاسلام محمد حجتی استاد اخلاق و کارشناس دینی در این مراسم، اظهار کرد: اگر در رفتار کودکانمان، لجبازی و کینه‌توزی می‌بینیم، می‌بایست به رفتار خود رجوع کرده و این امر را بررسی کنیم. اگر والدین تمایل دارند که فرزندان‌شان انتخاب درستی در بزنگاه‌های زندگی داشته باشند ابتدا باید اخلاق و رفتاری که مخالف سیره علوی، فاطمی و حسینی است کنار بگذارند و تربیت حسینی را در خانه نهادینه کنند.

وی افزود: لبیک یا حسین، به معنای تعهد و میثاق به پیروی از مرام امام است و فقط در شور حماسی خلاصه نمی‌شود.

در ادامه این مراسم باشکوه، ذاکران خاندان عصمت و طهارت (ع) به مدیحه‌سرایی، روضه‌خوانی و شعرخوانی پرداختند و در پایان میثاق‌نامه این محفل قرائت شد.

برگزاری مراسم شیرخوارگان حسینی در خوزستان

در اولین جمعه ماه محرم و همزمان با سراسر کشور، مراسم شیرخوارگان حسینی در اهواز و شهرهای مختلف این استان برگزار شد.

مراسم شیرخوارگان حسینی صبح امروز با حضور انبوه

گریه کرده و به یاد مظلومیت سید و سالار شهیدان عزاداری می‌کنند.

بر اساس گزارش‌های رسیده از اقصی نقاط استان تهران، این مراسم با حضور انبوه مادران و کودکان شیرخواره پرشورتر و گسترده‌تر از همیشه در این استان برگزار شد.

دبیر مجمع جهانی حضرت علی اصغر (ع) که در خصوص برگزاری این مراسم سخن می‌گفت، با بیان اینکه همایش شیرخوارگان حسینی در ورزشگاه آزادی تهران و با شور و وصف ناپذیری برگزار شد، اظهار داشت: در همایش‌های شیرخوارگان حسینی مادران نوزادان خویش را نذر سربازی امام عصر (عج) می‌کنند و خوشبختانه هر سال شاهد افزایش استقبال بیشتری از این همایش هستیم.

داوود منافی پور اضافه کرد: امسال همایش جهانی شیرخوارگان حسینی در بیش از ۶ هزار و ۲۵۰ نقطه در ایران و ۴۵ کشور جهان برگزار می‌شود و از این طریق پیام واقعه عاشورا به گوش جهانیان می‌رسد. این مراسم باشکوه همچنین با حضور شیرخوارگان حسینی و مادران آن‌ها در مصلی بزرگ استان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع) برگزار شد و حجت‌الاسلام حسینی مجد در این مراسم به مرثیه‌سرایی پرداخت. در این مراسم پرشور که به صورت یک سنت در حرم حضرت عبدالعظیم حسینی (ع) برگزار می‌شود، مجتبی باقری به مداحی پرداخت.

در دارالمؤمنین ورامین نیز این مراسم طبق سنووات گذشته در امام زاده زیدابوالحسن (ع) و با حضور حجت الاسلام سید محسن محمودی رئیس شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی استان تهران و امام جمعه موقت ورامین و جمع کثیری از مادران و کودکان برگزار شد. رئیس شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی استان تهران در حاشیه این مراسم با بیان اینکه زنان و کودکان نقش بسیار مهمی در تربیت نسل آینده کشور و انقلاب دارند، گفت: همایش شیرخوارگان حسینی راه بسیار مؤثری برای ترویج فرهنگ حسینی و مهدوی در بین بانوان و کودکان است.

حجت‌الاسلام سید محسن محمودی اضافه کرد: اینکه این مراسم هر سال پرشورتر از سال گذشته برگزار می‌شود، به دلیل آن است، که بر اساس فطرت پاک انسان‌ها بنیان گذارده شده است و حق خواهی، مقابل با خشونت علیه کودکان، ایستادگی در برابر ستم حتی به قیمت از دست دادن چیزهای با ارزش و... از جمله مهم‌ترین پیام‌های همایش شیرخوارگان حسینی است.

مصلی شهرستان قدس نیز امروز خیل عظیم بانوان و کودکان‌شان را در خود جای داده، تا مردم این شهر پر

الحسین (ع) به یک دغدغه مهم تبدیل شده و راهکار آن آشنایی و انس‌گیری هر چه بیشتر خانواده‌ها با مکتب ولایی و سیره حسینی است.

مادران اصفهانی کودکان خود را نذر قیام امام زمان (عج) کردند

همزمان با برگزاری هفدهمین مراسم شیرخوارگان حسینی در سرتاسر کشور، مادران اصفهانی نیز با حضور در مراسم شیرخوارگان حسینی در نقاط مختلف شهر اصفهان، کودکان خود را نذر قیام امام زمان (عج) کردند.

امسال مراسم شیرخوارگان حسینی اصفهان در سپاهان‌شهر، خیابان آتشگاه، خیابان هشت بهشت، محله زینبیه و خیابان امام خمینی و گلستان شهدای اصفهان برگزار شد ۸۲ بقعه و امامزاده در استان اصفهان نیز میزبان این تجمع عظیم بودند.

مراسم شیرخوارگان حسینی در استان مقدس حضرت زینب (س) با حضور خادمان حرم مطهر حضرت ابوالفضل العباس برگزار و پرچم حضرت عباس (ع) در این مراسم به اهتزاز در آمد.

ایلام؛ مصلی امام خمینی (ره) میزبان شیرخوارگان حسینی

در ششمین روز از ماه محرم و به یاد مظلومیت حضرت علی اصغر شهید ششم ماهه کربلا آئین معنوی همایش شیرخوارگان حسینی در مصلی امام خمینی (ره) شهر ایلام برگزار شد.

در این آئین باشکوه حضور مادران و شیرخوارگان با پیشانی بندهای سبز رنگ منقش به نام حضرت علی اصغر معنویت خاصی به این مراسم بخشیده بود. خواندن لالایی به یاد طفل شش ماهه کربلا، ورود نمادین گهواره حضرت علی اصغر (ع) در بین جمعیت حاضر، مداحی و نوحه سرایی از دیگر برنامه‌های این مراسم بود.

علاوه بر مصلی شهر ایلام امروز همایش شیرخوارگان حسینی در ۱۲ نقطه استان ایلام نیز برگزار شد.

کودکان تهرانی بیمه «علی اصغر» شدند

صبح جمعه و هم زمان با اولین جمعه ماه محرم مراسم شیرخوارگان حسینی با تاسی به حضرت علی اصغر (ع)، کودک ۶ ماهه امام حسین (ع) در سطح استان تهران برگزار شد. این مراسم که از ساعت ۹ صبح آغاز شده است، مادران برای کودکان خود ظلم و جنایتی که در حق اهل بیت عصمت و طهارت در روز عاشورا شد، روایت می‌کنند و با این روایت دلدادگان خاندان نبوت (ص) بار دیگر خون

شیرخواره‌شان بخوانند گهواره شد تابوت تو، خون گلو شد قوت تو؛ شد خاک عالم بر سرم، مادر بیا مادر بیا...

امروز مادران قومسی فرزند بر سردست بالا می‌آورند تا بگویند جان و تن و فرزندم فدایت مولا... فدای تشنگی‌ات فدای تشنگی فرزند خردسال شش‌ماهه‌ات... فدای تشنگی و ضجه‌های سه‌ساله‌ات و فدای خواهری که وقتی بر بالین و پیکر بی سرت رسید پرسید آیا این حسین من است؟! آن قدر که بر پیکرش زخم زده بودند و اسب دوانیده بودند.

همایش شیرخوارگان حسینی در سیستان و بلوچستان برگزار شد

آئین شیرخوارگان حسینی امسال نیز همزمان با اولین جمعه ماه محرم به یاد کوچک‌ترین شهید کربلا حضرت علی اصغر (ع) در نقاط مختلف استان سیستان و بلوچستان برگزار شد.

بسیاری از مادران کربلایی استان سیستان و بلوچستان امسال نیز همانند سال‌های گذشته در نخستین جمعه ماه محرم الحرام و همزمان با سراسر کشور و بسیاری از نقاط جهان به یاد ۶ ماهه‌ی کربلا راهی مجلس عزاداری کوچک‌ترین سرباز کربلا شدند و با در آغوش گرفتن کودکان شیرخوارشان با حضرت رباب هم‌نوا شدند.

همایش شیرخوارگان حسینی در قزوین

در ششمین روز و اولین جمعه ماه محرم و در یک سنت دیرین همایش شیرخوارگان حسینی به یاد کوچک‌ترین شهید کربلا حضرت علی اصغر (ع) در امامزاده حسین (ع) قزوین برگزار شد.

در این همایش مادران عاشورایی با روی دست گرفتن طفلان شیرخوار خود در حالی که فرزندانشان خردسال و شیرخواره خود را به لباس سبز و پیشانی بندهای منقش به نام حضرت علی اصغر (ع) مزین کرده‌اند، برای سرباز کوچک و مظلوم کربلا اشک ماتم ریختند و سوگواری کردند.

این همایش که همه ساله در این ایام در اماکن مقدس و حسینیه‌ها و امامزاده‌های استان قزوین برگزار می‌شود با رساندن پیام مظلومیت امام حسین (ع) و طفل شیرخوارشان به جهانیان زمینه آشنایی بیشتر نسل جوان با نهضت عاشورا را مهیا کرده است.

نذرنامه‌خوانی است، قرائت دسته‌جمعی نذرنامه، توزیع لباس‌های متحدالشکل در میان کودکان شیرخوار، پیشانی‌بند یا صاحب‌الزمان (عج) بخشی از برنامه‌های این همایش بود. آیت‌الله رسول فلاحی نماینده ولی فقیه در گیلان و امام جمعه رشت به عنوان سخنران، روایت عصر عاشورا توسط محمد لطیفی، مداحی ذاکرین اهل بیت (ع) اسماعیل عموزاده، رسول خدادادیان و مداح نوجوان مهدی حسن‌زاده، اجرای گروه سرود منادیان وحدت و دمانوازی گروه شباب اهل بیت (ع) از بخش‌های دیگر این همایش بود.

لازم به ذکر است بر اساس پیش‌بینی‌های صورت گرفته بیش از ۲۰ هزار مادر و کودک در همایش شیرخوارگان استان گیلان شرکت کرده‌اند.

مریم حسینی بانوی رشتی که با دختر دو ماهه خود در این مراسم حضور داشت با چشمان اشکیار گفت: دیدن داغ فرزند بسیار سخت و طاقت‌فرساست و تنها

شیرخوارگان، نونهالان، مادران و پدران در مصلاهی مهدیه امام خمینی (ره) اهواز و حرم حضرت علی ابن مهزیار اهوازی در اهواز برگزار شد.

همچنین همایش «حلی من العسل» نیز ساعت ۹ صبح روز شنبه شانزدهم شهریورماه در حسینیه ثارا... اهواز برگزار می‌شود.

کرمانشاه؛ «لالایی» مادران عاشورایی در سوگ سرباز ۶ ماهه کربلا طنین‌انداز شد
بسیاری از مادران کربلایی امروز جمعه به یاد ۶ ماهه‌ی کربلا راهی مجلس عزاداری کوچک‌ترین سرباز حسینی شدند.

مادران کرمانشاهی با در آغوش گرفتن کودکان شیرخوارشان با رباب هم‌نوا شدند. مادران دروازه کربلا همچون دیگر مادران ایرانی کودکان خود را ملبس به لباس‌های سبز و سیاه و کفن‌های سفید کرده بودند تا محبت خود را به امام حسین (ع) و اهل بیتش ابراز کنند.

شیرخواره‌های فدایی حضرت علی اصغر (ع) با سر بند یا حسین (ع)، یا ابوالفضل (ع) و یا علی اصغر (ع) راهی این مجلس شده بودند.

این مراسم ساعت ۹ صبح در ورزشگاه امام خمینی (ره) کرمانشاه برگزار شد و مادران سینه‌ستبر ایران اسلامی فرزندانشان خود را نذر قیام حضرت ولی عصر (عج) کردند.

همایش شیرخوارگان حسینی در گلستان

صبح جمعه آئین شیرخوارگان حسینی، به یاد شهید ۶ ماهه کربلا، حضرت علی اصغر (ع) و با حضور جمعی از مادران و کودکان گلستانی برگزار شد. این مراسم به طور متمرکز ساعت هشت و نیم در مصلی گرگان ساعت آغاز شد.

در دیگر شهرهای گلستان هم مانند انبار الوم آق‌قلا: زیارتگاه ذکریا نبی (ع) ساعت ۸ صبح، در کردکوی: مصلی ساعت ۹ صبح، در بندرگز: مسجد جامع ساعت ۹ صبح، در علی آبادکتول: امامزاده خالد (ع) پرفتان ساعت ۹ صبح، در دلند: امامزاده قاسم (ع) ساعت ۹ صبح، آزادشهر: امامزاده آق‌امام (ع) ساعت ۹ صبح، در گنبدکاووس: امامزاده یحیی بن زید (ع) ساعت ۹ صبح و در امامزاده بی بی سکینه (ع) گوگول ساعت ۱۰ نیم صبح این مراسم برگزار شد.

مادران در همایش شیرخوارگان با گذاشتن کودکان خود بر روی دست‌ها در ماتم حضرت علی اصغر (ع) اشک ریختند.

سخنرانی، مداحی و ذکر مصیبت اهل بیت (ع)، مرثیه سرایی و عزاداری از برنامه‌های دیگر این مراسم بود.

هنوایی مادران گیلانی با حضرت رباب

در استان گیلان نیز این همایش در بیش از ۵۰۰ مسجد، بقعه و مصلا میزبان مادران به همراه کودکان و عزاداران شش‌ماهه امام حسین (ع) بود.

در این مراسم که متبرک به نوای «لبیک یا حسین (ع)» و «یا علی اصغر (ع)» بود، مادران با روی دست قرار دادن فرزندانشان خود به یاد کوچک‌ترین شهید کربلا، شیرخواره شش‌ماهه ابا عبدالله الحسین (ع) به عزاداری پرداختند. در شهر رشت مرکز استان گیلان نیز همایش شیرخوارگان حسینی برای سیزدهمین سال به همت هیئت روضات‌الحسین (ع) از ساعت ۹ صبح امروز در مصلاهی امام خمینی (ره) این شهر برگزار شد.

پایه و اساس مراسم شیرخوارگان حسینی (ع)

آئین سوگواری شیرخوارگان حسینی در سرزمین آفتاب

آئین شیرخوارگان حسینی همزمان با اولین جمعه ماه محرم، هر ساله در جای جای ایران اسلامی برگزار می‌شود تا با حضور مادران و کودکان خردسالشان، در حقیقت نوزادان و کودکان واقعه عاشورا یادآوری شوند و هدف از برگزاری این مراسم، ترویج و بزرگداشت شعائر حسینی و تربیت نسلی انقلابی و مکتبی است. براساس این گزارش، در این مراسم که امروز در جای جای استان مرکزی برگزار شد، مادران عاشورایی و دوستدار سیدالشهدا (ع) نوزادان و کودکان خود را با لباس و سربند مزین به نام حضرت علی اصغر (ع) بر روی دست گرفته و با شیرخوارگان عاشورایی اظهار هم‌نوایی کردند و اشک ریختند.

یاد مظلومیت علی اصغر طفل شش ماهه امام حسین (ع) که در کربلا به شهادت رسید، در نوای لایلی مادرانی که کودکان خود را به این مراسم آورده بودند زنده و مظلومیت حق جویان دشت کربلا بار دیگر یادآوری شد.

در این آئین مداحان در بیان مظلومیت طفل شش‌ماهه سیدالشهدا (ع) به نوحه و سخنرانی پرداختند و مادران نیز در ماتم حضرت علی اصغر (ع) به سوگواری و مناجات پرداختند.

گفتنی است عزاداری و بزرگداشت کودکان واقعه عاشورا و ایجاد گهواره و لایلی خواندن برای کودکان توسط مادران از مراسم مذهبی کهن در ایران بوده است. مجمع جهانی همایش شیرخوارگان حسینی طی دهه اخیر تشکیل شد و این آئین هم اکنون در هفت کشور اسلامی در دهه اول ماه محرم برگزار می‌شود.

حسینیه امام خمینی (ره) شهر همدان میزبان شیرخوارگان حسینی

عظیم‌ترین و بی‌بدیل‌ترین اجتماع مادران و شیرخوارگان حسینی در اولین جمعه ماه محرم الحرام همزمان با سراسر کشور در حسینیه امام خمینی (ره) شهر همدان برگزار شد.

مادران با حضور در این مراسم نوزادانشان را با لباس سبز به عنوان نماد پرچم علوی و با پیشانی‌بند «یا صاحب‌الزمان (عج)»، «یا علی اصغر حسین (ع)»، «یا حسین (ع)» و «یا رقیه (س)» نذر قیام صاحب‌الزمان (عج) کرده و فرزندان خود را با فرهنگ مهدوی بزرگ می‌کنند.

طهارت (ع) در آن به عزاداری پرداختند. «شیرخوارگان حسینی» بازخوانی حماسه‌ای است در آن دشت پر بلا، یک طفل تشنه و یک لشگر، لب‌هایش از تشنگی مفرط خشک‌شده بود، سه روز بود که آبی نخورده بود.

سرزمین کربلا و روز عاشور بود و دیگر حسین (ع) کسی را نداشت، ناگهان از خیمه‌ها صدایی بلند شد، امام حسین (ع) آمد و فرمود شمارا چه شده؟ گفتند این طفل شیرخوار، سه روز است آب نخورده است. امام حسین (ع) شیرخوار خود را گرفت و بردست بلند کرد و گفت: پروردگارا تو می‌دانی غیر از این کودک کسی را ندارم و این طفل شیرخوار از شدت عطش بر خود می‌پیچد، آنگاه به‌طرف لشکر رفت و برای او آب خواست.

هنوز سخن امام تمام نشده بود که تیر سه شعبه زهرآلود «حرمله بن کاهل اسد» بر گلوی نازک علی‌اصغر (ع) نشست. پدر فرزندش را دید که چون ماهی به خود می‌گلند و می‌پیچد، دست برد زیر گلوی علی‌اصغر (ع) و خون او را بر جامه خود مالید و به آسمان پاشید و فرمود: خدایا شاهد باش، این قوم بر ذریه پیغمبرت (ص) رحم نکنند.

همنوایی شیرخوارگان لرستانی با شش ماهه کربلا

صبح امروز و در نخستین جمعه ماه محرم، همایش شیرخوارگان حسینی در جای جای لرستان ولایت‌مدار برگزار شد. در مرکز لرستان، مصالای الغدیر خرم آباد میزبان اجتماع بزرگ شیرخوارگان حسینی به همراه مادران عاشورایی بود.

مادران در این مراسم با در آغوش گرفتن کودکان خود به یاد دردانه ابا عبدالله الحسین (ع) حضرت علی اصغر (ع) و مادر داغ‌دیده اش لایلی سر دادند و اشک ماتم ریختند.

محمد سرلک دبیر مجمع جهانی حضرت علی اصغر (ع) در لرستان در این رابطه با اشاره به اینکه همایش شیرخوارگان حسینی با حضور مادران و نوزادان در اولین جمعه ماه محرم رأس ساعت ۸ صبح در نقاط مختلف لرستان برگزار شد، اظهار داشت: این همایش همزمان با سراسر کشور در ۷۰ نقطه لرستان برگزار شد.

همنوایی شیرخوارگان مازندرانی با شش ماهه کربلا

همزمان با اولین جمعه محرم، مصلا و تکایای مذهبی مازندرانیان مملو از حضور کودکان و شیرخوارگان با سربندهای «یا علی اصغر» و «یا حسین (ع)» است و مادران مازندرانی صبح جمعه با حضور در همایش شیرخوارگان حسینی، سوگ حضرت علی اصغر (ع) را به ماتم نشستند.

مادران مازندرانی کودکان خردسالشان را بر روی دست گرفته و نوای «یا حسین» و لایلی مادرانه‌شان را در سوگ سرباز شش‌ماهه کربلا سر دادند. گهواره خالی علی اصغر (ع) به‌صورت نمادین بر روی دوش زنان سیاه‌پوش حمل و نوای «لالا لالا بخواب ای امیدم» و «لالا لالا اصغر بخواب گل مادر» در مصالای ساری طنین‌انداز شده است.

مازندران یکی از استان‌هایی است که مردم آن با فرارسیدن محرم، منتظر همایش شیرخوارگان حسینی در روزهای ابتدایی آن هستند تا با توسل به طفل شش‌ماهه ابا عبدالله (ع) ارادتشان را به خاندان اهل‌بیت به نمایش بگذارند.

همایش شیرخوارگان حسینی در قالب طرح بصیرت عاشورایی در امامزاده‌های شاخص مازندرانی برگزار شد و سوگواران حسینی و علاقه‌مندان به خاندان عصمت و

علم گردانی؛ آئینی به قدمت ۳۶۰ سال

مراسم «علم گردانی» با قدمت بیش از ۳۶۰ سال همزمان با ماه محرم به عنوان یکی از آئینهای کهن در میناب هرمزگان برگزار می شود.

مراسم علم گردانی با قدمت بیش از ۳۶۰ سال برخواسته از تفکرات و باورهای دینی مذهب تشیع در پنجمین روز از محرم در شهرستان میناب برگزار شد. مردم شهرستان میناب با اعتقاد به برافراشته شدن پرچم حضرت رسول (ص) در سال ۶۳ هجری قمری با داستان مبارک امام حسین (ع) در کربلا و احیای دین اسلام، سالهاست که با تقدس تمام در این شهرستان این مراسم را با شوری خاص برگزار می کنند.

عبدالصمدی کسی که خودش و اجدادش سالهای سال وظیفه آماده سازی علمها و اجرای برنامه را بر عهده دارند در مورد این آئین کهن گفت: تاریخ پیدایش این آئین مذهبی در میناب به ۳۶۰ سال قبل باز می گردد، زمانی که این علم از کشور بحرین که در آن روزها از جزایر ایران به حساب می آمد به واسطه فشار و ظلم حاکم آن زمان به سادات آن دیار به شهرستان میناب عزیمت کردند و این آئین را در میناب مرسوم ساختند.

وی ادامه داد: سالهاست که این مراسم به همان سبک قدیم در میناب برگزار می شود و سالانه مردم زیادی برای توسل و گرفتن حاجت به این علمها متوسل می شوند.

آماده سازی علمها مستلزم آئین و مراحل خاص است، در روز پنجم ماه محرم از ساعات اولیه صبح هفت نفر از افرادی که از قبل مشخص شده اند در حسینیه ماتم قلعه حضور پیدا می کنند و طی مراسمی اول چوب علم را که از شاخه های درخت لور (انجیر معابد) است با آب معمولی و بعد با گلاب کامل شستشو می دهند، چاوش خوانی مدح امام حسین (ع) همزمان با آغاز کار آماده سازی علم آغاز می شود. به گفته قدیمی های میناب چوب اصلی علم از جنس عنبر بوده که با گذشت زمان از بین رفته است.

پس از شستشو نوبت علم را با پارچه های رنگی که اکثر آنها از نذورات مردم است می پوشانند، پارچه های رنگی از زیر و پارچه قرمز رنگی بزرگ از روی همه پارچه ها بسته می شود.

حلقه های عمامه شکل به نام خلخال که از جنس نقره است بر بالای پارچه ها و پنجه ای فلزی (سز شده) از جنس ورشو در بالای علم قرار می گیرد.

مراسم علمگردانی در روز پنجم ماه محرم از ساعت

علم پیغمبر آئینی سنتی که در دل مردم ریشه دارد

محمد بنی خزایی رئیس سازمان تبلیغات اسلامی شهرستان میناب گفت: علم گردانی آئینی است که در تمام نقاط میناب در طول دهه محرم به اجرا در می آید. تکیه ها، حسینیه ها و مساجد در میناب هر کدام علم اختصاصی دارند.

بنی خزایی افزود: از روز اول محرم چوبه علم را در آب روان شست و شو داده و آن را با پارچه های رنگارنگ می پوشانند و برای عزاداری ماه محرم آماده می کنند. وی عنوان کرد: بر اساس رسم و سنت کهن مینابی ها در روز پنجم محرم علمهای عزاداری از آستانه ها و تکیه های مختلف، از شهر و روستا در محلی به نام ماتم قلعه در مرکز شهر کنار هم قرار می گیرند. رئیس سازمان تبلیغات اسلامی شهرستان میناب تشریح کرد: در این مراسم ابتدا و در ساعات اولیه روز چوب علم را با آب و گلاب شستشو داده و سپس با پارچه هایی رنگی علم را می بندند. پس از آن سایر علمهایی که به نام امامان هستند از مناطق مختلف میناب به حسینیه ماتم قلعه آورده می شوند.

بنی خزایی اظهار کرد: چون حضرت مهدی (عج) از دیگر امامان و معصومان از لحاظ سن کوچکتر است برای سلام کردن، به پیشواز علم پیغمبر و دیگر علمها می رود. به همین شیوه علم هر امامی را که آن از لحاظ سن کوچکتر است به استقبال دیگر امامان و پیامبر (ص) می برند و سلام می دهند. علم حضرت مهدی (عج) نیز آنان را تا حسینیه لب رودخانه همراهی می کند سپس عزاداری در مقابل حسینیه تا غروب آفتاب ادامه می یابد.

بنی خزایی با اشاره به اعتقادات مردم این شهرستان تصریح کرد: مردم ولایی شهرستان میناب بر این باورند که در این روز دین به حضرت ولی عصر (عج) تحویل داده می شود و آنها در این مراسم با حضرت صاحب الزمان (عج) بیعت می کنند.

گفتنی است؛ مراسم آئینی مذهبی علم پیغمبر بعد از ظهر پنجشنبه ۱۴ شهریور ماه ۹۸ مصادف با پنجم محرم ۱۴۴۱ در میناب با حضور بیش از ۴۰ هزار نفر عزادار برگزار شد و همزمان با اذان مغرب به پایان رسید.

۱۵ شروع می شود و علم حضرت رسول از منبر ماتم به قصد زیارت اهل قبور سادات در مکانی که اکنون اداره آموزش و پرورش میناب واقع شده حرکت می کند، مسیر حرکت از میدان استقلال به طرف بلوار ساحلی و میدان ولایت است در بین مسیر در حوالی منبر لب رودخانه علم منتصب به صاحب الزمان (عج) به پیشواز علم حضرت رسول (ص) می آید و در این مکان مردم با شور هر چه تمام به عزاداری و مدیحه سرایی می پردازند و قربانی می کنند.

پس از دقایقی عزاداری، علم حضرت رسول (ص) از جلو و علم حضرت مهدی (عج) پشت سر او به حرکت در می آید و در راه علمهای منتصب به ائمه (ع) از سراسر شهرستان به این کاروان ملحق می شوند.

باور مردم این خطه بر این است که در آخر الزمان، حوادثی بدین گونه اتفاق خواهد افتاد و مردم از نقاط مختلف برای حمایت و یاری امام خود بسیج خواهند شد.

در این روز ارادتمندان به اهل بیت عصمت و طهارت (ع) از اقصی نقاط استان، استانهای همجوار و حتی کشورهای نظیر بحرین، قطر و امارات جهت شرکت در مراسم علم کشی و عزاداری سالار شهیدان به این شهرستان می آیند.

نگاهی به هنری آئینی به بهانه تاسوعا

عرض ارادتی به وسعت شعر و تعزیه / «کی مثل تو هم تشنه هم سقااست؟ عباس»

ترم برادرم برادرم» حسین خوان تعزیه با بغض این بیت را می خواند و راهی صحنه می شود؛ جمعیت توان ایستادن ندارد و حالا بیشترشان نشسته صحنه را می پابند، مردها را که ورنه انداز می کنی مردانه دست هایشان را جلوی چشم ها و یا شاید اشک هایشان گرفته اند، ولی صدای آه و اندوه زنان عزای عباس را کامل کرده است.

تعزیه از عناصر ارزشمند فرهنگ ایرانی

تعزیه یا همان شبیه خوانی از جمله این آئین است که در برخی استان های کشور به شکل گسترده تری به آن پرداخته می شود به طوری که از مکان های مطرح در زمینه اجرای تعزیه در ایران می توان به استان های اردبیل، سمنان، اصفهان، مرکزی، قم، تهران، مازندران، قزوین، البرز، کرمان، یزد، همدان، خوزستان، فارس، زنجان، بوشهر و خراسان رضوی را نام برد.

تعزیه به معنای متعارف نمایشی است که در آن واقعه کربلا به دست افرادی که هر یک نقشی از شخصیت های اصلی را بر دوش دارند نشان داده می شود به طوری که این نمایش نوعی نمایش مذهبی و سنتی ایرانی شیعی و بیشتر درباره کشته شدن حسین بن علی و مصائب اهل بیت (ع) است.

تعزیه یا شبیه خوانی یکی از عناصر ارزشمند در فرهنگ ایرانی شیعی است و از دیر باز جایگاه خاصی

تبدیل به سکوت می کند. مطلع تعزیه باغم زینب و اشک زنان بر بانوی درد شروع می شود تا اندوه جمع بغض تعزیه خوان را برتر کند، گریان و نالان در مصیبت بانوی صبر و عطش می گوید: «خوش به آن روزی که اکبر داشتی / عون و عباس و اصغر داشتی...» و حالا کنار ذکر وای زینب، صدای «یا عباس» سکوت جمع را می شکند.

نوی «یا عباس» در تاسوعای حسینی اشک و آه را مهمان چشم و دسل عزاداران می کند، عزادارانی که حالا دلشان هوای بین الحرمین کرده است... شمرخوان تعزیه روی صحنه می آید و با چهره ای شرمسار از خودش می گوید، بغضش را می خورد و کلامش را با تکبیتی شروع می کند: «به زیر بار گنه رنگ زرد آمده ام...» جمعیت غوغا می شود؛ شمرخوان تعزیه که از فغان جمعیت به فغان آمده است می گوید: نه من شمرم، نه اینجا کربلا و نه این لشکر اشقیاء!

قرار است تعزیه «عباس» خوانده شود و شمرخوان تعزیه شروع به روایت می کند، از کربلا و علقمه و عباس و دیگر هیچ حرفی نیاز نیست تا بغض جمعیت بترکد، همه چیز تام و تمام است برای یک دل سیر گریه! عباس خوان تعزیه با دست های بریده و تن خونین صدا می زند: «ای زاده زهرا به کجایی تو حسین جان؛ خود را برسان زود به بالین برادر...»

«کجایی ای برادرم پشت پناه لشگرم؛ نور دو چشمان

هنرهای آئینی همواره بهانه ای برای عرض ارادت به ساحت سیدالشهدا بوده است، ارادتی به وسعت جغرافیای کشورمان از شمال تا جنوب و از شرق تا غرب؛ به این بهانه نگاهی به آئین تعزیه در استان ها داریم.

نفره نقر جمعیت به صد و هزار و هزاران می رسد، هرساله قرار بر همین روال مدار می شود، بهانه گردهمایی شنیدن مصیبت اهل بیت (ع) و نمایشی به نام تعزیه است؛ اما هدف اصلی عرض ارادت به ساحت سالار شهیدان و شهدای دشت کربلاست... ارادتی که در قالب جملات و کلمات و ابیات شعر می شود و ناله می شود و اشک می شود... برای رسیدن به روستای ازنا شهرستان دورود باید مسیر خرم آباد تا دورود را از جاده اصلی پی گرفت و بعد راهی فرعی شد تا به محل برگزاری یکی از بزرگ ترین تعزیه های لرستان رسید، جایی که حالا برای خودش اسمورسمی پیدا کرده و عزاداران را از جای جای کشور به این روستای کوچک می کشاند.

اهالی روستا دیگ های نذری را از صبح بار می گذارند تا عزادارانی که به هوای تعزیه راهی روستا شده اند گرسنه نمانند، روستا کوچک است اما دل اهالی اش آن قدر بزرگ و ارادتشان به فرزند رسول اکرم آن قدر عمیق است که حالا روستا را با همین مهمان نوازی و برپایی عزای حسین می شناسند.

کم کم خیل عزاداران جمع می شود و صدای تعزیه خوان که ذکر مصیبت می خواند همه را

را در بیان شهادت امام حسین (ع) و یارانش نزد ایرانیان داشته به طوری که حزن و اندوه سوگواران اباعبدالله حسین (ع) و یاران با وفایش همزمان با ماه محرم در آئین‌های تعزیه به اوج خود می‌رسد. هنر تعزیه، در طول زمان تغییراتی را به خود دیده اما هنوز هم در ردیف اصیل‌ترین و پر سابقه‌ترین هنرهای ایرانی و اسلامی مردمان ایران است. هنر تعزیه، در طول زمان تغییراتی را به خود دیده اما هنوز هم در ردیف اصیل‌ترین و پر سابقه‌ترین هنرهای ایرانی و اسلامی مردمان ایران است و در استان‌های مختلف ایران از شمالی‌ترین شهرهای خراسان و آذربایجان تا جنوبی‌ترین شهرهای سیستان و اهواز از پهنه کویر تا حاشیه‌های زاگرس، البرز و قزوین از دریای خزر تا خلیج فارس در ایام ماه محرم، برگزار می‌شود.

ایران؛ خاستگاه تعزیه

رئیس انجمن هنرهای نمایشی استان همدان به موضوع تعزیه پرداخت و با بیان اینکه تعزیه یکی از

را دارند و به تعزیه می‌پردازند، گفت: به نظر می‌رسد باید مقداری از شیوه سنتی اجرای تعزیه دور شد و از خرافه‌ها کم کرد و به مسائل رشادت‌ها و فرهنگ عاشورایی بپردازیم.

وی با توصیه به جوانان با بیان اینکه راه خوبی را پیش رفته‌اید، ادامه داد: باید همچنان که طی ۱۰ ماه سال نمایش‌های مختلفی را روی صحنه می‌بریم این دو ماه سال را نیز به نمایش‌های دینی مذهبی اختصاص دهیم تا مردم هم به تماشای این نمایش‌ها عادت کنند.

خداداد زنگانه که بیش از ۵۰ سال است به تعزیه‌خوانی در گلستان مشغول است هم به مهر می‌گوید: تعزیه‌خوانی هنری است که در مخاطب تأثیرات درونی و مذهبی ایجاد می‌کند و مانند فیلم و سریال نیست که برای افراد تکراری شود؛ مخاطبان هنر تعزیه و شبیه‌خوانی در استان هرسال افزایش می‌یابند؛ تعزیه به قدری در اعتقادات دینی و مذهبی مردم مهم جلوه کرده که به جرأت می‌توان گفت در محله‌هایی که هر سال تعزیه اجرا می‌شود

در این نبرد جمع زیادی از اهل بیت مظلومانه به شهادت رسیدند، مراسم تعزیه از گذشته‌های دور با آئین خاص در سراسر دنیا برگزار می‌شود و در ایران رنگ و بوی خاصی دارد هرچند شکل و رنگ گذشته خود را کم کم از دست داده است.

در بَرغان نیز مانند مناطق دیگر ایران تعزیه در ماه محرم به روال سابق وجود دارد، پیران و بزرگان محلی می‌گویند در عهد قاجار تعزیه بَرغان مشهور بوده است در گذشته تعزیه در بَرغان توسط محلی‌ها خوانده می‌شد ولی در حال حاضر برای ایام محرم خواننده‌هایی از شهرهای تهران، تفرش، اراک و قزوین که به اصطلاح خود محلی‌ها این شهرها نقاط تعزیه خیزی هستند برای اجرای تعزیه به این روستا می‌آیند.

هر ساله در بَرغان ۱۰ روز پیش از محرم با کوبیدن بر طبل و بانگ «یا حسین یا حسین» مردم را برای آماده سازی حسینیه فرا می‌خوانند و مردم روستا و هیئت امنای حسینیه اعظم در تکاپوی هرچه بهتر برگزار کردن این مراسم از هیچ تلاشی فرو گذار نمی‌کنند.

مراسم‌های مختلفی از قبیل چادر زنی، فرش کوبی و سیاه‌کوبی توسط مردم روستا برگزار می‌شود، به نحوی که چادری به مساحت هزار متر مربع در گذشته روی دیوارهای حسینیه اعظم پهن می‌شد که عزاداران به دور از برف و باران بتوانند مراسم‌های این ایام را برگزار کنند ولی با گذشت سال‌ها و قرار گرفتن چتر بالای حسینیه دیگر مراسم چادر زنی برگزار نمی‌شود.

سال‌های دور در این مکان مردم از یک ماه قبل از شروع محرم در مراسم فرش کوبی بر دیوار شرکت می‌کردند و حضور جوانان روستا در این مراسم حال و هوای خاصی داشت ولی این مراسم نیز دیگر اجرا نمی‌شود.

مراسم مختلفی در این ایام برگزار می‌شد ولی در حال حاضر بسیاری از این رسوم به علت‌های مختلف، برگزار نمی‌شوند و تنها مراسمی که برگزار می‌شود مراسم سیاه کوبان است. در این مراسم خانواده‌ها با توجه به میزان تمکن مالی پارچه‌های سیاه را تهیه می‌کنند و در گذشته نوشته‌های روی پارچه‌ها را با ابریشم می‌بافتند و هر خانواده، خود پارچه‌ها را نصب می‌کنند و پس از ایام سوگواری آن را جمع می‌کنند و دوباره در مناسبت سال آینده آنها را نصب می‌کنند. از نظر پایداری چادر زنی در حال فراموشی است و سیاه کوبی کاملاً زنده است و هر ساله مردم با شور حسینی این مراسم را برگزار می‌کنند.

در مراسم سیاه کوبان همه اهالی روستا مخصوصاً کسانی که حاجتی دارند شرکت می‌کنند و همه دیوارهای حسینیه هم از داخل هم از بیرون با پارچه‌های سیاه پوشانده می‌شوند.

در حیات حسینیه کتیبه‌ها و شمایل قدیمی که از واقعه کربلا به جا مانده نصب می‌شود و تا قبل از شروع تعزیه با خوانندگان قرارداد بسته می‌شود و برای ۱۰ روز تعزیه، برای خوانندگان جا و مکان فراهم می‌شود.

اجرای بزرگترین تعزیه میدانی کشور در صحرا رود فسا

رئیس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان فسا در جمع خبرنگاران، گفت: در راستای زنده نگه داشتن فرهنگ غنی عاشورای گروه تعزیه عاشوراییان روستای فرهنگی صحرا رود میزبان بزرگترین تعزیه میدانی کشور با عنوان «خورشید در حجاب» است.

محمدکاظم رحمانی افزود: این تعزیه به کارگردانی سیروس دستان و نویسندگی محمود سیمکانی، شهادت اصحاب و یاران امام حسین (ع) در عصر

معضلات اجتماعی کمتری را نسبت به سایر محلات شهر شاهد هستیم. از مسئولان انتظار داریم گروه‌های تعزیه‌ای که بدون چشم‌داشت مادی اجرا دارند را بیشتر حمایت کنند.

در این گزارش نگاهی به روند اجرای تعزیه در استان‌های مختلف کشور خواهیم داشت از اصفهان و لرستان تا قزوین و خراسان و البرز و یزد و کرمان.

«بَرغان» مهد تعزیه از دوره قاجار تا امروز

ساجدباغی‌ها خاصه اهالی روستای بَرغان به حسینیه اعظم این روستا تکیه «محلّه بالا» می‌گویند قدمت تعزیه در روستای بَرغان به بیش از ۵۰۰ سال پیش باز می‌گردد بسیاری از صاحبان فن و نظر این تکیه را از جمله تکیه‌های مشهور کشور پس از تکیه دولت تهران می‌دانند که سال هاست پذیرای گروه‌های تعزیه در ایام محرم است؛ قدمت تعزیه خوانی در این روستا تا بدانجاست که همه ساله قشرهای مختلفی از سراسر کشور برای تماشای آن خود را به حسینیه قدیمی می‌رسانند.

تعزیه به عنوان بخشی از مراسم سوگواری ماه محرم نشان دهنده رخدادی واقعی از نبردی نابرابر است که

مباحثی است که در جهان به آن افتخار می‌کنیم، گفت: تعزیه از شیوه‌های نمایشی است که به ایران نسبت داده می‌شود.

کیانوش بهروز پور با بیان اینکه خاستگاه تعزیه ایران بوده و قدمت بسیار زیاد و طولانی دارد، اضافه کرد: تعزیه شیوه خاص نمایشی است که شاید زمانی به فراموشی سپرده شده بود اما خوشبختانه در حال احیا است.

وی با بیان اینکه در برهه‌های جوانان کمتر به این موضوع می‌پرداختند و آنهایی نیز که سال‌های سال در این بخش فعالیت داشته دیگر توان اجرا نداشتند، گفت: خوشبختانه دوباره جوانان استان همدان با رویکرد جدیدی به سوی این بخش در حال حرکت هستند و تعزیه شکل خاصی به خود گرفته و اجرا می‌شود.

وی با بیان اینکه توصیه می‌کنم مردم علاوه بر عزاداری در مساجد و خیابان‌ها به سمت تماشای تعزیه‌ها و مراسم‌های نمایش دینی هم بروند، گفت: تعزیه شکل خاصی از نمایش است و با عزاداری‌های معمولی تفاوت دارد و یکسری مباحث که در عزاداری‌های معمولی کمتر بیان می‌شود را بازگو می‌کند.

بهروز پور با بیان اینکه بسیاری از افرادی که تعزیه را اجرا می‌کنند پیشکسوت هستند و گاهی نذر اجرای آن

عاشورا و اسارت حضرت زینب (س) و ورود ایشان به شام با حضور ۱۸۰ بازیگر و بیش از هزار نفر عوامل اجرایی به تصویر می‌کشد. وی در ادامه، اعلام کرد: متن تعزیه «خورشید در حجاب» پس از تحقیق و پژوهش زیر نظر اساتید دانشگاه شیراز و حوزه علمیه سفیران هدایت به مرحله تمرین رسیده است. رئیس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان فسا، اضافه کرد: دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد اسلامی و انجمن هنرهای تجسمی اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان فسا نسبت به ماکت قصر یزید، تل زنبیه، قتلگاه مسلم بن عقیل و خرابه شام را با استفاده و بهره‌گیری از الگوها و نقوش اسلامی در محل اجرا، طراحی و فضا سازی کرده‌اند که در روز اجرا رونمایی خواهد شد. به گفته رحمانی، این آئین مذهبی پنجشنبه ۲۱ شهریور ماه مصادف با ۱۲ محرم ساعت ۱۶:۳۰ در تپه‌های حضرت صاحب الزمان (عج) روستای صحرارود در ۸ کیلومتری شهر فسا به اجرا درمی‌آید. وی، افزود: پیش بینی می‌شود امسال حدود ۵۰ هزار

کاشانی به واسطه حسن صورت و آواز خوشی که داشتند در سایر شهرها هم مورد توجه بودند، گفت: از مهمترین مناطق پیرامونی منطقه فرهنگی کاشان بزرگ که تعزیه خوانی در آنجا هنوز رونق دارد می‌توان به اسحاق آباد، متین آباد، شجاع آباد، نوش آباد، نسلج و غیره اشاره کرد. وی از ثبت میدان ولی سلطان کاشان در فهرست آثار ملی خبر داد و اظهار داشت: این میدان در دوره قاجاریه از مراکز مهم برگزاری تعزیه خوانی در ایام ماه محرم بوده است و تعزیه خوانان بزرگ کاشان در این محل نقش آفرینی می‌کردند به نحوی که در میانه این میدان سکویی برای برپایی تعزیه و غرفه‌هایی برای نشستن حضار وجود دارد.

شناسایی ۳۸ گروه تعزیه در خراسان جنوبی

سید علی زمزم معاون هنری و سینمایی فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان جنوبی اظهار کرد: در صورت تأمین اعتبار و موافقت مقامات ذی‌ربط چهارمین دوره سوگواره تعزیه در روزهای پایانی ماه صفر در خراسان جنوبی برگزار می‌شود تا علاقمندان از این

سوگوازی فراخوانند. براساس این گزارش، این آئین تاریخی مذهبی ریشه در هیأت‌های سوگوازی مذهبی قدیمی شهر اراک از جمله هیأت‌های دو محله مرکزی شهر دارد و در فهرست آئین‌های عاشورایی ملی کشور به ثبت رسیده است. در این آئین که دو قرن قدمت دارد، کاروان شتران، دسته‌های عزاداری و گروه‌های شبیه خوانان وارد بازار می‌شوند و هر دسته به طور مجزا گوشه‌هایی از یک تعزیه را می‌خوانند و این تعزیه را تا انتهای بازار ادامه می‌دهند. این آئین مذهبی و تاریخی چندین سال است که احیا شده و از سال ۹۲ تاکنون، طی دهه اول محرم قبل از روزهای تاسوعا و عاشورا با حضور گروه‌های متعدد تعزیه خوان و هیأت‌های مذهبی در اراک برگزار می‌شود. مراسم عزاداری و سوگوازی ماه‌های محرم و صفر از جمله آئین‌های سنتی است که در جای جای ایران هر ساله برگزار می‌شود و این آئین دارای تفاوت‌ها و ظرایف خاصی است که آن را در هر منطقه از کشور از سایر مناطق متمایز می‌کند.

هنر دیرین بیشتر بهره بگیرند. معاون امور هنری و سینمایی فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان جنوبی بیان کرد: تاکنون چهار دوره سوگواره تعزیه در استان برگزار شده که شناسایی استعدادها و هنری در این رشته هنری و آموزش آنان از جمله ثمرات این دوره‌ها بوده است. زمزم ادامه داد: هر چند هنر تعزیه در خراسان جنوبی به صورت سینه به سینه منتقل شده است اما این هنر ارزشمند و دیرینه را می‌توان از طریق آموزش و برگزاری کارگاه‌ها و ورکشاپ‌های متعدد آموزش و ترویج کرد. وی افزود: در سال‌های گذشته در خراسان جنوبی کارگاه‌ها و ورکشاپ‌های متعددی با موضوع تعزیه در محورهای مختلف از جمله موافق خوانی، مخالف خوانی، متون تعزیه و حتی موسیقی در تعزیه برگزار و مورد استقبال قرار گرفته است. معاون امور هنری و سینمایی فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان جنوبی با اشاره به اهمیت متن تعزیه گفت: متون تعزیه باید منطبق با واقعیت‌های مسلم و قطعی تاریخی باشد و به واسطه همین حساسیت‌ها و ظرافت‌ها کمتر کسی در نویسندگی متن تعزیه ورود پیدا می‌کند. زمزم اظهار کرد: در خراسان جنوبی عمده گروه‌های تعزیه برنامه هنری خود را با استفاده از متون قدیمی و

اجرای «تعزیه» آیین سنتی کاشی‌ها در ماه محرم
یک کارشناس کاشان شناسی ضمن اشاره به برگزاری مراسم و برنامه‌های مختلف در شهرستان کاشان به مناسبت ایام ماه محرم و صفر اظهار داشت: تعزیه و تعزیه خوانی یکی از مراسم‌هایی است که در ایام محرم و صفر در کاشان برگزار می‌شود در حالی که معنای لغوی تعزیه با معنای اصطلاحی آن تفاوت دارد. علی اصغر شاطری ضمن اشاره به معنوی لغوی و اصطلاحی تعزیه افزود: تعزیه در لغت به معنی سوگوازی و عزاداری است و یا به مجلسی گویند که به یادبود فوت شده‌ای برگزار می‌شود اما در اصطلاح به نوعی از نمایش مذهبی گویند که زنده کننده واقعه تاریخی و ماندگاری در تاریخ اسلام و تشیع است که وقایع غدیر خم، واقعه کربلا، قیام مختار، شهید اردبیل و غیره از این گروه است. وی سید مصطفی کاشانی معروف به «میر عزا» و فرزند او سید کاظم کاشانی معروف به «میر غم» را از مشهورترین تعزیه خوانان کاشانی دانست و ابراز داشت: دارالمؤمنین کاشان به دلیل وجود ادیبان و صاحبان ذوق و هنر همواره یکی از پایگاه‌های مهم تعزیه و تعزیه خوانی بوده است به نحوی که تعزیه وام دار این دیار کهن است. این کاشان شناس با بیان اینکه تعزیه خوان‌های

نفر از عاشقان و ارادتمندان اهل بیت (ع) از این آئین مذهبی دیدن کنند. رحمانی یادآور شد: بزرگترین تعزیه میدانی کشور در صحرارود فسا سال ۱۳۸۲ در فهرست آثار معنوی به ثبت رسیده است. علاوه بر این مردم زرقان روز هفتم محرم را متعلق به ساحت حضرت ابوالفضل علیه‌السلام می‌دانند و طی آیین سنتی دیگری مراسم جمع‌آوری علم و پرچم‌های حسینی از خانه‌های عزاداران با حضور هیئت‌های عزاداری انجام‌شده و علم و پرچم‌های جمع‌آوری‌شده به هریک از این حسینیه‌ها منتقل می‌شود. شهر زرقان از دیرباز قلب تپنده تعزیه در کشور بوده است که هر سال در ماه محرم و صفر برنامه‌های ویژه کشوری در بخش هنر تعزیه در این شهر برگزار می‌شود. به دلیل اینکه هنر تعزیه در فارس و شهر زرقان یکی از هنرهای مورد توجه جدی مردم است در چند سال اخیر سوگواره تعزیه با حضور تعزیه‌خوانان کشوری در سطح ملی در زرقان برگزار می‌شود که امسال نیز این برنامه در این شهر اجرا خواهد شد.

نوای سوگوازی حسینی در بازار اراک

در هشتمین روز از محرم، بازار اراک صحنه روایت بخش کوچکی از واقعه عظیم کربلا شد و آئین تاریخی تعزیه سیار، دوستداران سرور و سالار شهیدان را به تماشا و

برگزاری آن هستیم و با وجود اینکه برگزاری آن منحصر به چند روز است، شور و هیجان مردم برای برگزاری این مراسم هر سال بیش از سال‌های قبل می‌شود.

مراسم تعزیه در «ضیابر» استان گیلان

«تعزیه» از جمله آیین‌های گیلانیان است که سالیان سال همگام با سراسر کشور در ایام شهادت امام حسین (ع) و یارانش در شهرها و روستاهای این استان به اجرا درمی‌آید.

آیین پرمخاطب تعزیه در بسیاری از شهرهای استان، در ظهر روز عاشورا و در برخی دیگر در سومین روز از شهادت امام برگزار می‌شود و وقایع مختلف حماسه کربلا را به تصویر می‌کشد که از مهم‌ترین اجراهای تعزیه‌ها می‌توان به تعزیه در حرم آقا سید جلال‌الدین اشرف (ع) در شهرستان آستانه‌اشرفیه و تعزیه در ضیابر اشاره کرد.

گروه‌های تعزیه مانند گروه «مسلم بن عقیل» به سرپرستی استاد «محمدحسین صمصام»، گروه «حر شهید» به سرپرستی استاد دهقان، گروه «شاهزاده ابراهیم» به سرپرستی برادران اورسا و گروه «حضرت قاسم (ع)» به سرپرستی استاد مفتاح از جمله گروه‌های فعال تعزیه در گیلان هستند که سالیان سال نسل در نسل با هنرمندی خود بازگوکننده راستین حماسه کربلا بوده‌اند.

مراسم تعزیه در «ضیابر» که در ۴۵ کیلومتری شهر رشت واقع شده، نیز هر ساله باشکوه خاصی در ایام محرم به‌خصوص در دور روز تاسوعا و عاشورا برگزار می‌شود که مراسم شبیه‌خوانی عاشورا در این منطقه از پیشینه‌های چند صدساله برخوردار بوده و در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است.

تعزیه؛ هنری است که با حماسه عاشورا پیوندی ناگسستنی دارد و بر این اساس بدیهی است تا زمانی که شور عظیم حادثه عاشورا در جهان برپاست تعزیه نیز برای به تصویر کشیدن نوای حق‌طلبی و آزادگی امام حسین (ع)، فریادی بس عظیم و تأثیرگذار در گلوئی تاریخ خواهد داشت.

این گزارش را با فیلمی از مراسم سنتی «تعزیه خوانی در بازار اراک» تمام می‌کنیم، تا تاسوعا بهانه‌ای برای عرض ارادت به علمدار دشت کربلا باشد؛ همراه آئین‌های عاشورایی اقوام ایرانی ذکر می‌گیریم: «ای اهل حرم میر و علمدار نیامد...»

هر سال با فرارسیدن ماه محرم و صفر مردم متدین روستای توت میزبان عزاداری سید و سرور شهیدان هستند و در هفته آخر ماه صفر به رسم دیرینه و سنت پیشینیان خود، میزبان گروه‌های هنری تعزیه و شبیه‌خوانی هستند که بازسازی وقایع صحرای نینوا و مظلومیت امام حسین (ع) و اصحاب ایشان را به نمایش می‌گذارند.

با وجود اینکه در ایام عادی سال، جمعیت این روستا کمتر از ۲۰ نفر است اما در این روزها جمعیت این روستا از مرز ۱۲۰ هزار نفر هم عبور می‌کند با وجود اینکه در ایام عادی سال، جمعیت این روستا کمتر از ۲۰ نفر است اما در این ایام به‌ویژه هفته آخر از ماه صفر، عزاداران حضرت ابا عبدالله (ع) از اقصی نقاط استان و حتی استان‌های هم‌جوار از جمله اصفهان، فارس و کرمان نیز خود را به این روستا می‌رسانند تا در عزاداری خاص این روستا شرکت کنند به‌طوری‌که در این روزها جمعیت این روستا از مرز ۱۲۰ هزار نفر هم عبور می‌کند.

نادر پیری اردکانی محقق و پژوهشگر دینی با اشاره به قدمت بیش از ۱۵۰ ساله حسینیة تاریخی روستای توت می‌گوید: اجرای تعزیه در روستای توت از اصیل‌ترین تعزیه‌هایی است که در کشور شاهد

البته مورد تأیید اجرا می‌کنند.

وی با اشاره به شناسایی ۳۸ گروه تعزیه در خراسان جنوبی بیان کرد: در هر گروه تعزیه حدود ۱۵ تا ۲۰ نفر فعال هستند که در نقاط مختلف خراسان جنوبی در ایامی چون ماه محرم و شب‌های قدر در ماه رمضان اجرای برنامه دارند.

معاون امور هنری و سینمایی فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان جنوبی با اشاره به اینکه شهرستان سرایان پیش‌تاز در هنر تعزیه است، یادآور شد: البته در روستاهای اطراف شهرستان بیرجند چون سیوجان و همچنین در مناطق درخش آسیابان گروه‌های تعزیه فعال و توانمندی وجود دارد.

تعزیه تکیه ارمغانخانه زنجان

رئیس هیئت‌انمائی تکیه حسینی اعظم ارمغانخانه زنجان هم در این رابطه می‌گوید: مراسم تعزیه‌خوانی تکیه حسینی اعظم ارمغانخانه زنجان یکی از مشهورترین تعزیه‌خوانی‌ها است که همه‌ساله از اول تا ۱۴ محرم برپا می‌شود.

وی با اشاره به اینکه تکیه حسینی تاریخی ارمغانخانه از قدیمی‌ترین تکیه‌های شمال غرب کشور است، اضافه می‌کند: قدمت این مراسم ۴۰۰ ساله بوده و اجرای آن از سال ۱۲۸۹ در میراث معنوی ایران به ثبت ملی رسیده است.

رئیس هیئت‌انمائی تکیه حسینی اعظم ارمغانخانه زنجان با اشاره به اینکه هر سال استقبال مردم از برگزاری مراسم تعزیه تکیه ارمغانخانه مطلوب است، یادآور می‌شود: هدف از اجرای این مراسم، احیای فرهنگ عاشورایی و بزرگداشت ایام شهادت امام حسین (ع) است.

تعزیه روستای توت یزد

روستای توت که در ۶۰ کیلومتری شرق شهرستان اردکان قرار دارد از مهم‌ترین مناطق برپایی آیین سنتی تعزیه است که هر سال عزاداران و عاشقان زیادی را به سمت خود می‌کشاند و بیش از ۲۰ گروه تعزیه‌خوان در این روستا در طول یک هفته فعالیت می‌کنند.

اجرای هنر تعزیه یکی از سنت‌های عزاداری در ترسیم و بازسازی و بیان ابعاد نهضت خونین عاشورا است که در روستای توت سابقه‌ای به قدمت دوره حکومت قاجاریه دارد که طی سالیان متمادی جایگاه خود را در فرهنگ این مردم حفظ کرده است.

از آیین «خیل عرب» تا برافراشتن خیمه حسینی خروش عاشورایی در اصفهان

اصفهان در ماه محرم خروشی به واقع عاشورایی را تجربه می‌کند و مردم شهرستانهای مختلف استان اصفهان با روش‌های سنتی عزاداری که برخی ۹ قرن قدمت دارد به عزاداری برای سیدالشهدا می‌پردازند. یک بار دیگر شور و نوای محرم از سرتاسر استان به گوش می‌رسد و اصفهان طلایه‌دار نوای طبل‌ها، سنج‌ها و شور و عزای محرم در گوش تاریخ است، از نخل کشی کاشانی‌ها و اجرای تعزیه با قدمت ۵۰۰ سال در این شهرستان تا چاووش عزا در نقاط کویری استان، از شال عزایی که این روزها سادات خوانساری به کمر می‌بندند تا نخل گردانی به عنوان آیینی بدون تحریف با قدمت ۹ قرن در نطنز و تا پایداری بر سر عزاداری امام حسین (ع) با زبان نمادین تعزیه در دوران سیاهی که جور ظالمان اجازه فریادگری و سخن گفتن از راه و مرام امام سوم شیعیان را ازبشریت سلب کرده بود.

قدمت عزاداری برای سید و سالار شهیدان در اصفهان پیشینه‌ای به بلندای تاریخ دارد، شاید بزرگ‌ترین سنت اصفهانی‌ها در سوگواری برای حضرت ابا عبدالله الحسین را در امتداد عرض ارادت مردم این استان به سید و سالار شهیدان در طول سال جست‌وجو کرد چراکه مجالس وعظ و خطابه و ارادت به اهل بیت از ماه محرم آغاز می‌شود و تا محرم سال بعد امتداد پیدا می‌کند.

تاریخ عظیم نصف‌جهان در پرورش شاگردان مکتب اهل بیت و امام صادق (ع) موجب شده است تا اصفهان نام نیمی از جهان را نه تنها در هنر و تاریخ بلکه در علم و فضیلت نیز بر پیشانی پرافتخار خویش حک کند و مهم‌ترین رسم اصفهانی‌ها نیز از این تاریخ گسترده سرچشمه گرفته است.

هنوز مردم بسیاری از شهرستان‌های مختلف استان رسوم مختلف خود در ماه محرم را به خوبی حفظ کرده‌اند، از نقش‌جهانی که یکپارچه سیاه‌پوش می‌شود تا نطنز که با نامی تاریخی به معنای «شهری با آبهای فراوان» از قدیم‌الایام به عزاداری‌های جانسوز هفت هیئت مذهبی خود در سوگ لب‌های تشنه پسر پیامبر اکرم (ص) شهرت دارد.

تعزیه به عنوان یکی از روش‌های عزاداری که در برهه‌هایی از زمان که جور و ستم حاکمان اجازه روشنگری‌های صریح را از عاشقان و پیروان امام حسین (ع) سلب کرده بود، این حماسه عظیم را زنده نگه داشت، در کنار مراسم‌های معمول عزاداری در اغلب شهرستان‌های اصفهان جایگاهی ویژه دارد و در اصفهان، خمینی‌شهر، نجف‌آباد و کاشان به ثبت ملی نیز رسیده است؛ جالب توجه اینکه در اصفهان غالباً لوازم و تجهیزات مورد نیاز تعزیه‌خوانی از نذورات مردم تهیه می‌شود.

عزاداری نصف‌جهانی‌ها در سوگ سید و سالار شهیدان

در شهر اصفهان برخی مراسم‌های عزاداری اصفهان شهرت تاریخی خاصی دارند چراکه از بیش از ۱۰۰ سال پیش در اصفهان برپا و مردم به حضور در این مجالس عقیده خاصی دارند که از جمله این موارد روضه حاج زرگرباشی در خیابان طالقانی، بانک‌دار در خیابان چهارباغ پایین و روضه شهید مظلوم شمس‌آبادی است.

در اصفهان هر محله دسته عزاداری مخصوص به خود را دارد که از نام محله‌های چهارسو، لبنان، در بکوشک، طوقچی و غیره گرفته شده است، در شب‌های محرم

دسته‌های عزاداری به محله‌های یکدیگر می‌روند و به طور مشترک با عزاداران میهمانشان از محله‌های دیگر، مراسم عزاداری را با هم برپا می‌کنند.

شب‌های مختلف دهه اول محرم به نام یکی از یاران یا فرزندان امام حسین (ع) نامگذاری شده است که در این روز و شب مردم به عزاداری برای این یاران می‌پردازند و اشعار و مداحی متناسب با نامگذاری این روزها نیز خوانده می‌شود.

در روز عاشورا دسته‌های عزاداری که گل و لای بر سر خود کشیده‌اند با راه‌اندازی قافله‌های عزاداری در طول شهر حرکت می‌کنند و خود را به میدان امام (ره) می‌رسانند تا به طور مشترک به عزاداری بپردازند.

در روزهای تاسوعا و عاشورا به طور معمول از صبح مراسم عزاداری در شهر برپاست و به طور معمول بیشتر مردم شهر در این مراسم‌ها شرکت کرده و در ظهر این دو روز نیز پس از اقامه نماز به طور معمول در نقاط مختلف شهر نذری پخش می‌شود. مردم استان اصفهان همگام با سراسر شیعیان جهان نماز ظهر عاشورا را با شکوه برگزار کرده و با اقامه نماز ظهر و عصر، بر فرهنگ‌سازی اقامه نماز جماعت و ترویج و اشاعه فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر تأکید می‌کنند.

همزمان با شام شهادت امام حسین (ع) و یاران باوفای ایشان، مردم استان اصفهان ضمن حضور در مراسم‌های عزاداری بر مصائب فرزندان و اسرای کربلا می‌گریند و به یاد شام غریبان بازماندگان کاروان امام حسین (ع) شمع روشن می‌کنند.

سنت‌های عزاداری در شهرستان‌های استان اصفهان

شهرستان‌های استان اصفهان نیز مراسم خاص خود را برای عزاداری دارند، به طور مثال مردم لنجان ظهر روز عاشورا و تاسوعا بهترین غذای خود را در سینی گذاشته و به پشت در حسینی‌های می‌روند که سینه‌ها و زنجیرزن‌ها در آنجا مشغول برگزاری

مراسم هستند؛ ساعت ۱۲ ظهر در حسینییه باز می‌شود و مردم در صف‌های طولانی، با سینی‌هایی بر سر که پر از نذوراتشان است وارد حسینیه می‌شوند.

رسوم عزاداری محرم در خمینی‌شهر

خمینی شهر مشهور به حسینییه ایران بیش از ۳۰ سال است که با برپایی کاروان هشتم محرم و یادآوری ورود کاروان امام حسین به کربلا به سوگ می‌نشیند و برپایی این کاروان الگویی برای راه‌اندازی کاروان‌های مشابه در دیگر نقاط کشور بوده است.

این قافله به طول چندین کیلومتر شامل شترسوار و اسب‌سوارانی است که در صف نخست این قافله انبیای الهی همچون آدم، نوح، سلیمان و غیره قرار دارند و در ادامه نیز سپاه امام حسین (ع) و عمر بنی سعد هر کدام با پوشش ویژه خود حرکت می‌کنند. غذای نذری اصلی در خمینی‌شهر در این روز برخلاف غذای معمول اصفهان آبگوشت است و آش نذری نیز در در نقاط مختلف شهر در میان مردم پخش می‌شود.

عزاداری محل به محل یکی از سنت‌های عزاداری در این شهرستان است، دسته سادات و روحانیون یکی از دسته‌های عزاداری خمینی شهر هستند که با شال سبز در مراسم عزاداری این شهرستان حاضر می‌شوند.

مطابق یکی از رسوم قدیمی این شهرستان، کودکان در روزهای عاشورا و تاسوعا لباس سبز پوشیده و در قالب هیئت حضرت علی اصغر در محلات مختلف حضور پیدا می‌کنند.

اجرای تعزیه‌های ۵۰۰ ساله در کاشان، دارالمومنین

کاشی‌ها با برپایی آیین وداع‌خوانی که از سوزناک‌ترین بخش‌های تعزیه سنتی این شهرستان محسوب می‌شود و نخل گردانی به عنوان نمادی از تشییع پیکر سیدالشهدا در ماه محرم به سوگ می‌نشینند.

متن تعزیه‌های کاشان بیش از ۵۰۰ سال است که تغییر نداشته و تحریف در آن کمتر راه یافته است. آیین وداع خوانی یکی از سوزناک ترین قسمت های یک تعزیه است که به صورت گروه خوانی در برخی نقاط کاشان و اطراف آن در عزاداری حسین علیه السلام و برادر بزرگوارش حضرت ابوالفضل علیه السلام اجرا می شود.

آیین خیل عرب یکی دیگر از این مراسم است، این آیین نمادی از حرکت طایفه بنی اسد است، حرکتی که بعد از جنایت سپاهیان یزید بن معاویه و زمانی که سپاهیان دشمن از صحرای کربلا رفتند، پیکرهای شهدا بر زمین مانده بود و کسی جرأت به خاک سپاری آنها را نداشت، زنان طایفه بنی اسد که در نزدیکی زمین کربلا زندگی می کردند با بیل، چوب و هر وسیله دیگر به طرف دشت کربلا رفتند تا پیکرهای شهدا را به خاک سپارند.

این آیین به صورت نمادین در نوش آباد آران و بیدگل اجرا می شود و در آن گروهی عزادار در حالی که لباس سفید عربی بر تن دارند، با ضربات ریتم دار نی های چوبی، اشعاری موزون می خوانند و با اجرای ریتم و آهنگ سوگ و مویه خود را در غم جانگداز شهادت امام حسین علیه السلام و اصحاب باوقایش به نمایش می گذارند.

جفجغه زنی (کوبیدن چوب های خراطی شده به یکدیگر به جای سینه زنی) نیز یکی دیگر از رسومات این شهرستان است که بیشتر در نوش آباد و سفید شهر شهرستان آران و بیدگل انجام می شود که در این آیین چوب های خراطی شده به یکدیگر کوبیده می شود.

نطنز، شهری با آب های فراوان در سوگ تشنگی امام حسین (ع)

نطنز، شهری که نام آن تداعی گر معنای «شهری با آب های فراوان» است، با آداب خاصی به عزاداری برای امام حسین (ع) و یارانش می پردازند که این عزاداری ها به ویژه در ایبانه و با درود معروف است. یکی از رسوماتی که از دیرباز در شهرستان نطنز مرسوم است و در روز جمعه قبل از ماه محرم انجام می شود، آیین زیبا و خاطره انگیز برافراشتن خیمه های حسینی در حسینیه ها و تکایاست. این آیین قدیمی در دو شهر با درود و نطنز به صورت جداگانه و با برگزاری مراسم ویژه و خاصی برگزار می شود.

جفجغه زنی و طلوع خوانی در ایبانه

جفجغه زنی، نخل گردانی و طلوع خوانی از جمله

سیدالشهدا (ع) در روز عاشورا است.

مراسم شمع زنی در ۴۰ مسجد و زیارتگاه به یاد ۴۰ منزل اسرای کربلا

همچنین ساعاتی به غروب روز تاسوعا، مراسم شمع زنی با روشن کردن ۷۲ شمع به تعداد یاران امام (ع) در چهل مسجد و زیارتگاه به یاد ۴۰ منزل اسرای کربلا توسط بسیاری از نذر داران و علاقه مندان به ویژه بانوان برگزار می شود. از غذاهای نذری کاشان، گوشت لوبیای آن بسیار شهرت دارد که بسیار خوشمزه طبخ شده و خواهان بسیاری دارد.

«چاووش عزا»ها نوای آغاز ماه محرم را فریاد می کنند

«چاووش عزا» به ویژه در مناطق خشک کویری استان مرسوم است، در این آیین خواننده اشعاری را می خواند که واقعه غم انگیز کربلا را در ذهن تجسم می کند.

تعزیه خوانی در روستای نخلج کاشان

تعزیه خوانی در شهرستان کاشان به شکل سنتی برگزار می شود که روستای نخلج از مشهورترین مکان های برگزاری این آیین است، وداع خوانی از سوزناک ترین قسمت های تعزیه سنتی کاشان است که به صورت گروه خوانی برای عزاداری امام حسین (ع) و برادر بزرگوارش حضرت ابوالفضل (ع) اجرا می شود.

مجالس عزاداری در کاشان از شب نخست محرم شروع و تا اواخر ماه صفر ادامه دارد که اوج برپایی این مجالس از شب نخست تا شب شانزدهم محرم است که به شب ششم امام حسین (ع) معروف است.

عزاداری یکپارچه کاشی ها در تیمچه امین الدوله

یکی دیگر از رسوم معروف عزاداری در کاشان حرکت هیئت های مختلف از مرکز هیئت تا بازار و برپایی مراسم عزاداری در این مکان است که ورود دسته ها به بازار از سمت دروازه دولت و بازار مسگرها و سمت پا نخل و بازار گذرنو است که پس از طی کردن بازار و بازارچه ها در تیمچه امین الدوله مراسم ختم می شود.

نخستین دسته عزاداری که به بازار می رود، دسته ای است به نام چاووش عزا است که در آخرین روز ذی الحجه یعنی یک روز قبل از شروع ماه محرم به بازار شهر می آید و مردم را از فرا رسیدن ماه محرم مطلع می کند.

سقاها گروه دیگری از عزاداران هستند که در قالب چهار دسته در طول دهه نخست ماه محرم با انداختن مشک سقایی به دوش و جام های فلزی به دست در بازار شهر بین عزاداران ظاهر می شوند و به سقایی می پردازند.

از دیگر آداب و سنن ماه محرم در کاشان، برداشتن علم و علمات، کتل و بیرق، شامل عزاداری در بازار، نخل برداری، شمع زنی و چهل منبرو جریده است؛ نخل برداری نماد و نشانه تشییع جنازه حضرت

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Zahra HajAli
MEHR NEWSAGENCY

رسومات قدیمی است که عزاداران حسینی در روستای تاریخی ایبانه سالی‌های سال است این رسوم را در ماه عزای سیدالشهدا اجرا می‌کنند. در رسم سنتی جغغه‌زنی ایبانه عزاداران به جای سینه زدن در زمان مداحی، دو چوب خراطی شده را به یکدیگر می‌کوبند و نکته بسیار مهم اینکه نوحه‌های عزاداری اصیل و خاص هستند. جغغه‌زنی به طور معمول در روز تاسوعا و طلوع خوانی در عاشورا انجام می‌شود؛ در روز عاشورا مراسم عزاداری از ابتدای صبح تا انتهای شب ادامه دارد و بر این اساس رسمی به نام طلوع خوانی شکل گرفته است.

آیینی بدون تحریف با قدمت ۹ قرن در نطنز
 آیین نخل گردانی با قدمت ۹۰۰ ساله که در تمام شهرهای این شهرستان و در روزهای تاسوعا و عاشورا انجام می‌شود، این آیین با گذشت ۹ قرن هنوز نیز به همان شیوه قدیمی انجام می‌شود و عزاداران هنوز از همان کوچه پس‌کوچه‌های قدیمی و مسیرهای سخت عبور می‌کنند.

نمایش آیینی تعزیه با قدمت ۵۰۰ ساله در حسینیه مرکزی نطنز

قدمت برگزاری نمایش آیینی تعزیه در حسینیه مرکز شهر نطنز نزدیک به ۵۰۰ سال است و در چهار حسینیه مرکز شهر، ارشاد علیا، افوشه و سرشک برگزار می‌شود.

مراسم جاروکنشی پیرغلامان حسینی را از دیگر رسوم قدیمی ایام ماه محرم در نطنز برشمرد که در حسینیه ارشاد علیا برگزار می‌شود، بازسازی ورود کاروان امام حسین (ع) به کربلا با حرکت کاروان‌های حسینی از جمله با درود و خالداً، همراهی مداحان با نوحه‌های حزن‌انگیز با این کاروان و سپس به نمایش گذاشتن حرکت قافله اسرار از رسوم ویژه نطنز در این ایام است.

آیین «جوش» و عزاداری شب «بنی‌اسد» در هیئت چهل دختران و کلوانعزاداری خاص و سنتی هفت هیئت قدیمی نائین در ایام محرم را دیگر سرورم نائینی‌ها در محرم است.

شبیه خوانی و تعزیه خوانی در روستای بافران نائین

مراسم شبیه خوانی و تعزیه خوانی در روستای بافران نائین در نوع خود بی نظیر و دیدنی است، این مراسم که در روز عاشورا برگزار می‌شود بسیار حزن‌انگیز است و مردمی که وسیله نقلیه دارند در روز عاشورا از شهرها و روستاهای اطراف برای مشاهده این مراسم باشکوه خود را به بافران می‌رسانند.

مراسم «چق چقی زنی» یکی از آیین‌های عزاداری منحصر به فرد نائینی‌ها

مراسم «چق چقی زنی» یکی از آیین‌های قدیمی جذاب، و منحصر به فرد نائینی‌ها است که در طول ماه‌های عزاداری حضرت ابعبدالله الحسین (ع) توسط هیئت کوی سنگ و محمدیه در امامزاده سلطان سیدعلی این شهرستان برگزار می‌شود.

خوانسار شهری است که سابقه آن به پیش از اسلام برمی‌گردد اما قرن‌ها سابقه دین‌داری و ولایت‌داری را بر پیشانی‌نوشت پرافتخار تاریخ خود دارد و نوای تعزیه سوگواری این باغ شهر ایرانی آوازه جهانی و

بین‌المللی دارد.

از روز ششم محرم شهر خوانسار حالت عزای عمومی به خود می‌گیرد به شکلی که فعالیت‌های اقتصادی و تجاری نیز از این روز کم‌رنگ می‌شود. از روز ششم کار مدارس و ادارات نیز تحت‌الشعاع محرم قرار می‌گیرد به گونه‌ای که برخی ادارات نیمه وقت هستند و یا کارکنان آن در این ایام مرخصی می‌گیرند.

تعزیه قودجان، پذیرای تعزیه‌گردانانی از سرتاسر کشور

برپایی تعزیه نیز از مهم‌ترین آیین‌های سنتی خوانسار است که قدمت آن به سال‌هایی بسی دور می‌رسد؛ تعزیه قودجان شهرتی جهانی و بین‌المللی دارد و در این ایام پذیرای تعزیه‌گردانانی از سرتاسر کشور است. همچنین چندین تعزیه‌فعال در خوانسار طول ماه محرم بعد از ظهرها به اجرای مراسم می‌پردازند.

سینه‌زنی در این شهر به همان شیوه سنتی و با مداحی‌های سوزناک و اشعار پرمعنای سوگوارانه انجام می‌شود و گذر زمان نتونسته بر این آیین قدیمی اثر

بگذرد.

خوانساری‌ها برای سادات احترام ویژه‌ای قائل هستند و از قدیم‌الایام، سادات این شهر در ماه محرم با انداختن شال سبز به هیئت‌های عزاداری وارد می‌شوند و این نوع پوشش شور خاصی به عزاداری می‌بخشد.

حرکت دسته‌های شترسوار و اسب‌سوار به یاد عبور کاروان اهل‌بیت امام حسین (ع)

حرکت دسته‌های عزاداری در قالب هیئت‌های سینه‌زنی یا زنجیرزنی راه اندازی سفره‌های نذری که از عزاداران پس از هر برنامه و گاه در هر سه نوبت پذیرایی می‌شود از دیگر رسوم عزاداری خوانساری‌هاست.

حرکت دادن دسته‌های شترسوار و اسب‌سوار که یادآور عبور کاروان اهل‌بیت امام حسین (ع) است و صدای شیپور جنگ و نقاره در لابه‌لای حرکت کاروان نیز تداعی صحنه‌های رزم و مبارزه‌ی آن زمان است از دیگر رسوم سنتی خوانسار است که در ایام عزاداری ابعبدالله‌الحسن (ع) برگزار می‌شود.

آئینی ۲۵۰ ساله در عزای حسین (ع) بیل زنی نماد تدفین شهدای کربلا

مراسم محرم در استان بوده که در هیچ شهرستان دیگری به چشم نمی خورد، بیان کرد: این مراسم تنها در شهر خوسف و در ظهر روز عاشورا برپا می شود.

وی با اشاره به قدمت بالای مراسم بیل زنی خوسف، عنوان داشت: بنا به شواهد تاریخی برگزاری این مراسم در سال ۱۳۲۷ ممنوع شد اما بعد از مدتی دوباره به مرحله اجرا درآمد.

مسئول حوزه پژوهش اداره کل میراث فرهنگی خراسان جنوبی اضافه کرد: مراسم بیل زنی نوعی شبیه سازی از عزاداری و تلاش طایفه بنی اسد در صحرای کربلاست که پس از سه شبانه روز پیکر شهدا را با بیل به خاک سپردند.

برآبادی بیان داشت: مراسم بیل زنی خوسف هم اکنون در فهرست میراث معنوی کشور به ثبت رسیده است.

وی همچنین به برگزاری مراسم هفت منبر به عنوان یکی دیگر از آیین های عزاداری در استان اشاره کرد و گفت: این مراسم نیز در غروب روز تاسوعا توسط زنان بیرجندی برگزار می شود.

مسئول حوزه پژوهش اداره کل میراث فرهنگی خراسان جنوبی با بیان اینکه ولی احترام و اعتقاد زیاد به نور از عادات ایرانی های قبل از اسلام بوده که آن را واسطه بین خدا و انسان می دانستند، افزود: پس از اسلام این مراسم همچون بسیاری از مراسم دیگر برآبادی اضافه کرد: مراسم هفت منبر نیز به شماره ۵۰۷ - ۹۱۱۶۲۰ در فهرست میراث معنوی کشور به ثبت رسیده است.

گفتنی است مسجدآیتی، مسجد جامع، مسجد خواجه خضر، مسجد حیدر حسن، مسجد صاحب الزمانی، مسجد امام حسن (ع)، چشمه خلیلی (قدمگاه)، منزل دختر آخوند، حسینییه گود و مدرسه معصومیه بیرجند از جمله اماکنی هستند که مراسم هفت منبر در آنها برگزار می شود.

محصولات کشاورزی خود می دانند و در این مراسم روزی حلال خود را به واسطه امام حسین (ع) از خداوند طلب می کنند.

عزاداری زنان بیرجندی در هفت منبر

یکی دیگر از آیین های عزاداری خاص مردم خراسان جنوبی برگزاری مراسم هفت منبر بوده که توسط زنان در غروب روز تاسوعا برگزار می شود.

در این مراسم زنان در هفت منبری که در ایام محرم در آن ها مراسم روضه خوانی برگزار می شود، شمع روشن می کنند.

آنها از عصر تاسوعا روی منبر یک پارچه سیاه انداخته و آن را در نزدیکی در مسجد یا حسینییه می گذارند و یک مجسمه بزرگ و یا نشیمن پر از گل را روی پله منبر و تشریح خالی را هم در پله دیگر می گذارند.

بانوان شرکت کننده در این مراسم غروب تاسوعا شمعی را درون سینی و کنار این منابر روشن کرده و نذورات خود را از قبیل خرما، شیرینی و پول درون تشریح ریخته و برای روشن کردن شمعی دیگر به یکی دیگر از این مساجد می روند.

همچنین زنان در این مراسم هیچ یک از این شمع ها را تا زمان پایان آن، خاموش نمی کنند و اشک های شمع را هم دور نمی ریزند و در مکانی از مسجد جمع آوری می کنند.

نذورات جمع آوری شده نیز به خادم منبر تعلق دارد و باید تا پایان مراسم و خاموش شدن شمع ها در آنجا بماند.

ثبت مراسم بیل زنی و هفت منبر در فهرست میراث معنوی کشور

مسئول حوزه پژوهش اداره کل میراث فرهنگی خراسان جنوبی اظهار داشت: آیین های عزاداری در خراسان جنوبی از قدمت بسیار بالایی برخوردار بوده و برخی از این مراسم خاص این منطقه است. سید احمد برآبادی با بیان اینکه مراسم بیل زنی تنها

مراسم «بیل زنی» یکی از آیین های خاصی عزاداری در خراسان جنوبی بوده که نزدیک به ۲۵۰ سال قدمت دارد.

۱۴۰۰ سال از عاشورا می گذرد، اما هنوز هم عالمی سیاه پوش شهدای کربلاست، هنوز هم از جای جای عالم نوای العطش طفلان به گوش می رسد. آری هنوز هم خون حسین (ع) می جوشد و عالمی را غرق عزا و ماتم کرده است و مردم هر نقطه ای با آداب و رسوم خاص خود پرچم عزای سید و سالار شهیدان را برپا می کنند و در فراغ حسین (ع) و ۷۲ یار باوفایش خون گریه می کنند.

امروز جای جای خراسان جنوبی نیز غرق عزا و ماتم است و مردم این دیار با مراسم های مختلفی در راه حفظ ارزش های محرم و فرهنگ عاشورا تلاش می کنند که برخی از این مراسمات تنها مختص این دیار کویری و تاریخی کشور است.

مراسم «بیل زنی» نماد تدفین شهدای کربلا

مراسم «بیل زنی» یکی از آیین های خاص عزاداری خراسان جنوبی بوده که بنا به شواهد تاریخی بین ۲۰۰ تا ۲۵۰ سال قدمت دارد.

این مراسم که توسط ملا علی اکبر خوسفی، بنیان گذار حوزه علمیه خوسف بنا نهاده شده تنها در شهر خوسف برگزار و در شهرستان های دیگر به چشم نمی خورد اما آوازه شور و حال خاص این مراسم، امروز عاشقان زیادی از جای جای کشور را به خود جذب کرده است.

در این مراسم که نمادی از خاکسپاری شهدای کربلا توسط قبیله بنی صدر است، کشاورزان خوسفی ظهر روز عاشورا در محل حسینییه این شهر دور هم گرد می آیند و سربیل های خود را نظم و ریتم خاصی و به صورت هماهنگ بر یک دیگر می زنند.

برای برپایی این مراسم دو دسته ۱۵ نفری که در مجموع چهار دسته هستند، تشکیل می شود. افراد بیل در دست، دایره وار در کنار هم بیل هایشان را به طرف آسمان می برند و هر فرد در حال حرکت به هوا پریده و تیغه بیل ها را به هم می زنند و همه یک صدا و با آهنگی مخصوص می گویند «حیدر علی» و همزمان بیل ها نامنظم و با شتاب به یکدیگر می خورند.

تبرک جویی کشاورزان خوسفی در مراسم بیل زنی

گروه دیگری از عزاداران نیز با حمل کجاوه ای بزرگ به عنوان نخل و نمادی از تشییع پیکر مطهر امام حسین (ع) و کجاوه یا گهواره های کوچکتر به نشانه تشییع پیکر پاک طفل شیرخوار آن حضرت، نوحه سرایی می کنند.

نخل کوچک جلوی نخل بزرگ و دسته های بیل زنی، سینه زنی و زنجیر زنی هم در جلو آنها به طرف محل موسوم به قتلگاه حرکت می کنند و در بین راه هیات و دسته دیگر بیل زنی و نخل گردانی به استقبال آنها می آیند.

در این زمان دسته های بیل زنی بیل می زنند و نخل ها را مقابل میدان قتلگاه به حال دویدن می گردانند. پس از این مراسم نخل ها را به زمین گذاشته و بعد نخل هیئت دیگر را به همین ترتیب به قتلگاه می آورند.

بهم خوردن بیل ها در روز عاشورا نماد روبرویی لشکران کفر و لشکران امام حسین (ع) است که جنگ لشکران یزید علیه لشکر کوچک امام حسین (ع) و مظلومیت شهدای کربلا را نشان می دهند. کشاورزان خوسف استفاده از بیل ها به عنوان تبرک

سنت های محرم در شیراز

«سینه زنی قطاری» سنتی که همچنان رایج است / میراث معنوی شیرازی ها

محل پشت سرشان گروه های سینه زن و به دنبالشان دسته های زنجیر زن حرکت می کردند.

فقیری که باورهای سرزمین مادری را در قالب کتابی آورده است، می افزاید: معمولاً هر دسته سینه زن نوحه خوانی دارد در میان هر دسته به فاصله هر چند متر علم سیاه، چراغ و علامتی در حرکت است. این چهره ماندگار ادبی کشور، می گوید: هر محله علامتی مخصوص به خود داشت که حمل علامت ها به عهده افراد زبده محل بود، طبق ها را طبق کش ها می بردند، حمل این طبق ها از عهده همه برنمی آمد و همیشه چند نفری اطراف طبق کش بودند تا به موقع به یاری او بشتابند.

حرم شاهچراغ (ع) میعادگاه عاشقان نارالله در در دهه محرم

وی در ادامه می گوید: هر محله در مسیری خاص در حرکت بودند تا به حرم شاهچراغ (ع) می رسیدند؛ آنجا دسته ها یکی شده و دسته جمعی سینه می زدند.

فقیری یادآور می شود: قصه های مردم فارس در سه مجلد، بازی های مردم فارس، آداب و رسوم نوروزی در فارس، سیری در ترانه های محلی، باورهای سرزمین مادری ام، عروسی در فارس و واسونک های شیرازی آثار او در حوزه فرهنگ فولکلور و کتاب های اجاق کور، خانه خانه خودمان، با خودم در راه بارونی، ننه پیره زن و عمو نوروز، آهو بچه خواب من، مردی که به حراج رفت و حکایاتی از کوچه ایام هفته داستان های منتشر شده ابوالقاسم فقیری هستند.

سینه زنی قطاری شیراز دارای روح معنوی آمیخته با شناخت و تأثیر پذیری از قیام کربلاست؛ این نوع سینه زنی در هیئت های عزاداری نیاز به ترویج دارد و امید است با ترویج آن بتوان بسیاری از بدعت ها و خرافات و پیرایه هایی که وارد دین شده است و فلسفه قیام عاشورا و کربلا را نادیده می گیرد زدود و روح معنوی عاشورا و کربلا را بر آن جایگزین کرد.

بزرگترها موجب افتخار و گره گشای مشکلات مردم و لوطی و جوانمرد بودند که سرپرستی دسته های سینه زنی را به عهده داشتند.

بزرگترها برکت و نعمت هیئت های عزاداری محله ها

فقیری با بیان اینکه این افراد در حالی که لباس سیاه می پوشیدند باوقار خاص جلو دسته حرکت می کردند، ادامه می دهد: این بزرگترها برکت و نعمت محله بودند.

نویسنده کتاب «قصه های مردم فارس»، می گوید: مراسم سینه زنی از شب اول محرم شروع می شود؛ هر دسته هیئت سینه زنی ابتدا در مسجد یا تکیه محل جمع می شوند و چون آمادگی کامل پیدا می کردند راه می افتادند. جلو همه بچه ها بودند بعد بزرگترهای

سینه زنی قطاری شیرازی ها از سنت های ماه محرم است که همچنان در این شهر تاریخی مردم و عاشقان نارالله سیدالشهدا (ع) به آن پایبند هستند و در کنار زنجیرزنی آئینی دیرینه است.

یکی از مساجد بی شمار شیراز، مسجد بغدادی است که همچنان مانند گذشته به سنت های دیرپای محرم و صفر می پردازد.

این مسجد در محله ای بنام «سر دزک» شیراز و در جایی که پیشتر بنام کوچه «بهار ایران» نام داشت قرار دارد، کتیبه این مسجد نشان از قدمت ۷۰۰ ساله آن دارد، فردی که اهل بغداد بوده آن را بنا کرده و به این نام موسوم شده است.

گرچه در سال های اخیر با ورود ادوات و ابزار موسیقایی نوین که اغلب از کشور چین به ایران سرازیر شده اند، اما سنت سینه زنی و زنجیرزنی مردم شیراز حفظ شده است و به عنوان میراثی معنوی مورد احترام است.

نشانه های فرهنگ عاشورایی در ادبیات شیراز

در شیراز تأثیر این فرهنگ و هنر عاشورایی را در ادبیات نیز شاهد هستیم و کسانی مانند اهل شیرازی در دوره صفوی از مردانی بوده که در مدح اهل بیت شعر می سروده و در حافظیه هم دفن است یا شوریده شیرازی در دوره های بعد و این جایگاه ادبیات باید بررسی شود.

ابوالقاسم فقیری، نویسنده شیرازی و پژوهشگر فرهنگ عامه فارس درباره مراسم دیهه محرم در محله های قدیم شیراز می گوید: محله های قدیم شیراز که از قدیم دسته های سینه زنی راه می انداختند محله لب آب، محله بالاکف، محله سردزک، دروازه کازرون، دروازه سعدی، دروازه قصابخانه، دروازه اصفهان، محله درب شازده، محله قوام، محله گودعبان، محله میان شاه و... هستند.

وی می افزاید: سابقاً هر محله چند نفر بزرگتر داشت که کسی روی حرف آنها حرفی نمی زد؛ این

تاسوعا مهاجران را بر می گرداند شکوه تعزیت حسین (ع) در الموت

هر سال در ماه محرم، آئین‌های باشکوه عزاداری در روستای گازرخان الموت با شکوه خاصی برپا می‌شود و عاشقان حسینی در عزای سالار شهیدان به سوگ می‌نشینند.

پیشینه بلند و طولانی منطقه الموت در زمینه‌های مذهبی سبب شده که مراسم عزاداری سالار شهیدان (ع) و یاران گرانقدر ایشان با جلوه و شکوه خاصی در این دیار کهن برپا شود.

در این میان، مردم روستای تاریخی گازرخان که قلعه حسن صباح در آن قرار گرفته، از دیرباز، صاحب فکر، ذوق و سلیقه در برگزار کردن آئین‌ها و مناسک دینی و فرهنگی بوده‌اند، به طوری که هنر خود را با باورهای مذهبی شأن تلیف کرده و مجموعه‌ای ماندگار از آئین و سنت‌های عزاداری را خلق کنند که با گذشت روزگار آن متمداسی، نه تنها کهنه نشده بلکه مانند قیام عاشورا که فلسفه آفرینش آنهاست، سال به سال زیبایی چشمگیرتری پیدا می‌کنند. به طوری که عشق به امام حسین (ع) سبب شده که مردم روستا حتی برای چند بار به کربلای معلی مشرف شوند.

حضرت ابوالفضل العباس (ع) و در روز عاشورا به احترام امام حسین (ع) و یارانش و در اربعین سالار شهیدان و شهدای کربلا توسط علمدار در بین دسته عزاداران حمل می‌شود.

وی ادامه داد: علمداری که باید علم را حمل کند، مربوط به خانواده و تبار خاصی است که به آنها شیخ می‌گویند؛ البته نه به معنی شیخ روحانی بلکه به این جهت این اسم را به آنها داده‌اند که از قدیم متولی مسجد بوده‌اند. به این علت هر کس نمی‌تواند در روز عاشورا علمداری کند، مگر عده‌ای که وابسته به این طایفه باشند.

مهاجرانی که در تاسوعا به روستا بر می‌گردند

این پیر غلام حسینی با ذکر اینکه در روزهای تاسوعا و عاشورا تقریباً همه جمعیت مهاجر روستا که در شهرهای مختلف ساکن هستند، برای عزاداری به روستا بر می‌گردند، گفت: شب تاسوعا جمعیت زیادی در مسجد برای عزاداری جمع می‌شوند؛ طوری که جا برای عده کثیری از جماعت پشت در مانده پیدا نمی‌شود.

معصومی اضافه کرد: در روز تاسوعا اهالی با تعطیل کردن کارهای شخصی خود به صحن امامزاده‌های اطراف برای زیارت می‌روند و در عصر تاسوعا در میدان وسط روستا برای مراسم عزاداری حضرت عباس (ع) جمع می‌شوند.

وی ادامه داد: سال‌ها شاهد این مراسم باشکوه در گرما و سرمای سوزان زمستان بوده‌ام که نه تنها از جمعیت مشتاق عزادار کم نشده، بلکه چند برابر هم شده است.

تاسوعای پرشور گازرخان

دیگر مداح و مرثیه سرای گازرخانی هم درباره مراسم عزاداری بومی تاسوعای حسینی در این روستا گفت: عزاداری در عصر تاسوعا تا نماز مغرب ادامه دارد و سپس همه عزاداران به نماز مغرب و عشاء می‌ایستند و بعد از نماز در همان مسجد در صف‌های منظم می‌نشینند تا شامی که به صورت نذری تهیه شده را صرف کنند.

سید ولی اله حسینی با یادآوری اینکه مسجد تازه روستای گازرخان در ۲ طبقه و در فضای بسیار بزرگی ساخته شده، افزود: با این وجود، مسجد روستا در شب عاشورا تا ۳ بار برای صرف غذا از عزاداران پر و خالی می‌شود، مردم هم پس از خوردن شام به خانه خود رفته و بعد از کمی استراحت دوباره به مسجد بازمی‌گردند.

وی ادامه داد: با ورود مداحان اهل بیت مراسم سوگواری در شب دهم محرم شروع می‌شود که در این شب مداحان با گزینش مرثیه‌هایی ویژه چنان سوز و گداز و شوری به وجود می‌آورند که در لحظه‌ای که مداح اندکی مکث می‌کند تا شدت سینه زنی خوب نشان داده شود، از بازتاب صدای برخورد دست بر سینه عاشقان اباعبدالله (ع) مسجد به لرزه در می‌آید.

این عزاداری با نظم بالایی که در بین جوان‌ها در اجرای شکل خاص سینه‌زنی وجود دارد تا بیش از ۳ ساعت ادامه می‌یابد.

قصه علمداری خاندان شیخ

یکی از مداحان قدیمی محلی با بیان اینکه از روزگار کهن در مسجد روستا در دهه نخست محرم برای مردم روستا مرثیه خوانی می‌شود گفت: این مراسم از روز اول محرم شروع شده و هر شب به شهیدی از شهدای کربلا اختصاص دارد. به طوری که ابتدا از «حربن ریاحی» آغاز شده و بعد به مسلم بن عقیل و دیگر یاران امام پرداخته می‌شود و در بقیه شب‌ها برای مصائب خاندان و نزدیکان امام حسین (ع) مرثیه سرایی می‌کنند.

حسین معصومی با اشاره به علم و پرچمی که از قدیم ساکنان روستای گازرخان برای دسته‌های عزاداری درست کرده‌اند، افزود: این علم و بیرق همیشه در مسجد قرار دارد و فقط در عصر روز تاسوعا به احترام

زیارت امامزاده‌ها در عاشورا

این خادم اهل بیت (ع) با بیان اینکه پس از این مراسم بخشی از روستایی‌ها برای زیارت امامزاده علی اصغر (ع) در روستای زرآباد راهی این روستا می‌شوند و بقیه تا صبح در مسجد می‌مانند، گفت: صبح عاشورا با اعلام یکی از پیر غلامان حسینی، همه

که نذری دارند، نذری‌هایشان را که قربانی کردن گوسفند در زیر پای علم است ادا می‌کنند که تعدادشان هم خیلی زیاد است. پس از رسیدن به میدان و با اتمام عزاداری با صدای اذان ظهر دوباره همه جمعیت به مسجد برای ادای نماز و صرف ناهار می‌روند.

حرکت نمادین کاروان اسرا توسط کودکان

یک راهنمای گردشگری هم مراسم شام غریبان در روستای گازر خان را در زمره شکوهمندترین عزاداری‌های محرم در ایران توصیف کرد و گفت: در این مراسم که چشم هر رهگذری را پر از اشک می‌کند، مداحان بومی بعد از اجرای نمادین آتش زدن خیمه‌ها در عصر عاشورا به مرثیه خوانی پرداخته که اهالی هم با نوای سوزناک آنها بر سینه می‌زنند.

مجید پارسا افزود: در ادامه چند تن از بچه‌های کوچک روستا لباس عربی می‌پوشند و بر روی چند عدد چوب که به شکل نیزه است، سرهایی با پارچه ساخته و کاروان اسرا را به صورت نمادین نمایش می‌دهند.

وی ادامه داد: این مراسم هم تا اذان مغرب ادامه دارد و بعد از اذان و نماز باز مردم در مسجد شام می‌خورند و پس از کمی استراحت در منزل به مسجد جهت ادامه مراسم شام غریبان می‌آیند.

با توجه به تأثیر مهم آئین‌های عزاداری بومی و محلی در هویت بخشی به مردم به ویژه جوانان لازم است صداوسیما مرکز قزوین، فیلم‌های مستند ارزشمندی درباره آنها تهیه و پخش کند تا این سنت‌های ارزشمند در حافظه تصویری مردم این خطه و حتی ساکنان دیگر نقاط ایران ثبت شده و امکان فراموشی آنها، برای همیشه از بین برود.

در وسط میدان روستا جمع می‌شوند تا به امامزاده محمود (ع) که بقعه مبارکش در حدود یک کیلومتری روستا در مزارع پایین دست قرار دارد، بروند. حسینی اضافه کرد: طبق رسوم کهن افراد عزادار به ۲ دسته تقسیم می‌شوند که دسته‌ای همراه علم به سمت امامزاده حرکت کرده و پس از زیارت به مزارستان می‌آیند و دسته دیگر هم بعد از حدود یک ساعت به سمت مزارستان می‌روند. در آنجا هر دو دسته با هم ادغام شده و همراه با نوحه‌سرایی به میدان وسط روستا می‌روند.

وی با اشاره به تغییراتی که در چند سال گذشته در این مراسم صورت گرفته، گفت: طی این تغییرات، تمامی جمعیت روستا در دسته‌های بزرگ و منظم برای عزاداری همراه با سینه زنی و مداحی به سمت امامزاده می‌روند و پس از زیارت به طرف صحن امامزاده محمد حنفیه (ع) در میانه روستا و بعد به میدان اصلی که در جلو مسجد واقع شده، برمی‌گردند.

حسینی ادامه داد: در مسیر حرکت عزاداران کسانی

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Majid Nikjou

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Ahmad Sabout

آیین‌هایی که با عاشورا اوج می‌گیرد

مازندران مهد رسم‌ها؛ از آیین «قتل‌الحسین» تا سنت «مجمع‌گذاری»

مراسم مجمع‌گذاری و اطعام‌دهی سنتی در روستاهای بهشهر

مراسم مجمع‌گذاری و اطعام‌دهی سنتی در روستای کوهستان بهشهر هم از برنامه‌های مهم ماه محرم در این روستاست که در فهرست آثار ناملموس ملی ایران به ثبت رسیده و طبق رسم هر ساله در دهه اول محرم در این روستا برگزار و بانوان این روستا با پخت غذا برای عزاداران حسینی این طعام را داخل مجمع‌های بزرگ قرار داده و برای عزاداران حسینی به مسجد و حسینیه محله می‌برند و اطعام را پیشکش عزاداران می‌کنند.

حسینی یکی از اهالی روستای کوهستان در مورد این رسم گفت: مراسم مجمع‌گذاری و اطعام‌دهی سنتی در روستای کوهستان آیین چند صد ساله است که با شور و شعور خاص برگزار می‌شود.

وی افزود: براساس رسم دیرین، بانوان برای عزاداران غذا پخته و در هر مجمع به تعداد ۴ یا ۵ نفر غذای پخت شده را قرار داده و بعد از اذان مغرب با صدای شیپوری که از مناره حسینیه به گوش میرسد تحویل مجریان برنامه جهت پذیرایی می‌دهند و ادای نذر می‌کنند.

حسینی بیان داشت: این مراسم به‌عنوان سنت برتر آیین عاشورایی در شهبای محرم و در دهه اول محرم در روستای کوهستان برگزار شده و سالانه از جای جای ایران افراد زیادی برای حضور در این مراسم حضور پیدا می‌کنند.

علاوه بر این آیین سنی و چند صدساله، مردم روستاهای شهیدآباد بهشهر و اومال و بریجان نکا سالیان سال است که اطعام‌دهی به عزاداران حسینی در تاسوعا و عاشورا انجام می‌شود.

درون خانه با خود برکت به همراه دارد و به همین دلیل از آب علم به عنوان تبرک خود گرفته و سر علم را می‌شویند و آب علم را هم برای خوردن و هم پاشیدن به گوشه و کنار خانه استفاده می‌کنند. هاشمی گفت: برخی از افراد هم با قربانی کردن پای علم، ادای نذر می‌کنند و برخی پارچه‌هایی را برای حاجت بر روی علم دخیل می‌بندند و با ریختن آب روی علم، آن را متبرک کرده و همچنین نذورات خود را تقدیم خادمان امام حسین (ع) که همراه علم هستند؛ می‌کنند.

در کنار آیین‌های مختلفی همچون سیاه‌پوش کردن کوچه و خیابان‌ها، علم‌بستن، عزاداری و نوحه‌خوانی و برنامه‌های مختلف دیگر همچون برپایی سفره‌های عزای حسینی در منازل و امازادگان، تعزیه‌خوانی و اطعام‌دهی از سنت‌های حسنه‌گذشتگان است که نسل به نسل به ما رسیده است و با شور و شعور خاص حسینی در ماه محرم در شرق مازندران برپا می‌شود.

مردم شرق مازندران همچون سراسر ایران اسلامی، در ماه محرم با آیین‌ها و مراسم مختلف ارادت خود را به امام حسین (ع) نشان می‌دهند که برخی از این رسوم به عنوان میراث معنوی در فهرست آثار ملی ایران هم ثبت شده است.

ثبت آیین‌های قتل‌الحسین و مجمع‌گذاری

آیین مذهبی «قتل‌الحسین» در شهرستان گلوگاه، مراسم «مجمع‌گذاری و اطعام‌دهی سنتی» در روستای کوهستان بهشهر، آیین عاشورایی «اطعام و شام‌دهی در رستمکلا» و «کرب‌زنی گرجی» بهشهر از جمله مراسم‌هایی است که در فهرست آثار ملی به ثبت رسید.

مازندران مهد آیین‌های عاشورایی است و بسیاری از این رسم‌ها که ریشه در دل و جان مردمانش دارد در روزهای تاسوعا و عاشورای حسینی به اوج می‌رسد، آیین‌هایی مثل علم‌گردشی تا تعزیه‌خوانی. مازندران مهد سنت‌ها و آیین‌های مذهبی و دیار علویان است و مردم این دیار در ایام محرم آیین‌های مختلفی دارند که به سبب آن‌ها، عزاداری‌شان متفاوت با دیگر نقاط کشور است. شرق مازندران هم این روزها در عزا و ماتم فرو رفته است و آیین‌های خاصی در این منطقه در شهرها و روستاها برگزار است و شاخص‌ترین برنامه‌ها و آیین‌های مردم در شرق مازندران «تعزیه‌خوانی» تا «اطعام‌دهی» در روستاهایی همچون شهیدآباد، اومال، بریجان و... در کنار دسته‌روی‌ها و عزاداری‌های شاخص این منطقه است.

آیین «علم‌گردش» میراثی معنوی و ماندگار در شرق مازندران

علم‌گردانی از مناسبت‌ها و مراسم‌های خاص و میراث معنوی در شرق مازندران است که در روز هفتم ماه محرم در شهر و روستاهای این دیار و در شهرهای مختلف بهشهر، نکا و گلوگاه برگزار می‌شود. سید موسی هاشمی یکی از شهروندان بهشهری در مورد آیین «علم‌گردش» گفت: سالیان سال آیین علم‌گردانی از دیرباز به‌عنوان میراثی معنوی هر ساله در روز هفتم محرم برگزار می‌شود و اهالی روستاها و شهرها، علم را به خانه‌هایشان می‌برند و نذورات خود را به این علم که نمادی از دست حضرت ابوالفضل (ع) با عنوان باب‌الحوایج ادا می‌کنند. وی افزود: مردم این دیار معتقدند که آمدن علم به

مراسم «بنی اسد» نماد تشییع شهدای کربلا/آیینی با قدمت ۵۰۰ سال

مراسم «بنی اسد» یکی از کهن‌ترین آیین‌های عزاداری در جنوب تهران است و به نشانه تشییع پیکر شهدای کربلا و ارادت به ابا عبدالله الحسین (ع) برگزار می‌شود.

مراسم «بنی اسد» در پیشوا چندین سال است، در فهرست آثار معنوی کشور به ثبت رسیده و یکی از مراسم عزاداری ابا عبدالله الحسین (ع) است، که مورد توجه و استقبال مردم استان تهران قرار گرفته است و علی‌رغم این که مراسمی نمادین است، اما از سوز فراوانی برخوردار است و چشمان گریان مردمی که شاهد این مراسم هستند، نشان از این سوز دارد.

این آیین در واقع یادآور روز ۱۲ محرم سال ۶۱ هجری است که در آن، طایفه «بنی اسد» به صحرای نینوا آمده و در حالی که اجساد مطهر شهدای کربلا عریان در زیر آفتاب سوزان است، آن‌ها را تشییع و تدفین می‌کنند.

حاجت گرفتن با توسل به امام حسین (ع) و شهدای کربلا در این مراسم تشییع و تدفین شرکت می‌کردند.

ارتباط قیام ۱۵ خرداد ۴۲ مردم ورامین و پیشوا و آیین روز بنی اسد

رئیس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان پیشوا در مورد آیین روز بنی اسد در پیشوا گفت: این مراسم که بیش از ۵۰۰ سال قدمت دارد، توسط هیئات مذهبی اجرا می‌شده و در ۱۰۰ سال اخیر نیز توسط تکیه «همت‌آباد» پیشوا آغاز می‌شود.

امیرحسین طاهری اضافه کرد: در روز ۱۵ خرداد سال ۴۲ و هم‌زمان با دوازدهم محرم الحرام و حین برگزاری مراسم بنی اسد خبر دستگیری امام خمینی (ره) توسط رژیم طاغوت به پیشوا رسید و مردم مومن پیشوا و سایر مناطق اطراف که در این مراسم حاضر بودند، برای دفاع از ولایت و مرجع تقلید خود به سوی تهران حرکت کردند.

بله، روز ۱۲ محرم و هم‌زمان با روز بنی اسد سال ۴۲ و ۱۵ خرداد بود، که مردم روستای «محمدآباد عربها» از توابع ورامین، مردم شهر ورامین و مردم پیشوا پس از شنیدن خبر دستگیری امام خمینی (ره) به سوی تهران حرکت کردند و خون خود را دادند، اما اسارت مرجع تقلید خود را تاب نیاوردند.

مراسم روز بنی اسد علاقمندان بسیاری دارد به نحوی که اکنون سال‌هاست، از دیگر مناطق استان تهران و حتی از استان‌های دیگر عاشقان اهل بیت عصمت و طهارت برای شرکت در این مراسم به پیشوا سفر می‌کنند.

مردم پیشوا نیز نذر و نیاز بسیار در مراسم روز بنی اسد می‌کنند و گاه هنگام این مراسم در برخی مناطق پیشوا، ذبح گوسفند، توزیع شربت، دود کردن اسپند و پخش نذری مشاهده می‌شود.

این مراسم به خاطر جمعیت بسیار و مراسم ویژه‌ای که توسط تکیه قدیمی و با سابقه «همت‌آباد» پیشوا برگزار می‌شود، علاقمندان زیادی دارد.

دیگران شناساننده، ناله و شیون برخاست و اشک‌ها جاری شد و زنان بنی اسد مو پریشان کردند و سیلی به صورت زدند و بلند گریه کردند.»

مقدم می‌افزاید: «سپس امام سجاده (ع) به محل قبر آمد، کمی از خاک‌ها را کنار زد، قبری حاضر و آماده، آشکار شد و حضرت دستان خود را زیر کمر امام حسین (ع) گشود و گفت: «بسم الله و بالله

وعلی ملة رسول الله، صدق الله ورسوله، ماشاء ولا حول ولا قوة الا بالله العظيم.» امام به تنهایی بی‌آنکه بنی اسد در این کار همراهی‌اش کنند پیکر مطهر را وارد قبر کرد و به آنان گفت: همراه من کسی هست که یاری می‌کند. هنگامی که او را در قبر نهاد، صورت بر آن رگ‌های بریده گذاشت و گفت: خوشا سرزمینی که پیکر پاک تو را در بر گرفت، دنیا پس از تو تاریک است و آخرت با فروغ جمالت روشن است، اما شب بیداری و غم است و اندوهگین همیشگی، تا آنکه خداوند برای خاندان تو سرای آخرت را برگزید که تو در آنی، سلام و رحمت و برکات الهی بر تو باد از من، ای فرزند رسول خدا.»

در گذشته مراسم آمادگی برای مراسم روز بنی اسد در پیشوا با یک فراخوان و بسیج همگانی صورت می‌گرفت، اما اکنون جمعی از جوانان این مسئولیت را بر عهده دارند و از چند ماه قبل از آغاز محرم تا روز بنی اسد، به تدریج برای این مراسم آماده می‌شوند و جلسات متعددی با حضور حسین عباسی، فرماندار پیشوا، حجت الاسلام روح اله باقری، امام جمعه پیشوا و جمعی از بزرگان این شهرستان برگزار می‌شود.

رسم سنتی بر این شکل است، که وقتی می‌خواستند پیکر نمادین شهدای کربلا را برای انجام مراسم روز بنی اسد آماده کنند، با نوشتن اسامی شهدا بر روی تابوت آنها، مشغول تشییع شدند که مردم متدین و عزادار منطقه و برخی عزاداران که از شهرستان‌های همجوار برای عزاداری و همچنین به نشانه تبرک و

مراسم «بنی اسد» ویژه شهر پیشوا و برخی مناطق اطراف این شهر از جمله «کهنک» است و در برخی دیگر از شهرستان‌ها نیز این مراسم با کمی تفاوت و نه با شکوهی که در پیشوا برگزار می‌شود، به اجرا در می‌آید.

در مراسم «بنی اسد» جمعی از مردان در نقش طایفه «بنی اسد» لباس‌های عربی بر تن کرده و با بستن شال‌های سبز به کمر و نقاب به صورت و با در دست داشتن بیل، چوب و لوازم نمادین دفن سپاهیان اقدام به تدفین پیکر پاک شهدای کربلا می‌کنند.

تدفین نمادین شهدای دشت کربلا در روز بنی اسد این مراسم از ساعت ۱۴ روز پنج‌شنبه و هم‌زمان با ۱۲ محرم الحرام در صحن امامزاده جعفر (ع) پیشوا برگزار می‌شود.

علمای شیعه معتقدند، طایفه «بنی اسد» با کمک و راهنمایی امام سجاده (ع) اجساد شهدای کربلا را دفن کردند، مقدم در کتاب «مقتل الحسین (ع)» در خصوص چگونگی تدفین شهدای کربلا می‌نویسد: «چون امام سجاده (ع) آمد، بنی اسد را دید که کنار کشتگان گرد آمده‌اند و سرگردانند، نمی‌دانند چه کنند و کشته‌ها را نمی‌شناسند، چون بین بدن‌ها و سرهای مقدس جدایی انداخته بودند و گاهی از بستگان آنان می‌پرسیدند، امام سجاده به آنان خبر داد که برای دفن این اجساد پاک آمده است. آنان را با نام و مشخصات معرفی کرد. هاشمیان را از

طی رسمی ۲۰۰ ساله انجام شد؛

یازدهم محرم و نخل گردانی در شاهرود / طنین ندای مظلومیت حسین (ع)

فیلم برداران و عکاسان از سراسر ایران اسلامی آمده‌اند، تعداد قابل توجهی توریست خارجی از کشورهای هم‌چون ترکیه، عراق، اروپا و ... تا این شور عظیم را ثبت کنند، باید دید تا باور کرد باید از نزدیک دید تا این حجم از مردم و عظمت عزای امام حسین (ع) را باور کرد.

نخل به میانه راه رسیده باید با چرخشی بر روی پایه‌های خود قرار گیرد تا سخنرانی و مداحی آغاز شود، مداحی‌های سنتی که هر سال خوانده می‌شود، امسال هم مراسم پای نخل را زینت می‌بخشد چه زیبا شده‌اند همه عزادارانی که بر سر و سینه می‌زنند چه زیبا شده است امروز شاهرود ... نوبت رسمی ۷۰ ساله است نوحه موسوم به طوطی شکر خوار که از هفت دهه پیش همیشه پای نخل خوانده شده است نوحه منحصر بفردی که حتی برای تهیه مستندی از آن بارها فیلم سازانی به شاهرود آمده‌اند.

نوحه ای که از خواندن برای آل الله می‌گوید و وقتی صدایش به میان جمعیت می‌رسد عزاداران به شور می‌آیند نوایی که پیرغلام شاهرودی آن را با مهارت می‌خواند.

مردم یک صدا الله اکبر می‌گویند

نخل برای ساعتی بر زمین گذاشته می‌شود آفتاب تیغ کشیده و سخنرانی و نوحه سرایی که تمام می‌شود، دوباره نوبت بلند کردن و بازگرداندن آن است نخلی که بیش از یک تن وزن دارد دوباره بر دوش عزاداران قرار می‌گیرد باز این چه شورش است که در خلق عالم است ... محتشم خوانی از بلندگو ... مردم الله اکبر می‌گویند...

با بازگشتن نخل همه پراکنده می‌شوند مراسم نخل گردانی به پایان می‌رسد هیئت‌های عزاداری تا نماز مغرب گرد هم می‌آیند تا دوباره عزاداری کنند شب آخر دهه اول محرم را شاهرودی‌ها قدر می‌دانند دلدادگان قدر می‌دانند آنانی که یک دم با خود می‌اندیشند شاید این آخرین محرم زندگی‌ام باشد قدر می‌دانند ... محرم یا حسین (ع) و بوی خوش عزاداری.

عزادار شهرستان شاهرود قرار گیرد.

همه هیئت‌های مذهبی آماده‌اند

جمعیت همراه عزاداران نزدیک نخل می‌رود هشت چوب اقفی و هشت چوب عمودی دارد هر کدام برای یک هیئت و تکیه، داوطلبان زیر نخل همه‌شان آماده هستند کم‌کم به زیر نخل می‌روند تمام هیئت‌ها باید بیایند تا نخل بلند شود ... «مظلوم یا حسین (ع) غریبم یا حسین (ع)» ندای فردی که برای هدایت نخل به بالای آن رفته ... از سادات است ... انتخابی از قدیم تا امروز ...

بلندگوی مرکزی نوحه می‌خواند همه هیئت‌ها با نوحه‌سرایی خودشان آمده‌اند، ولی وقتی نخل بلند می‌شود همه با یک نوحه سینه می‌زنند و وحدتی مثال زدن رقص می‌خورد، سیل اشک و آه بلند می‌شود نخل تکان می‌خورد، عقب و جلو می‌رود تا روی شانه عزاداران قرار گیرد.

مظلوم حسین (ع)

نخل به سمت خیابان مزار می‌آید با چرخشی ۹۰ درجه‌ای در مسیر اصلی خود قرار می‌گیرد چون قایقی روی سیل خروشان مردم است، «غریبم یا حسین (ع) مظلومم یا حسین (ع)» ... ندای مردم است که سر داده می‌شود، نخل رو به بالا می‌رود دسته‌های عزاداری بالا حاضر هستند و به رسم صدهای قبل سینه گرد می‌زنند.

آیین یازدهمین روز از دهه اول عزاداری ماه محرم با حضور پرشور مردم شاهرود، همراه با مراسم نخل گردانی در سوگ امام حسین (ع) برگزار شد. آیین ویژه روز یازدهم ماه محرم در شهرستان شاهرود هم‌زمان با روز چهارشنبه با حضور مردم از جای‌جای دیار شاهرود از کوچک و بزرگ تا پیر و جوان در حالی برگزار شد که همگان در رثای حسین (ع) و بارانش بر سر و سینه می‌زدند. امروز آیین نخل برداری دهه اول ماه محرم در شاهرود برگزار می‌شود آئینی به قدمت چندین دهه که همیشه وعده‌گاه عاشقان حسینی در این شهرستان بوده است.

دسته‌های عزاداری نیز در میان دود اسپند و استقبال مردم از جای‌جای شهر شاهرود به محله قدیمی بید آباد و کوچه مسجد نخل نزدیک می‌شوند. سیاه پوشان در راه هستند. خیابان‌های ۱۷ شهریور، ۱۵ خرداد و قدوسی مسدود و محدودیت ترافیکی از ساعت ۱۴ اعمال شده است.

مردم از همه جا آمده‌اند

خیل عاشقان باید از میانه راه پیاده به سمت محل برگزاری مراسم یازدهم محرم بیایند، کم‌کم جمعیت نزدیک می‌شود از دور و نزدیک آیین تعزیه‌خوانی نیز به راه است تعزیه شهادت امام و بردن اسرا و پس‌از آن دیدار خواهر و برادر در قتلگاه کربلا و ماجراهای خاندان آل الله بدون امام حسین (ع) برگزار می‌شود. صدای ناله از همه‌جا می‌آید، جمعیت کم‌کم نزدیک

شده‌اند هیئت‌های عزاداری یکی‌یکی می‌آیند، باغ‌زدانی‌ها، مسجد غربا، هیئت بید آباد و ابوالفضل (ع) و دیگر هیئت‌ها می‌رسند، کم‌کم باید به دسته مهدیه هم خوش آمد گفت همه می‌آیند و راسته خیابان آبشار را تا کوچه نخل دنبال می‌کنند. رودخانه‌ای از سیاه پوشان به راه می‌افتد که دو سمتش مردم ایستاده‌اند به عزاداری ...

جمعیت به سینه‌زنان و زنجیرزنان راسته سربالایی آبشار را می‌گیرند و بالا می‌روند، نخل شاهرود مزین شده و از صبح امروز طی مراسمی معنوی با پارچه‌های مشکی و سبز تزئینش داده‌اند، قرار است بر دستان مردمان

■ خلیج گرگان سال‌هاست حال خوشی ندارد و تشکیل کارگروه ملی نجات گوهر فیروزهای و مصوبات آن به احیاء خلیج و خارج شدن آن از حالت اضطرار کمکی نکرده و همچنان این خلیج اسیر معطلی تصمیم‌گیری‌هاست.

■ مشکلات دریای جنوب هر روز در وسعت این اکوسیستم بخشنده عمیق‌تر می‌شود، مصائبی از نابودی آبزیان و صید ترال تا ورود فاضلاب و آلودگی‌های نفتی که نفس دریا را گرفته است.

■ این روزها ۴۰۰ هزار نفر از مردم منطقه سیستان زیر آوار گردوغبار نفس‌هایشان به شماره افتاده است و به نظر می‌رسد در سایه عدم چاره‌اندیشی مسئولان این شرایط و مشکلات ناشی از آن همچنان ادامه دارد.

■ حفاظت از حریم دریا و رفع تصرف از نوار ساحلی گیلان ضرورتی است که تحقق آن نیاز به مشارکت و عزم جدی مسئولان استانی و کشوری دارد؛ مطالبه‌ای که اجرای آن به‌روزرسانی قوانین در این بخش را می‌طلبد.

جامعه ایران

انتظار مردم در گرد و غبار ادامه دارد

ریگانی ها ۲۰۰ روز از سال آسمان را نمی بینند

اسما محمودی

بادهای ۱۲۰ روزه همچنان می وزند و تازیبانه شان بر تن شهرستان های شرقی کرمان می خورد. با وجود اینکه این مشکل طی سال های اخیر بارها از سوی رسانه ها منعکس شده است اما هنوز راهکار قابل اتکایی برای مقابله با پدیده بیابان زایی اندیشیده نشده است.

تغییرات گسترده اقلیمی، افزایش شدت بادهای ۱۲۰ روزه، خشکسالی و از بین رفتن بسیاری از کانون های آبی در سیستان و بلوچستان و کرمان موجب شده رطوبت هوا در این منطقه بسیار کمتر از گذشته شود و باران های محدودی که در این مناطق روی می دهد نیز نتوانسته مرهمی بر درد مردم باشد.

بیابان صدها روستای ریگان را تهدید می کند

شهرستان ریگان در صف نخست مقابله با ریزگردها در استان کرمان می باشد و طبق اعلام مسئولان این شهرستان دومین کانون ریزگردها در کشور است بطوریکه در هر سال حداقل ۲۰۰ روز این شهر شاهد طوفان شن یا ریزگردها می باشد. ریگان ۳۰۰ روستا را در خود جای داده است که از مجموع این روستاها هم اکنون ۱۵۰ روستا در مجاور کانون های شنی هستند و عملاً در محاصره شنهای روان قرار دارند و هر روز بیابان بیشتر این روستاها را در بر می گیرد.

حداقل ۵۰ روستا تخلیه شده اند

طبق اعلام فرماندار ریگان در گفتگو با مهر، در گذشته حداقل ۵۰ روستای شهرستان به دلیل شن گرفتگی خالی از سکنه شده اند و آمار دقیقی از تعداد روستاهای ریگان که در حال حاضر متروک هستند وجود ندارد، دلیل این ابهام نیز شدت طوفان های شن و تغییر آمار روستاهای در محاصره و یا تخلیه شده بر اثر بیابان زایی است. امین باقری می گوید: ریگان محروم ترین شهرستان استان است و در این زمینه در کشور نیز جایگاه مناسبی ندارد اما اعتبارات محرومیت زدایی به این شهرستان آن طور که باید اختصاص نمی یابد و اکثر روستاهای ما در طول سال در گیر شن های روان هستند.

ریزگردهای ریگان هیچ ارتباطی به جازموریان که صدها کیلومتر آن سو تر در جنوب استان قرار گرفته است ندارد

وی با اشاره به اینکه کانون شن های روان در شرق استان کرمان و به ویژه ریگان محلی است، می گوید: ریزگردهای ریگان هیچ ارتباطی به جازموریان که صدها کیلومتر آن سو تر در جنوب استان قرار گرفته است ندارد و باید طرح های ویژه برای مقابله با ریزگردها در شرق استان کرمان تدوین شود.

باقری می گوید: هر سال طوفان های شن میلیاردی تومان خسارت به زیر ساخت های شهرستان وارد می کند و تقریباً در همه هفته های سال درگیر مشکل ریزگردها هستیم. وی گفت: این شهرستان یکی از دو کانون اصلی وقوع ریزگردها در کشور محسوب می شود و نیاز به برنامه ریزی ویژه و اختصاص بودجه های مناسب و اجرای طرح های زیر بنایی برای مقابله با ریزگردها دارد.

احمد باقری یکی از فعالان محیط زیست استان کرمان می گوید: سال هاست که مسئولان محلی شهرستان وضعیت نامناسب شهرستان به دلیل تغییرات اقلیمی را بیان می کنند اما هیچ اتفاقی ملموسی که میزان روزهای درگیر با طوفان شن را

کم و یا شدت آلودگی هوا را کاهش دهد روی نداده است.

شن های روان در شرق کرمان تثبیت نشده اند

وی ادامه داد: هم اکنون از شدت ریزگردها در خوزستان به دلیل اجرای طرح های مهار در کانون های ریزگردها کاسته شده است اما در کرمان مردم همچنان با این مشکل دست و پنجه نرم می کنند، عملاً طبق اعلام سازمان هواشناسی هم بر شدت گرمای هوا افزوده شده هم بر تعداد روزهای گرم سال افزوده شده است این یعنی کاهش نسبی متوسط رطوبت هوا در شهرستان و نتیجه اش عدم تثبیت شنهای روان است.

باقری گفت: به صورت طبیعی بادهای ۱۲۰ روزه شهرستان را تحت تاثیر قرار می دهند اما هم اکنون شاهد هستیم بر تعداد روزهایی از سال که دچار ریزگرد می شویم افزوده شده است بدون شک خشکیدگی هامون و هیرمند و جازموریان می تواند در زمینه تغییرات اقلیمی در ریگان نیز تاثیر بگذارد اما ریزگردهایی که هم اکنون در ریگان وجود دارد از کانون های محلی شهرستان نشأت می گیرد.

سدسازی در بالا دست رودخانه های محلی و خشک شدن قنات ها و چشمه ها و عدم بارش بارن موجب شده جنگل های عمانی که مهمترین عامل تثبیت بیابان در ریگان هستند دچار خسارت جدی شوند

وی ادامه داد: سد سازی در بالا دست رودخانه های محلی و خشک شدن قنات ها و چشمه ها و عدم بارش بارن موجب شده جنگل های عمانی که مهمترین عامل تثبیت بیابان در ریگان هستند دچار خسارت جدی شوند.

وی گفت: باید برای توسعه جنگل کاری در بیابان های ریگان تلاش کنیم درختان این جنگل ها از گونه کهور هستند که کمترین میزان آب را نیاز دارند و در بدترین شرایط آب و هوایی نیز امکان رشد دارند.

هر چند کار تثبیت شنهای روان از سال ۱۳۶۰ در شرق کرمان در قالب جنگل کاری و گاه مالچ پاشی آغاز شده است اما اجرای این طرح ها هنوز نتوانسته درمانی برای درد مردم این منطقه باشد و هر روز بیابان ها خود را بیشتر به دیوار خانه های مردم روستانشین و حتی شهرنشین نزدیک می کنند.

۶۳ درصد شرق کرمان بیابانی است

آنچه که وضعیت را مغرنج تر می کند طبیعت کویری منطقه است بطوریکه از دو میلیون ۱۳۳ هزار هکتار مساحت شهرستانهای شرق استان کرمان حداقل ۶۳ درصد بیابانی و شن زار است و به دلیل کاهش رطوبت هوا و تخریب جنگل ها با وزش کوچکترین بادی این شن های روان به حرکت در می آیند.

وضعیت وقتی نگران کننده تر می شود که خشکسالی در این مناطق تشدید شود و این اتفاقی است که طی ۲۰ سال اخیر در این مناطق روی داده و موجب شده ۶۰ درصد از کانون های بحرانی فرسایش بادی استان در شهرستانها شرق استان شکل بگیرد.

مردم آماده همکاری هستند مسئولان اقدام کنند

حالا هر روز بر تعداد روستاهایی که با مشکل توسعه بیابان روبرو می شوند افزوده می شود، مزارع، باغ ها و نخلستان های بیشتری زیر خاک فرو می روند و مردم مجبور به ترک روستاها می شوند.

اما نکته جالب توجه اینکه؛ مردم این مناطق در صورت مشاهده کوچکترین نقطه امیدیی به این روستاها باز می گردند و این امر را می توان بعد از لایروبی و احیای مجدد برخی از قنات ها مشاهده کرد.

اما واگرهای یک طرح؛

واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه‌ها آری یا خیر؟

نیوشافنجی زاده
طی سال‌های اخیر نشت داروهای ترک اعتیاد از جمله متادون در بازار آزاد موجب شده مسئولان امر برای کنترل معضل اعتیاد به دنبال کشف روزنه نشت این داروها باشند.

در ادامه باید گفت؛ بازرسی از مراکز درمان سوءمصرف مواد مخدر (ام. ام. تی‌ها) نشان می‌دهد نشت دارو از مراکز بوده به طوری که برخی از آنها پلمب شده‌اند، اما مسئله این است که تعداد این مراکز به ویژه در پایتخت زیاد بوده به راحتی نمی‌توان کنترل‌های نظارتی لازم را اعمال کرد.

حالت چندی است طرح واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه‌ها به بهانه نشت از مرکز سوء مصرف مواد، مطرح است و ستاد مبارزه با مواد مخدر طی ابلاغ دستوالعمل محرمانه‌ای توزیع و تحویل داروها از طریق داروخانه‌ها را مطرح کرده است. زمین پس مقرر است ویزیت بیمار و صدور نسخه در مراکز درمان سوء مصرف مواد مخدر انجام شود و شخص بیمار برای تحویل داروی خود به داروخانه مراجعه کند، مانند روشی که برای دیگر بیماران اعمال می‌شود.

در موشکافی طرح و پافشاری مسئولان بر اجرای واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه‌ها باید گفت؛ درست است که نظارت و حساسیت بر فعالیت مراکز درمان سوء مصرف مواد به منظور جلوگیری از نشت داروهای ترک اعتیاد به بازار آزاد نسبت به گذشته بیشتر شده اما همچنان در مراکز غیررسمی و غیرمجازی چون عطاری‌ها انواع داروهای ترک اعتیاد به فروش می‌رسد.

در خصوص نظارت پیرامون طرح واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه‌ها یک بیمار تحت درمان در یکی از مراکز درمان سوء مصرف مواد مخدر به خبرنگار مهر گفت: دو سال است که در یک مرکز تحت درمان هستم و در این مدت از نظر تنظیم زمان مراجعه حضوری مشکلی نداشته‌ام از طرفی می‌دانم دُز داروی خود را به راحتی و با کنترل پزشک از این مرکز تهیه می‌کنم.

وی در ادامه گفت: اکنون نیز به دلیل اینکه شاغل هستم گاهی برای مراجعه به مرکز از نظر تنظیم وقت مشکل دارم، حال اگر بخواهم زمانی برای تهیه دارو صرف مراجعه به داروخانه کنم کمی کار برایم دشوارتر از قبل می‌شود.

وی با تأکید بر اینکه اطمینانی که به مراکز درمان دارم به داروخانه‌ها ندارم، توضیح داد: دلیلش این است که در گذشته گاهی به راحتی دارویی مانند ترامادول را از داروخانه دریافت کرده‌ام.

این بیمار همچنین معتقد است که اگر به داروخانه‌ای مراجعه کند و داروی تجویز شده توسط پزشک در آن داروخانه موجود نباشد ممکن است در آنجا به وی پیشنهاد شود که به جای آن، داروی مشابه دیگری را استفاده کند که این به نوعی تغییر در مسیر درمان بیمار است.

در ادامه یکی از مراجعان به مرکز درمان سوء مصرف مواد مخدر که پنج سال است تحت درمان بوده در

داروخانه معتمد انتخاب خواهند شد، گفت: نظارت لازم بر این داروخانه‌ها نیز که تعدادشان کمتر از مراکز درمان سوء مصرف مواد مخدر است، بسیار راحت‌تر خواهد بود.

وی ادامه داد: در یک داروخانه شخص داروساز، مسئول فنی و یا تکنسین همگی در امر تحویل دارو به مراجعان به خوبی نظارت دارند ولی این گستردگی نظارت در مراکز درمان سوء مصرف مواد مخدر وجود ندارد.

پریناز احمدی، مدیر دارو معاونت غذا و داروی دانشگاه علوم پزشکی البرز نیز در خصوص این طرح و با بیان اینکه دو راه حل برای این مهم وجود دارد، به خبرنگار مهر گفت: در روش نخست ممکن است در مراحل توزیع بعد از دانشگاه علوم پزشکی داروها به طور مستقیم به داروخانه‌ها انتقال داده شود، در روش دوم اما احتمال دارد نیازی نباشد دانشگاه‌های علم پزشکی انبار داروها را انجام دهند و کل کار توزیع به داروخانه‌ها سپرده شود، پس باید منتظر باشیم تا ابعاد طرح مشخص شود.

وی با اشاره به اینکه طرح واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه‌ها از این قرار است که محل توزیع آن مانند دیگر داروها باید از داروخانه باشد، گفت: در قانون مقررات علوم پزشکی و دارویی این مهم به صراحت ذکر شده است، بر این اساس توزیع داروی ترک اعتیاد در مراکز که موسسات پزشکی هستند یک تخلف است و با انتقال کار توزیع این داروها به داروخانه‌ها می‌خواهیم به اجرای درست و کامل قانون در این خصوص بازگردیم.

مدیر دارو معاونت غذا و داروی دانشگاه علوم پزشکی البرز با تأکید بر اینکه طرح واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه‌ها با مطالعه و بررسی صورت گرفته است، گفت: این طرح به صورت پایلوت در چند داروخانه در استان‌های مختلف اجرایی و نقاط قوت آن بر اساس رعایت نکات امنیتی مشخص می‌شود.

احمدی با این توضیح که در حال حاضر و بر اساس دستورالعمل وزارت بهداشت و درمان به سمت الکترونیکی

خصوص طرح واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه‌ها به خبرنگار مهر گفت: دوست ندارم با طرح نام داروی خود در داروخانه دیگر مراجعان متوجه شوند که من به مواد مخدر اعتیاد دارم و حتی نمی‌دانم در آن زمان برخورد مردم با من چگونه است؟

وی با اشاره به اینکه هر شخصی که در مرحله ترک اعتیاد است به مصرف یک دارو از یک برند خاص عادت دارد، عنوان کرد: ممکن است در داروخانه نتوانم داروی خود با آن برند خاص را تهیه کنم و این از لحاظ روحی برای من که در حال ترک اعتیاد هستم اثرگذار است.

این بیمار با تأکید بر اینکه در مرکز درمان سوء مصرف مواد مخدر به راحتی می‌توانم داروی خود را تهیه کنم، افزود: طی مسیر برای دریافت دارو خیلی برای من مهم است، به نحوی که اگر بخواهم راه طولانی را تا یک داروخانه طی کنم که داروی ترک اعتیاد خود را دریافت کنم کمی کار را برایم مشکل می‌کند.

اما در ادامه گفتگوی ما با معاون درمان دانشگاه علوم پزشکی استان البرز را می‌خوانید، دکتر سیامک جبارنیا طرح واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه‌ها را مثبت می‌داند.

وی به خبرنگار مهر گفت: در مرحله درمان تمامی بیماران برای ما یکی هستند و فردی که در حال ترک اعتیاد است نیز به عنوان یک بیمار باید بعد از تجویز پزشک داروی خود را از داروخانه تحویل بگیرد.

معاون درمان دانشگاه علوم پزشکی البرز با اشاره اینکه معتقد است هر کس در مسئولیتی که دارد باید کار خود را به درستی انجام دهد، گفت: اگر نسخه نویسی برای دریافت داروهای ترک اعتیاد صورت گیرد به یقین جلوی نشت آن به بازار آزاد گرفته می‌شود؛ چون در قالب این طرح تنها چند داروخانه به عنوان پایلوت در هر شهرستان انتخاب شده و کار توزیع داروهای ترک اعتیاد را انجام می‌دهند.

جبارنیا با اشاره به اینکه در طرح واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه‌ها به یقین چند

شدن پرونده های سلامت و نسخه نویسی الکترونیکی پیش می رویم، گفت: بر این اساس باید اطلاعات تمامی بیماران از جمله دُز داروها ثبت شود که این اقدام اجازه دخل و تصرف در تغییر دُز داروها از جمله داروهای ترک اعتیاد بیماران را بسیار کم می کند.

وی با تاکید بر اینکه به یقین تخلفات در بسیاری از حوزه ها وجود دارد، افزود: در گذشته بر اساس دفاتر مشخصات بیماران و دُز داروهای آنها که توسط مراکز درمان سوء مصرف مواد مخدر ارائه شده بود، داروها را در اختیار این مراکز قرار می دادیم اما اکنون کد ملی بیماران در سامانه ثبت شده است و بر اساس یک طرح درمان مشخص دُز داروی بیماران تعیین می شود اما باز هم ریسک این اقدامات بالا است و امکان نشت دارو به بازار آزاد زیاد است.

مدیر دارو معاونت غذا و دارو دانشگاه علوم پزشکی البرز در خصوص اینکه در صورت اجرای طرح واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه ها، تدابیر لازم صورت می گیرد تا بیماران در هنگام تحویل داروی خود با مشکلی مواجه نشوند، گفت: بدین منظور فضای مشخص و جداگانه ای در داروخانه ها تعبیه می شود.

احمدی در خصوص اینکه آیا ممکن است طرح توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه ها موجب شود که تعدادی از بیماران در حال ترک مرحله درمان خود را نیمه کاره رها کنند، توضیح داد: بعید می دانم این اتفاق

تاکید بر اینکه در مراکز درمان سوء مصرف مواد مخدر، پزشک کنترل لازم در خصوص اینکه بیمار دارویش را به درستی و کامل مصرف می کند را دارد، گفت: بدین صورت در جلسات بعدی مراحل درمان بیمار به خوبی ادامه می یابد و پزشک بخوبی می تواند رفتارهای بیماران خود را کنترل کند.

قهرمانی در ادامه با اشاره به اینکه بیمار معتاد به مواد مخدر را سخت می توان مجاب کرد که برای درمان به چند نقطه مراجعه کند، افزود: در همین مراکز نیز برخی از بیماران به دلیل ترس از دست دادن کار و یا فشار وارده از سوی خانواده برای درمان مراجعه می کنند و به دلیل این مسائل تحت فشار بوده و پتانسیل بازگشت به مواد در بسیاری از آنها وجود دارد، پس نباید مراحل درمان آنها دو قسمتی شود و بگوییم داروی خود را از داروخانه دریافت کنید.

وی با اشاره به اینکه اگر طرح توزیع داروی های ترک اعتیاد به داروخانه ها سپرده شود تعداد زیادی از بیماران در مرحله اول ریزش کرده و درمان خود را نصف کاره رها می کنند، افزود: از طرفی بسیاری از این افراد دوست دارند ناشناخته باقی بمانند و کسی از اعتیاد آنها باخبر نشود اما اگر به داروخانه مراجعه کنند به یقین افراد بیشتری را می بینند و ملاقات می کنند؛ در حالی که مراکز درمان سوء مصرف در این مورد احساس امنیت خاطر بیشتری به این مراجعان می دهد.

رخ دهد زیرا آنها به اندازه کافی انگیزه برای درمان دارند و از طرفی مواد موجود در بازار ناخالصی زیادی دارد و هزینه بالایی نیز به معنایان تحمیل می کند.

در این باره اما دکتر مهران قهرمانی که ۲۷ سال سابقه طبابت و سیزده سال فعالیت در زمینه درمان اعتیاد دارد معتقد است که بکارگیری و اجرایی کردن این دستورالعمل مشکلاتی را به همراه خواهد داشت. وی در گفتگو با خبرنگار مهر با تاکید بر اینکه این مسئله بدرستی کارشناسی نشده است و با اشاره به اینکه در نقاط مختلف دنیا شاهد فعالیت مراکز درمان سوء مصرف مواد مخدر هستیم، گفت: ابتدا در آمریکا و سپس در کشورهای اروپایی مانند انگلیس، آلمان و فرانسه فعالیت های این مراکز آزموده شد و به مرحله تثبیت و بهره برداری رسید به نحوی که در آمریکا حدود ۶۰ سال است این مراکز فعالیت دارند و صفر تا صد کارهای درمان اعتیاد از ویزیت بیمار تا تحویل و مصرف دارو توسط آنها در همان مراکز انجام می شود. نایب رئیس صنف درمانگران اعتیاد استان البرز با

اقداماتی ساختار کمیته درمان را خدشه دار می کند. نایب رئیس صنف درمانگران اعتیاد استان البرز با این توضیح که خود کارشناسان وزارت بهداشت در امر اعتیاد با این دستورالعمل موافق نیستند و در سیزدهمین دوره کنگره کشوری اعتیاد نیز که چندی پیش برگزار شد این طرح را مردود اعلام کرده اند، تشریح کرد: اگر اجرای پالیوت طرح موفقیت آمیز باشد باید تعمیم کشوری داده شود، از طرفی ممکن است داروسازان و صاحبان داروخانه ها نیز مخالف اجرای این طرح باشند.

قهرمانی با تاکید بر اینکه در داروخانه ها فروش انواع دارو در کنار مواد آرایشی - بهداشتی صورت می گیرد و در نظر گرفتن سطح اجتماعی و فرهنگی مراجعان به داروخانه ها برای بسیاری از دکترهای داروساز مهم است، گفت: در این طرح به یقین داروخانه هایی به صورت منتخب برای تحویل داروهای ترک اعتیاد انتخاب می شود که ممکن است این اقدام از نظر بُعد مسافتی و زمان معطلی برای برخی بیماران دردسرساز شود.

وی در خصوص نگاه مثبت موافقان به طرح واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه ها، گفت: آنها معتقد هستند این داروها مانند متادون و یا «بوپرنورفین» که در مراکز توزیع می شود توسط برخی از این مراکز به بیرون نشت شده است، به همین دلیل برای جلوگیری از این اقدامات باید توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه سپرده شود.

نایب رئیس صنف درمانگران اعتیاد استان البرز با اشاره به اینکه تضمینی وجود ندارد که نشت داروهای ترک اعتیاد از طریق داروخانه ها نیز صورت نگیرد، گفت: به جای این دستورالعمل و طرح بهتر است کاری کنند که نشت دارو از مراکز سوء مصرف مواد مخدر به حداقل رسیده و نزدیک به صفر شود.

قهرمانی در خصوص سهمیه مراکز درمان سوء مصرف مواد مخدر در دریافت داروهای ترک اعتیاد نیز با اشاره به اینکه مطابق تعداد بیماران و دُز داروی آنها صورت می گیرد، گفت: ولی نظر ستاد مبارزه با مواد مخدر این است که امکان دارد تعدادی از این بیماران واقعی نباشند، در اینجا ما اعتقاد داریم باید حلقه های نظارتی بر این مراکز را بیشتر کنند تا میزان تخلفات کمتر شود.

وی با تاکید بر اینکه دُز داروی هر بیمار در مراکز ترک اعتیاد توسط پزشک و شخص درمانگر وی تعیین می شود، افزود: دُز دارو در ویزیت های پیاپی بیمار به گونه ای توسط درمانگر وی تعیین می شود که نخست علائم فیزیکی محرومیت از مواد مخدر که همان خماری است را از بین برده و در کنار آن وسوسه بازگشت مجدد به مواد مخدر در بیمار کنترل شود، این اقدامات تا رسیدن بیمار به مرحله پایبندی و سپس ترک کامل اعتیاد ادامه می یابد.

نایب رئیس صنف درمانگران اعتیاد استان البرز با این توضیح که معتقد است در تمامی مراحل زنجیره ای توزیع دارو امکان نشت آن وجود دارد، گفت: از کارخانه تولید کننده دارو تا شرکت پخش آن و حتی دانشگاه های علوم پزشکی که انبار داروها را دارند و یا مراکز خود بیماران هر کدام مرحله ای برای نشت دارو است. حال با توجه به نظرات مثبت و منفی پیرامون طرح واگذاری توزیع داروهای ترک اعتیاد به داروخانه ها باید منتظر مشخص شدن نتایج اجرای پالیوت این طرح باشیم زیرا به یقین بر اساس آن بعدها متولیان امر برای ادامه یا لغو طرح تصمیم گیری نهایی را خواهند داشت.

نایب رئیس صنف درمانگران اعتیاد استان البرز با تاکید بر اینکه هیچ دلیل و مستند علمی دال بر تاثیر موفقیت آمیز این طرح بر درمان معنایان در کشورمان وجود ندارد، عنوان کرد: این طرح ابتدا باید برای مدت حداقل شش ماه به صورت پالیوت در چند نقطه کشور عملیاتی شود.

قهرمانی در بخش دیگری با اشاره به فعالیت کمیته درمان کشور به عنوان متولی ساختاری مسائل درمان در اعتیاد، توضیح داد: رئیس آن معاون درمان وزارت بهداشت است و اعضای آن دبیر ستاد مبارزه با مواد مخدر و یا روسای سازمان های بهزیستی و سازمان نظام پزشکی و دیگر مسئولان دخیل در درمان کلان اعتیاد در کشور هستند.

وی با اشاره به اینکه دستورالعمل واگذاری توزیع داروهای درمان اعتیاد به داروخانه هنوز به تصویب کمیته درمان کشوری نرسیده است، افزود: این موضوع به نحوی قرار است با القاء های اداری از بالا به پایین به این کمیته تحمیل شود و یک بدعت غلط است، به نوعی چنین

اما و اگرهای نجات گوهر فیروزه‌ای

«خلیج خزر» در تلاطم یک تصمیم خشک شد / عقب‌گرد محیط‌زیست

خلیج گرگان سال‌هاست حال خوشی ندارد و تشکیل کارگروه ملی نجات گوهر فیروزه‌ای و مصوبات آن به احیاء خلیج و خارج شدن آن از حالت اضطرار کمکی نکرده و همچنان این خلیج اسیر معطلی تصمیم‌گیری‌هاست.

زهرابه‌روزی

زمستان ۱۳۹۴ کارگروه ملی نجات خلیج گرگان تشکیل شد و خردادماه سال گذشته لایروبی یکی از کانال‌های شرقی گوهر فیروزه‌ای به تصویب این کارگروه رسد تا خلیج از شرایط اضطرار خارج شود اما حالا مدتی است با مخالفت سازمان حفاظت محیط‌زیست دوباره اماواگرها برای نجات خلیج گرگان آغاز شده است.

گوهر فیروزه‌ای (خلیج گرگان) به‌عنوان تنها خلیج دریای خزر در مرزهای سیاسی از موقعیت استراتژیکی برخوردار است و طی سال‌های اخیر پس‌روی آب آن به سمت دریا و کاهش شدید عمق آب مهم‌ترین چالش و مشکل این خلیج است.

بنا بر اعلام مسئولان وسعت خلیج گرگان در یک دهه گذشته بیش از ۱۰ هزار هکتار کاهش یافته و از حدود ۵۳۰ کیلومتر مربع به ۴۳۰ کیلومتر رسیده است و به‌واسطه این پس‌روی‌ها ۸۰ تا ۹۰ درصد تالاب

گمیشان هم خشک شده است.

دغدغه‌های زیست‌محیطی و آلودگی آب دریا و افزایش آلاینده‌ها، خطر انقراض گونه‌های جانوری و گیاهی، بلااستفاده ماندن طرح‌های شیلاتی و بندری، بیکاری، افزایش صید غیرمجاز و چالش‌های اجتماعی و سیاسی به‌واسطه نبود شغل در منطقه، افزایش صید غیرمجاز در مرزهای آبی و ... تنها بخشی از دغدغه‌هایی است که در نگاه اول به‌واسطه پس‌روی آب و خشکی خلیج گرگان به ذهن متبادر می‌شود.

اما با وجود این معضلات تا مدت‌ها شرایط بحرانی یا اضطراری خلیج گرگان محل مناقشه کارشناسان و مسئولان بود تا اینکه در نهایت کارگروه ملی نجات خلیج گرگان تشکیل شد تا کارگروه برای خارج شدن گوهر فیروزه‌ای از شرایط اضطرار راهکار مشخص کند.

محیط‌زیست با مصوبه کارگروه ملی برای لایروبی کانال آشوراده مخالفت کرد

مدیر طرح مطالعه و اجرای نجات خلیج گرگان اظهار کرد: در سال ۱۳۹۵ انجام مطالعات نجات خلیج گرگان با اعتبار پنج میلیارد تومانی به آب منطقه‌ای گلستان ابلاغ شد و حدود یک میلیارد و ۱۹ میلیون تومان تخصیص یافت.

محمد نوری با اشاره به اینکه خلیج گرگان به مطالعات فوری برای خروج از حالت اضطرار و مطالعات جامع نیاز داشت، گفت: در سال ۱۳۹۶ مطالعات

فوری به پایان رسید و پس از آن هم لایروبی رودخانه‌های منتهی به خلیج گرگان انجام و شرح خدمات در هفت مولفه آماده شد که به ۴۳ میلیارد تومان اعتبار نیاز داشت.

وی با بیان اینکه انجام مطالعات جامع مؤلفه نخست شرح خدمات آماده‌شده بود، یادآور شد: تا سال ۹۶ موضوع نجات خلیج گرگان در کارگروه ملی و با حضور معاون عمرانی وقت استانداری گلستان (رضا مروتی) موردبررسی قرار می‌گرفت اما از سال ۱۳۹۶ که متولی آب منطقه‌ای گلستان شد موضوعات مربوط به آن در کارگروه تخصصی با حضور مسئولان آب منطقه‌ای، استانداری و محیط‌زیست دواستان گلستان و مازندران و اساتید دانشگاهی و معاون دریایی و مدیرکل سواحل سازمان حفاظت محیط‌زیست و ... تشکیل و راهکارها در آن موردبررسی قرار می‌گرفت.

مدیر دفتر فنی شرکت آب منطقه‌ای گلستان افزود: موضوع چگونگی نجات خلیج گرگان در سه جلسه کمیته ملی و ۹ جلسه کارگروه تخصصی موردبررسی قرار گرفت و لایروبی کانال آشوراده که توسط مشاور پیشنهاد شده بود ابتدا در کارگروه تخصصی مصوب و سپس در خردادماه ۹۷ همین راهکار در کارگروه ملی نجات خلیج مصوب شد.

نوری ادامه داد: هرچند مشاور به‌صراحت لایروبی کانال آشوراده را به‌عنوان گزینه نهایی پیشنهاد داده و در جلسات مختلف روی لایروبی این کانال بحث شده

بود اما نمی‌دانم به چه دلیل در مصوبه کارگروه ملی لایروبی یکی از کانال‌های شرقی خلیج گرگان قید شد و حالا دوستان در محیط‌زیست در جلسات اعلام می‌کنند ابتدا بحث لایروبی کانال چابقلی مطرح بود و حالا که قرار است کانال آشوراده انجام شود مصوبه منتفی است و ما با اجرای آن مخالفیم.

مخالف احیاء خلیج گرگان نیستیم

اما برخی گام رو به عقب سازمان حفاظت محیط‌زیست برای احیاء و نجات خلیج گرگان را بی‌ارتباط با لایه‌های پشت پرده نمی‌دانند و معتقدند نامه مخالفت رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست (عیسی کلانتری) به وزیر راه و شهرسازی (اسلامی) مبنی بر مخالفت با هرگونه لایروبی در کانال‌های ارتباطی خزر و خلیج گرگان بسیار شبیه نامه مخالفت محیط‌زیست مازندران با اجرای این طرح به کلانتری است.

موضوع مخالفت سازمان حفاظت محیط‌زیست با لایروبی کانال‌های خلیج گرگان را از مدیرکل حفاظت محیط‌زیست گلستان جویا شدیم و محمدرضا کنعانی اظهار کرد: محیط‌زیست مخالف احیاء خلیج گرگان و لایروبی نیست؛ اما معتقدیم مشکل خلیج گرگان در دریا نیست بلکه در حوضه آبخیز بالادست است؛ چیزی که خلیج گرگان و تالاب میانکاله را به یک اکوسیستم منحصر به فرد تبدیل کرده ترکیب آب شور دریا و آب شیرین حوضه آبخیز بالادست است.

وی افزود: نوسانات خلیج همیشه بوده است و حتی در سال ۱۳۷۵ ارتباط خلیج با دریا قطع شده بود اما چیزی که امروز شرایط را تشدید کرده است مجموعه فعالیت‌ها در حوضه آبخیز بالادست است؛ توسعه کشاورزی، آبی‌پروری، توسعه سکونتگاه‌های شهری و روستایی و فعالیت‌های وابسته به آن هم باعث شده کمیت آب کاهش پیدا کند و هم کیفیت خلیج متاثر شده است.

مدیرکل حفاظت محیط‌زیست گلستان تأکید کرد: آنچه در نجات و یا احیاء خلیج برای محیط‌زیست مهم است فقط کمیت نیست بلکه کیفیت است؛ سازمان محیط‌زیست بر این باور است طراز خلیج نسبت به دریا بالاتر است و لایروبی ممکن است معکوس عمل کند و آب خلیج به سمت دریا تخلیه شود دلیل مخالفت محیط‌زیست با لایروبی همین موضوع است.

وی تصریح کرد: به مشاور اعلام کرده‌ایم تضمین لازم را بدهد که اگر لایروبی انجام شود چنین اتفاقی نمی‌افتد و اگر افتاد هزینه لایروبی و خسارت زیست‌محیطی را متقبل شود؛ قرار است مشاور به‌طور رسمی طی نامه‌ای مطالباتش را به استانداری و استانداری به ما اعلام کند.

کنعانی خاطر نشان کرد: هنوز درخواست رسمی برای لایروبی کانال آشوراده نداریم درخواست بیاید تیم کارشناسی استان و سازمان نتایج مطالعات مشاور را بررسی و سازمان به‌طور رسمی نتیجه را اعلام می‌کند.

وی متذکر شد: هم‌اکنون شرایط خلیج گرگان بحرانی نیست و لایروبی یکی از راهکارها است بلکه باید تلاش شود مشکلات کمیت و کیفیت در حوضه بالادست را حل کنیم و به دنبال حق‌آبه دائمی برای تالاب باشیم

تنها به دلیل ملاحظات زیست محیطی لایروبی کانال آشوراده پیشنهاد شد
هرچند عده‌ای مخالفت سازمان حفاظت

محیط‌زیست با لایروبی کانال آشوراده را به توسعه فعالیت‌های دریایی در گلستان و گردشگری آشوراده ارتباط می‌دهند اما مدیر پروژه شناسایی و ارائه راهکارهای اضطراری نجات خلیج گرگان و تالاب میانکاله تأکید دارد لایروبی کانال آشوراده فقط به دلیل رعایت ملاحظات زیست‌محیطی پیشنهاد شده است.

مصطفی نظرعلی گفت: پروژه شناسایی و ارائه راهکارهای اضطراری نجات خلیج گرگان و تالاب میانکاله با هدف ارائه راهکار اجرایی برای قطع نشدن راه ارتباطی دریا و خلیج اجرا شد چراکه احتمال خشک شدن خلیج گرگان و بروز ریزگرد و مشکلات زیست‌محیطی، آلوده شدن آب به خاطر ورود فاضلاب و کودهای شیمیایی و کیفیت آب و زندگی جوامع محلی وجود داشت.

وی با یادآوری اینکه مطالعه انجام شده باید راهکاری برای تبادل آب دریا و خلیج تعریف می‌کرد، افزود: کانال خوزینی همان ابتدا رد شد چراکه برای باز کردن این کانال می‌بایست ماشین آلات (کامیون، بیل مکانیکی و تجهیزات خاک‌برداری) روی زبانه میانکاله حرکت کنند، این گزینه رد شد چراکه میانکاله منطقه حفاظت شده است و نمی‌توانیم عملیات ساختمانی در خشکی داشته باشیم.

مدیر پروژه شناسایی و ارائه راهکارهای اضطراری نجات خلیج گرگان و تالاب میانکاله ادامه داد: گزینه‌های دیگری همچون انتقال آب با لوله و پمپاژ و لایروبی کانال آشوراده و چابقلی هم بررسی و در جلسات راجع به آن‌ها بحث شد. در مطالعات هم از لحاظ محیط زیستی و هم مهندسی بررسی کرده بودیم که کدام کانال (چابقلی و یا آشوراده) لایروبی شود تبعات و آثار سوء زیست‌محیطی کمتری شاهد خواهیم بود.

وی اضافه کرد: بررسی‌ها نشان می‌داد تا سال ۱۳۶۰ کانال چابقلی توسط شیلات مازندران لایروبی می‌شده تا مسیر برای تردد شناورها و قایق‌ها باز گذاشته شود و کانال آشوراده هم تاکنون لایروبی نشده است.

نظرعلی تصریح کرد: بر اساس مطالعات اکولوژیکی و زیست‌محیطی کانال چابقلی پوشش گیاهی متنوع و قوی دارد و محل تخم‌گذاری ماهی کولمه است؛ در نمونه‌برداری‌های رسوب انجام شده از کانال چابقلی دریافتیم این گیاهان به تصفیه آب کمک می‌کنند و دست‌کاری آن ماهیان و گونه‌های جانوری را تحت

تأثیر قرار می‌دهد.

وی متذکر شد: در بعضی از جلسات مطرح می‌شود کانال آشوراده به واسطه توسعه فعالیت‌های ناوبری و شناورها در جزیره آشوراده و بندرترکمن پیشنهاد شده است در شرایطی که اصلاً این گونه نبوده و تنها مسئله‌ای که باعث می‌شد بین کانال چابقلی و آشوراده، لایروبی کانال آشوراده پیشنهاد شود مسائل زیست‌محیطی بوده چراکه کمترین دست‌کاری در بستر دریا انجام می‌شود.

وی بیان کرد: بنابراین در انتهای گزارش به تفاوت آثار سوء لایروبی کانال آشوراده و چابقلی اشاره کرده و پیشنهاد دادیم مشاور دیگری انتخاب شود تا مطالعه کند تخلیه مصالح حاصل از لایروبی چگونه انجام شود که کمترین آثار سوء را به همراه داشته باشد.

نظرعلی با تأکید بر اینکه مبحث فعال کردن بندر گز و ترکمن و همچنین گردشگری در جزیره آشوراده و بندرترکمن و ... اهداف مطالعات نبوده و در مطالعات انجام شده به این مباحث نپرداخته‌ایم، خاطر نشان کرد: اینکه مسئولان بعد از لایروبی برای چگونگی استفاده از این کانال‌ها چه تصمیمی می‌گیرند بحث مدیریتی است و به کار مهندسی ما ارتباط پیدا نمی‌کند.

وی با اشاره به اینکه هدف از انجام مطالعات این بود که راهکاری ارائه کنیم که وضعیت خلیج گرگان از این وخیم‌تر نشود و از راکد شدن آب و شیوع آلودگی‌ها جلوگیری کنیم، گفت: از ما خواسته شده ضمانت بدهیم؛ در مطالعات ارائه شده هم تأکید کرده‌ایم لایروبی ممکن است وضعیت زیست‌محیطی خلیج گرگان را بهبود ندهد اما به‌طور قطع و یقین از بدتر شدن وضعیت فعلی آن جلوگیری می‌کند.

در حال لایروبی یکی از کانال‌های شرقی خلیج گرگان (چابقلی و یا آشوراده) در کارگروه ملی نجات خلیج گرگان تصویب شده است و رئیس‌جمهور هم در سفر اخیر خود به گلستان (دی‌ماه ۹۷) در نشست خبری با اصحاب رسانه در پاسخ به رسانه‌های محلی اعلام کرد که «احیاء خلیج گرگان جزو موارد مهمی است که دولت به آن بیشتر توجه خواهد کرد و در جلسه‌های مختلف با محیط‌زیست قرار شد که این موضوع تسریع شود» و حالا مخالفت سازمان حفاظت محیط‌زیست با لایروبی گام رو به عقبی است که نجات گوهر فیروزه‌ای را با ماواگر مواجه کرده است.

ضرورت قطع دست دلانان

بی توجهی به درآمد ارزی «توریسم درمانی» در قم

زائران و مسافران بسیاری برای استفاده از خدمات درمانی به قم سفر می‌کنند ولی بخش مهمی از سود ارزی حاصل از این فرصت به جیب دلانان می‌رود.

هفتاء پردل

توریسم درمانی یا به عبارتی «گردشگری سلامت» امروز از مهم‌ترین شاخص‌های صنعت توریسم است که منافع اقتصادی و اجتماعی بسیار بالایی دارد؛ در تعریف این نوع گردشگری باید گفت نوعی مسافرت است که بیماران به سایر کشورها برای بهره‌گیری از سرویس و خدمات درمانی مطلوب و ارزان‌تر از کشور خود نام برده می‌شود.

تاریخچه این نوع گردشگری در دنیا به رم و یونان باستان برمی‌گردد و در ایران اسلامی این نوع گردشگری در سال ۸۲ از سوی وزارت بهداشت مورد توجه قرار گرفت و به طبع آن ریشه گردشگری سلامت در شهر مذهبی قم تازه شکل گرفته است. هرچند اشتغال از صنعت جهانگردی به ازای هر ۷ گردشگر یک فرصت شغلی فراهم می‌شود ولی اشتغال‌زایی در حوزه توریسم درمانی به ازای ۴ گردشگر یک فرصت شغلی برای جامعه هدف فراهم خواهد کرد.

در کشور ایران اسلامی در کنار مراکز مهم درمانی، پیشرفت دانش پزشکی و وجود جاذبه‌های توریستی زیبا و وجود تنوع صنایع دستی برای گردشگری سلامت چشم اندازی تا افق ۱۴۰۰ ترسیم شده است و طبق این افق سالانه ۵۵۰ هزار نفر گردشگر سلامت باید جذب کشور شود و بیش از ۱۳۷ هزار شغل در کشور ایجاد و درآمد ارزی حاصل از جذب بیماران خارجی باید به یک میلیارد دلار برسد.

شهر مذهبی قم با توجه به میزبانی سالانه از ۲۵ میلیون گردشگر داخلی و بیش از ۲ میلیون گردشگر خارجی در دید گردشگران خارجی به ویژه کشور عراق، پاکستان، حوزه خلیج فارس و غیره تنها یک مقصد زیارتی نیست بلکه در کنار مراکز مهم درمانی از جمله چشم پزشکی جوادالائمه (ع)، صدور مجوز برای ارائه خدمات به بیماران خارجی در بیمارستان فرقانی و مرکز مهم درمان ناباروری از مقاصد مهم گردشگری سلامت به شمار می‌رود.

هم‌چنین بهره‌برداری از بیمارستان هزار تخت خوابی، قم تا سال ۱۴۰۰ به استانداردهای مهمی در زمینه توریسم درمانی خواهد رسید؛ ولی سؤالی که ذهن را درگیر می‌کند این است که با وجود استقبال خوب بیماران خارجی از کشورهای همسایه آیا در حوزه گردشگری سلامت قم آرزوی خوبی داشته است؟ میزان اشتغال‌زایی چه اندازه بوده؟ سؤالی است که متأسفانه بی جواب مانده است.

قم با توجه به همه این ظرفیت‌هایی که در حوزه گردشگری سلامت دارد به دلیل نبود هماهنگی بین دانشگاه علوم پزشکی و اداره میراث فرهنگی و هم‌چنین بی‌سامانی در مدیریت بیماران خارجی در زمینه آرزوی در حال فرصت‌سوزی است چرا این وسط تنها کیسه دلانان و سوداواران سلامت با ارزهای خارجی بیماران پر شده است.

مرکز را انتخاب کردم و قرار است در کنار آن قم را هم زیارت کنم؛ از اخلاق انسانی و تخصص متخصصان این مرکز راضی هستم و قرار است دوره درمان را طی کنم.

به نظر می‌رسد نخستین مرکزی که بیماران خارجی به محض ورود به قم انتظار دریافت بهترین خدمات را دارند «مرکز درمان ناباروری» است که بیمارانی از کشورهای همسایه از جمله عراق، سوریه، پاکستان و حتی بعضی کشورهای اروپایی را به سوی خود جذب کرده است.

ارائه خدمات درمان ناباروری به ۱۰ درصد از بیماران خارجی

باب گفت‌وگو را با سرپرست معاونت پژوهشی جهاد دانشگاهی قم بازمی‌کنیم؛ وی می‌گوید: مرکز ناباروری استان قم هم از سال ۷۱ شروع به فعالیت کرد و بیمارانی از کشورهای حاشیه خلیج فارس، عراق و پاکستان و هم‌چنین کشورهای ترکیه و پاکستان دارد که برای درمان ناباروری به این مرکز آمده و از خدمات این مرکز رضایت دارند.

لیلا ناصرپور می‌افزاید: سالانه بیش از ۴ هزار نفر در این مرکز مراجعه می‌کنند که ۴۰ درصد از آن‌ها بیمارانی از خارج از استان قم و ۱۰ درصد بیماران خارجی هستند با توجه به ارائه خدمات مناسب نرخ موفقیت درمان این مرکز مهم‌ترین دلیل حضور بیماران خارجی است.

بهره‌گیری از دانش سلامت جنین در مرکز ناباروری قم

وی اظهار می‌کند: پکیج‌های متعدد برای درمان ناباروری در این مرکز ارائه می‌شود از جمله دانش تشخیص سلامت جنین که باعث حذف جنین معیوب و مشکلات ژنتیکی شده و جنین سالم به رحم مادر منتقل می‌شود و در این نوع دانش انتخاب نوع جنسیت هم مقدور است و بیماران خارجی با اعتماد کامل و کم‌ترین هزینه دریافت می‌کنند.

رد پای دلانان در گردشگری سلامت قم

اسمش «عالیه» است و ۴۵ سال سن دارد که برای بار نخست شهر قم را با هدف زیارت انتخاب کرده است ولی اکنون با آگاهی و اعتمادی که با مراکز درمانی این شهر داشته از نجف تا قم برای بهره‌گیری از خدمات چشم پزشکی طی مسیر کرده است. وی می‌گوید: از آشنایان که از مراکز جراحی و چشم پزشکی قم استفاده کردند مشورت گرفتم و برای عمل «آب مروارید» به قم آمدم از کادر پزشکی و توانایی آن‌ها رضایت دارم ولی افرادی هستند که از بیمارانی مانند من سو استفاده و پول‌های هنگفتی را می‌گیرند.

به گفته این گردشگر عراقی، افراد و گروه‌هایی هستند که در این میان به اسم شرکت گردشگری یا راهنمای بیماران خارجی به سودهای کلانی رسیده‌اند باید از سوی وزارتخانه‌های هر دو کشور این نوع گردشگری سروسامان یابد.

نبرد راهنما و مترجم با سواد در مراکز درمانی

یکی دیگر از گردشگران سلامت که در بیمارستان فرقانی برای جراحی کیسه صفرا به قم آمده بیان می‌کند: بار دومی است که به قصد درمان به قم سفر می‌کنم در حالی که ترکیه و کشور هند هم از مقاصد مهم درمان برای ما هستند ولی من شهر قم را به دلیل تاریخچه فرهنگی و اسلامی انتخاب کردم؛ در قم خدمات خوبی را به بیماران خارجی ارائه می‌دهند ولی کاش در کنار این خدمات افرادی آموزش دیده و با سواد برای راهنمایی بهتر و ترجمه وجود داشتند تا در دام افراد سودجو نیفتیم؛ من نصف سرمایه‌ای که برای درمان داشتیم از سوی یک دلال از دست دادم.

مرکز ناباروری قم، مورد توجه یک زوج آمریکایی

در این گزارش آنچه که باعث تعجب بود سفر یک زوج آمریکایی از یکی از ایالت‌های کشور آمریکا برای درمان ناباروری به استان قم بود؛ «یوسف» که یک آمریکایی مسلمان است می‌گوید: برای بهره‌گیری از یک مرکز درمان ناباروری کاملاً شرعی و حلال این

سرپرست معاونت پژوهشی جهاد دانشگاهی قم می‌افزاید: طرح سامانه گردشگری سلامت در جهاد دانشگاهی قم در حال پیگیری است؛ همچنین در خصوص موضوع ارز دیجیتال که موضوع بسیار مهمی است، طرحی برای ساماندهی ارز دیجیتال در استان قم از سوی جهاد دانشگاهی ارائه شد که اقدامات پژوهشی در این خصوص در حال انجام است. به گفته وی، ۴۰۰ بیمار خارجی سال گذشته خدمات درمانی دریافت کردند که مهم‌ترین دلیل رضایت بیماران خارجی وجود تجهیزات به روز و متخصصان مجرب در این مرکز است ولی باید خدمات گردشگری سلامت ساماندهی و دست دلالان قطع شود چرا که خدمات مطلوب مراکز درمانی قم زیرسئوال خواهد رفت و خطرات ناخوشی برای گردشگران سلامت ماندگار می‌شود.

ناصر پور می‌گوید: برای بهره‌گیری بهتر از ظرفیت تورسیم درمانی باید فضای رقابتی را افزایش داد و در این بخش سرمایه‌گذاری کرد و علاوه بر افزایش خدمت باید فرهنگ نوع برخورد با گردشگران خارجی را نهادینه کرد و در کنار درآمدزایی باید اخلاقی محوری و اعتمادسازی را اولویت قرار دهیم اگر بر عملکرد دلالان و سودجویان نظارت نکنیم نمی‌توانیم به

درآمدزایی مطلوبی برسیم.

رایزنی‌ها برای حذف دلالان از بازار گردشگری سلامت

معاون امور درمان دانشگاه علوم پزشکی استان قم می‌گوید: برای ساماندهی گردشگری سلامت در استان قم جلسات متعددی برگزار شده است با توجه به نوسانات ارزی تعرفه‌ها هم باید تغییر دهد تا بهترین استفاده را از سود حاصل از سودآوری ارزی حاصل از گردشگری سلامت به استان داشته باشیم.

محمود پرهام می‌افزاید: گردشگرانی از کشورهای همسایه برای دریافت خدمات درمانی در ایران بیشتر از کشور ترکیه تمایل نشان می‌دهند. اکنون باید بیشتر از این ظرفیت موجود استفاده کرد و وزارت بهداشت هم در نظر دارد تعرفه‌های پزشکی را هم‌سطح کشور ترکیه و کشورهای منطقه افزایش دهد و این یک فرصت مناسبی است.

به گفته وی، با دست اندرکاران میراث فرهنگی هم رایزنی‌هایی داشتیم استانداری هم در حال پیگیری مدیریت بهتر گردشگری سلامت است اما دلالان و سودجویان در حال سودجویی هستند که باید دست آن‌ها قطع و در این نوع گردشگری حذف شوند.

فعالیت شرکت‌های گردشگری مجوز دار در کشور عراق

معاون درمان دانشگاه علوم پزشکی استان قم بیان

می‌کند: برای نظارت بیشتر در حوزه گردشگری سلامت اخیراً برنامه‌ای در دستور کار قرار گرفته است که در کنار زیارت و سیاحت گردشگران از خدمت پزشکی هم بهره‌مند شوند و همراهان این بیماران با خرید به عنوان سوغات ارزآوری خوبی را برای قم داشته باشند.

پرهام می‌افزاید: یک سری شرکت‌ها در داخل کشور و در عراق به آن‌ها مجوز فعالیت داده شده و شناسنامه‌دار هستند و اقدام به جذب و معرفی بیمار می‌کنند در حال پیگیری بالا بردن استانداردهای بیمارستان‌ها هستیم و مجوز «آی، پی، دی» برای پذیرش بیمار خارجی به آن‌ها داده خواهد شد.

گردشگری سلامت نیاز به زیرساخت‌های استاندارد از جمله وجود فرودگاه، حمل‌ونقل مطلوب شهری و هتل‌های استاندارد اقامتی هم‌چنین افزایش زیرساخت‌های درمانی استاندارد برای میزبانی از بیماران خارجی دارد.

برای پیگیری وضعیت مطلوب زیرساخت‌های گردشگری به سراغ معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری قم رفتیم.

چشم اندازی مطلوب برای زیرساخت‌های

تورسیم درمانی قم

معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری قم در گفت‌وگوی خود می‌گوید: برای ارتقای ظرفیت‌های گردشگری سلامت استان و رسیدن به استانداردهای مطلوب چند بیمارستان احداث شده است؛ هم‌چنین بیمارستان هزار تخت خوابی قم هم قرار است به بهره‌برداری برسد تا سال ۱۴۰۰ با رویکرد تورسیم درمانی به استاندارد لازم خواهد رسید.

محسن بهشتی می‌افزاید: قم ظرفیت خوبی برای بیماران خارجی دارد و گردشگران عرب زبان بسیاری قم را برای درمان انتخاب می‌کنند که اگر تورسیم درمانی ساماندهی شود باعث اشتغال‌زایی و کاهش نرخ بیکاری قم خواهد شد.

به گفته وی، در کنار این بیمارستان هزار تخت‌خوابی ۲ هتل که یکی ۵ ستاره و دیگری ۴ ستاره است در نظر گرفته شده است و با بهره‌برداری از فرودگاه اختصاصی قم هم ظرفیت ورود گردشگران خارجی از جمله بیماران خارجی افزایش خواهد یافت.

تفاهم نامه‌ای با هدف تسهیل گردشگری

سلامت

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان قم هم از امضای تفاهم نامه همکاری فی مابین میراث فرهنگی و دانشگاه علوم پزشکی قم خبر می‌دهد و می‌گوید: برای همکاری مشترک برای ارائه تسهیلات و خدمات در حوزه گردشگری سلامت تفاهم نامه‌ای ایجاد شده است.

حمید یزدانی می‌افزاید: این تفاهم نامه به شرکت‌های خدمات مسافرتی استان به عنوان مجری واجد شرایط برگزارکننده گردشگری سلامت ابلاغ شده است در حال پیگیری برگزاری همایش گردشگری سلامت در استان هستیم.

وی بیان می‌کند: نبود زیرساخت لازم از جمله کمبود تعداد بیمارستان‌های «آی، پی، دی» دار و مراکز درمانی واجد شرایط و هتلینگ لازم و مهم‌تر از آن وجود دلالان چالش اصلی این گردشگری در قم است.

یزدانی بیشترین حجم بیماران خارجی را از کشورهای عراق، پاکستان، بحرین و افغانستان می‌داند و می‌افزاید: در حال حاضر بیمارستان فرغانی، مراکز درمان ناباوروی و درمانگاه‌های تحت نظارت علوم

تداوم حمایت بهزیستی

مصائب خانواده ۵ قلوهای اراکی در شرایط گرانی

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Fateme Abedi

خانواده ۵ قلوهای اراکی که یک سال سخت را پس از تولد فرزندانشان سپری کرده اند هم اکنون گرفتار مشکل بیکاری و مسکن بوده و با وجود کمک های بهزیستی و خیریه ها، هنوز با معضلات بسیار مواجهه اند.

تمین
مافقانی نژاد

چند قلو زایی در سال های اخیر افزایش پیدا کرده و با مشکلات فراوانی همراه است به ویژه در شرایط اخیر کشور که با افزایش قیمت کالاها مواجه هستیم. اگر پدر خانواده هم کارگر باشد و فاقد درآمد مناسب این مشکلات و نگرانی ها دوبرابر می شود.

از بزرگ تر ها شنیده ایم که بچه روزی اش را با خود می آورد اما با این شرایط سخت همان روزی هم به سختی تأمین می شود. سازمان بهزیستی بر اساس ماده ۱۶ سیاست ابلاغی خانواده توسط مقام معظم رهبری که به ایجاد سازوکارهای لازم برای ارتقا سلامت همه جانبه خانواده ها به ویژه سلامت باروری و افزایش فرزند آوری در جهت بر خورداری از جامعه جوان، سالم، پویا و بالنده اشاره دارد، از خانواده های چند قلو حمایت می کند که این حمایت شامل پرداخت مستمری به ازای هر فرزند، تأمین هزینه های شیر خشک، پوشک و در نظر گرفتن تمهیداتی برای صاحبخانه شدن خانواده های دارای فرزندان چند قلو می باشد.

هشتم خرداد ماه سال گذشته خانواده ای به نام دلیخون در اراک که یک فرزند نیز داشتند، در دومین باروری صاحب پنج قلو شدند و به یک باره خانواده ۳ نفره تبدیل به ۸ نفره شد.

پدر خانواده در مصاحبه های مختلف مشکلات خود را عنوان کرد تا اینکه اکثر دستگاه ها به ویژه بهزیستی برای مساعدت و حمایت از این خانواده پا پیش گذاشتند و مقرر شد که در خصوص رفع مشکل بیکاری پدر خانواده، مسکن و هزینه های چند قلوها اقداماتی انجام شود و کارهایی هم صورت گرفت. اما اخیراً پدر پنج قلوها مصاحبه ای با رسانه ها داشته و عنوان کرده که با مشکل بیکاری و مسکن مواجه است. همچنین وی بیان کرده که با توجه به فشار مالی، وادار به واگذاری تعدادی از فرزندان خود به بهزیستی شده است.

در مقابل بهزیستی استان نیز اعلام کرده که واگذاری فرزندان این پدر به بهزیستی صحت ندارد و از طرفی تمام اقدامات قانونی لازم در حد اختیارات و تکالیف بهزیستی، برای کمک به این خانواده و حتی بیشتر از آن انجام شده است.

پای صحبت پدر این خانواده و همچنین اظهارات معاون بهزیستی استان مرکزی نشسته تا زوایای این مساله بیشتر روشن شود و بتوان در رابطه با این موضوع، اطلاع رسانی منصفانه ای را بر مبنای حقایق

ذکر شده بود اگر چکها نقد نشود قولنامه فسخ است. چک اول نقد شد، برای چک دوم مبلغ ۳۰ میلیون تومان کم بود که از طرف بهزیستی این مبلغ توسط خیرین جمع آوری شد و من به بهزیستی مراجعه کردم که این مبلغ را به من پرداخت کنند. به قدری این مبلغ دیر پرداخت شد که چک من نقد نشد و معامله به هم خورد. وی افزود: این پول همچنان موجود است فقط اندکی از آن در این مدت بابت هزینه فرزندان خرج شده است. من بیکار هستم با این گرانی و قیمت بالای مسکن دیگر نمی توانم خانه خریداری کنم. نزدیک یک ماه است که دنبال خانه هستم و هیچ کسی به یک خانواده ۸ نفره خانه اجاره نمی دهد. من می توانستم خانه یک خوابه خریداری کنم اما به نظر شما یک خانه ۶۰ متری برای خانواده ۸ نفره کافی است؟

پدر پنج قلوها گفت: از سال گذشته تاکنون قول هایی برای اشتغال به من داده شد اما تاکنون هیچ اقدامی انجام نشده و هیچ پیشنهاد کاری از شرکت خصوصی به من نشده است. من نزدیک عید تا ۲۲ فروردین هم در یک شرکت ضایعات آلومینیوم کار می کردم. اراک یک شهر صنعتی با کارخانه های مختلف است اگر امکان استخدام در آلومینیوم، پتروشیمی یا یک جای دولتی نیست، جایی که فقط خرج خانواده را تأمین کنم برایم کافی است.

دلیخون گفت: در خصوص مؤسسه خیریه هم بگویم چند بار در تهیه پوشک و شیر خشک به فرزندانم کمک کردند اما نزدیک به دو ماه است که از آن ها چیزی دریافت نکرده ام. در تمام مصاحبه ها هم گفته ام هر چه دارم را مبدون مردم هستم.

پدر پنج قلوها در پایان گفت: برای حل مشکل خانه یک ارگانی قرار است خانه ای را به مدت دو

انجام داد.

پدر پنج قلوها: منگر کمک ها نیستیم اما شرایط بسیار دشوار است

پدر پنج قلوهای اراکی اظهار کرد: مصاحبه ای که در رابطه با تحویل فرزندان به بهزیستی انجام دادم و اکنون خبر ساز شده مربوط به دو ماه قبل است و من هر کاری که به بهبود وضعیت فرزندانم کمک کند انجام می دهم و از این بابت پشیمان نیستیم. حمید دلیخون ادامه داد: در آن صحبت ها حرفی از نادیده گرفتن حمایت های بهزیستی استان به میان نیامده است که آن ها با توجه به مطالب گفته شده سریع اقدامات خود را بیان کردند.

وی افزود: اداره کل بهزیستی استان از روز نخست بازدید از خانواده من گفت که شیر خشک بچه ها را تا دو سال تأمین می کند و از این بابت از آن ها تشکر می کنم. با توجه نظر پزشک فرزندانم این شیر خشک ها به پنج قلوها نمی ساخت، مجبور هستم آن ها را در بازار بفروشم و شیر خشک های خارجی خریداری کنم.

پدر پنج قلوهای اراکی گفت: باتوجه به اینکه پنج قلوها واقعا به پرستار نیاز دارند و بنا به گفته بهزیستی در دستورالعمل سازمان تأمین پرستار ذکر نشده، اما پرستار را تأمین کردند و سه پرستار آمدند و انطور که باید به بچه ها رسیدگی نمی شد و به بهزیستی هم این موضوع را عنوان کردم. از ابتدای شهریور تاکنون بچه ها پرستار ندارند و خودم و همسرم از پنج قلوها مراقبت می کنیم.

دلیخون در خصوص ماجرای کمک های مالی که بابت خریداری خانه به وی پرداخت شده، اظهار کرد: با کمک بهزیستی، بنیاد علوی و دفتر نماینده ولی فقیه و پس انداز خودم و وام و پول پیش خانم، خانه ای را در منطقه الهیه برای خرید طی دو فقره چک قولنامه کردم و

تعریف نشده است، اما در راستای کاهش مشکلات این خانواده یک پرستار به طور روزانه در کنار خانواده از کودکان مراقبت می‌کند.

معاون اجتماعی اداره کل بهزیستی استان مرکزی در خصوص مشکل اشتغال پدر خانواده پنج قلوهای اراکی گفت: در ارتباط با حل مشکل اشتغال پدر پنج قلوها جلسه‌ای در استانداری تشکیل شد و قرار بود کارهایی از طریق استانداری دنبال شود و از طرفی کار در چند شرکت خصوصی به وی پیشنهاد شده است. اما به دلیل اینکه پدر پنج قلوها خواستار کار در شرکت‌هایی مانند پتروشیمی و ایرالکو و... است، پیشنهاد ارائه شده را نمی‌پذیرد. حتی به او کار در شیفت شب پیشنهاد شده و گفته که فرزندانش در شب احتیاج به مراقبت دارند و نمی‌تواند همسرش را تنها بگذارد؛ با این اوصاف کاری که مطابق شرایط و معیارهای او باشد، بسیار سخت پیدا می‌شود.

علی مددی اظهار کرد: از دی ماه سال گذشته تاکنون سازمان بهزیستی ماهیانه مبلغ چهار میلیون و ۱۶۰ هزار ریال به عنوان کمک هزینه معیشت به این خانواده پرداخت می‌کند.

وی گفت: باید اقدامات دستگاه‌هایی که به این خانواده کمک می‌کنند برای عموم شفاف‌سازی شود و اگر خیرینی مایل به کمک به خانواده پنج قلوها هستند می‌توانند برای واریز کمک‌های خود با نیت خاص به شماره حساب مشارکت‌های مردمی بهزیستی استان مرکزی به شماره ۲۱۷۳۴۵۵۲۰۴۰۰۳ اقدام کنند.

به نظر می‌رسد حل مشکل اشتغال پدر پنج قلوها و مسکن این خانواده در شرایط کنونی ضروری است. در اینکه اقدامات حمایتی از سوی بهزیستی و خیریه‌ها برای این خانواده صورت گرفته شکی نیست. اما چنانچه بدون قضاوت و نگاه به صحبت‌های ضد و نقیض مطرح شده در شبکه‌های اجتماعی و از جایگاه انسانی خود به قضیه توجه کنیم، اذعان خواهیم کرد که در شرایط اقتصادی کنونی و قیمت‌های سرسام آور کالاها، اجاره خانه و... اداره کردن یک خانواده هشت نفره کار بسیار مشکل و طاقت فرسای

اداره کل بهزیستی استان پرداخت شد. از طرفی در راستای خرید مسکن به این خانواده در مجموع نزدیک به یک میلیارد ریال شامل ۳۶۰ میلیون ریال از طریق بهزیستی، ۵۰۰ میلیون ریال از سوی بنیاد علوی و ۱۰۰ میلیون ریال نیز از سوی دفتر نماینده ولی فقیه در استان پرداخت شد.

معاون اجتماعی اداره کل بهزیستی استان مرکزی در ادامه بیان داشت: پیش از افزایش قیمت خانه به پدر پنج قلوها پیشنهاد شد خانه‌ای یک خوابه در شهرک‌های اراک خریداری کند اما به بهانه اینکه خانه دو خوابه نیاز دارد از انجام این کار سر باز زد و با افزایش قیمت مسکن، نتوانست همان خانه یک خوابه را هم خریداری کند.

علی مددی افزود: در ادامه کمک‌های قبلی، به فرزند بزرگ این خانواده استفاده از مهدکودک یا پیش دبستانی به صورت رایگان پیشنهاد داده شده است.

وی بیان کرد: در دستورالعمل جامع حمایت‌های اجتماعی بهزیستی در اختیار قرار دادن پرستار

سال در اختیار ما قرار دهند تا بتوانیم برای خود خانه‌ای فراهم کنیم.

برای تأمین مسکن و لوازم مورد نیاز پنج قلوها کمک‌های لازم انجام شده است

در ادامه معاون اجتماعی اداره کل بهزیستی استان مرکزی اظهار داشت: پدر این خانواده مانند هر خانواده دیگر در جامعه امروزی خانه و ماشینی نداشته است و با داشتن یک فرزند در یک مغازه نان فانتزی مشغول به کار بوده و به هر حال از پس مخارج خانواده بر می‌آمده تا اینکه صاحب فرزندان پنج قلو شده و پس از متولد شدن فرزندان انتظار دارد تمامی نیازهایش را دولت برطرف سازد.

اعظم علی مددی افزود: ۴۳۲ خانواده با مجموع حدود یک هزار کودک چند قلو در استان مرکزی وجود دارد و باید عدالت را بین آن‌ها رعایت کنیم، نه اینکه خدمات بهزیستی را صرفاً به یک خانواده معطوف کنیم.

وی بیان کرد: با تمام این تفاسیر، از بدو تولد نوزادان خانواده دلیخون، اداره کل بهزیستی استان ورود پیدا کرده و در همان روز کارهای مربوط به مددکاری انجام و برای خانواده وی پرونده تشکیل شد.

معاون اجتماعی اداره کل بهزیستی استان مرکزی گفت: برای این پنج قلوها باید ماهیانه ۲۴ الی ۳۰ قوطی شیر خشک تهیه می‌شد و باید بر اساس دستورالعمل نهایتاً تا یک سال شیر خشک آن‌ها را تأمین می‌کردیم اما ماهیانه ۴۸ قوطی شیر خشک به آن‌ها داده می‌شود و تا دوسالگی بچه‌ها تأمین شیر خشک ادامه دارد.

علی مددی گفت: در ادامه حمایت از این خانواده از سوی بنیاد علوی هر دو ماه مبلغ ۲۲ میلیون و پانصد هزار ریال تا سن دو سالگی فرزندان پرداخت می‌شود و در کنار آن یک مؤسسه خیریه نیز در سال گذشته به صورت نقدی و غیرنقدی از خانواده پنج قلوها حمایت کرده است.

وی با اشاره به مشکل مسکن این خانواده اظهار کرد: در راستای حل مشکل خانواده در ابتدا مبلغ ۶۰ میلیون ریال ودیعه مسکن به آن‌ها از سوی

دل دریا خون است

مصائب دریای جنوب؛ از نابودی آبزیان تا انواع آلودگی نفتی و غیر نفتی

صید بی‌رویه و نابودی نسل آبزیان

در سال‌های اخیر و به دنبال صید بی‌رویه آبزیان در دریا ضربه‌های بسیار سختی به دریا وارد شده است و برخی از گونه‌های دریایی در شرف نابودی قرار گرفته‌اند. برخی شیوه‌های صید مانند صید ترال آن قدر مخرب است که دریا را به مرز نابودی کشانده است.

به گفته یکی از دوست‌داران محیط‌زیست، برخی صیادان در طول سال آن قدر از صید ترال استفاده می‌کنند که انگار دریا را شخم زده‌اند و هر نوع آبزی که در دریا وجود دارد را نابود می‌کنند.

ناصر محمدی که دل خوشی از وضعیت صید و صیادی ندارد، صید بی‌رویه و استفاده از شیوه ترال را عاملی برای نابودی انواع آبزیان در دریا می‌داند و استمرار این وضعیت را به معنای پایان زندگی آبزیان می‌داند. متأسفانه علی‌رغم تذکری که همواره از سوی مسئولان صادر می‌شود، برخورد قابل توجه و جامعی با این شیوه‌های مخرب صید صورت نمی‌گیرد و بسیاری از صیادان از این شیوه استفاده کرده و دریا را نابود می‌کنند.

صید ترال همواره مورد اعتراض فعالان زیست‌محیطی بوده است و علی‌رغم اینکه در بسیاری از کشور به شدت با این نوع صید برخورد می‌شود ولی در آب‌های ما به‌خوبی با این موضوع برخورد نشده است.

بدون دریا زندگی‌شان بی‌معنی است. صیادی که ماهی می‌گیرد با آن روزگار می‌گذرانند، تاجری که باری را حمل می‌کند به درآمدی می‌رسد، جوانی که در دریا شنا می‌کند از آن لذت می‌برد و... ولی این دریا از خیلی‌ها ناراحت و دلخور است.

دل دریا خون است

دریا از صیادی دلخور است که بی‌رویه صید می‌کند و نسل انواع آبزیان مأكول و نامأكول را در خطر انقراض قرار داده است، دریا از کسانی ناراحت است که سال‌ها است فاضلاب خود را به دریا می‌ریزند، دریا از صیادان و تجاری دلگیر است که وسط دریا آشغال‌های خود را به دریا می‌ریزند، دریا از شرکت‌های نفتی و نفت‌کش‌ها به دلیل آلوده کردن و خفه کردن آن شاک است.

دریا آن قدر از عوامل مختلف و متعدد ضربه خورده است که دیگر رمقی برای او نمانده است ولی دریا همچنان رزق و روزی می‌دهد، مسیر تجارت را هموار می‌کند و نشاط‌بخش است ولی کسی از دل دریا خبر ندارد.

دل دریا خون است و روزبه‌روز به سمت زوال و نابودی پیش می‌رود و این انسان است که همچنان از دریا خدمات می‌گیرد ولی قدمی برای رفع دغدغه‌ها و نگرانی‌های دریا بر نمی‌دارد.

مشکلات دریای جنوب هر روز در وسعت این اکوسیستم بخشنده عمیق‌تر می‌شود، مصائبی از نابودی آبزیان و صید ترال تا ورود فاضلاب و آلودگی‌های نفتی که نفس دریا را گرفته است.

سعید رضایی

دریا آرام است، موج‌هایش آرام‌آرام در حرکت هستند و خود را به ساحل می‌رسانند، موجی تمام می‌شود و از پس آن موجی دیگر برمی‌خیزد و راه ساحل را در پیش می‌گیرد. این سیکل روزها، ماه‌ها، سال‌ها و قرن‌ها ادامه دارد ولی هیچ‌گاه تکراری نمی‌شود؛ انگار هر موجی با موج دیگر تفاوت دارد.

در اعماق دریا قایق‌هایی دیده می‌شوند که در حال صید هستند، لنج‌هایی نیز از بندر بارگیری کرده و در حال حرکت هستند، یک کشتی بزرگ در حال عبور از کانال است تا خود را به بندر برساند، در گوشه‌ای از ساحل چند کودک و چند جوان در حال شنا هستند و چند خانواده نیز در طول ساحل نشسته و به دریا خیره شده‌اند.

این تنها یک گوشه از این دریای عظیم بود. از این دریای بی‌کران هر کس بهره‌ای دارد؛ یکی از آن رزق و روزی برمی‌دارد، یکی از دریا برای تفریح استفاده کرده و گروهی نیز به دریا عادت کرده‌اند و انگار

ورود فاضلاب به دریا

یکی دیگر از مشکلات اساسی که همواره گریبان گیر دریا بوده است، ورود فاضلاب از نقاط مختلف به دریا است که در برخی از شهرهای ساحلی شاهد وضعیت اسفباری در این زمینه هستیم.

ورود فاضلاب به دریا باعث آلودگی شدید آن شده و علاوه بر مشکلاتی که برای آبزیان و موجودات دریایی ایجاد می کند، بهداشت آب دریا را نیز با مخاطره روبرو کرده و خطرانی را برای افرادی که در دریا شنا می کنند ایجاد می کند.

به گفته مدیرکل امور اجتماعی و فرهنگی استانداری بوشهر، در برخی از نقاط ساحلی استان بوشهر شاهد ورود فاضلاب به دریا هستیم که این موضوع نگرانی هایی را ایجاد می کند.

عباس برزگرزاده با اشاره به اینکه وضعیت شناگاه های استان بوشهر مشخص شده است، ادامه داد: نقاط آلوده با پرچم گذاری زرد مشخص شده است و در نقاط غیر آلوده که به عنوان شناگاه رسمی شناخته شده اند پرچم آبی نصب می شود.

وی بر لزوم مقابله جدی با عوامل آلوده کننده دریا تأکید کرد و افزود: دریا متعلق به همه مردم است و هیچ کسی حق ندارد که دریا را آلوده کند و محیط ناسالمی برای مردم در کنار دریا ایجاد کند.

ورود پسماند شناورها به دریا

یکی دیگر از عوامل آلوده کننده دریا، ورود پسماند شناورها به دریا است؛ برخی از شناورها با بی توجهی به مسائل زیست محیطی بخشی از پسماند تولید خود از جمله انواع پلاستیک و بطری ها را به دریا می ریزند. برخی از این پسماندها به ساحل می رسند و بخش زیادی از این پسماندها نیز در بستر دریا باقی

اقدام می کنند و در حد امکان نسبت به جمع آوری این پسماندها اقدام می کنند ولی این اقدامات اصلا پاسخگوی تخریبها نخواهد بود.

استحصال اراضی از دریا

در سال های اخیر به بهانه توسعه، تعرض های متعددی به دریا صورت گرفته است و دریاخواری نیز رواج یافته است؛ هرچند برخوردیهایی در این زمینه صورت گرفته است ولی همچنان شاهد مشکلاتی در این زمینه هستیم.

به گفته فرهاد قلی نژاد مدیرکل حفاظت محیط زیست استان بوشهر، برخی از سواحل استان بوشهر زیستگاه آبسنگ های مرجانی و انواع گونه های جانوری دیگر بوده و از نظر زیستی ارزشمند است.

وی افزود: استحصال اراضی از دریا یکی از اقدامات مخربی است موجب خسارت فراوان به اکوسیستم های دریایی به ویژه زیستگاه مرجانی می شود و متأسفانه در برخی از سواحل در راستای احداث و استقرار صنایع استحصال زمین از دریا انجام می شود که در استان بوشهر نیز از سال های پیش بخشی از سواحل به ویژه در عسلویه و کنگان استحصال شده است.

مدیرکل حفاظت محیط زیست استان بوشهر ادامه داد: هرگونه استحصال دریا و آسیب به اکوسیستم سواحل غیرقانونی و استحصال های ضروری نیز به اخذ مجوز و مطالعات زیست محیطی دارد.

وی تصریح کرد: استحصال زمین از دریا علاوه بر الزام به دریافت مجوز از سازمان محیط زیست نیازمند

صدور مجوز از سایر ارگان های متولی و مسئول نظیر وزارت نیرو و سازمان بنادر و دریانوردی است.

آلودگی های نفتی در دریا

ورود آلودگی های نفتی به دریا یکی دیگر از تخریب هایی است که باعث نابودی و مشکلات زیستی در دریا شده و خطر بزرگی برای آبزیان محسوب می شود؛ آلودگی هایی که در سال های اخیر افزایش یافته است و باید مقابله اساسی با این پدیده صورت گیرد.

بوشهر یک استان صنعتی است و صنایع بزرگی همچون نفت و گاز و پتروشیمی، نیروگاه اتمی و پایانه های نفتی در کنار دریا و یا در اعماق دریا ایجاد شده اند که آلودگی هایی را برای دریا به ارمغان می آورند.

این آلودگی های نفتی گاهی سطح گسترده ای از دریا را فرا می گیرد و در برخی اوقات نیز فجایعی همچون مرگ ماهیان و دیگر آبزیان را به بار می آورد.

هرچند دریا به شدت بخشنده است ولی انسان حریص است و تلاش دارد تا می تواند از دریا خدمات بگیرد و این حرص باعث می شود که با سرعت در مسیر نابودی دریا قدم بردارد.

در مجموع با دریا مهربان نیستیم و قدر محبت های بی کران دریا را نمی دانیم، رفتار مناسبی با دریا نداریم و فقط به فکر استفاده از منابع آن هستیم و به این فکر نمی کنیم که نتوانیم دریایی سالم را به نسل های آینده تحویل دهیم.

می مانند و باعث بروز مشکلاتی برای آبزیان دریایی می شوند و گاهی نابودی آن ها را رقم می زنند. برخی از صیادان نیز ادوات صیادی خود از جمله تور و قلاب و طناب های ماهی گیری را در دریا رها می کنند که ضربه های مهلکی را بر پیکره آبزیان بی دفاع دریا وارد می کنند.

مهرداد تمجیدی از دوستداران محیط زیست دریایی است که نسبت به رفتار برخی افراد که اقدام به تخلیه پسماند در دریا می کنند بسیار نگران است و این موضوع را از عوامل نابودی ذخایر دریایی می داند. به گفته مهرداد، در مقابل این رفتارهای مخرب تعدادی از دوستداران محیط زیست دریایی در ایام مختلف سال نسبت به پاک سازی ساحل و دریا

مصائب معدن گچ در جنگل دشت برم نقش سفید گچ بر تن سبز بلوط های زاگرس

کارخانه گچ

فعالیت معدن و کارخانه گچ در روستای گاوشک که در جنگل های دشت برم قرار گرفته هر روز دامنه تخریب درختان بلوط و بادام را بیشتر می کند تا نقش سفید گچ بر تن سبز بلوطها خودنمایی کند.

هادی فتاحی

اگر تک تک درختان قطع شوند، نفس تمام جنگل ها گرفته شود، انسان باز هم راهی برای قطع عضو طبیعت پیدا می کند.

اگر درختها زبان داشتند، اگر پای شان به زمین گیر نبود با وجود بی مهری های انسان آنقدرها نامهربانی از شان بر نمی آمد.

روستای گاوشک یکی از توابع شهرستان کازرون است که با توجه به آن که این منطقه بخشی از ذخیره گاه زیست کره ارژن و پریشان است که چندسال متوالی مورد هجوم برخی از سرمایه گذاران قرار گرفته است. سرمایه گذارانی که به جز ده قدم جلوتر از خود نمی بینند، باز پرداخت بدهی شان را به عهده چند نسل بعد گذاشته اند که طبیعتا منطق هم از تصور توانایی باز پرداخت کار آن ها توسط نسل های بعدی شان بر نمی آید.

در این منطقه بسیاری از درختان کهن سال قربانی ساخت کارخانه و معادن شده اند و تنها دلمسوزی و دلبستگی مردمان این منطقه باعث پیگیری ای لازم برای نجات جنگل از خطرات ناشی از فعالیت های معادن گچ شده است.

درختانی که آنچنان گچ به خوردشان داده شده که یا از بین رفتند یا دیگر فایده ای برای جنگل نداشته اند و قطع شده اند.

قطع درختان بلوط و بادام برای کارخانه

یک فعال محیط زیست در خصوص صدور غیر قانونی مجوز بهره برداری معادن در منطقه گاوشک گفت: مطابق کنوانسیون رامسر و قانون تصویب شده سال ۶۳ صدور پروانه بهره برداری معادن و کارخانه ها در این منطقه حفاظت شده مطلقا ممنوع است. اما متأسفانه بعد از ابطال مجوز بهره برداری این منطقه در سال ۹۴ مجددا در سال ۹۷ مجوز صدور بهره برداری به یکی از سرمایه گزاران این حوزه اعطا شد. صدور مجوز بهره برداری در این منطقه همراه خود تبعات زیادی در پی دارد.

سجاد محمدی تصریح کرد: قطع درختان کهن بادام تلخ و بلوط برای ایجاد کارخانه گچ یکی از مهم ترین پیامدهای ناشی از صدور مجوز بهره برداری کارخانه در این منطقه است. بسته شدن منافذ درختان این منطقه بر اثر گرد ناشی از فعالیت کارخانه و ماشین های سنگین یکی دیگر از معایب آن است.

وی با بیان اینکه از مسئولان جنگل ها و منابع طبیعی و محیط زیست استان انتظار می رود در جهت رفع این نگرانی بکوشند، گفت: بی توجهی مسئولان به نارضایتی مردم نوعی توهین تلقی می شود. جای تعجب ندارد که در مجموعه های دولتی به این

معدن گچ

با توجه به اینکه بهره برداری از این منطقه مخالف صریح قانون است؛ گفت: به محیط زیست فارس یادآوری کنیم که موافقت نامه کنوانسیون رامسر در سال ۵۴ منعقد شد و به ثبت جهانی یونسکو رسید. امروز این منطقه تحت مناطق ۴ گانه است. اما با توجه به اسناد و مدارک موجود معادن گچ در حال فعالیت هستند.

فهمیه نیکخوا ادامه داد: طی ارسال نامه ای به سازمان محیط زیست، خواستار رسیدگی وی برای ابطال مجوز معدن گچ شدیم و در جواب توجیه های غیر منطقی نظیر صدور مجوز از تهران و عدم دخالت محیط زیست استان فارس داده می شد.

در این راستا معاون سازمان محیط زیست استان فارس در خصوص فعالیت معدن گچ گفت:

سادگی مجوز بر خلاف قانون داده شود. محمدی اضافه کرد: برخی از مسئولین با بیان اینکه محدوده فعالیت کارخانه را از ۴۰۰ هکتار به ۸ هکتار کاهش داده اند اغلب کار خود را توجیه می کنند. واضح و روشن است که اگر فعالیت کارخانه در متراژ چندصد هکتاری ممنوع است بنابراین فعالیت در محدوده ۸ هکتار نیز خلاف قانون است. همچنین برخی از مسئولین ادعا دارند تلاش سرمایه گذاران برای اخذ مجوز در این منطقه از استان تهران پیگیری شده و به مسئولین این استان ربطی ندارد.

درخواست برای ابطال مجوز و جواب های غیر منطقی

در این راستا یکی از اعضای مجمع دانشجویی آرمان

بردار به مدت ۵ سال دیگر مجوز برداشت معدن از یک سینه کاری هشت هکتاری دریافت کرده است.

گرد گچ بر روی برگ های درختان

وی گفت: مهم این است که چه کسی می خواهد مسئولیت آسیب های وارده به این منطقه را جوابگو باشد. چنانچه هر گونه کارشناسی از طریق کارشناسان یونسکو بر روی این منطقه صورت بگیرد، قطعا با آسیب هایی که قبلا وارد شده بوده نظیر جاده کشی ها، کارخانه گچ و مسائل دیگر نظیر این معدن هر لحظه ممکن است که بر اساس گزارش های اکولوژیکی آنها این منطقه در لیست قرمز قرار گیرد.

این فعال محیط زیست با اشاره به ماده دو بند الف که فعالیت های این چنینی را خلاف قانونی می داند، بیان کرد: این در حالیست که قطعا بسیاری از مردم و جوامع محلی شغل هایی داشته اند که سازمان محیط زیست با توجه به اینکه در منطقه حفاظت شده و ذخیره گاه زیست سپهر بوده برای راه اندازی آن شغل ها مجوز صادر نکرده و دادن اینگونه مجوزها به افرادی که بومی منطقه نیز نیستند پیامدهای ناگواری برای محیط زیست خواهد داشت.

به گزارش مهر، محیط زیست استان فارس میراث نیاکان این استان است. امروزه افزایش جمعیت خطرات جدی محیط زیست استان فارس را تهدید می کند که در کنار آن ها عوامل طبیعی نظیر خشکسالی کم نیست با توجه به این مشکلات باید تلاش هایی برای کاهش تخریب آن به دست عوامل انسانی داشت.

نفس جنگل های بلوط با این فعالیت های معدنی و صنعتی گرفته و فعالان محیط زیست از متولیان امر می خواهند راهی برای تنفس درختان پیدا کنند.

عادی است.

مرادسی اضافه کرد: پیگیری های زیادی جهت اخذ مجوز معادن توسط محیط زیست استان فارس صورت گرفته اما در سطح استان فعالیت های معدنی دیگری نیز صورت گرفته است و طبیعتا در این منطقه نیز فعالیت های معدنی صورت گرفته است.

دشت برم در خطر لیست قرمز یونسکو

در این رهگذر یک فعال زیست محیطی شهرستان کازرون گفت: با توجه به اینکه این منطقه یک ذخیره گاه زیست سپهر است و زیر نظر یونسکو به ثبت جهانی رسیده و اعتبار و ارزش بسیار بالایی دارد همچنین منطقه حفاظت شده نیز می باشد که تنوع

پروانه های صادر شده معدن گچ خاوند در این منطقه، مربوط به سال ۱۳۵۹ است که شامل دو پروانه بهره برداری است. در راستای فعالیت معادن گچ در این منطقه باید این نکته را در نظر داشت که در سال ۱۳۶۱ منطقه تحت حفاظت محیط زیست استان فارس قرار گرفت؛ بنابراین پروانه بهره برداری دو معدن نام برده به قوت خود باقی بود.

محمد نبی مرادسی ادامه داد: زمان تمدید این دو پروانه بهره برداری ضابطه خاصی وجود نداشت. در اواسط دهه هشتاد سازمان صنعت و معدن و تجارت استان فارس پروانه بهره برداری این سرمایه گذار را بدون استعلام از سازمان محیط زیست استان فارس به مدت ۳ سال تمدید کرد.

زیستی بسیار بالایی در آن وجود دارد و در عین حال محل زیست گوزن زرد نیز هست باید نسبت به مراقبت از این فضاها اقدامات جدی کرد.

علی اکبر کاظمینی با اشاره به اینکه نهایتا این منطقه ارزش اکولوژیکی بسیار بالایی در کشور دارد، بیان کرد: متاسفانه مجوز فعالیت یک معدن گچ در سالیان گذشته با گرفتن تعهد از مالک آن به مدت سه سال صادر قرار شده بود از این مدت معدن رها و تعطیل شود اما بازم با رایزنی هایی که در سازمان حفاظت محیط زیست و نمایندگان صنعت و معدن صورت گرفت و بر خلاف تعهدی که بهره بردار داده بود و همچنین بر خلاف اینکه در این موقعیت و طبق مواد قانونی موجود نباید برداشت بعد از این مدت صورت می گرفت، بهره

وی با اشاره به حقوق سرمایه گذاران گفت: با توجه به آن که از سال ۱۳۶۱ به بعد این منطقه تحت حفاظت محیط زیست استان فارس قرار گرفت سرمایه گذار نیز دارای حق و حقوقی است زیرا مجوز بهره برداری را قبل از سال ۶۱ از طریق دیگری اخذ کرده است بنابراین طبیعی است که خواهان حق و حقوق خود باشد بنابراین طی پیگیری های پی در پی توانسته مجوز فعالیت دوباره معدن را در سال ۹۷ بگیرد.

مرادسی اضافه کرد: در سال ۱۳۹۱ با توجه به پیگیری های ایشان دستور کار بنا به این شد که هر کدام از معادن تنها در متراژ دو هکتار فعالیت کنند.

این مسئول ادامه داد: در سال ۹۴ مجوز بهره برداری توسط سازمان محیط زیست استان فارس باطل شد و تا سال ۹۷ اجازه فعالیت به این معادن داده نشد اما در سال ۹۷ طی درخواست مکتوب بهره برداران به آقای کلانتری رئیس سابق سازمان محیط زیست و استاندار وقت، و طی نشست با کارگروه سازمان صنعت و معدن و تجارت استان فارس، پروانه بهره برداری باطل و به مدت ۵ سال مشروط بر عدم قطع درختان به حبیب خاوند مجوز بهره برداری داده شد.

وی در پاسخ به دلیل قطع درختان جهت ایجاد کارخانه گفت: لازمه فعالیت معدنی تخریب تعدادی درخت است و قطع درخت در محل فعالیت معدن

MEHR NEWSAGENCY
Photo:

بنیاد مسکن اصفهان به‌عنوان استان معین و بنیاد مسکن شهرستان تاکنون در رابطه با خسارات در این روستا اقدام عملی انجام ندادند و این امر صدای مردم خسارت‌دیده را درآورده است.

وی افزود: راه ارتباطی روستای «تیمورآباد» پلدختر بر اثر سیل به‌صورت ۱۰۰ درصد تخریب‌شده و مردم به‌ناچار از کوه و کمر برای عبور و مرور به روستاهای دیگر و شهرستان پلدختر استفاده می‌کنند.

دهیار روستای «تیمورآباد» پلدختر اضافه کرد: تلفن همراه و ثابت روستا همچنان قطع و لوله‌گاز که در محیط باز در مجاورت کوه صخره‌ای قرار دارد هر لحظه در آن امکان انفجار وجود دارد و جان اهالی را به مخاطره انداخته است.

وی افزود: تخریب و آب‌گرفتگی زمین‌های کشاورزی معیشت مردم را تحت شعاع خود قرار داده و کشاورزان روستا شغل و درآمد خود را از دست دادند و در فقر و تنگدستی زندگی می‌کنند.

لطفی پور اضافه کرد: عدم سرکشی و بازدید مسئولان از روستا مردم را گلايه‌مند کرده و اهالی که در جریان وقوع سیل متحمل خسارت شده‌اند تاکنون به دلیل عدم پاسخگویی بنیاد مسکن شهرستان پلدختر بلا تکلیف مانده‌اند، به آن‌ها توجهی نشده و اقلام معیشتی و لوازم خانگی دریافت نکرده‌اند.

دهیار روستای «تیمورآباد» پلدختر، گفت: متأسفانه بر اثر نبود راه ارتباطی یکی از اهالی که دچار حمله قلبی شده بود به دلیل دیر رسیدن به درمانگاه بر اثر ایست قلبی جان خود را از دست داد و یک جوان با غرق شدن در رودخانه کشان جان باخت.

مشکلات کشاورزان منطقه «زبودار» هنوز پابرجاست

است تأخیر در احداث دیواره ساحلی و جمع شدن گل‌ولای به‌جامانده از سیل در پشت سد خاکی روستا زنگ خطری برای ساکنان است.

وی گفت: عدم رعایت اصول مهندسی، ایمنی و حقوق مردم روستای «بابازید» در بازسازی حاشیه پل روستا و مسدود کردن آبراهه بالادست پل، توسط مجری آن از دیگر مشکلات روستا است.

عبدالرضا قوچی یکی دیگر از اهالی روستای «بابازید» پلدختر اظهار داشت: جمعی از اهالی و ساکنان روستا که در جریان سیل خسارت‌دیده‌اند جوانانی هستند که تشکیل خانواده داده و هنوز در خانه پدری زندگی می‌کردند و این در حالی است که عدم پرداخت تسهیلات به آن‌ها به معضلی تبدیل شده است.

وی افزود: تأخیر در بازسازی منازل تخریبی ناشی از سیل، سردرگمی و بلا تکلیفی تعدادی از مردم در خصوص جایجایی یا عدم جایجایی تعدادی از منازل تخریبی، عدم لای روبی مسیر رودخانه در محدوده «بابازید»، تغییر مسیر رودخانه و عدم هدایت رودخانه در مسیر اولیه و طبیعی خود از مشکلات و تهدیدهای موجود برای ساکنان روستای «بابازید» است.

راه ارتباطی «تیمورآباد» همچنان قطع است

دهیار روستای «تیمورآباد» پلدختر نیز به عمده مشکلات روستا اشاره کرد و گفت: خیابان ولیعصر (عج) این روستا و چهار ساختمان مسکونی حاشیه رودخانه کشان بر اثر سیل فروردین‌ماه سال جاری، تخریب‌شده است.

مظفر لطفی پور اظهار داشت: با گذشت بیش از ۱۰۰ روز تا به حال هیچ اقدامی برای بازسازی آسیب‌های ناشی از سیل در روستا صورت نگرفته و

از سیل روزهای ابتدایی سال ۹۸ حدود چهار ماهی می‌گذرد ولی همچنان مشکلات در برخی مناطق و روستاها به قوت خود باقی است، وضعیت سیل‌زده‌های فروردین‌ماه در مردادماه تعریفی ندارد.

حدود چهار ماه از وقوع سیل ویرانگر در شهرستان پلدختر می‌گذرد، زیرساخت‌های شهری، پل‌ها، ابنیه، جاده‌های مواصلاتی و راه‌های روستایی خسارت‌های فراوانی دیده‌اند و اما روند بازسازی این زیرساخت‌ها در شهرستان به‌کندی پیش می‌رود.

اگرچه بخشی از این خسارت‌ها از جمله ترمیم پل‌ها تا حدود زیادی در روستاها رفع شده اما هنوز مشکلات فراوانی در زمینه مسکن، کشاورزی، باغات، بهداشت، مدارس، کسب‌وکار و... پیش روی مردم است و موجب نگرانی و دغدغه سیل‌زدگان پلدختر شده و رفع آن‌ها نیاز به توجه بیشتر دارد. برای اطلاع از کم و کیف مسائل و مشکلات به مناطق سیل‌زده شمال و جنوب شهرستان پلدختر رفته و پای درد دل سیل‌زدگان نشسته است. با هم مشکلات، دغدغه‌ها، انتظارات آن‌ها را می‌خوانیم.

نگرانی اهالی «بابازید» به دلیل عدم احداث دیواره ساحلی

یکی از اهالی روستای سیل‌زده «بابازید» پلدختر به بخشی از مشکلات مردم این روستا اشاره کرد و گفت: بخش وسیعی از زمین‌های کشاورزی و باغات انجیر کشاورزان روستا در جریان سیل به‌طور کامل از بین رفته و تاکنون هیچ کمکی به صاحبان اراضی نشده است.

خشایار جوادسی افزود: با توجه به اینکه روستای «بابازید» در حاشیه و هم‌سطح رودخانه «کشان»

است

یکی دیگر از اهالی روستای «چم مهر» اظهار داشت: بنیاد مسکن تاکنون شروع به ساخت و ساز اساسی خانه‌های سیل‌زدگان این روستا نکرده و پی‌ریزی یکی دو ساختمان دردی دوا نمی‌کند. الهه یعقوبی با انتقاد از نحوه توزیع اقلام و وسایل خانگی افزود: توزیع اقلام اساسی در این روستا عادلانه نبوده به گونه‌ای که عده‌ای چند بار کالا دریافت کرده و اما افرادی در روستا هستند که تاکنون اقلام اساسی را کامل دریافت نکرده‌اند. وی گفت: تلفن‌های ثابت و اینترنت در روستای «چم مهر» قطع و مدتی است شایعه بیماری هاری سگ‌های روستا، مردم را وحشت زده کرده است. یعقوبی افزود: علاوه بر خسارات و آسیب‌های سیل در بخش کشاورزی اکنون نیز که فصل برداشت محصولات کشاورزی از جمله گوجه‌فرنگی است یا کسی آن را خریداری نمی‌کند و یا آن قدر ارزان به فروش می‌رسد که پول آن حتی برای خرید جعبه بسته‌بندی کافی نیست.

تکلیف زمین‌های کشاورزی تخریب شده از سیل هنوز مشخص نشده است

عضو شورای روستای «چم مهر» گفت: با توجه به ساخت و ساز جدید در روستا قرار بود ابتدا مسئله سازه و دیواره برای کنترل آب حل شود تا با نخستین باران پاییزی ساخت و سازهای جدید تحت تأثیر سیلاب از بین نرود اما تاکنون این امر در حد شعار باقی مانده است. علی‌اکبر کلاتتری اظهار داشت: بسیاری از اهالی روستای «چم مهر» تاکنون موفق به دریافت تسهیلات معیشتی نشده‌اند و زیرساخت‌های روستا از جمله جداول نیاز به بازسازی دارند. عضو شورای روستای «چم مهر» گفت: خسارت موتور تلمبه‌هایی که سیل آن‌ها را با خود برده و وسیله امرار معاش مردم بوده تاکنون پرداخت نشده و این موضوع باعث خسارت به کشاورزی و باغات می‌شود.

وی افزود: کشاورزانی که در این روستا موتور تلمبه گازوئیلی برای آبیاری مزارع دارند هر روز در به در برای تهیه سوخت هستند، کسی پاسخگو نیست و تکلیف زمین‌های کشاورزی تخریب شده از سیل هنوز مشخص نشده است.

کلاتتری اضافه کرد: جاده روستایی بین «چم مهر» و روستای «میدان بزرگ» به‌عنوان تنها جاده اضطراری و در حقیقت راه نجات این روستا در مواقع ضرورت و طغیان رودخانه، قرار بود آسفالت شود که تاکنون در این رابطه اقدام عملی صورت نگرفته است.

عضو شورای اسلامی روستای «چم مهر» گفت: قرار بود مسئله ادوات کشاورزی توسط تعاون روستایی حل شود که هنوز مشخص نشده و مردم برای دریافت دو کیسه کود شیمیایی باید به شهر پلدختر بروند.

خطر بیماری‌های عفونی به دلیل عدم دفع فاضلاب خانه‌ها

یکی دیگر از اهالی روستای «چم مهر» افزود: در رابطه با ساخت و ساز منازل تخریب شده بنیاد

زندگی مردم «چم مهر» زیر خانه‌های خسارت دیده

یکی از ساکنان روستای سیل‌زده «چم مهر» پلدختر گفت: با توجه به اینکه حدود ۱۱۰ روز از سیل ۱۲ فروردین ماه سال جاری می‌گذرد روستای سیل‌زده «چم مهر» هنوز دارای مشکلات فراوانی است.

بهنام احمدی اظهار داشت: مردم این روستا بیشتر برای سکونت و ادامه زندگی به شهرهای پلدختر و دره شهر ایلام و برخی حتی به خرم‌آباد و تعدادی نیز به روستاهای «سراب حمام» و بخش «ماژین» مهاجرت کردند.

وی افزود: برخی از سیل‌زدگان این روستا در خانه‌های تخریب شده در جریان سیل زندگی می‌کنند و این امر خطراتی را برای آن‌ها به همراه دارد و به محض وقوع کوچک‌ترین زلزله در معرض خطر آوار هستند.

تلفن‌های منطقه «چم مهر» همچنان قطع

عضو شورای روستای «زیودار» پلدختر گفت: بعد از سیل فروردین ماه سال جاری کارشناسان جهاد کشاورزی بخش معمولان در منطقه زیودار حاضر شدند و میزان خسارات را در حضور صاحبان اراضی بررسی و ارزیابی کردند.

رحیم محبی اظهار داشت: باغداران و کشاورزان خسارت‌دیده با مراجعه به جهاد کشاورزی بخش معمولان پرونده تشکیل و تحویل اداره مربوطه داده‌اند.

وی افزود: اما متأسفانه باگذشت چند ماه از سیل، باغدارانی که باغ، سیستم پمپاژ، موتور و حتی زمین خود را در جریان وقوع سیل از دست دادند وقتی به ادارات مربوطه مراجعه می‌کنند در جواب از آن‌ها پروانه موتور تلمبه و یا فاکتور خرید لوله می‌خواهند در حالی که به‌طور مثال موتور لیستر یا مارگو پروانه ندارد.

عضو شورای روستای «زیودار» پلدختر گفت: از مسئولان جهاد کشاورزی شهرستان تقاضا می‌شود مشکلات کشاورزان و باغداران منطقه «زیودار» را جدی بگیرند و مشکل آن‌ها را برطرف کنند.

تب و تاب اربعین در غرب کشور؛

همه آنچه زوار برای عبور از «خسروی» باید بدانند

زوار اربعین امسال با افزوده شدن مرز خسروی به جمع گذرگاه‌های مرزی ایران و عراق برای خروج از این مرز می‌توانند از مسیرهای متفاوتی عبور کنند.

حسین جلیلیان

اینجا را دروازه عتبات عالیات می‌دانند؛ از قدیم‌الایام که جاده و ماشین و هواپیما نبود و کاروان‌ها با اسب و استر راهی سفر می‌شدند و مامن آنها کاروانسراها بود همین مرز خسروی گذرگاهی امن برای خروج از کشور به شمار می‌رفت.

آن روزها از سخاوت مردمان زاگرس نشین هر خانه اینجا یک مهمانخانه بود و کردها از آن زمان به مهمان نوازی و سخاوت شهره خاص و عام شده‌اند و این صفات وارسته را از برکت این دروازه قدیمی عتبات عالیات وام دارند.

سال‌ها این مرز قدیمی به روی کاروانهای زوار بسته بود، اما امسال بالاخره چشم انتظاری ۶ ساله کرمانشاهی‌ها برای میزبانی از زوار اربعین در این مرز بین المللی که بزرگترین پایانه مرزی مسافری خاورمیانه هم محسوب می‌شود پایان یافت و درهای این مرز به روی مجبان و عاشقان خواندگان مطهر اهل بیت (ع) باز شد.

امسال با وجود لغو روادید بین ایران و عراق انتظار می‌رفت تعداد بیشتر از هم وطنان برای زیارت عتبات عالیات و همچنین حضور در مراسم اربعین حسینی راهی کرلای معلی شوند و با رایزنی‌های فراوان بین ایران و عراق و برای تسهیل امور تردد زوار مرز خسروی هم به جمع سه مرز مهران، چرابه و شلمچه افزوده شد.

مرز خسروی در ۲۰ کیلومتری شهر قصرشیرین قرار گرفته و از طرفی نزدیکترین نقطه کشور به بغداد، کربلا، کاظمین و سامرا است دارای پایانه مجهز مسافری است که با ۶۲ گیت ورودی و خروجی آماده ارائه خدمت به زوار عتبات است.

دارد و مرادعلی تاتار، فرماندار قصرشیرین هم اظهار داشت: مرز خسروی یکی از قدیمی‌ترین مرزهای کشور با عراق و مسیر تردد زوار است و از قدیم‌الایام که بعد جنگ تحمیلی مورد بازسازی قرار گرفت یکی از پایانه‌های مطرح در سطح خاورمیانه بوده است. وی با بیان اینکه پایانه خسروی با دو سالن رفت و برگشت مسافری در نقطه صفر مرزی دایر است، گفت: همچنین در شهرستان قصرشیرین نیز تمام زیرساختها تهیه شده و پارکینگ‌ها مجهز به امکانات اولیه شده‌اند و عملیات تسطیح و خاک برداری در آنجا انجام شده است. فرماندار قصرشیرین خاطر نشان کرد: در نقطه صفر مرزی و شهرستان قصرشیرین ۱۴ هتل برای پذیرش زوار عتبات عالیات احداث شده که شمار آنها از هتل‌های موجود در مرز مهران و چرابه بیشتر است.

کرمانشاه آماده میزبانی از ۱.۲ میلیون زائر است

مهرداد سالاری معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار کرمانشاه هم اخیراً در جلسه ستاد اربعین اعلام کرد که برای ایام اربعین این استان آماده میزبانی ۱.۲ میلیون زائر می‌شود و بیان کرد که زیرساخت‌های استان کرمانشاه برای اربعین نسبت به استان مجاور همچون ایلام بسیار بهتر است.

وی افزود: در سال‌های گذشته که مرز خسروی بازگشایی نشد، از مسیر استان کرمانشاه حدود ۵۰۰ هزار نفر به مرز مهران راهی شدند و امسال برای حضور یک میلیون تا یک میلیون و ۲۰۰ هزار نفر هدف‌گذاری شده است و لذا زیرساخت‌ها باید دو برابر ارتقا یابد.

معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار کرمانشاه با اشاره به بازدید از زیرساخت‌های موجود گفت: طرح جامع اربعین به مراحل خوبی رسیده و به دنبال ایجاد یک طرح منطقه‌ای هستیم تا برنامه‌ریزی مناسبی برای خدمت‌رسانی در مرزها انجام دهیم.

سالاری با بیان اینکه زوار از سه طریق ارتباطات ریلی،

غربی راهی این مرز می‌شوید از مسیر سنندج به کرمانشاه باید گذر کنید و اگر با خودروی شخصی این مسیر را طی می‌کنید باید با احتیاط تر رانندگی کنید این مسیر به دلیل کوهستانی بودن جاده پیچ و خم‌های متعددی دارد و البته یک مسیر زیبا با چشم اندازهای بکر هم در انتظار شماست. اگر هم از استان‌های شمالی، مرکزی و شرقی به سمت کربلا راهی می‌شوید و مرز خسروی را برای خروج از کشور انتخاب می‌کنید از مسیر همدان به کرمانشاه باید بگذرید که بر سر راه شما گردنه اسداباد و گردنه بیدسرخ قرار دارد و ما بقی این راه یک مسیر هموار است تا به گردنه پاتاق در نزدیکی سرپل ذهاب برسید و برای این سفر به شما توصیه می‌کنیم برای سفری امن حتماً رعایت احتیاط در این جاده‌های کوهستانی را داشته باشید.

از استان‌ها جنوبی هم که به این مرز بخواهید سفر کنید از مسیر خرم آباد به کرمانشاه می‌رسید و بعد از کرمانشاه هم راهی شهرستانهای غربی خواهید شد. اما اگر از مسیر هوایی و از طریق هواپیما بخواهید نیمی از مسیر را طی کنید نزدیکترین فرودگاه به این مرز فرودگاه بین المللی شهید آیت الله اشرفی اصفهانی است که در ورودی شرقی شهر کرمانشاه قرار گرفته است.

آبادگی قصرشیرین

برای میزبانی از زوار

اما نزدیکترین شهر مرزی به پایانه خسروی شهر قصرشیرین است که ۲۰ کیلومتری این مرز قرار

مسیرهای دسترسی به مرز خسروی

برای آمدن به مرز خسروی اگر از استان‌های شمال

زمان و فاصله مسیرهای منتهی به مرز خسروی هم در این عکس مشخص شده است.

مسیرهای حرکتی	زمان	فاصله
تهران - کرمانشاه	۵ ساعت و ۵۸ دقیقه	۵۰۲ کیلومتر
همدان - کرمانشاه	۲ ساعت و ۳۷ دقیقه	۱۹۰ کیلومتر
خرم آباد - کرمانشاه	۲ ساعت و ۴۵ دقیقه	۱۹۳ کیلومتری
سنندج - کرمانشاه	۲ ساعت و ۱۰ دقیقه	۱۳۶ کیلومتر
کرمانشاه - قصرشیرین	۲ ساعت و ۱۸ دقیقه	۱۷۷ کیلومتر
قصرشیرین - خسروی	۵ دقیقه	۲۰ کیلومتر

معاون سازمان اردویی و گردشگری سپاه حضرت نبی اکرم (ص) استان کرمانشاه افزود: در این راستا در مرکز استان ۳ محل برای اسکان ویژه داریم. این مسئول تصریح کرد: اردوگاه فرهنگی- تربیتی توحید، زائرسرای کربلا واقع در میدان جمهوری و ساختمان مرکزی معاونت واقع در بلوار شهید بهشتی رو به روی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمانشاه ۳ محل تعیین شده برای اسکان زائران در ایام اربعین است. عزیزی در خصوص ظرفیت اسکان زائران در مراکز فوق گفت: در اردوگاه توحید برای تخت خواب بیش از ۱۲۰۰ نفر در روز و برای کف خواب بیش از ۳۰۰۰ نفر ظرفیت اسکان در روز را داریم. معاون اردویی و گردشگری سپاه حضرت نبی اکرم (ص) استان کرمانشاه سایر اماکن تعیین شده نیز ظرفیتی بیش از ۵۰۰ نفر در روز را برای اسکان زائران اربعین حسینی دارند.

مسیر خسروی به کربلای معلی و نجف

مرز خسروی شمالی ترین مرز رسمی عبور و مرور زائران ایرانی است؛ ضمن اینکه قدیمی ترین مرز اعزام زائران به عراق نیز محسوب می شود و به این دلیل دارای امکانات بیشتری نسبت به سایر پایانه های مرزی عراق است.

زائران پس از خروج از ایران وارد منطقه مرزی مندریه و سپس شهر خانقین، مقدادیه، منطقه بعقوبه و سپس وارد بغداد و پس از آن به زیارت کاظمین مشرف می شوند. فاصله این مرز رسمی تا بغداد (پایتخت عراق) ۱۹۰، نجف ۳۸۰، کربلا ۳۱۵، کاظمین ۲۰۳ و تا سامرا ۳۲۶ کیلومتر فاصله دارد.

کرمانشاه روز به روز برای پذیرایی از زوار اربعین آماده تر می شود و مردمان این دیار خود را برای میزبانی از مهمانان عزیزی آماده می کنند که منشأ خیر و برکت برای استان هستند.

کرمانشاه روز به روز برای پذیرایی از زوار اربعین آماده تر می شود و مردمان این دیار خود را برای میزبانی از

بین شهری، کارخانه های یخ در مسیر، چهار خطه کردن بزرگراه کربلا و مجهز کردن کل مسیر به پایش تصویری از جمله دیگر اقدامات در دست اقدام است. این مسئول بیان داشت: مرز خسروی این قابلیت را دارد که در هر دقیقه ۱۲۰ نفر از مرز خارج شوند و ۲۹ گیت در مرز خسروی و در عراق هم به همین تعداد وجود دارد.

اردوگاه های راهیان نور در خدمت زوار اربعین است

یونس عزیزی، معاون سازمان اردویی و گردشگری سپاه حضرت نبی اکرم (ص) استان کرمانشاه، با بیان اینکه معاونت اردویی و گردشگری سپاه حضرت نبی اکرم (ص) برای اسکان زائران اربعین حسینی آماده است، اظهار داشت: اردوگاه های راهیان نور برای اسکان زائران حسینی آماده می شوند.

هوایی و زمینی به کرمانشاه می توانند سفر کنند اعلام کرد: اکنون فرودگاه کرمانشاه تجهیز شده و آماده است و قطار هم امسال داریم.

ایجاد ۵ پارکینگ در مرز خسروی

وی بیان کرد: همچنین در برنامه تدارک دیده شده پنج پارکینگ بزرگ با ظرفیت بالایی در قصر شیرین در نظر گرفته شده و برنامه ریزی لازم برای نقل و انتقال زوار انجام شده است.

معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری کرمانشاه عنوان کرد: اردوگاه استراحت موقت در پارکینگ های فوق در نظر گرفته شده و ظرفیت اقامتی این منطقه باید دوبار افزایش یابد و همچنین نقاط کور شبکه های ارتباطی شناسایی و باید برطرف شود. سلازی اضافه کرد: افزایش مجتمع های خدمات رفاهی

مسیر های دسترسی به مرز خسروی

بخش آدرس های مورد نیاز در مسیر زائران اربعین

آدرس فرودگاه شهر کرمانشاه میدان امام حسین (ع) اردوگاه پایانه راه کربلا شهر کرمانشاه جنب کارخانه قدر آدرس ترانزیت آذربایجان شهر کرمانشاه - بلوار راه کربلا - جنب پلیس راه

وسایلی که باید همراه داشته باشیم

- پاسپورت
- بلیت
- پول
- کفش
- لباس مناسب

مسیر هوایی

فرودگاه کرمانشاه یا فرودگاه بین المللی شهید اندرزکی اصفهانی فرودگاهی در شهر کرمانشاه در غرب ایران است که دارای ۲ ترمینال است که یکی ویژه پروازهای خارجی و دیگری که از بانک جدید برخوردار است مخصوص پروازهای داخلی است. فرودگاه بین المللی اشرفی اصفهانی فرودگاه مهمی شهر کرمانشاه است که به عنوان استفاده در بین مهمانان فرودگاه غرب کشور مورد استفاده قرار می گیرد. این فرودگاه در نزدیکی میدان امام حسین (ع) میدان فرودگاه جای دارد. پروازهای داخلی تهران مشهد کیش بندرعباس کرمان شیراز مسکو به ساری.

پایانه مرزی خسروی

کربلا

۲ ساعت ۲۸ دقیقه

۴۱ کیلومتر

مسیر زمینی

رودر استانهای شمال غربی کشور نظیر اردبیل آذربایجان های غربی و شرقی و استخراج از محور کرمانشاه به استان کرمانشاه وارد می شوند. در ادامه از روزی که از استانهای مرکزی کشور نظیر زنجان و همدان به استان کرمانشاه وارد می شوند. در ابتدا از محور پردی بیستون عبور خواهند کرد و میدان امام حسین (ع) را به عنوان نخستین میدان پرویدی به شهر کرمانشاه طی می کنند.

مسیر ریلی

راه آهن کرمانشاه مراحل آغازین خود را طی کرده است و در آستانه افتتاح شدن است. بدین ترتیب ایستگاه راه آهن به کرمانشاه راه آهن ملایر است.

فرودگاه های اردوگاه های راهیان نور

فرودگاه های اردوگاه های راهیان نور به سمت میدان اردوگاه یونس عت که در نهایت از مسیر میدان آزادگان راه راه کربلا را که از شهرنشانی اسلام آباد غربی کرمانشاه راهیان نور هستند می گذرد طی کرده و سپس به مرز خسروی خواهند رسید.

شهر کرمانشاه دارای پایانه ای مرکزی به نام ترمینال شهید کاظمی با ۳۰۲ دستگاه اتوبوس، یک هزار و ۹۸۹ مینیبوس، تاکسیران و ۹۰۰ تاکسوی و ۹۰۰ تاکسوی است که در طول ایام مهمانان را خدمت رسانی به روز به روز می نماید. این ترمینال در درگاه ورودی شهر کرمانشاه از سمت شرقی است.

وزش بادهای ۱۲۰ روزه در ۲۰۰ روز سال

زلزله خاموش در سیستان / نفس ۴۰۰ هزار نفر زیر آوار گردوغبار بند آمد

جواد قنبری

این روزها ۴۰۰ هزار نفر از مردم منطقه سیستان زیر آوار گردوغبار نفس‌هایشان به شماره افتاده است و به نظر می‌رسد در سایه عدم چاره‌اندیشی مسئولان این شرایط و مشکلات ناشی از آن همچنان ادامه دارد.

مردم منطقه سیستان بیش از ۲۰ سال است که با مشکلات عدیده‌ای از جمله خشک‌سالی و بیکاری ناشی از آن مواجه هستند و این امر باعث شده تا برخی از مردم این منطقه مهاجرت به شهرها و استان‌های برخوردار را بر ماندن در محل سکونت خود ترجیح دهند زیرا در برخی از موارد خانه‌های آن‌ها در زیر آوار گردوغبار دفن شده است. اما داستان به همین جا ختم نمی‌شود زیرا بر اثر خشک‌سالی و خشک شدن بستر تالاب بین‌المللی هامون و همچنین رودخانه هیرمند کانون‌های گردوغبار در این منطقه ایجاد و تشدید شده است و موجب افزایش بیماری‌ها به دلیل عوارض تنفسی، چشمی و قلبی ناشی از طوفان گردوغبار در این منطقه شده است. اما موضوعی که برای مردمان این دیار ناراحت‌کننده است عدم توجه کافی مسئولان است، زیرا طی این سال‌ها وعده‌های متعددی از سوی مسئولان مختلف

برای کم کردن بخشی از مشکلات مردم مطرح شده اما متأسفانه به هیچ‌کدام عمل نشده است. اما حالا بعد از ۲۰ سال اوضاع بسیار ناراحت‌کننده تر شده است زیرا ریزگردها در منطقه سیستان همه بخش‌ها را تحت تأثیر خود قرار داده است. در برخی روستاهای این منطقه خانه‌های مردم در حال دفن شدن در زیر آوار گردوغبار است و مردم راه کوچ را برای خانواده خود در پیش گرفته‌اند و هر روز شاهد خالی‌تر شدن شهرها و روستاهای این منطقه هستیم. بنابراین مسئولان باید برنامه خاصی برای رفع مشکلات مردم منطقه سیستان داشته باشند زیرا ریزگردها مشکلی است که همه ۵ شهرستان منطقه سیستان با جمعیت بیش از ۴۰۰ هزار نفر را تحت تأثیر خود قرار داده است.

متأسفانه چند سالی است که وزش بادهای ۱۲۰ روزه در منطقه سیستان به بیش از ۲۰۰ روز در سال هم رسیده است و این یعنی مردم سیستان ۲۰۰ روز از ۳۶۵ روز یک سالشان را با طوفان، گردوغبار، آسمانی تار و تیره، خانه‌هایی پر از گردوغبار و نفس‌هایی به شماره افتاده سپری می‌کنند.

بادهای ۱۲۰ روزه حاصل توده‌های پرفشار غربی است که در فصل تابستان از جهت شمال شرق به جنوب شرق می‌وزد. حداکثر وزش این باد در تیرماه به بیش از ۱۰۰ کیلومتر در ساعت نیز می‌رسد که در مسیر باعث جابجایی ریگ‌های روان می‌شود و طوفان‌های

شن، تپه‌ماهور و ماسه‌بادی‌ها را شکل می‌دهد.

۱۴۸ روز هوای زایل در وضعیت ناسالم بوده است

مدیرکل هواشناسی سیستان و بلوچستان با اشاره به اینکه از ابتدای سال تا امروز ۱۴۸ روز هوای زایل در وضعیت ناسالم بوده است، اظهار داشت: بیش از ۶۰ روز این وضعیت به‌صورت متوالی بوده است.

محسن حیدری افزود: از روز نخست تیرماه که وزش باد شدید با سرعت حدود ۸۰ کیلومتر بر ساعت زایل را درنوردید و دید افقی را در محدوده فرودگاه زایل به ۶ هزار متر کاهش داد، تا امروز وزش بادهای ۱۲۰ روزه موجب افزایش غلظت ذرات معلق در هوای این شهر شده است.

وی ادامه داد: در ۵۰ روز اخیر حداقل ۱۰ روز بیشینه سرعت وزش باد در زایل به بیش از ۱۰۰ کیلومتر بر ساعت رسیده و وضعیت کیفی هوا را در شرایط خطرناک قرار داده است.

عضو ستاد مدیریت بحران سیستان و بلوچستان گفت: وزش این بادهای سبب خیزش گردوغبار، کاهش دید افقی و کاهش کیفیت هوا در ۵ شهرستان شمالی و با شدت کمتر در نوار شرقی و مرز غربی استان می‌شود. حیدری ادامه داد: وزش بادهای ۱۲۰ روزه یکی از ویژگی‌های اقلیمی شمال سیستان و بلوچستان است که هر سال از اواخر اردیبهشت‌ماه آغاز می‌شود و تا مهرماه ادامه می‌یابد.

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mohammad Dehdast

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mahan Nofresi

مدیرکل هواشناسی سیستان و بلوچستان با بیان اینکه از ابتدای امسال تا امروز شش روز هوای زایل همراه با طوفان گردوخاک بوده است، گفت: طوفان گردوخاک مخرب‌ترین پدیده خاک‌دار است که جزو پدیده‌های کم تکرار جوی در برخی مناطق کشور و یا حتی سیستان و بلوچستان نیز محسوب می‌شود. محسن حیدری با بیان اینکه در ۱۷ سال اخیر حتی یک روز همراه با طوفان گردوخاک در چابهار نداشته‌ایم، توضیح داد: طوفان گردوخاک از نظر علمی و استانداردهای سازمان جهانی هواشناسی زمانی گزارش می‌شود که به‌صورت هم‌زمان سرعت وزش باد به ۵۴ کیلومتر بر ساعت و بیشتر از آن برسد و درعین حال دید افقی کمتر از هزار متر باشد.

وی ادامه داد: میانگین سالانه وقوع پدیده طوفان گردوخاک در زابل ۲۳ روز است و این میانگین در خاش، سراوان و نیکشهر یک روز و در زاهدان سه روز است. مدیرکل هواشناسی سیستان و بلوچستان امسال بیشترین سرعت باد ثبت‌شده در زابل حدود ۱۲۰ کیلومتر بر ساعت بوده است، تصریح کرد: بیشینه غلظت ذرات معلق با اندازه ۱۰ میکرون در هوای زابل نیز تا این موقع ۵۹۱۳ میکروگرم بر مترمکعب معادل ۳۹ برابر حد مجاز بوده است.

جای خالی تجهیزات هواشناسی در طرح مقابله با گردوغبارها

مدیرکل هواشناسی سیستان و بلوچستان با اشاره به اختصاص اعتبار ۸۵ میلیارد تومانی دولت برای مقابله با گردوغبارهای منطقه سیستان گفت: پایش گردوغبار مهم‌ترین بخش در فرایند مقابله با این پدیده است چراکه هم موجب ارتقای دقت پیش‌آگاهی‌های جوی می‌شود و هم روند تغییرات میزان غلظت این پدیده را در مراحل مقابله با ریزگردها نشان می‌دهد.

وی افزود: با توجه به اهمیت داده‌های پایه هواشناسی در فرایند مطالعه و اجرای طرح‌های مختلف، بخشی از برش‌های اجرایی پیشنهادی دستگاه‌های اجرایی مرتبط با پدیده گردوغبار استان به تقویت شبکه پایش هواشناسی استان اختصاص یافت.

وی با بیان اینکه در اعتبارات پیش‌بینی شده امسال برای هواشناسی رقمی دیده نشده است، گفت: زیرساخت‌های هواشناسی استان برای پایش گردوغبار نیاز به تقویت و توسعه جدی دارد چراکه دسترسی به اطلاعات این بخش سهم زیادی در تصمیم‌گیری‌های کلان استان دارد.

مدیرکل هواشناسی سیستان و بلوچستان ادامه داد: هم‌اکنون تنها دو ایستگاه پایش گردوغبار در استان وجود دارد که با توجه به آثار مخرب گردوغبار بر سلامت مردم و تأثیر آن در فعالیت‌های مختلف اجتماعی-اقتصادی منطقه، پیشنهاد می‌شود بخشی از اعتبار این طرح برای تقویت شبکه پایش گردوغبار استان اختصاص یابد.

حیدری افزود: در حال حاضر پدیده‌های خاک‌دار نظیر باد و گردوخاک، طوفان گردوخاک و... پرتکرارترین پدیده‌های مخاطره‌آمیز جوی استان هستند که استان را در نیمی از سال تحت تأثیر قرار می‌دهند. وی با بیان اینکه طوفان گردوخاک مخاطره‌آمیزترین پدیده خاک‌دار هواشناسی است، گفت: بررسی‌های آماري ۱۸ ساله ما نشان می‌دهد که به‌طور میانگین سالی ۲۳ توفان گردوخاک در زابل و ۱۴ مورد توفان در زهک روی می‌دهد که آمار قابل توجهی است. وی ادامه داد: بر اساس خروجی نقشه‌های پیش‌بینی

بسته‌شده و شرایط عبور و ارتباط خیلی سخت است، توزیع ماسک در روستا و معابر و نقاط مستعد طوفان و اسکان در راه ماندگان طوفان با استفاده از امکانات پایگاه‌های جاده‌ای هلال‌احمر از جمله این اقدامات است.

وی با اشاره اینکه طوفان‌های شدید گردوخاک در این منطقه آسیب جدی به سلامت مردم وارد کرده است، تصریح کرد: به‌تازگی هم در قالب طرح ملی «ذخ آب» با اعزام کاروان‌های سلامت متشکل از تیم‌های پزشکی متخصص و فوق تخصص و پیراپزشکی نسبت به درمان رایگان و توزیع رایگان دارو به بیماران متأثر از طوفان اقدام شده است.

البته وزش طوفان‌های ۱۲۰ روزه در منطقه سیستان و مشکلات ناشی از آن شاید برای عده‌ای از مسئولین تبدیل به داستانی تکراری و عادی شده باشد اما برای مردم صبور، غیور و مرددار سیستان و بلوچستان این روزها دیگر به موضوعی غیرقابل تحمل تبدیل شده است زیرا به نظر می‌رسد اگر هر چه سریع‌تر اقدامی انجام نشود این گردوغبار مردم و خانه‌هایشان را باهم زیر آوار خود دفن کند.

و مدل‌های عددی انتظار می‌رود وزش بادهای شدید ۱۲۰ روزه همچنان تا پنجشنبه پیش رو در شهرهای شمالی استان ادامه داشته باشد.

همان‌طور که در این مصاحبه هم مشاهده شد برای مقابله با پدیده گردوغبار در منطقه سیستان تاکنون هیچ‌گونه اقدام عملیاتی نشده است تا جایی که حتی جای خالی تجهیزات هواشناسی نیز در این منطقه همچنان وجود دارد از همین رو به سراغ یکی از مسئولان محلی رفتیم تا از اقدامات آن‌ها در زمان طوفان گردوخاک جویا شویم.

اقدامات مسئولان برای مهار گردوغبار؛ توزیع ماسک و گاهی سبذ غذایی

رئیس جمعیت هلال‌احمر شهرستان نیمروز اظهار داشت: با توجه به استمرار چندین ساله طوفان در شمال سیستان و بلوچستان که ناشی از خشک‌سالی دو دهه اخیر است جمعیت هلال‌احمر چند اقدام مهم در مواقع طوفانی انجام داده است.

محمد کرمی زاده افزود: توزیع سبذهای غذایی در مناطقی که راه دسترسی آن‌ها بر اثر طوفان

انباشت زباله در اثر جهانی

مجموعه تخت سلیمان تکاب راه مناسب ندارد

۴ مسیر دسترسی به تخت سلیمان تکاب وضعیت نامناسبی دارند

رئیس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تکاب در خصوص وضعیت راه های دسترسی به مجموعه جهانی تخت سلیمان گفت: مجموعه جهانی تخت سلیمان تکاب چهار مسیر دسترسی از استانهای کردستان، زنجان و نیز شهرستانهای شاهین دژ، دندی و بیجار دارد که هیچ کدام وضعیت نامناسبی ندارند.

امیر مطلوبی با بیان اینکه هر سال وعده های متعددی از سوی مسئولان برای بهبود شرایط داده می شود اما در عمل هیچ کدام محقق نمی شود افزود: در جلسات کمیته برنامه ریزی شهرستان صحبت از رقم های میلیاردی برای توسعه شهرستان و نیز راه های آن است اما تاکنون در عمل چیزی مشاهده نکرده ایم.

وی با بیان اینکه اصل وضعیت راه های دسترسی به تخت سلیمان در شان گردشگران و میهمانان این استان و حتی گردشگران خارجی نیست ادامه داد: سالانه ۱۰۰ هزار گردشگر که ۶ هزار نفر آن گردشگران خارجی هستند از این مجموعه بازدید می کنند.

مطلوبی با بیان اینکه راه دسترسی مناسب مهمترین شرط توجه به حضور گردشگران و بازدید از جاذبه های گردشگری است گفت: مجموعه جهانی تکاب دهه های زیادی است از امکانات زیرساختی رفاهی محروم است.

رئیس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تکاب بیان کرد: ۴۵ کیلومتر مسیر دسترسی این مجموعه جهانی از سمت شهرستان دیواندره و ۳۰ کیلومتر نیز از شهرستان دندی است که عملاً غیرقابل استفاده است و توجهی به این وضعیت صورت نمی گیرد.

مطلوبی خاطر نشان کرد: در مسیر دسترسی از سمت شاهین دژ نیز تعدد نقاط حادثه خیز و دست انداز

پیری ادامه می دهد: سالیانه از ثبت جهانی این مجموعه می گذرد ولی نحوه حفاظت، ارائه خدمات رفاهی و گردشگری در این مجموعه در شان یک اثر محلی نیز نیست چه برسد به سطح جهانی در حالی که در بازدید از این مجموعه گردشگران خارجی زیادی نیز دیده می شود.

فاطمه علیزاده دیگر گردشگری که از استان ایلام برای بازدید از مجموعه جهانی تخت سلیمان به تکاب سفر کرده است نیز از وضعیت بسیار نامناسب راه های منتهی به مجموعه جهانی تخت سلیمان و حتی شهرستان تکاب گلایه مند بود.

وی اظهار داشت: نه تنها وضعیت دسترسی به این مجموعه جهانی اصلاً در شان گردشگری شهرستان و این اثر جهانی نیست بلکه هیچ خدمات رفاهی به خصوص سایه در فصل تابستان برای رفع خستگی گردشگران وجود ندارد.

علیزاده با تاکید بر اینکه کوچکترین خدمات رفاهی در این مجموعه به گردشگران ارائه می شود می افزود: جای تاسف دیگر اینکه هیچ راهنمای گردشگری با توجه به فصل گردشگری در این مجموعه جهانی مشاهده نکردیم.

وی انباشت زباله در دالان های مجموعه جهانی تخت سلیمان را یکی از مواردی بر شمرده که مورد گلایه همه گردشگران حاضر در این مجموعه بود و گفت: در کنار انباشت زباله، عدم توجه به نظافت، نبود حتی یک سطل زباله هیچ اهمیتی به نگهداری از این مجموعه جهانی صورت نمی گیرد.

وی با بیان اینکه این مجموعه جهانی باید برای حفظ هویت ایرانی و گردشگری شهرستان مورد حفاظت قرار گیرد ادامه می دهد، در مدت حضورم به همراه خانواده در این مجموعه جهانی بارها شاهد تخریب جزیی از سوی گردشگران حاضر در این مجموعه بودم در حالی که کسی نبود تا این امر را به گردشگران گوشزد کرده و برخوردی صورت گیرد.

با گذشت ۱۶ سال از ثبت جهانی تخت سلیمان تکاب این مجموعه جهانی هنوز از راه دسترسی و زیرساخت های گردشگری مناسب محروم است.

سکینه اسمی

مجموعه جهانی تخت سلیمان تکاب که پایگاه ۵ دوره تمدن ایرانیان به شمار می رود با وجود داشتن چند مسیر ارتباطی مختلف از تکاب، کردستان و زنجان، از راه دسترسی مناسب به عنوان حداقل امکانات محروم است.

کم عرض بودن راه های دسترسی، پیچ های متعدد و حادثه خیز جاده، دست اندازهای بی شمار از مشکلات این مجموعه تاریخی می باشد و با گذشت بیش از ۱۶ سال از ثبت جهانی این مجموعه بی نظیر اما هنوز این مشکلات به قوت خود باقی است و هر سال گردشگران داخلی و خارجی علاقمند به حضور در این مجموعه را با مشکل مواجه می سازد.

برای رسیدن به مجموعه جهانی تخت سلیمان مسیرهای متعددی از جمله دندی - زنجان - تکاب - تخت سلیمان، ارومیه - شاهین دژ - تکاب، جاده بیجار وجود دارد که این مسیرهای دسترسی به همراه سایر راه هایی که به این اثر جهانی ختم می شود نیازمند توجه هستند.

در حد فاصل مرکز بخش تخت سلیمان تا مجموعه جهانی تخت سلیمان تعدد نقاط حادثه خیز جاده به حدی است که رانندگان وسایل نقلیه و خودروها مجبورند به صورت مارپیچ در این مسیر حرکت کنند و خطرات بسیاری مراجعه کنندگان به مجموعه را تهدید می کند.

هیچ یک از جاده های دسترسی به مجموعه تخت سلیمان در جنوب استان آذربایجان غربی مناسب نیستند و مسیر دسترسی به این مجموعه از سمت شاهین دژ به دلیل وجود نقاط حادثه خیز، بسیار خطرناک است.

مسیر ۴۵ کیلومتری راه فرعی تکاب - تخت سلیمان نیز که جاده فرعی مسیر تردد اهالی ۱۲ روستای تکاب به شمار می رود ضمن تردد احشام و ماشین آلات کشاورزی مسیر رفت و آمد گردشگران داخلی و خارجی است که وضعیت نامناسبی دارد.

راه های دسترسی به مجموعه جهانی تخت سلیمان مناسب نیست

حجت پیری یکی از گردشگرانی که از تهران برای بازدید تخت سلیمان تکاب آمده است، با گلایه شدید از وضعیت راه های دسترسی به این مجموعه جهانی می گوید، متأسفانه وضعیت راه ها به حدی ناهموار و نامناسب است که گردشگران از حضور در این مجموعه را دچار پشیمانی می کند.

وی که اهل زنجان است با اشاره به اینکه مسیر دسترسی به این اثر جهانی بی نظیر از سمت زنجان پراز دست انداز است می افزود: در کنار مسیر های ناهموار و نامناسب این مجموعه خدمات رفاهی و گردشگری مناسبی نیز در این مجموعه وجود ندارد.

طبیعی- تاریخی واقع شده، این ناحیه همان شهر مشهوری است که بنا به نوشته‌های کهن، زادگاه زرتشت بوده و در نوشته‌های پهلوی به نام «گنجک» خوانده شده، گیتا نویسان عرب آن را «شین» گفته اند، گذشته نگاران رومی و یونانی «گزکا» نوشته اند و حمدالله مستوفی آن را به زبان مغولان «ستوریک» گفته است که امروزه تمام این آثار را تخت سلیمان می‌نامند.

تخت سلیمان در زمان های پیش از تاریخ و دوران هخامنشی و اشکانی و ساسانی معبر شاهراه های عمده بود که از طرف همدان به طرف ارمنستان و آسیای صغیر رفته و از لحاظ لشکرکشی نیز اهمیت فوق العاده ای داشته و این مکان محل تلاقی و برخورد اقوام مختلف بوده است.

تخت سلیمان امروزی باقیمانده قلعه و آثار بزرگ و عمارات مخصوص برای سکونت موبدان بوده است که در زمان اشکانیان و ساسانیان در نهایت آبادی و اوج قدرت بوده و در نتیجه حمله رومیان و تاخت و تاز اقوام عرب و مغول ویران شده و آثار تمدن آن از بین رفته است.

همکاری آنها در صیانت از این اثر و رعایت مسایل بهداشتی باشیم.

راه های دسترسی به جاذبه های گردشگری استان ساماندهی می شود

مدیرکل راه و شهرسازی آذربایجان غربی در خصوص عدم توجه به راههای دسترسی به مجموعه جهانی تکاب از ساماندهی راههای دسترسی به جاذبه های گردشگری استان خبر داد و گفت: مطالعات این طرح انجام شده و در صورت تخصیص اعتبار اجرایی می شود.

ابراهیم مبارک قدم با بیان اینکه برای هر کیلومتر از این جاده ها هزینه های بالغ بر ۳۰۰ میلیون تومان برای بهسازی و آسفالت جاده های منتهی به روستاهای هدف گردشگری استان نیاز است عنوان کرد: متأسفانه جاده دسترسی به این مجموعه جهانی وضعیت خوبی نداشته ولی اقدامات برای بهبود این وضعیت در حال انجام است.

تخت سلیمان یا شهر گنجک در ۴۵ کیلومتری شمال شرقی شهرستان تکاب در یک دره‌ی سرسبز در بلندی سه هزار متری، سرشار از جاذبه‌های کم نظیر

جاده به حدی است که رانندگان وسایل نقلیه و خودروها مجبورند به صورت مارپیچ در این مسیر حرکت کنند و خطرات بسیاری مراجعه کنندگان به مجموعه را تهدید می کند.

رئیس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تکاب با گلایه از بی توجهی مسئولان به مسایل و مشکلات پیش روی این اثر جهانی اظهارداشت: بهبود راه های دسترسی به مجموعه تخت سلیمان تکاب ضروری است.

وی با اشاره به شرایط جوی و برودت بالای هوا در این منطقه گفت: سالهای اخیر برای بهبود مسیرهای دسترسی این اثر جهانی عملیات لکه گیری در جاده تکاب - تخت سلیمان صورت گرفت که متأسفانه در اثر بارش ها و برف و نیز تردد امروز این بخش ها مجدد تخریب شده و این عملیات تأثیری در بهبود جاده نداشته است.

مهمترین شکایت گردشگران مجموعه جهانی تخت سلیمان نبود راه دسترسی مناسب است

مدیر پایگاه مجموعه جهانی تخت سلیمان تکاب نیز در خصوص وضعیت راه های دسترسی و نیز نگهداری این اثر تاریخی به گفت: در حال حاضر مهم ترین شکایت گردشگران مجموعه تاریخی تخت سلیمان نبود راه دسترسی مناسب است.

مظفر عباس زاده با بیان اینکه هم اکنون تمام جاده های منتهی به تخت سلیمان شرایط مطلوبی ندارند افزود: در مسیر دسترسی از جاده زنجان به این اثر تاریخی هشت کیلومتر اصلاً آسفالت نداشته و حتی زیرسازی مناسبی نیز صورت نگرفته است.

وی با بیان اینکه از سمت دسترسی از خود شهر تکاب به سمت اثر تاریخی ۱۵ کیلومتر از جاده به خصوص از سمت شهر تازه تاسیس تخت سلیمان نیز شرایط خیلی بدی دارد گفت: فراهم نبودن جاده دسترسی مناسب موجب کاهش تعداد گردشگران داخلی و خارجی و نیز خلق خاطره تلخ برای گردشگرانی است که از این اثر بازدید می کنند.

عباس زاده در خصوص انباشت زباله و نیز تخریب این اثر تاریخی عنوان کرد: همه روزه بعد از اتمام روز راهنمایان گردشگری این اثر اقدام به نظافت و پاکسازی محیط این مجموعه می کنند اما متأسفانه شاهد هستیم گردشگران نیز در خصوص رعایت نظافت همکاری لازم را ندارند.

وی با بیان اینکه زباله های ریخته شده در محل این اثر تاریخی عموماً بطری آب معدنی، لاشه بیط هست که از سوی گردشگران در محل ریخته می شوند گفت: باید مردم و گردشگرانی که علاقمند به بازدید از آثار تاریخی هستند نهایت همکاری را در این خصوص داشته باشند.

مدیر پایگاه مجموعه جهانی تخت سلیمان تکاب با اشاره به اینکه مجموعه تاریخی تخت سلیمان تکاب یک محوطه ۱۵ هکتاری است و در تمام دیوارها و مناطق این اثر امکان حضور نگهبان حفاظتی و راهنمای گردشگری وجود ندارد گفت: در این خصوص نیز باید گردشگران نهایت همکاری و مشارکت در صیانت از این آثار و سایر آثار تاریخی مورد بازدید را داشته باشند.

وی با بیان اینکه در هر ۲۰ متر از این اثر تاریخی یک سطل زباله وجود دارد عنوان کرد: در طول روز نیز از طریق بلندگو موارد ایمنی و بهداشتی به گردشگران متذکر می شود که امیدواریم بیش از پیش شاهد

مهاجرت یا آمار غلط

جمعیت گورخرهای زیست کره توران نصف شد

MEHR NEWSAGENCY
Photo:

آمارهای محیط زیست در خصوص جمعیت گورخرهای پارک ملی توران شاهرود طی سال‌های قبل نشان از وجود بالغ بر ۲۵۰ رأس داشت ولی همین سازمان اخیراً آماری حدود ۱۰۰ رأس را ارائه داده است.

محمدحسین
عابدی

با افزایش بارندگی‌ها و رویش علوفه در توران انتظار می‌رفت تا جمعیت گورهای که در سال قبل تعدادشان در توران بیش از ۲۰۰ رأس از سوی محیط‌زیست اعلام شده بود تثبیت و یا رو به افزایش بگذارد اما امروز اداره کل محیط‌زیست استان سمنان آمار آن‌ها را ۱۱۹ رأس بیان می‌کند موضوعی که نگرانی مردم را بابت کاهش علوفه، مهاجرت این گونه نادر و در حال حفاظت و همچنین بیم شکار آن را افزایش داده است.

در این بین اما دو نظریه وجود دارد نخست اینکه اصلاً این تعداد ۲۰۰ یا ۲۶۰ رأس گور موجود در توران در آخرین سرشماری صحت نداشته و اصلاً توران این مقدار گور نداشته است و نظریه دوم اینکه تعداد بالغ بر ۲۰۰ رأس گور در توران وجود دارند و امروز عده ای از آن‌ها به خراسان و بردسکن و ... مهاجرت کرده و یا حتی شکار شده‌اند.

امروز اما راز کم شدن گورخرها در هاله‌ای از ابهام قرار داده، برخی معتقدند که این گورها به دلیل کمبود علوفه به مناطق دیگر مهاجرت کرده‌اند، در صورتی که به برکت بارش‌های ابتدای سال جاری، منطقه توران مملو از علوفه است اما برخی نیز معتقد هستند اصلاً آمار گورها این میزان نبوده که در سال‌های قبل اعلام شده و اعلام روئیت گورها در بردسکن خراسان رضوی خبری کذب است، موضوعی که سعی داریم در این گزارش به ابعاد مختلف مخالف و موافق آن بپردازیم تا در نهایت مخاطبان بتوانند بهترین قضاوت را داشته باشند.

نظرات متفاوت هستند، اما نکته مهم آن است که اگر روند کاهش گورها از ۲۵۰ رأس به ۱۱۹ رأس در توران به‌واقع رخ داده باشد نگرانی‌های مردم، دوستداران محیط‌زیست و دلسوزان این ابوخاک بی‌مورد نبوده است حال دلیل این کاهش هر چه می‌خواهد باشد.

سال نودوشش ۲۰۰ رأس، سال نودوهفت ۲۵۰ رأس و سال نودوهشت ۹۰ رأس!

یک منبع آگاه در حوزه محیط‌زیست استان سمنان که شرط مصاحبه را عدم قید نامش دانست، می‌گوید: سال‌های قبل بین ۲۰۰ تا ۲۶۰ رأس گور در توران شناسایی و شمارش شدند، امروز اما ۹۰ رأس آن‌هم با تلاش فراوان مأموران محیط‌زیست شناسایی و شمارش شده و به اداره کل ارسال شده است.

این کارشناس می‌گوید: آمار سال گذشته گورها در توران بیش از ۲۵۰ رأس بود که مستندات آن موجود است اما بلاپی که برخی بر سر گورها آورده‌اند امروز سبب شده تا ظرف پنج ماه جمعیت این گونه به ۹۰ رأس کاهش پیدا کند در ضمن موضوع مطرح شده در اداره کل که جمعیت گورخرها را ۱۲۰ رأس

علوفه‌ریزی نامناسب و بدون برنامه، عدم تخصیص اعتبار، عدم تخصیص علوفه، اولویت قرار نداشتن پارک توران، بی‌لیاقتی مسئولان و بی‌خیالی کارکنان توران که وقتی می‌بینند در اداره کل وضعیت این گونه است آن‌ها هم کار را رها می‌کنند، مهم‌ترین عوامل نابودی گورها هستند.

هیچ‌وقت توران بیش از ۱۳۰ رأس گور در خود نداشته است

مدیرکل محیط‌زیست استان سمنان اما نظری دیگری دارد، وی ضمن اظهار اینکه مدیران قبلی پارک توران و محیط‌زیست شاهرود آمار گورها را عمدتاً زیاد می‌گفتند و گرنه هیچ‌وقت توران بیش از ۱۳۰ رأس گور در خود نداشته است، می‌گوید: در سال‌هایی که توران خشک‌ترین سال‌های تاریخ خود را تجربه می‌کرده متأسفانه هر سال ۲۰ الی ۳۰ رأس به آمار جمعیت سرشماری گورخر سال گذشته افزوده‌اند و این در حالی است که جمعیت جیبر و آهو در هر سال کمتر از سال گذشته گزارش شده است، لذا متأسفانه مسئولان وقت به تبعات این تغییر آمار توجه نکرده‌اند در صورتی که ارتباط بین کاهش جمعیت جیبر و آهو با گورخر، خود مبین این اشتباه است.

امیر عبدوس با تأکید بر اینکه حتی نسبت بین افزایش جمعیت هر سال با میزان جمعیت نابالغ نیز نشان‌دهنده غلط بودن آمار اعلامی در سال‌های گذشته است، تصریح کرد: مثلاً در سالی که شمارش نابالغ‌ها ۱۹ عدد گزارش شده افزایش بیش از ۳۰ رأسی مشاهده می‌شود و در سرشماری اخیر این شایعه پخش شد که ۴۰ رأس گورخر در منطقه بردسکن مشاهده شده‌اند، لذا با هماهنگی اداره کل حفاظت محیط‌زیست خراسان رضوی شش دستگاه موتورسیکلت از یگان حفاظت خراسان جنوبی تمام منطقه را جستجو کردند و ردی از حضور گورخر در این منطقه مشاهده نشد ضمن اینکه در این فصل از

می‌دانند کذب است چراکه آمارها ۹۰ رأس هستند و یکی از مسئولان محیط‌زیست استان سمنان برای کاهش عمق فاجعه ۳۰ رأس به آن افزوده است. وی که از ائتلاف گورخرها به‌عنوان یک آبروریزی برای محیط‌زیست استان سمنان نام می‌برد، می‌گوید: موضوع مهاجرت گورخرها به دلیل عدم مدیریت صحیح و تعلیف نادرست آن‌ها به بردسکن و سبزوار بارها و بارها توسط محیط بانان و مردم محلی به اداره کل محیط‌زیست گزارش شد اما پنج ماه از این موضوع می‌گذرد و پیش‌بینی‌های مردم و ما محقق شد چراکه تمام این گورهای مهاجرت کرده و از توران به دست شکارچی‌های استان هم‌جوار سپرده شدند.

گورها دسته دسته رفته‌اند

دیگر کارشناس محیط‌زیست نیز می‌گوید: گورخرها امروز سه دسته هستند، نخست آنانی که در توران باقی مانده‌اند دوم آن‌هایی که به بردسکن و سبزوار حومه آن مهاجرت کردند و سوم گروه بزرگی که شکار شدند و ائتلافشان بزرگ‌ترین ضربه را به محیط‌زیست کشور در سال ۹۸ زد.

وی نیز بایبان اینکه در صورت ذکر نام فشارهای اداره کل را باید تحمل کنم در نتیجه از بیان نام خویش امتناع می‌ورزم، می‌گوید: فاجعه‌ای در توران رخ داده که جز یک فضااحت نام دیگری بر آن نمی‌توان گذاشت، چرا کمر همت به قتل عام گورها بسته‌اند، این چه دشمنی است که ۲۵۰ گور را در توران تحویل بگیرد در کمتر از پنج ماه آن‌ها را به زیر ۹۰ رأس برسانی.

این کارشناس می‌افزاید: همکار من از ۹۰ رأس سخن می‌گوید، اما من می‌گویم حتی به ۹۰ رأس هم نمی‌رسند امروز حدود ۸۰ رأس گور در توران وجود دارد و به نظر می‌رسد این‌ها هم از دم تیغ گذرانده شوند تا همگی راحت شویم و به خانه وزندگی مان بازگردیم!

وی می‌گوید: سیاست‌های نادرست، تعلیف نادرست،

سال این گونه جانوری هرگز منبع آبی خود را رها نمی کند و به عرض های جنوبی تر و گرم و خشک تر نمی رود.

وی گفت: در ادامه فرضیاتی مبنی بر مهاجرت گورها مطرح شد، که آن هم به دلیل بارش های خوب سال گذشته و ابتدای سال جاری و سرسبز بودن و افزایش علوفه در منطقه، این فرضیه به قدرت منتفی و رد می شود، لذا با اطمینان می توان گفت که این قصور و احیاناً تقصیر در اعلام آمار سرشماری در سال های گذشته صورت گرفته است که خوشبختانه با علم به اینکه اعلام آمار خلاف واقع، به ضرر خود حیات وحش و منطقه و استان است دستور داده شد، فقط و فقط مشاهدات مستقیم و مستند در سرشماری، ثبت و سپس اعلام شود، تا بتوان با برنامه ریزی صحیح و دقیق، در حفظ و احیا این گونه ارزشمند جانوری در این منطقه تلاش کرد.

مدیرکل محیط زیست استان سمنان افزود: جمعیت سرشماری شده امسال ۱۱۹ رأس بوده که مقایسه آن با جمعیت سرشماری شده در سال ۸۷ به تعداد ۱۱۰ رأس حکایت از نجات جمعیت این گونه از یک دوره سخت خشک سالی دارد که البته برای اطمینان از صحت این نتایج مجدد با حضور ناظرین ملی و تشکل ها این جمعیت طی روزهای آینده بازشماری خواهد شد.

عبدوس با بیان اینکه در سال جاری و حسب تأکیدات معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و با تأمین اعتبارات ملی گام های اصولی برای ارتقاء کیفیت زیستگاه این گونه ارزشمند طی شده است، افزود: از جمله اقدامات انجام شده می توان به خروج دام از پارک ملی توران، عملیات اجرایی احداث اولین مرکز ملی تکثیر و پرورش و رهاسازی گورخر ایرانی در پارک ملی کویر مرکزی، کشت علوفه در زیستگاه های منتخب برای تأمین غذای این گونه و همچنین اجرای پروژه های آبرسانی و نصب تلمبه بادی اشاره کرد.

مهاجرت یا کشتار گورها کذب است

رئیس پارک ملی توران نیز با رد ادعای مهاجرت یا کشتار وسیع گورها، اظهار داشت: تنها سالی که در توران سرشماری متقن و صحیح انجام شده امسال بوده که در نهایت ۱۱۹ رأس گور شمارش شده است، لذا گزارش هایی که سال های قبل همکاران می دادند به هیچ وجه صحت نداشته است، لذا معتقدیم اصلاً در هیچ زمانی این مقدار گور در توران وجود نداشته که حال بخواهد بالغ بر ۱۰۰ رأس آن به یکباره کم شود.

احمد رادمان می گوید: امروز یک گور حتی اگر به مرز خروجی پارک توران مراجعه کند مأموران ما با موتور و ماشین آن را بازمی گردانند حتی هفته گذشته یک مورد حرکت دسته چهار رأسی از گور به نزدیکی های مرز خراسان رخ داد که بلافاصله به محیط بازگردانده شدند لذا کدام عقل سلیمی می گوید که یکباره ۱۰۰ رأس ۱۲۰ رأس گور از توران خارج شوند و نه محیطبان و نه مأموران محیط زیست و ... هیچ کس نفهمد! چنین چیزی غیرممکن است. وی می افزاید: بارها و بارها اعلام کردیم این آمارهایی که بیان می شود متقن نیست و محیطبانان از ترس

روسای خود هرچه می گفتند، بیان می کردند اما حقیقت نداشت و طی سال های ۹۲ و ۹۳ تعداد گورها از ۱۳۰ به ۱۷۰ رأس رسید اما سال بعد باز تعداد گورها ۱۱۰ رأس شد لذا این نشان می دهد که هیچ گاه سرشماری ها درست صورت نگرفته است. رئیس پارک ملی توران می گوید: این اجحاف در حق محیطبانانی است که صبح تا شب در سرما و گرما عرق می ریزند اما عدلای مغرضانه می گویند سوء مدیریت سبب فراری دادن گورها شده است و جالب اینجا است که می گویند خشک سالی و سوء مدیریت رخ داده در حالی که همین آقایان جمعیت کل و بز و قوچ و میش را رو به افزایش می دانستند چطور می شود خشک سالی برای بز و میش اثر مثبت داشته و رشد کرده اند برای گور نداشته باشد! لذا اصلاً منطقی و عقلی نیست که بگوییم ۱۲۰ رأس گور یکباره کم شده اند.

عدم مدیریت صحیح

یک محیطبان دیگر اداره کل محیط زیست استان سمنان نیز می گوید: اولاً باید گفت برخی مدیران فعلی در سال های قبل، خود مسئول آمار و اطلاعات اداره کل بوده اند در نتیجه اگر قصوری در آمار دهی است به خود ایشان نیز بازمی گردد، ثانیاً باید گفت گورها اگر در سال ۸۷، ۱۱۰ رأس بوده اند و امروز هم ۱۲۰ رأس هستند که فاجعه بیشتری گریبان گیر اداره کل است چراکه گورها اگر سالی ۱۰ کره هم به جمعیت خود می افزودند امروز باید ۲۰۰ رأس می شدند! پس این بی کفایتی اداره کل است که پس از ۱۰ سال آمار گورها تکان نمی خورد.

این کارمند ارشد که او هم نمی خواهد نامش فاش شود، می افزاید: در شهریورماه ۸۶ نامه هایی به تهران زده و جمعیت گورخرها ۳۶۰ رأس عنوان شد بنابر صورت جلسه موجود ما در اردیبهشت ماه ۸۷ نامه ای را به سمنان و تهران ارسال کردیم که جمعیت واقعی گورها ۱۱۱ رأس است که ۹۶ رأس بالغ و ۱۵ رأس هم کره بودند لذا اگر هم بپذیریم که آمارها اشتباه بوده باید گفت آمارهای غلط دادن به تهران سابقه طولانی دارد!

وی می افزاید: تمام مستندات امروز وجود دارند، وقتی خانم ابتکار در سال ۹۵ از پارک توران دیدار کرد هم زمان ۴۰ رأس گور در سه کیلومتری پاسگاه دلبر حضور داشت، ۱۰۰ رأس در نزدیکی عباس آباد ۱۰ تا ۱۵ مورد در طرود مشاهده می شد و دهها و دهها مشاهده دیگر در یک روز آمار دهی شد

چطور می شود تعداد آن ها ۱۱۹ رأس بوده باشد در حالی که در یک روز وقتی به خانم ابتکار آمار داده شد صحبت از ۲۰۰ رأس بود!

این کارمند همچنین می گوید: سال گذشته آقای ظهرابی معاون سازمان محیط زیست کشور مشاهده ۲۶۰ رأس گور را تأیید کرده است پس اگر اداره کل نتوانسته این میزان گور را نگه دارد تقصیر کارکنانی که عمرشان را در توران گذاشته اند چیست؟ آمار گورها به واقع چنین هستند در سال هشتاد و هفت ۱۱۰ رأس گور، در سال هشتاد و هشت ۱۲۰ رأس گور، در سال هشتاد و ۹ ۱۴۷ رأس گور و به همین شکل اسناد این مشاهدات و شمارش ها در اداره کل وجود دارد همان طور که مشاهده می شود سالی ۱۰ تا ۲۰ کره برحسب تغذیه مناسب به جمعیت افزوده می شود لذا نمی توان گفت یک گله ۱۱۰ رأسی از گور بعد از ۱۲ سال هنوز ۱۱۰ رأس باشند.

کرمی دیگر محیطبان توران نیز با رد ادعای آمار بالای ۱۲۰ رأسی گورها می گوید: در سال های قبل متأسفانه مأموران مجبور می شدند که آمارها را زیاد بگویند و این امر جای تأسف است اما امروز شایعه مهاجرت گورها باهدف تخریب وجهه مدیران کنونی در حالی مطرح می شود که اصلاً گوری در بردسکن مشاهده نشده است و معلوم نیست اهداف این افراد از تخریب چیست.

شاید دیگر گوری نباشد

مدیریت صحیح در جمع آوری گورخرها در فصل بهار امسال می توانست با آمار دهی مناسب در سال های قبل به مراتب بهتر باشد آن هم در منطقه ای که در سال اخیر پوشیده از غلغزار بود و می توانست گورها را از نابودی و مهاجرت رهایی دهد، اما متأسفانه این امر صورت نگرفت. سرنوشت شومی که در سال های اخیر با اقدامات صورت گرفته داشت سایه اش را از سر این گونه نادر برمی داشت اما باز هم به مهمانی ناخوانده بدل شد که رخت خوابش را در خانه توران پهن کرد.

اگر آمارها به درستی ارائه می شد قطعاً خطر انقراض این گونه نادر جانوری بیشتر و پیش تر گوشزد و لذا برای آن فکری اندیشیده می شد اما متأسفانه آن طور که امروز مسئولان محیط زیست می گویند آمارهای غلط سبب شده تا خیال مسئولان تهران نشین از بابت جمعیت گورها راحت باشد.

در نهایت باید گفت با این گونه مدیریت، در سال های نه چندان دور دیگر شاهد گورخرهای آسیایی تنها به صورت تاکسیدرمی در موزه ها و یا باغ وحش ها باشیم. از سوی دیگر نهادهای امنیتی می توانند حساب اداره کل محیط زیست و کارکنان توران را بررسی کنند تا در صورت دریافت کارانه از حقوق شائبه اضافه آمار دادن گورها در سال های قبل بررسی شود. بهررویی گورهایی که امروز برحسب کره زایی باید بیش از ۳۰۰ رأس باشند تنها ۹۰ رأس هستند و این امر نیازمند ورود دستگاه های امنیتی، انتظامی و قضایی به این حوزه است.

حال انتظار می رود مسئولان عالی رتبه استان سمنان پیگیری های مربوطه در خصوص سهل انگاری احتمالی در آمارهای سال های قبل و یا کاهش واقعی جمعیت گورها را در دستور کار خود قرار داده تا گورخرها نیز به زودی دچار سرنوشت بزرگ مازندران و شیر دشت ارزن فارس نشوند.

از گزش سگ های ولگرد تا خرس حیوان گزیدگی در بام ایران اوج گرفت

سید محمد زیا
موسوی

آمار حیوان گزیدگی توسط حیواناتی از جمله سگ های ولگرد، روباه و خرس در استان چهارمحال و بختیاری افزایش یافته است و هم اکنون بیش از چهار هزار نفر در این استان دچار گزش شده اند.
استان چهارمحال و بختیاری یکی از استان های کوهستانی کشور است که دارای مراتع و ارتفاعات سرسبز است که همین امر سبب شده است تا دامداری در این استان رونق بگیرد.

وجود تعداد گله های دام در این استان با افزایش تعداد سگ های نگهبان گله رابطه مستقیمی دارد. دامداران و چوپانان در این استان برای مقابله با خطر حمله گرگ ها به دام ها، تعداد سگ های گله را افزایش می دهند.
بسیاری از گردشگران و مسافران بدون اطلاع از خطر سگ های گله به نزدیکی گله های دام می روند که همین امر یکی از دلایل گزش توسط سگ ها در این استان به شمار می رود.

بسیاری از دامداران و چوپانان مراقبت های لازم از سگ های گله را انجام نمی دهند و سگ ها را در شب ها رها می کنند که این سگ ها وارد شهرها و روستاها می شود و در معابر شهری یکی از مهمترین دلایل افزایش تعداد سگ های ولگرد و افزایش آمار گزش در این استان به شمار می رود.

یکی از چوپانان استان چهارمحال و بختیاری در خصوص خطرات سگ های گله اظهار داشت: دامداران دام های سبک در این استان از یک نژاد خاص سگ برای حفاظت از گله ها استفاده می کنند.
منافیان بیان کرد: سگ های گله به کوچک ترین حرکت توسط افراد حساس هستند.

وی بیان کرد: بسیاری از گردشگران و مسافران برای دست زدن به بره های متولد شده نزدیک گله های دام می روند که همین امر موجب حمله سگ های گله به آنها می شوند.

وی بیان کرد: بی تجربگی افراد در مقابله با سگ موجب حمله سگ ها به آنها می شود.

وی با اشاره به اینکه بسیاری از چوپان در این استان مراقبت های لازم برای جلوگیری از گزش افراد توسط سگ ها انجام می دهند، بیان کرد: مسافران و گردشگران از نزدیک شدن به گله های دام باید پرهیز کنند.

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد و رئیس مرکز بهداشت چهارمحال و بختیاری با اشاره به اینکه سالانه بیش از چهار هزار و ۵۰۰ نفر توسط حیوانات در این استان مورد گزش قرار می گیرند، بیان کرد: وجود تعداد بالای سگ های گله و سگ های ولگرد در استان از مهمترین علل افزایش آمار بالای گزیدگی در استان است.

راشد جزایری بیان کرد: چهارمحال و بختیاری یکی از استان های مهم کشور در بخش پرورش دام سبک به شمار می رود که گله های دام بسیار زیادی در آن وجود دارد و دامداران و چوپانان برای نگهداری و حفاظت از گله های دام از سگ

های گله استفاده می کنند.

وی بیان کرد: وجود تعداد بالای گله های دام و سگ های گله یکی از مهمترین علل افزایش آمار گزش در این استان است.

وی تصریح کرد: در استان بیشترین گزش افراد توسط سگ گزارش شده است و کمترین آمار مربوط به گزش توسط روباه، گرگ و خرس است.

وی با بیان اینکه مردم در اولین گزش باید به مراکز درمانی مراجعه کنند، بیان کرد: در مراکز بهداشتی و خانه های بهداشت به سرعت محل گزش توسط مراقبین سلامت، بهورز و پزشک معاینه می شود و به سرعت محل گزش توسط آب و صابون شستشو می شود.

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد و رئیس مرکز بهداشت چهارمحال و بختیاری بیان کرد: واکسیناسیون فرد دچار گزش از دیگر اقدامات در مراکز درمانی است که این اقدام بسیار مهم است.

وی بیان کرد: اگر حیوان مهاجم که فرد را دچار گزش کرده باشد دارای بیماری هاری باشد و واکسیناسیون انجام نشود، فرد فوت خواهد کرد به همین خاطر واکسیناسیون بسیار مهم است.

وی اظهار داشت: واکسیناسیون و مقابله با بیماری هاری در هنگام گزش بسیار مهم است.

دامداران سگ های گله را رها نکنند

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد و رئیس مرکز بهداشت چهارمحال و بختیاری با اشاره به قیمت بالای واکسن هاری، بیان کرد: واکسن هاری حدود یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان هزینه دارد که این مهم به صورت رایگان انجام می شود.

وی با اشاره به هزینه های بالای واکسن تاکید کرد: از دامداران درخواست داریم که در مراقبت از سگ های گله توجه ویژه داشته باشد و سگ های گله را رها نکنند که در معابر شهرها و روستاها تردد کنند و موجب گزش شهروندان شوند.

معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد و رئیس مرکز بهداشت چهارمحال و بختیاری بیان کرد: راه اندازی سایت زنده گیری سگ های ولگرد در استان و مناطق پر جمعیت ضروری است که این اقدام نقش مهمی از تکثیر سگ های ولگرد دارد.

جزایری بیان کرد: چهار سال است که مرگ ناشی از هاری در استان گزارش نشده است که این مهم با تلاش و کمک های نیروهای درمانی در مناطق مختلف استان محقق شده است.

بسیاری از شهروندان به ویژه در شهرکرد (مناطق مهدی آباد و برم پهنه) از تردد بیشمار سگ های ولگرد در کوچه ها و خیابان ها گلایه مند هستند. ورود شهرداری ها و دستگاه های مربوط برای حفاظت شهروندان در مقابله با سگ های ولگرد ضروری است.

زنده گیری سگ های ولگرد و عقیم سازی آنها نقش مهمی در کاهش تعداد سگ ها و آمار گزش در این استان دارد.

رهاسازی نوار ساحلی گیلان تسریع شود

جزر و مد آزادسازی حریم دریا/ اجرای قانون شاید وقتی دیگر

حفاظت از حریم دریا و رفع تصرف از نوار ساحلی گیلان ضرورتی است که تحقق آن نیاز به مشارکت و عزم جدی مسئولان استانی و کشوری دارد؛ مطالبه‌ای که اجرای آن به‌روزرسانی قوانین در این بخش را می‌طلبد.

مریم ساحلی

بهره‌مند شدن از ساحل حق همه مردم است. دریا موهبتی که زندگی ساحل‌نشینان به امواج آبی آن گره‌خورده است. پرواز پرندگان دریایی، آواز امواج، رفت‌وآمد کشتی‌ها، روشنایی فانوس‌های دریایی، چشم‌انداز شگفت‌انگیز طلوع و غروب خورشید، لطافت احساس تن را به خنکای آب سپردن بر ذهن هر کسی که به تماشای دریا رفته، تا همیشه حک می‌شود.

هرساله گردشگران بسیاری از نقاط دور و نزدیک به سبب بهره‌مند شدن از دریا راهی گیلان می‌شوند. از این‌رو انتظار می‌رود حدود ۳۰۰ کیلومتر نوار ساحلی گیلان در شهرها و روستاها برای استفاده عموم مهیا باشد. اما آنچه متأسفانه در بعضی نقاط این حق را از مردم سلب می‌کند، ساخت‌وسازها و دیوارکشی‌هایی است که از سوی اشخاص حقیقی و حقوقی صورت گرفته است.

دستور ویژه وزیر کشور

خردادماه امسال در رسانه‌ها، خبری با موضوع دستور ویژه وزیر کشور مبنی بر آزادسازی حریم دریای خزر در استان‌های گیلان، مازندران و گلستان منتشر شد. معاون وزیر کشور در این‌باره اظهار کرد به دنبال سفر چهارم خردادماه سال جاری به استان گیلان و تقدیم گزارشی از روند اجرای قوانین و مقررات مرتبط با این موضوع و مشکلات و موانع موجود در این‌باره، دکتر رحمانی فضلی وزیر کشور، ضمن تأکید بر اهمیت و ضرورت موضوع آزادسازی اراضی ساحلی دریای خزر در چارچوب قوانین و مقررات جاری، به معاون عمران و توسعه امور شهری و روستایی وزارت کشور مأموریت داده‌اند، تا با اتخاذ تمهیدات لازم، زمینه پیگیری جدی و مستمر این موضوع را از طریق استانداران سه استان ساحلی دریای خزر فراهم کنند.

در همین رابطه گفتگویی با معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری گیلان دربارہ اقدامات انجام‌گرفته در راستای این دستور ویژه انجام دادیم که وی در پاسخ به سؤال اظهار کرد: پیرو دستور وزیر کشور، مشاور ایشان طی هفته‌های گذشته به استان گیلان سفر کرده و از نحوه آزادسازی حریم ساحلی استان و حریم ۶۰ متری بازدید کردند.

علی اوسط اکبری مقدم با اشاره به وجود املاکی دارای سند مالکیت در حریم ۶۰ متری دریا و تعیین تکلیف این املاک، افزود: در واقع وضعیت افرادی که در حریم ۶۰ متری دریا دارای سند مالکیت هستند باید مشخص شود.

وی همچنین به جلسه‌ای که اخیراً در استانداری گیلان تشکیل شده نیز اشاره کرد و گفت: به دنبال

وی افزود: همین چند جمله به‌خوبی بیانگر وضع موجود و دلایل آن بوده و نیاز به تحلیل ندارد. رئیس کمیسیون محیط‌زیست انجمن طرفداران توسعه انزلی گفت: صرف‌نظر از مسائل فنی مربوط به سواحل، اجرای این بند از قانون برنامه چهارم توسعه از چند جهت حائز اهمیت است که مهم‌ترین نکته جلوگیری از ضایع شدن حقوق عموم ایرانیان به نفع عدل خاص است که در قالب یک وزارتخانه، دستگاه دولتی استانی، نهاد نظامی و انتظامی و بخشی از ساحل را در اختیار گرفته‌اند.

وی ادامه داد: ساحلی که می‌تواند توسط نهادهای عمومی مانند شهرداری‌ها یا دهیاری‌ها و همچنین بخش خصوصی به منبعی برای ایجاد اشتغال و درآمدزایی تبدیل شود عملاً از حیز انتفاع خارج و چه‌بسا حفظ و نگهداری آن برای استفاده جمع محدود و خاصی از مردم کشور که کارکنان نهادهای اشتغال‌کننده ساحل هستند هزینه‌هایی نیز بر بیت‌المال تحمیل کند. در مجموع پدیده‌ای که می‌توانست نعمتی برای شکوفایی اقتصادی شهرها و روستاهای ساحلی باشد چه‌بسا به بلایی تبدیل شده و باری بر هزینه‌های دولت افزوده است.

نقش دریا در توسعه گردشگری

این فعال محیط‌زیستی با تأکید بر اهمیت ساحل و دریا در ارتقای صنعت گردشگری اظهار کرد: ممکن است عدل‌های بگویند وقتی قوانین مبتنی بر شرع به‌گونه‌ای است که گردشگر خارجی تمایلی به استفاده از سواحل ایران ندارد از کدام نعمت صحبت می‌شود؟ در پاسخ به این سؤال چند نکته را نباید از یاد برد، نخست اینکه اساساً تفریحات مرتبط با دریا فقط به شنا محدود نیست که قوانین مربوط به پوشش و اختلاط زن و مرد در جمهوری اسلامی مانع ورود گردشگر شود؛ به‌ویژه که اساساً ساحل دریای خزر به لحاظ آب و هوایی کمتر از نیم از سال مناسب شنا کردن است.

این جلسه که با حضور دستگاه‌های اجرایی برگزار شد، با توجه به اختلاف‌نظر رقوم طبیعی دریا بر اساس مصوبات سال ۱۳۴۲ و رقوم منفی ۲۴۷۰ اعلام‌شده از طریق وزارت نیرو، مقرر شد که از مشاور عالی مقام وزارت نیرو و مدیرعامل شرکت مدیریت منابع آب ایران دعوت به عمل آید تا ضمن بازدید از نوار ساحلی خزر در استان گیلان، اقدامات لازم برای تعیین بستر انجام شود.

تاخیر در اجرای قوانین ضرورت آزادسازی حریم دریا

موضوع تجاوز به حریم دریا در شهرهای ساحلی و اهمیت آزادسازی حریم دریا سال‌ها است که بر سر زبان‌ها بوده و متأسفانه تاکنون به نتیجه مطلوب نرسیده است.

رئیس کمیسیون محیط‌زیست انجمن طرفداران توسعه انزلی در این‌باره بیان کرد: در برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که در ۱۶ مهر سال ۸۳ مصوب شد، ماده ۶۳ به لزوم آزادسازی حریم سواحل اختصاص یافته و آیین‌نامه اجرایی آن در ۲۳ اردیبهشت ۸۸ به تصویب هیئت‌وزیران رسید.

محمد کهنسال اظهار کرد: یکی از نکات جالب‌توجه این بوده که در متن ماده ۶۳ دولت موظف شده که تا پایان اولین سال برنامه، طرح ساماندهی با اولویت دریای خزر را تدوین کند و در تبصره آن مصوب شده که تا پایان برنامه ۱۰۰ درصد عقب‌نشینی ۶۰ متری حریم دریا انجام شود؛ اما فقط دوین آیین‌نامه اجرایی چهار سال و نیم به درازا کشید.

کهنسال ادامه داد: خبرهای منتشرشده در خردادماه امسال یعنی بیش از ۱۰ سال پس از تصویب آیین‌نامه و بیش از ۱۴ سال پس از تصویب برنامه توسعه چهارم در رسانه‌ها حاکی از عدم آزادسازی ۵۰ درصد سواحل بوده که عمده آن‌ها نیز در اختیار دولت یا نهادهای نظامی و انتظامی و قضایی است.

وضعیت تصرفات حریم در گیلان

معاون حفاظت و امور اراضی اداره کل منابع طبیعی گیلان با بیان اینکه بیشترین تصرفات حریم دریا در شهرستان‌های رضوانشهر و بندرانزلی انجام شده است، افزود: قسمتی از این تصرفات مربوط به زمین‌هایی است که بر اساس مصوبه هیئت‌وزیران قبل از انقلاب به دانشگاه‌ها و بعضی دستگاه‌های دولتی و زیرمجموعه‌های آن واگذار شد. از ۱۵ درصد اراضی متصرف در گیلان، حدود ۱۱ درصد در اختیار دستگاه‌هایی است که بر اساس مصوبه هیئت‌وزیران واگذار شده و ۴ درصد نیز توسط اشخاص به عناوینی تصرف شده است.

وی به اقدامات خوبی که در عرصه آزادسازی حریم دریا تاکنون انجام شده است اشاره کرد و گفت: دیر مسیر آزادسازی حریم مشکلاتی وجود دارد. مثلاً بسیاری از تصرفات در حریم قانونی قرار نگرفته، چراکه حریم داخل دریا واقع شده است. برخی ساخت‌وسازها هم بر اساس مستثنیات قانونی و آرای صادر شده از کمیسیون‌های مختلف انجام شده و هم‌اکنون نیازمند تشکیل کارگروهی مشترک در سطح وزارت کشور، قوه قضاییه و سایر دستگاه‌هاست تا در این رابطه تصمیم‌گیری انجام شود.

معاون حفاظت و امور اراضی اداره کل منابع طبیعی گیلان افزود: همچنین بخشی از حریم که در اختیار دستگاه‌های دولتی است و به مواردی چون طرح‌های سالم‌سازی دریا و پروژه‌های شیلاتی اختصاص یافته که در این باره نیز باید در سطح ملی تصمیم‌گیری شود.

توکلی با تأکید بر ضرورت انجام تکالیف تعیین شده از سوی قانون توسط دستگاه‌های مرتبط، درباره عملکرد اداره کل منابع طبیعی گیلان در عرصه رفع تصرفات حریم توضیح داد: اقدامات قضایی انجام گرفته از سوی اداره کل منابع طبیعی گیلان در عرصه آزادسازی حریم دریا از سال ۹۰ تا ۹۷ شامل تنظیم ۱۳۶ فقره پرونده و تقدیم آن به مراجع قضایی است.

وی افزود: این موارد دربرگیرنده حدود ۸۸ هکتار از سطح تصرفات صورت گرفته بوده است و هم‌اکنون ۷۲ فقره از این تعداد پرونده منتج به رأی شده است. البته در مورد ۳۷۸ فقره تصرف نیز طبق اختیارات قانونی، به‌صورت مستقیم ورود و پس از رفع تصرف به دادسرا و دادستان اعلام شده است. در این بخش ۱۰۸۲۷ هکتار از اراضی رفع تصرف شده است. وی ادامه داد: با وحدت جمعی، اصلاح و به‌روزرسانی قوانین می‌توانیم شاهد اتفاقات خوبی در سطح سواحل کشور باشیم.

ضرورت مشارکت همگانی

نباید فراموش کرد که بهره‌مند شدن از دریا حق همه مردم است و توسعه گردشگری از مهم‌ترین راهکارهای غلبه بر مشکلات اقتصادی استان به شمار می‌آید و البته رسیدن به این مهم بدون توجه به ظرفیت ارزشمند دریا و ساحل و حفاظت از آن میسر نمی‌شود. انتظار می‌رود، همه متولیان امر با عزم جدی و پیگیری مصرانه، به اجرای قوانین موجود در این عرصه بپردازند و ادارات و نهادهای ذی‌ربط با مشارکتی همگانی نسبت به این مهم بیش‌ازپیش اهتمام داشته باشند.

چابکسر بر اساس سوابق و نقشه‌هایی که در اختیار ما قرار دارد ۲۸۶۴ کیلومتر است که ۹ شهرستان گیلان اعم از رودسر، لاهیجان، لنگرود، آستانه اشرفیه، بندرانزلی، رشت، رضوانشهر، آستارا و تالش را دربر می‌گیرد. در این میان تالش دارای طولانی‌ترین نوار ساحلی بین ۹ شهرستان است.

توکلی در پاسخ به این سؤال که چه میزان از نوار ساحلی گیلان در تصرف است، اظهار کرد: بر اساس برآوردهای انجام شده ۸۵ درصد از اراضی حریم دریا در گیلان هم‌اکنون آزاد است. اما باید توجه داشت که بعضی مفهوم حریم را با اراضی ساحلی یا اراضی مستحدث و یا سایر اراضی اشتباه می‌گیرند. قانون‌گذار در تعریف حریم عنوان می‌کند، حریم قسمتی از اراضی ساحلی یا مستحدث است که یک‌طرف آن به آب دریا یا دریاچه، خلیج و یا تالاب متصل باشد. در تعریف اراضی مستحدث نیز بیان شده به زمین‌هایی اطلاق می‌شود که در نتیجه پایین رفتن سطح آب یا هر نوع جریان آب در کرانه‌های دریاها، دریاچه‌ها، جزایر و یا در نتیجه پایین رفتن آب یا خشک شدن تالاب‌ها ظاهر و ایجاد می‌شود. در واقع حریم در قانون تعریف شده و توسط دستگاه‌ها تعیین نمی‌شود.

وی با اشاره به اینکه بر اساس بند ۱۰ ماده ۲ قانون اراضی مستحدث، عرض حریم دریای خزر ۶۰ متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۴۲ است، ادامه داد: این بدان معنا است که بر اساس قانون با شاخص آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۴۲ حریم باید تعیین شود. ما نیز حریم را بر اساس عکس‌های هوایی دهه ۴۰ باید مشخص کنیم. اما چیزی که در این اینجا ایجاد مشکل می‌کند این است که پس از گذشت سال‌ها در مواردی حریم بر اثر پیشروی دریا قاعدتاً داخل دریا قرار می‌گیرد یا برعکس وقتی پس‌روی آب دریا رخ می‌دهد حریم در خشکی قرار می‌گیرد. بنابراین هم‌اکنون قانون بر اساس شرایط نیازمند به‌روزرسانی است.

توکلی همچنین درباره قوانین موجود نیز اظهار کرد: دیر تبصره یک ماده ۲ قانون اراضی مستحدث صراحتاً فیدشده، اراضی مستحدثی که بعد از تعیین حریم اضافه می‌شود، به حریم قانونی می‌پیوندد و قانون‌گذار صراحتاً گفته هرگونه تصرف و تملک خصوصی حریم ممنوع است مگر اینکه توسط دستگاه‌های دولتی که جنبه خصوصی نداشته باشد، در قالب طرح‌های عام‌المنفعه مثل طرح‌های سالم‌سازی و آبی‌پروری مورد استفاده قرار گیرد.

کهنسال در ادامه به وجود بیش از یک میلیارد مسلمان در دنیا اشاره کرد و افزود: سالانه شاهد ورود حدود ۵ میلیون گردشگر خارجی به کشور هستیم که بخشی از آن‌ها را شیعیان عراقی، افغانی، پاکستانی و سایر مسلمانان تشکیل می‌دهند و می‌توانیم برای آن‌ها برنامه‌ریزی کنیم. وی با اشاره به عوامل تأخیر در اجرای قانون آزادسازی حریم دریا گفت: گرچه عدم تأمین بودجه یکی از عوامل اجرایی نشدن این قانون عنوان می‌شود اما به نظر می‌رسد دو عامل بزرگ‌تر وجود دارد که مانع اجرای این قانون شده است. کهنسال سخت بودن برخورد با برخی از متصرفان حریم ساحل همانند دولت، ارگان‌های حاکمیتی و به عبارتی صاحبان قدرت و همچنین پیگیری این قانون توسط

ستادی متشکل از افراد عالی‌رتبه از جمله عوامل مهم تأخیر در اجرای این قانون است، بیان کرد: مطابق آیین‌نامه اجرایی، استاندار رئیس ستاد و معاون عمرانی استاندار دبیر ستاد بوده و رئیس مسکن و شهرسازی (وقت)، رئیس کل دادگستری، رئیس سازمان میراث فرهنگی، مدیرکل بنادار و دریانوردی و فرماندهی انتظامی استان اعضای ستاد را تشکیل می‌دهند. وی ادامه داد: با توجه به اینکه این افراد بر اساس وظیفه خود و عضویت در چندین ستاد و کارگروه تنها بخش کوچکی از وقت و انرژی خود را برای پیگیری این امر اختصاص خواهند داد بنابراین باید تغییری در این ستاد ایجاد و یا پیگیری موضوع در مرجع ملی و با همراهی همه قوا انجام شود تا آزادسازی در اسرع وقت محقق گردد چراکه نهادهای متصرفی که قصد همکاری داشتند، پیش‌ازاین همکاری کرده‌اند و به عبارتی اراضی باقیمانده مربوط به نهادهای و دستگاه‌هایی است که آمادگی کمتری برای همراهی دارند.

وزارت کشاورزی و منابع طبیعی؛ متولی اصلی حفاظت از حریم دریا

در عرصه حفاظت از حریم دریا، بیش از همه نگاه‌ها متوجه اداره منابع طبیعی و آبخیزداری است. معاون حفاظت و امور اراضی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری گیلان گفت: متولی حفاظت و نگهداری از حریم دریا بر اساس ماده ۱۱ قانون اراضی مستحدث ساحلی، وزارت کشاورزی و منابع طبیعی است.

سهیل توکلی با اشاره به وجود بعضی مغایرت‌ها در قوانین موجود در این عرصه از تبصره ۲ ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب یا ماده ۱ و ۲ همین قانون با بعضی از قوانین اراضی مستحدث ساحلی به‌عنوان مثالی برای این موضوع یاد کرد و افزود: واقعیت این است که وزارت نیرو نیز به‌نوعی مرتبط با حفاظت از حریم دریا است و در انجام این مسئولیت باید یاری‌رسان باشد. وی ادامه داد: لازم است توجه داشته باشیم که در ماده ۶۳ قانون برنامه چهارم توسعه، دستگاه‌هایی نظیر سازمان حفاظت محیط‌زیست و وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، کشور، جهاد کشاورزی و نیرو به‌نوعی در امر آزادسازی حریم دریا و سواحل مکلف شده‌اند. ازاین‌رو کارگروهی در سطح وزارت کشور تشکیل شد و به دنبال آن اتفاقات خوبی در زمینه آزادسازی حریم سواحل دریا تاکنون رخ داده است.

۸۵ درصد از نوار ساحلی گیلان آزاد است

وی تصریح کرد: طول ساحل گیلان از آستارا تا

شوخی با جان حیوانات ممنوع

اینجا بوی باروت کمتر استشمام می شود

میان آورد که بعد از شلیک گلوله دقایق طولانی با درد و رنج فراوان زنده مانده و در نهایت زجر کش شدند.

محمدنژاد با بغضی در گلو حرفهایش را این گونه ادامه داد: سخت گیری و ممنوعیت صدور پروانه شکار و سپردن بقای حیوانات به طبیعت نباید خواسته چندان بزرگی از مسئولان باشد. ایران نباید به عنوان بهشت شکار چپان معرفی شود و در این خصوص قوانین سختی برای محافظت از طبیعت و گونه های جانوری نیاز مندیم.

وی به مسائل روانشناسی و اجتماعی آسیب های ترویج شکار نیز اشاره کرد و افزود: بنا به تایید جامعه شناسان احتمال ارتکاب جرایم خشونت آمیز علیه انسان توسط حیوان آزارها پنج برابر بیشتر از سایر افراد است، همچنین شکار کردن باعث کاهش حساسیت ها نسبت به رنج دیگر موجودات می شود تا در نهایت عدم توجه به دیگر نیازهای والای اخلاقی انسان ها را تقویت کند.

در این میان از نقش محیط بانان به عنوان پاسبانان طبیعت نمی توان به سادگی گذشت. محیط بانانی که با وجود سختی های کار با پای جان وارد حریم صیانت از طبیعت شده و با به خطر انداختن جان خود، درصدد جان بخشیدن به طبیعت هستند، به نوعی قهرمان ملی محسوب می شوند.

مدیرکل محیط زیست استان اردبیل در این خصوص می گوید: اردبیل تنها از ۶۶ محیط بان برخوردار بوده و برای دستیابی به استانداردهای تعیین شده باید از ۷۴ محیط بان دیگر بهره برد.

خداپرست با بیان اینکه به صورت جدی پیگیر افزایش محیط بانان در اردبیل هستیم، یادآور شد: در سال های اخیر محدودیت ها نسبت به صدور پروانه شکار در اردبیل افزایش پیدا کرده و در تلاش خواهیم بود تا با فراهم شدن شرایط و کسب مجوزهای لازم، شکار در تمامی مناطق استان اردبیل ممنوع اعلام شود.

وی ادامه داد: استان اردبیل با برخورداری از ۱۴۰ هزار هکتار منطقه حفاظت شده و تنوع گسترده و کم نظیر گونه های جانوری و زیست محیطی نیازمند اجرای صحیح و کامل قوانین بوده و در این خصوص با افزایش نظارت ها خواب را بر متخلفان زیست محیطی حرام خواهیم کرد.

حال حیات وحش اردبیل خوب می شود

در روزهای اخیر با تلاش محیط بانان و دلسوزان محیط زیست اخبار خوشایندی در خصوص شناسایی و دستگیری صیادان و شکارچیان غیرمجاز در اردبیل مخابره شد تا عدم احساس امنیت متخلفان را بیش از گذشته یادآور شود.

دستگیری دو شکارچی متخلف پرنندگان شکاری در شهرستان نمین، کشف اسلحه های شکاری غیرمجاز از شکارچیان متخلف مرکز استان و دستگیری صیاد سپهر طلایی در حاشیه شهر اردبیل، پیگیری افزایش محیط بانان، محدودیت شدید در ارائه پروانه های شکار با توجه به حساسیت موقعیت کنونی و تلاش برای ممنوعیت کامل شکار در منطقه از جمله اخبار امیدبخشی بوده که تنها در یک هفته گذشته به تیر اول رسانه ها تبدیل شد.

اخباری که از پیگیری ویژه مسئولان و فعالان زیست محیطی برای کمتر شدن شکار در اردبیل شنیده می شود پیام سبزی از دارالارشاد و شهر فهم و شعور برای ضرورت توجه به حفاظت از گونه های جانوری مخابره می کند تا شاید در این میان تبدیل شدن اردبیل به عنوان الگوی زیست محیطی دیگر استان های کشور در سال های آتی چندان هم بعید نباشد.

سلاحی که در پی خلق فاجعه انسانی بوده و یا بی رحمانه حیوانی را نشانه گرفته باید شکسته شود تا با کمتر شنیده شدن بوی مسمم کننده باروت، جانی دوباره به انسانیت بخشیده شود.

حامد مصطفایی آگاه

کمتر شنیده شدن صدای تفنگها پیامی از جنس صلح و امید می دهد؛ حال این سلاح آدمی را نشانه گرفته باشد یا مخلوق دیگری از آفریده های خدا، سلاحی که با هدف آغشته کردن تیرها به خون از زمین برداشته شده و عاملی بر رنج و برهم خوردن نظم طبیعت شود؛ محکوم به شکسته شدن است.

بررسی مفاهیم دینی و اخلاقی و تطابق شرایط کنونی طبیعت در جای جای کشورمان با سال های دور، برقراری محدودیت های سخت و یا ممنوعیت در شکار را یادآور می شود؛ محدودیت هایی که هرگونه احساس امنیت را در متخلفان زیست محیطی از بین برده و زنگ هشدار برای کسانی خواهد بود که با میراث ارزشمند طبیعت قصد شوخی دارند.

افزایش نظارت ها و حرام کردن خواب متخلفانی که برای سود یا تفریح خود به تاراج طبیعت رفته و با خلاقیت زبان بسته بد رفتار می کنند مهمترین انتظاری است که از مجریان قانون و محیط بانان تمامی مناطق کشور وجود دارد.

ممنوعیت شکار در اردبیل؛ مطالبه ای که نتیجه داد

تلاش سازمان های مردم نهاد و فعالان زیست محیطی با مطالبه گری از مسئولان تا حدودی منجر به نتیجه شده تا در سال های اخیر شاهد کمترین میزان صدور پروانه شکار در اردبیل باشیم.

بنا به قول مساعد مسئولان زیست محیطی تلاش برای ممنوعیت کامل صدور پروانه های شکار در سال های آتی یکی دیگر از اخبار مسرت بخشی بود که امیدواری افراد دغدغه مند محیط زیست را برای برخورداری از فردایی بهتر بیش از پیش افزایش داد.

یکی از فعالان زیست محیطی در این خصوص می گوید: شکار کردن آن هم در شرایطی که شاهد کاهش محسوس بسیاری از گونه های مختلف جانوری هستیم به نوعی جنایت بوده و نباید آن را به بهانه سرگرمی جایز دانست.

لطیفی به جانداران مختلفی که به دلیل شکار بی رویه در سال های نه چندان دور در مناطق مختلف جهان منقرض شدند نیز اشاره کرد و افزود: دست بردن انسان ها در کار طبیعت به نوعی ایجاد اختلال در اکوسیستم طبیعی بوده تا باعث آسیب به حیات وحش شود.

به گفته وی شکار به نوعی مختل کردن چرخه طبیعی است چرا که شکارچیان معمولاً به دنبال به دام انداختن حیوانات قوی جثه و سالم هستند، در شرایطی که چرخه طبیعی باید به گونه ای باشد که حیوانات بیمار یا ضعیف توسط دیگر جانداران قوی شکار شوند.

ایران نباید بهشت شکار چپان باشد

یکی دیگر از فعالان زیست محیطی در شرایطی که از دیده های خود در خصوص مرگ سخت حیواناتی که شکار می شوند می گفت، از درد و رنج حیواناتی سخن به

نابودی باغستان‌های قزوین

آتش در باغستان‌ها/سالانه ۴۰ هکتار باغ سنتی می‌سوزد

آرش صالحی
سالانه ۴۰ هکتار از باغستان‌های سنتی قزوین بعنوان میراثی ارزشمند، بدلیل حریق ناشی از بی توجهی در نگهداری و آتش گرفتن علف‌های هرز نابود می‌شود که تداوم این روند نگران کننده است.

باغستان سنتی قزوین در گذشته نقش مهمی در اقتصاد دیار مینودری ایفا می‌کرد؛ به طوری که علامه علی اکبر دهخدا لقب «دخو» را به عنوان تخلص ادبی خود انتخاب می‌کند که به معنای نگهبان آب و کسی است که مسئول آبیاری باغ‌ها را به عهده دارد. با این همه تبعات ناشی از شیوه‌های سنتی، اقتصادی نبودن کشت در باغستان و وجود باغاتی که وارثان متعددی دارند، سبب رها شدن بخش‌هایی از باغستان شده که هر سال طی ماه‌های خرداد و تیر، توسط افراد مختل، به صورت عمدی یا سهوی به آتش کشیده می‌شوند.

آتش سوزی‌هایی که در هفته‌های اخیر باغستان را به صدر اخبار خبرگزاری‌های مختلف ایران و جهان برد و تیرهایی مانند «باغستان هزار ساله قزوین در آتش سوخت» کام قزوینی‌ها، به ویژه دوستداران باغستان را تلخ کرد.

رویش علف‌های هرز؛ علت آتش سوزی‌های اخیر

مدیرعامل سازمان باغستان سنتی شهرداری قزوین، رشد و رویش علف‌های هرز را از مشکلات همیشگی باغستان سنتی برشمرد و عنوان کرد: طرح علف زنی و ریشه کن کردن علف‌های هرز را سالانه در بین ۱۲۰ تا ۱۳۰ هکتار اجرا می‌کنیم، اما نبود راه‌های دسترسی در دل باغ‌های رها شده و آتش سوزی‌های سالانه حاصل از علف‌های خشک شده، بخشی از نقاط غیرقابل دسترس باغستان را نابود می‌کند.

حمید رحمانی اصلی ترین دلیل آتش سوزی‌های اخیر باغستان را حجم بالای علف‌های هرز دانست و گفت: به خاطر بارندگی‌های شدیدی که در ابتدای سال داشتیم، مقدار رویش علف‌های هرز باغستان در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال گذشته چند برابر شده

داشته است.

و به علت داغ شدن زیاد هوا در خرداد و تیرماه، این علف‌ها هرز دچار حریق می‌شوند.

رحمانی با اشاره به افزایش تعداد محله‌های رها شده در باغستان، افزود: در بعضی از محلات باغستان، چون باغبان و باغدار محل حضور ندارد، علف‌های هرز زده نمی‌شوند؛ ضمن اینکه گرانی هزینه‌های کارگر برای زدن علف‌های هرز در سال جاری هم سبب شده که برخی از باغداران نتوانند این نوع علف‌ها را از بین ببرند.

وی بی احتیاطی در روشن کردن آتش توسط مردم و عابران را از دیگر علل ایجاد حریق در باغستان برشمرد و ادامه داد: البته این آتش سوزی‌ها آسیب جدی به باغستان نمی‌رساند، چرا که درختان سوخته، بعد از مدتی می‌توانند خود را بازسازی و بازیابی کرده و در بهار سال آینده، باز هم شاهد رویش شکوفه‌ها بر روی ۹۷ درصد این درختان خواهیم بود.

رحمانی اعتقاد دارد که میزان آتش سوزی باغستان در سال ۹۸ افزایش چشمگیری نسبت به سال قبل

نبود راه دسترسی خدمات رسانی آتش نشانی را با مشکل مواجه می‌کند

وی فقدان راه در محلات مختلف باغستان را علت کندی خدمات آتش نشانی در خاموش کردن حریق‌های باغات دانست و گفت: متأسفانه باغداران چون دوست ندارند حتی یک متر از باغ خود را از دست بدهند، با احداث معابر باریک شوسه در مرز باغ‌ها مخالفت می‌کنند و همین نبود راه سبب توسعه نیافتن باغستان شده است.

رحمانی یادآور شد: اگر در همین آتش سوزی‌های اخیر راه‌هایی در عمق باغستان داشتیم، عملیات آتش نشانی سریع‌تر انجام می‌شد و قطعاً حجم خسارت‌ها بسیار کاهش می‌یافت؛ چرا که مأموران آتش نشانی مجبور بودند ادوات و تجهیزات خاموش کردن آتش را با دست حمل کرده و به مناطق دچار حریق منتقل کنند.

باغداران و نهادهای مسئول با احداث راه دسترسی موافقت کنند

وی با بیان اینکه بارها به باغداران اعلام کرده ایم در صورت رضایت آنها آماده احداث راه در مرز بین باغات هستیم، اضافه کرد: با این حال هنوز هیچ کدام از مالکان و باغداران محل آمادگی خود را برای این کار اعلام نکرده‌اند و حتی شاهد این هستیم که بعضی باغداران مرز باغ‌ها را جابه‌جا می‌کنند که قدری بر متراژ باغشان افزوده شود.

رحمانی تسریع عملیات آتش نشانی را یکی از چندین مزیت ساختن راه در باغستان دانست و گفت: با ایجاد چنین معابری خودروهای گشت زنی ما هم بهتر می‌توانند به باغستان سر بزنند و امنیت آن را تأمین کنند. ضمن اینکه اگر باغداری دچار مشکل پزشکی شده، امکان رفتن آمبولانس به درون باغستان برای نجات جان او هم وجود خواهد داشت.

وی ادامه داد: در این میان بعضی دستگاه‌ها هم با استناد به مسائل امنیتی با احداث راه در این باغات

مخالفت می‌کنند؛ آن هم در حالی که فواید ساخت راه در باغستان بسیار بیشتر از مضرات آن است.

با سوختن باغ نمی‌توان کاربری آن را تغییر داد

رئیس سازمان باغستان در جواب این سوال که در صورت سوختن باغات، می‌توان کاربری زمین حاصله را به کشاورزی یا تجاری تغییر داد، اظهار داشت: به هیچ وجه این امکان برای هیچ باغدار یا مالکی وجود ندارد، در ضمن همه مسئولان مرتبط در استان هم با تغییر کاربری در باغستان مخالف هستند و هیچ امیدی برای سوداگران در این زمینه وجود ندارد. رحمانی با تاکید بر لزوم احیای باغات رها شده، بیان کرد: اگر شهرداری مشکلات اعتباری نداشته باشد، می‌توان هر سال بخشی از این محلات را خریداری و احیا کرد هر چند انجام این کار در گرو تصمیمات شورای شهر قزوین است.

بیش از ۹۰ درصد آتش سوزی باغات عمدی است

از سوی دیگر، مدیرعامل سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی شهرداری قزوین با تاکید بر عمدی بودن بیش از ۹۰ درصد از آتش سوزی‌های باغستان، گفت: شواهد و قرائن موجود به روشنی نشان می‌دهد که ایجاد حریق در باغستان تعمدی است و از سوی بعضی افراد و مالکان با اهداف سوداگرانه صورت می‌گیرد. مجتبی منتظری افزود: البته در این میان سهل انگاری برخی افرادی که با انداختن ته سیگار و دیگر اجسام آتش زا سبب آسیب به باغستان هم می‌شوند، قابل توجه است، اما به لحاظ مقیاس بسیار کمتر از آتش سوزی‌های عمدی است.

وی با اشاره به آلودگی‌های ایجاد شده در عمق محلات باغستان، گفت: بعضی مالکان برای بهره برداری اقتصادی از باغات خود بخشی از آنها را به جعبه سازی چوبی در این آلودگی‌ها اختصاص داده اند که متأسفانه آتش درست کردن با این جعبه‌های چوبی هم عامل مهمی در ایجاد آتش سوزی‌های سالانه در نقاط مختلف باغستان سنتی قزوین است.

تغییر کاربری و فروش؛ انگیزه سوزاندن باغات

رئیس سازمان آتش نشانی شهرداری قزوین با ذکر اینکه سالانه ۳۵ تا ۴۰ هکتار از باغستان قزوین طعمه حریق می‌شود، تصریح کرد: سالانه حدود ۱۳۰۰ آتش

سوزی در قزوین رخ می‌دهد که بین ۶۰ تا ۷۰ درصد آن مربوط به باغستان است.

منتظری انگیزه ایجاد حریق عمدی در باغات را تغییر کاربری و فروش زمین‌های باغات عنوان کرد و گفت: البته بحث تغییر کاربری دیدگاه شخصی بنده در بحث انگیزه آتش سوزی‌های عمدی به این معنا نیست که شهرداری و سایر نهادهای مسئول بنا دارند بخش‌های سوخته باغستان را تغییر کاربری دهند. وی اقتصادی نبودن کار در باغستان را مهمترین علت رها شدن باغات و ایجاد انگیزه برای تغییر کاربری دانست و گفت: بعضی از باغاتی که مالک آن فوت کرده هم تعداد زیادی وارث دارند که با توجه به اقتصادی نبودن باغ‌های خود هیچ انگیزه‌ای برای احیا و حفظ آن ندارند.

باغستان را امن و سودآور کنیم

یک باغبان قزوینی هم نبود امنیت و بهره‌وری اقتصادی را از دیگر مشکلات باغستان سنتی برشمرد و گفت: باید انگیزه لازم اقتصادی را ایجاد کنیم که افراد بتوانند از باغات نگهداری کنند. برای نمونه می‌توان در هر محله باغی، بازارچه محلی ایجاد کرد یا در کنار باغ‌های پسته، کارگاه خلال پسته احداث کنیم.

محرم حرق وردی هم بحث مالکیت باغ‌ها را از مشکلات موجود دانست و گفت: در حال حاضر مالکیت بعضی از باغ‌ها در ورثه افتاده؛ یعنی هر باغ چندین مالک تازه پیدا کرده که باغ‌ها را رها کرده اند.

وی با تاکید بر لزوم ساماندهی هماهنگ همه باغ‌ها، افزود: حتی اگر یک باغدار باغ خود را سمپاشی کند، اما باغ کناری این کار را انجام ندهد، آفت آن باغ به همه باغستان سرایت می‌کند، یا اگر علف‌های هرز یک باغ ریشه کن نشود، ممکن است آتش سوزی در آن اتفاق بیافتد و باغ‌های کناری را هم بسوزاند. با این همه تا زمانی که مشکلات مالکیت باغستان و اقتصادی نبودن کار در باغات مرتفع نشود، احتمال ایجاد آتش سوزی‌های عمدی و تخریب گران وجود خواهد داشت. مگر اینکه اهتمام جدی در استان برای تملک و احیای بخش‌های رها شده صورت گیرد و شاهد اجرای طرح‌های مؤثر برای بازگشت باغستان به روزهای اوجش باشیم.

میراث طبیعی ارزشمند قزوین را حفظ کنیم

باغستان سنتی قزوین که تا چند دهه پیش، با وسعتی بالغ بر ۴۵۰۰ هکتار مانند نگینی شهر قزوین را احاطه کرده بود و در حلقه سبزی از انبوه درختان بادام و پسته و بوته‌های انگورو به عنوان یک میراث بی نظیر کشاورزی برای حفظ محیط زیست شهر قزوین و مناطق هم جوار آن اهمیت بسزایی داشت امروز به هر بهانه‌ای اعم از توسعه و عمران شهری و امروز با بی احتیاطی در حال تخریب و نابودی است. باغستانی که در مهار ریزگردها و مهار سیلاب نقش حیاتی داشت امروز هم می‌تواند شهر بی دفاع قزوین را در برابر حوادث غیر مترقبه حفظ کند به شرط آن که با غفلت، نا آگاهی، سودجویی، بی توجهی و بی احتیاطی میراث آیندگان را تخریب نکنیم. آتش زدن و تخریب باغستان بسیار ساده و ارزان است اما برای ایجاد تک تک درختان آن و یک متر باغستان در شرایط کنونی باید میلیاردها تومان هزینه و سال‌ها زمان داشته باشیم که عملاً دیگر نمی‌توان باغستانی به این زیبایی و عظمت را ایجاد کرد.

مراقب باشیم بدون باغستان، شهری بی دفاع را در معرض حوادثی قرار ندهیم که جبران خسارات جانی و مالی آن ممکن نخواهد شد و خود و آیندگان را از نعمت هوای پاک و سرسبزی باغستان سنتی قزوین بی نصیب نکنیم.

■ پژوهشگر و گیلان‌شناس راز ماندگاری اشعار شیون فومنی را توجه به فرهنگ عامه و زندگی مردم عنوان کرد و گفت: شعرهای شیون بن مایه فرهنگ فولکلور مردم گیلان است و به همین دلیل به دل می‌نشیند.

■ «استاد غلام» بازمانده‌ای از نسل هنرمندان منبرساز بوده که عشق و ارادتش به سالار شهیدان را با تلفیق نقوش ایرانی و اسلامی در ساخت منبر مساجد به کار گرفته است.

■ هم‌اکنون فقط پنج باب از ۲۳ سینمای آذربایجان غربی به صورت نیمه فعال در حال فعالیت هستند که نشان دهنده اوضاع نامطلوب هنر هفتم در این منطقه است.

■ راستین آزاده‌ای است از روستای پراشکفت بویراحمد که چهار سال را در زندانهای بعثی گذراند و سرگذشتش را از روستایشان در شهرستان بویراحمد تا کمپ ۱۷ تکریت روایت کرده است.

فرهنگ و هنر ایران

بوعلی سینا بر مرد خرد؛

حکیم هزاره‌ها همچنان می درخشد/ لزوم تلاش بیشتر برای معرفی همدان

وی سال‌های آخر عمر خود را در اصفهان در حمایت علاءالدوله کاکویه گذراند و در سفری که همراه او به همدان آمد بیمار شد و به سال ۴۲۸ درگذشت.

ابوعلی سینا بی شک از نوابع روزگار است چرا که عمر خود را در راه کسب علم و دانش و تالیف کتب مختلف صرف کرد و آنی از کار علمی فراغت نیافت تا جایی که در باب کتاب‌ها و رساله‌ها و نامه‌ها و اشعار ابن سینا کتاب‌های بسیاری نگارش شده و جای تعجب و تحسین و تمجید بسیار است که ابن سینا در حدود ۳۷ سال یعنی از ۲۱ سالگی که همه دانش‌های رایج زمان خود را بسیار عالی و قوی آموخت تا ۵۸ سالگی که در همدان رحلت نمود ضمن طبابت و وزارت و تدریس و قرار و فرار و سفر و آزادی و زندان ۴۵۶ کتاب و رساله و نامه نوشته و در آن‌ها دانسته‌های دینی و فقهی و فلسفی و عرفانی و ریاضی و طبیعی و پزشکی و موسیقی خود را به یادگار گذاشته که بر بعضی از آن‌ها حکما و دانشمندان بزرگ مثل امام فخر رازی

به کار دیگری مشغول نکند. وی در ۱۰ سالگی همه قرآن و بسیاری از مباحث ادبی را فراگرفت و در ۱۸ سالگی در منطق، طبیعیات و ریاضیات چیره دست بود و آنگاه به الهیات روی آورد و به خواندن کتاب مابعدالطبیعه ارسطو پرداخت. ابوعلی سینا ادبیات، قرآن، فقه و حساب را نزد پدر آموخت و سپس نزد ابو عبدالله ناتلی منطق، هندسه و نجوم را فراگرفت و از آن پس به تعقیب علوم طبیعی، مابعدالطبیعه و طب پرداخت.

وی به دلیل حافظه قوی و نبوغ خود در ابتدای جوانی در علوم مختلف زمان خود از جمله طب مهارت یافت تا آنجا که پادشاه بخارا به علت بیماری خود، وی را به نزد خود خواست تا او را مداوا کند؛ ابوعلی سینا بعد از مداوا از پادشاه تقاضا کرد تا به کتابخانه عظیم دربار سامانی دست یابد و از آن استفاده کند که این تقاضا مورد قبول قرار گرفت و به این ترتیب ابوعلی سینا توانست با استفاده از این کتابخانه در علوم مختلف از جمله حکمت، منطق و ریاضیات تسلط یابد.

ابوعلی سینا معروف به حکیم هزاره‌ها از برجسته‌ترین چهره‌های جهانی در عرصه پزشکی است که آرامگاه وی در همدان واقع شده و به بهانه سالروز تولدش یکم شهریور ماه روز پزشک و روز همدان نام گرفته است.

زینب سعیدی

ماه صفر سال ۳۷۰ هجری قمری از پدر بلخی بنام عبدالله و مادر بخارایی بنام ستاره در قریه خورمیشن طفلی چشم به جهان گشود که نامش را حسین (ابوعلی حسین بن عبدالله بن سینا) گذاشتند.

شرکت در جلسات بحث از دوران کودکی به واسطه پدر که از پیروان آنها بود، ابوعلی سینا را خیلی زود با مباحث و دانش‌های مختلف زمان خود آشنا ساخت به طوری که استعداد وی در فراگیری علوم، پدر را بر آن داشت تا به توصیه استاد وی ابو عبدالله ابراهیم بن حسین ناتلی، ابن سینا را به جز تعلیم و دانش اندوزی

در شهر همدان به روز و هفته همدان تبدیل شده است را زمینه‌ساز معرفی هرچه بیشتر خدمات علمی و میراث ماندگار بوعلی‌سینا ذکر کرد و گفت: نسل جوان بیش از هر زمان دیگری به شناخت بزرگان و مفاخر ملی و دینی خویش نیازمند هستند.

حمیدرضا حاجی بابایی با بیان اینکه دانشمندی پر آوازه و حکیم جهانی ایران، ابن‌سینای بزرگ نمونه بزرگی از داشته‌های پرافتخار تمدن ایرانی و اسلامی است که باید آثار و اندیشه‌های او بیش از گذشته مورد توجه محافل علمی و پژوهشی قرار گیرد، گفت: همدان دانشمندان و مشاهیر و مفاخر و شاعران بزرگی چون ابن‌سینا، عین‌القضاات و باباطاهر را در دل خود پروراند که باید به جوانان معرفی شوند. وی با تأکید بر اینکه اگر ما بوعلی را به جهانیان معرفی کنیم ایران اسلامی و مکتب شیعه را معرفی کرده‌ایم، گفت: باید مفاخر خود را در حدی که شایستگی دارند تکریم کنیم.

کارهای بزرگی در حوزه گردشگری صورت گرفته است

حاجی بابایی همچنین به ظرفیت‌های همدان اشاره کرد و با بیان اینکه با ساخت بیمارستان یک هزار تخت خوابی در همدان می‌توان گردشگری سلامت را در این استان توسعه داد، گفت: جمعیت همدان در حال افزایش است و به تناسب آن شاهد ورود گردشگر هستیم چرا که کارهای بزرگی در حوزه گردشگری صورت گرفته است.

حاجی بابایی ادامه داد: طبق آمار جدید شمار گردشگران استان همدان در ۲ سال اخیر بیش از دو برابر شده است اما باید اقدامات گسترده تری برای معرفی همدان انجام شود.

با این تفاسیر آنچه به نظر می‌رسد همچنان برنامه‌های روز همدان برای معرفی بیشتر بوعلی‌سینا و نیز شناساندن همدان قوت و قدرت قابل قبول را ندارد و در برنامه‌های روتین خلاصه شده در حالی که به گفته مسئولان برنامه‌های مختلفی برای بزرگداشت روز همدان در نظر گرفته شده اما نکته قابل ذکر این است که برگزاری این برنامه‌ها به طور مقطعی و نمادین نمی‌تواند در معرفی همدان به کشور و یا دنیا نقشی داشته است و همدان برای نشان دادن پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های خود از لحاظ گردشگری و تاریخی و فرهنگی نیاز به برنامه‌های مستمر و وسیع‌تر در طول سال و تبلیغات در خارج از مرزهای استان دارد.

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Iman HamilKhali

حکیم بوعلی‌سینا و از آنجا که مقبره بوعلی‌سینا در همدان واقع شده یکم شهریور ماه روز همدان نام گرفته است و هر ساله بنیاد بوعلی‌سینا برنامه‌هایی را در این روز برگزار می‌کند و دیگر نهادها و سازمان‌ها نیز سهم خود را از ادای دین به این شخصیت جهانی هر چند اندک و ناچیز به انجام می‌رسانند.

امسال نیز مانند سال‌های گذشته برنامه‌هایی در نظر گرفته شده که با برگزاری مراسمی در راستای بزرگداشت مقام بوعلی‌سینا در شامگاه پنج‌شنبه ۳۱ مردادماه برنامه استارت خورد.

در این برنامه که در محوطه آرامگاه بوعلی‌سینا برگزار شد؛ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری به ذکر ویژگی‌های برجسته این دانشمند و فیلسوف ارزنده پرداخت و استاندار همدان و جمع دیگری از مسئولان صحبت‌هایی در بیان شخصیت این عالم فرهیخته عنوان کردند.

در این آیین باشکوه که به مناسبت بزرگداشت حجت‌الحق، ابن‌سینا برپا شد استاندار، دانشگاه علوم پزشکی ابن‌سینا، دانشگاه بوعلی‌سینا، بنیاد علمی و فرهنگی بوعلی‌سینا، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، صداوسیما، مرکز همدان، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، شهرداری و فرمانداری همدان همکاری داشتند و برنامه با حضور پررنگ پزشکان به مناسبت روز پزشک دنبال شد.

نصب نیم‌تنه ابن‌سینا در خیابان‌ها و مراکز علمی و فرهنگی

در این مراسم همچنین از نمونه نیم‌تنه ابن‌سینای بزرگ که توسط بنیاد بوعلی‌سینا و برای نصب در خیابان‌ها و مراکز علمی و فرهنگی داخلی و خارجی طراحی و تهیه شده پرده‌برداری و آیین سوگند فارغ‌التحصیلان پزشکی در کنار آرامگاه بوعلی‌سینا همچون سالهای گذشته باشکوه هرچه تمام‌تر برپا شد.

نماینده مردم همدان در مجلس شورای اسلامی در همین زمینه برگزاری بزرگداشت ابن‌سینا که

و خواجه نصیر طوسی شرح نوشته‌اند و درستی آن‌ها را تأیید و تأکید کرده‌اند.

بنابراین ابن‌سینا حکیم و طبیب و نابغه‌های کم‌نظیر است؛ کتاب شفای ابن‌سینا که دائرةالمعارفی از کلیه علوم رایج در نزد حکمای قبل و هم‌عصر او است و ۵ جلد کتاب قانون که مجموعه‌ای بزرگ و کامل در طب است که به زبان‌های لاتین و انگلیسی و فرانسه و آلمانی و ایتالیایی و عبری ترجمه شدند و متجاوز بر ۵۰۰ سال مورد مطالعه حکما و دانشمندان و پزشکان بوده و در دانشگاه‌ها تدریس می‌شدند و کتاب نجات که خلاصه کتاب شفاست و کتاب الاشارات و التنبيهات که منطق و حکمت را در آن توضیح و تشریح می‌کند؛ گنجینه‌هایی به جای مانده از وی است.

بیست‌وسه جلد از کتاب‌های ابن‌سینا به فارسی موجود است که بعضی را خودش به فارسی نوشته و ترجمه کرده و بعضی را مترجمین آگاه و فاضل و دانشمند ترجمه کرده‌اند.

ابوعلی‌سینا دانشمندی است که پس از گذشت هزار سال از زمان وفاتش، هنوز مکتب فکری و فلسفی حکیمانه‌ای که پایه‌گذاری کرد مورد توجه محافل آکادمیک ایران و جهان قرار دارد.

در خصوص وضع اخلاقی و علمی و پزشکی ابن‌سینا نیز مطالب بسیاری عنوان شده به طوری که ابن‌سینا با بیش از ۲۰ نفر از دانشمندان زمان خود ملاقات و مکاتبه و مباحثه داشته و در گفته‌ها و نوشته‌هایش به حکما و علما و شاگردانش توصیه و تأکید می‌کرده که از تعصبات جاهلانه و ظاهرسازی و ریاکاری که در میان همه قوم‌ها و ملت‌ها و دین‌ها و مذاهب‌ها وجود دارد دوری کنند.

وی غالباً بیماران سخت و صعب‌اللاجی را نزدش می‌آوردند و آن‌ها را درمان می‌کرد و از فقرا نیز حل‌العلاج نمی‌گرفت و با بیماران و همراهان آن‌ها بسیار خوش‌برخورد و مهربان بود و چنان شیفته و عاشق علم و حکمت و منطق و طبابت و تألیف بود که به خانه و زن و فرزند و ثروت و مال فکر نمی‌کرد.

حال چند سالی است که به بهانه سالروز تولد

معماری بومی رنگ باخته است

حذف همسایه‌ها با معماری «عاریه‌ای» / این خانه دور است

هجوم معماری مدرن، غیربومی و به اصطلاح «عاریه‌ای»، آسمان و طبیعت و حتی رسم همسایگی را از خانه و زندگی مردم در مناطق مختلف کشور حذف کرده است، به طوری که این روزها همسایه‌ها غریبه شده‌اند.

سمیه اسماعیل زاده

آبی آسمان و جلوه مهتاب در حوض وسط حیاط، زمزمه نسیم در میان درختان خانه‌باغ‌ها، خنکای سایه درخت در باغچه‌ها، پنجره‌های گشوده به سرسبزی دشت، جست‌وخیز باد دور تادور ایوان‌ها، صدای ضرب باران روی شیروانی خانه و شرشر آب در ناودان‌ها، خاطره‌ای است از خانه‌هایی که اکنون تنها در نقاشی ذهنی کودکان به جامانده است.

هجوم معماری مدرن غیربومی، آسمان و طبیعت و حتی رسم همسایگی را از خانه و زندگی آدمی حذف کرده است. مکعب‌های کوچک و بزرگ چسبیده به هم اما تنها، تا جایی که فاصله همسایه‌ها تنها به ضخامت یک دیوار کم‌عرض است اما آشنایی میان آن‌ها در حد سلام هم نیست.

دیوارهای بلند و پرده‌های ضخیم و بی‌خبر از آمدن و رفتن خورشید، آسمانی که با رفتن حوض‌ها از حیاط خانه‌ها پر کشیده است و باغچه‌ها و خنکای سایه درختان در طمع مترز بیشتر ساختمان قربانی شده و مردم گمشده خود را در گلدان‌های روی تراس‌های کوچک‌شان جستجو می‌کنند و از آرامش درختان باغچه به طبیعت ناچیز و محصور در گلدان‌ها رسیده‌اند.

خانه جایی است که آدمی را در برابر سرما و گرما حفظ می‌کند. این نگاهی است که از گذشته وجود داشته اما آنچه امروز از خانه‌ها می‌بینیم، پنجره‌های بسته‌ی رو به دیوار همسایه است و اگر پنجره‌ای هم باز باشد، هوایی جریان ندارد تا خنکای نسیمی وارد خانه شده و کولرها لحظه‌ای خاموش شود و مصالح و ضخامت دیوارها چنان شده است که با هجوم اولین سرما به شهر و دیوار، شعله‌های بخاری به رقص درمی‌آیند و در شب و روز چراغ‌ها روشن است و انگار خانه‌ها، تنها یک چهاردیواری برای مجزا کردن است. جعفر صالحی، کارشناس ارشد معماری، با بیان اینکه طراحی معماری بومی ایران بر اساس چهار اقلیم گرم و خشک، سرد و کوهستانی، گرم و مرطوب و معتدل و مرطوب بود، گفت: طراحی و معماری بنا در مازندران بر اساس شرایط خاص منطقه و اقلیم معتدل و مرطوب بوده است؛ به‌عنوان مثال بنای مناطق گرم و خشک در مازندران ساخته نمی‌شد و در صورت انجام ظاهر بنای دیگر مناطق در مازندران، کاربرد بنا بر اساس اقلیم تغییر یافته و بومی می‌شد.

وی با اشاره به رطوبت زمین، باران و شرجی بودن هوا در اقلیم مازندران، نوع معماری بومی مازندران را منطبق با این شرایط و کاهش این عوامل دانست و با بیان اینکه سقف شیب‌دار عاملی برای جلوگیری آسیب باران‌های زیاد به بنا بوده، افزود: برای جلوگیری از رطوبت زمین، کف کرسی و گریه‌رو ایجاد می‌شد و با این کار هم آب زیرزمینی و سطحی در

شهرها که در روستاها نیز رخ داده و همین چفت هم قرار گرفتن ساختمان‌ها برخی نکات مانند ساخت پنجره‌های رودررو را سخت کرده است. وی با بیان اینکه سنگفرش شدن برخی روستاها و ایجاد دیوار کاه‌گلی تنها اصلاح ظاهر معماری بومی مازندران است، افزود: اما باطن معماری بومی مازندران که هدفش کاهش رطوبت، کم کردن شرجی هوا برای کاهش مصرف وسایل گرمایشی و سرمایشی است انجام نمی‌شود و اکنون شاهد این هستیم که حتی روستاهای ما هم از کولر استفاده می‌کنند.

این کارشناس ارشد معماری، یکی از نکات مثبت معماری بومی گذشته را لحاظ موارد زمین‌شناختی و عدم ساخت خانه در برخی مناطق عنوان کرد و افزود: اما امروز موارد لحاظ نمی‌شود و در نتیجه، در همین شهرستان سوادکوه شاهد مواردی هستیم که ساختمان با اصول مدرن ساخته شده اما رانش کرده و رطوبتی هستند.

وی معماری خوب را معماری‌ای دانست که بر اساس اقلیم باشد و با بیان اینکه در حال حاضر در اروپا، معماری موفق است که بتواند سوخت خود را بر اساس انرژی خورشید و گرمایش زمین فراهم و از سوخت فسیلی و برق کم‌ترین استفاده را کند، افزود: معماری گذشته ما کاملاً منطبق بر اقلیم بوده است اما متأسفانه اکنون تنها شاهد کپی برداری معماری مدرن غیربومی هستیم و به دیگر سخن، معماری شهرها و روستاهای ما یک معماری بیمار است؛ از وقتی سنگ، آرماتور و بتن آمد ما فراموش کردیم که چگونه با مصالح بوم‌آورد کار کنیم و تنها کپی کار شدیم بدون آنکه در کاربرد مصالح، اقلیم را لحاظ کنیم.

وی با بیان اینکه ماده ۹۹ و ۱۰۰ به‌جای اینکه عاملی بازدارنده باشند، عملاً عدم رعایت قانون را تشدید کرده و تنها عاملی برای ذخیره پول شده‌اند، افزود: در روستا ساختمان چهار طبقه ساخته می‌شود و همین امر جلوی جریان هوایی و نور را از ساختمان‌های کناری

زیر بنا باقی نمی‌ماند و هم معبری برای عبور هوا و خشک شدن زمین ایجاد می‌شد. صالحی از جمله راهکارها برای مقابله با شرجی بودن هوا را ایجاد پنجره‌های بزرگ رودرروی هم‌در بنا عنوان کرد و افزود: تراس دور تادور خانه، عاملی برای ایجاد سایه و جریان هوا به‌منظور ایجاد آسایش گرمایی بود.

وی با اشاره به لزوم طراحی یک سری تیپ‌های معماری بومی برای ساخت بنا با همکاری مسئولان و کارشناسان نظام‌مهندسی و راه و شهرسازی بر اساس مطالعات کارشناسانه و اضافه کردن مواردی از قبیل سرعت، تراکم و استحکامات، گفت: اما تاکنون معماری بومی در وجه عملی به‌روزرسانی نشده و در حد تئوری مانده است و به همین دلیل اکنون شاهد معماری در شهرها و روستاها هستیم که ارتباطی با اقلیم مناطق ندارد و عملاً معماری نیست بلکه تنها ساختمان‌سازی انجام می‌شود.

اصلاح معماری نیازمند اصلاح شهرسازی است

وی با بیان اینکه برای اصلاح معماری یک منطقه به‌صورت بومی نیازمند اصلاح شهرسازی نیز هستیم، خاطر نشان کرد: ساختمان‌های قدیمی نوردی و جریان باد را رعایت می‌کردند اما طی سال‌های اخیر، ساختمان‌ها موضوع نور، جهت وزش باد، همسایگی و اشراف را رعایت نکرده‌اند و اگر فردی به‌تثایی بخواهد تمام موارد معماری بومی را در ساخت بنای خود لحاظ کند، اگر ساختمان‌های طرفین و کوچه‌بندی‌ها قوانین مربوطه را رعایت نکرده باشند نمی‌تواند از نکات کاربردی این معماری مانند نوردی برای کاهش مصرف برق و ایجاد جریان هوا برای کاهش شرجی بودن و عدم استفاده از کولر بهره‌بردار.

صالحی با بیان اینکه در حال حاضر، ساختمان‌ها بدون حیاط و باغ در کنار هم قرار گرفته و یک فضای بسته را ایجاد کرده‌اند، افزود: این امر نه تنها در

ساخت خانه‌های بوم‌گردی عنوان کرد و افزود: اگر فرد بداند که خانه بومی‌اش برای او ایجاد منفعت می‌کند، در حفظ و یا احداث خانه با سبک بومی می‌کوشد و با این روند می‌توان انتظار داشت طی ده سال دیگر ما شاهد افزایش تمایل به ساخت خانه‌های بومی باشیم و همچنین، با کاهش فروش زمین، دیگر شاهد ویلاسازی به سبک و سیاق مدرن نخواهیم بود و فرهنگ بومی نیز حفظ می‌شود.

حمزه‌نژاد با بیان اینکه معماری بومی بخشی از هویت و میراث هر جامعه است، یکی از راهکارها برای توجه به یک میراث را گردشگر پذیر شدن آن دانست و افزود: معماری بومی به دلایل میراثی، مهم است اما وقتی منتهی به گردشگری شود، تمایل نسبت به آن ایجاد شده و مخاطب پیدا می‌کند.

به گزارش مهر، معماری کبکی کنونی و خانه‌های زائیده از آن، عناصر هستی‌بخش بومی و طبیعی را از زندگی آدمی حذف کرده و مصرف سوخت و در نتیجه ایجاد آلودگی‌های زیست‌محیطی را بالا برده است و همین امور، لزوم بازگشت به خویشتن را در بسیاری از انسان‌ها دوباره بیدار کرده است.

این احساس را می‌توان در افزایش تقاضا برای اقامت در خانه‌های بومی و گردشگری بوم‌گردی مشاهده کرد اما این امر نه درمان بلکه تنها یک مسکن است چراکه در معماری بومی، طبیعت و خانه در هم ادغام شده‌اند و هیچ کدام دیگری را نفی نمی‌کنند و مردمی که نمی‌دانند چگونه به آرامش خانه‌ها با معماری بومی پیشین برسند، تنها به ماکتی از معماری بومی پناه آورده‌اند.

از دیگر سوی، اینکه انتفاع مالی ناشی از بوم‌گردی منجر به افزایش تقاضا برای ساخت خانه‌ها با معماری بومی در برخی مناطق شود، خود موضوعی جالب توجه است اما همین امر بیانگر آن است که مردم همچنان، متوجه اهمیت آشتی و امتزاج طبیعت و زندگی در معماری بومی نشده‌اند و هنوز هم آرامش خاطر و روان، قربانی منفعت مادی و آسایش است.

در این بین، تا وقتی که همه دستگاه‌ها با هم، برای رسیدن به یک تیپ پیشنهادی معماری بومی که با اقتضائات جدید به‌روزرایی شده است، نرسند این سردرگمی‌ها وجود خواهد داشت و در این اضطرار و معماری بیمار، بوم‌گردی می‌تواند یک آرام‌بخش باشد و در نگاه خوش‌بینانه عاملی برای ایجاد تلنگر در خود مردم تا به اهمیت موضوع معماری بومی و توجه به اقلیم در ساخت بنا پی برند.

بدون هویت اشتیاقی برای سفر ایجاد نمی‌کند. رئیس اداره میراث فرهنگی سوادکوه، در یک رابطه دو سویه، رونق بوم‌گردی و توجه به معماری بومی را تقویت‌کننده یکدیگر دانست که هر کدام به بهبود دیگری کمک می‌کنند و افزود: اگر به سمت معماری بومی برویم، بوم‌گردی رونق یافته و در کنار آن شاهد انتفاع مالی مردم خواهیم بود و این انتفاع مالی ناشی از بوم‌گردی، افراد را به سمت معماری بومی سوق می‌دهد.

وی با بیان اینکه تاکنون تفاهم‌نامه‌ای میان بنیاد مسکن، راه و شهرسازی، سازمان گردشگری و دیگر سازمان‌های ذی‌ربط مبنی بر ساخت بناها با استفاده از مصالح همگون و مرتبط با اقلیم منعقد نشده است، ایجاد حرکت و نتیجه عملی به سمت معماری بومی را نیازمند تلاش همه دستگاه‌ها اعلام کرد.

وی افزود: میراث تنها متولی دادن مجوز در بخش خانه‌های بوم‌گردی است و در دیگر حوزه‌ها نمی‌تواند وارد شود و باید شرح ضوابطی تدوین شود تا معماری بومی در همه ساختمان‌ها لحاظ شود و اولویت تسهیلات برای ساخت یا مرمت بناهای بومی باشد.

این مسئول با بیان اینکه در واحدهای بوم‌گردی، جدای بحث استحکامات، بیشتر الزام بر عناصر بصری بومی در بنا وجود دارد، گفت: وقتی ساختار بصری به سمت معماری بومی می‌رود، خواسته و ناخواسته موارد کاربردی آن نیز اتفاق می‌افتد؛ به‌عنوان مثال وقتی به جای حلب از لت چوبی استفاده شود، قطعاً در گرما و سرما اثرگذار است.

وی یکی از راهکارها در ایجاد تمایل در مردم برای احداث بناهای بومی را تخصیص اعتبار عملی در

می‌گیرد و این عمل، تنها با پرداخت پول نادیده گرفته می‌شود.

صالحی با بیان اینکه در معماری بومی گذشته، علاوه بر لحاظ ظاهر بنا، به کاربرد آن توجه می‌شد، گفت: تراس‌های دورتادور بنا لزوماً برای زیبایی نبود، هرچند با نمای چوبی و طرح و نقش ترده‌ها به زیبایی بنا توجه می‌شد اما هدف اصلی تراس، سایه‌اندازی و ایجاد تقابل هوای گرم و سرد برای ورود جریان هوایی به ساختمان و آسایش حرارتی بود.

وی با بیان اینکه ذائقه مردم هم معماری بومی را دوست ندارد و این نوع معماری در فرد ایجاد آرامش می‌کند، افزود: به‌طور مثال، کمتر کسی است که از طرح مجتمع تجاری ابن شهر آشوب شهرسازی خوشش نیاید و حال این امر تنها ظاهر معماری بومی است و اگر موارد کاربردی آن لحاظ که منجر به کاهش مصرف انرژی می‌شد مسلماً رضایت بیشتری جلب می‌کرد.

امین‌ولی‌زاده رئیس بنیاد مسکن شهرستان سوادکوه، با اشاره به ارائه تسهیلات در قالب احیای معماری بومی و محلی، عمده‌ترین مشکل در این حوزه را ساخت خانه‌های غیرمجاز دانست و افزود: اگر جلوی ساخت این خانه‌ها گرفته شود، می‌توان موارد شهرسازی همچون تعداد طبقات و اشرف را رعایت کرد.

توجه به وجه معماری بومی نیازمند عزم کلی است

رئیس بنیاد مسکن شهرستان سوادکوه با بیان اینکه در مقاوم‌سازی بنا یک عزم در همه دستگاه‌ها ایجاد شد و اکنون شاهد جا افتادن این مهم در ساخت بنا هستیم، توجه به وجه بومی معماری را نیز نیازمند عزم کلی و تلاش همه دستگاه‌های مرتبط عنوان کرد.

وی افزود: بنیاد مسکن در حال حاضر در اجرای طرح هادی سعی کرده در برخی روستاها که دارای قابلیت بوده‌اند، با سنگ‌چین معابر به جای آسفالت آن‌ها و ترمیم دیوارها با نمای کاه‌گل، منظر این روستاها را حفظ کند اما به‌تنهایی تصمیم‌گیرنده نیست تا افراد را در ساخت بنا به سمت معماری بومی سوق دهد و این مسئله در شهرها هم بر همین منوال است.

محمد حمزه‌نژاد رئیس اداره میراث فرهنگی سوادکوه یکی از عوامل توجه گردشگران به یک محیط را بافت سنتی و معماری بومی یک منطقه برشمرد و گفت: افراد علاوه بر اقلیم و طبیعت برای دیدن معماری بومی به یک منطقه می‌آیند و دیدن ساختمان‌های

ساختمان‌هایی که در مدرنیته گم شد

وداع با خانه‌های خوشاوند طبیعت / احیای معماری بومی شاید وقتی دیگر!

دوست‌داشتنی عصرگاهی ساکنان خانه بود و چه بسا شب‌هنگام در گرمای تابستان پشه‌بندها در همین محل برپا می‌شد و اهل خانه در خنکای آن به خواب می‌رفتند. این روزها اما ساختمان‌های بلند، کنار هم در شهرها علم شده‌اند و مسیر ورزش نسیم را بسته‌اند. حیاط هر روز کوچک‌تر می‌شود تا واحدهای بیشتری ساخته شوند. واحدهایی که کنار و بالای یکدیگر ندارند و گفتگویی بینشان اگر باشد، اغلب درباره پارکینگ، سروصدایی که از درودیوار عبور می‌کند، شارژ ساختمان و نظافت راه‌پله‌ها است. ما روح‌نوازی خانه‌های اجدادمان با حضور گرم اقوام دور و نزدیک و شور برپایی عروسی در حیاط را کم‌کم از یاد می‌بریم و تخت‌های چوبی کنج حیاط به خاطرهای دور دست‌ها برایمان تبدیل می‌شود.

ارتباط معماری بومی با طبیعت

«خانه‌های اجدادمان با طبیعت خوشاوند بودند.» یک کارشناس ارشد رشته معماری با اشاره به اینکه مهم‌ترین ویژگی معماری بومی این است که ارتباط بناها با طبیعت حفظ می‌شود و این برخلاف معماری امروز است که به تکنولوژی تکیه دارد، اظهار کرد: استفاده از مصالح بومی یکی از مشخصات ارتباط با طبیعت است. این بناها اگر به حال خویش

با دیوارهای آجرچین، طاق‌های بلند و پنجره‌هایی با شیشه‌های رنگی را به تماشا ایستاد. خانه‌هایی که میان ساختمان‌های بلند و بی‌هویت امروز از یادرفته‌اند.

سایه خاکستری خانه‌های امروز

عمر آپارتمان‌نشینی در گیلان چندان نیست اما ساختمان‌های بلند با واحدهای فشرده به سرعت ساخته و انسان‌ها در آن‌ها ساکن می‌شوند. خانه‌هایی با دیوارهای نازک، پنجره‌های اندک، نور کم، راه‌پله‌های تنگ و نماهایی که با آن غریبه‌ایم. این روزها پای حرف‌های مردم که بنشینیم کمتر از حس خوب خانه‌هایشان حرف می‌زنند. آن‌ها از نوری که در خانه‌ها نیست، پله‌هایی که چندان استاندارد نیستند، هدر رفتن انرژی، اشراف خانه‌های همسایه، نبودن تهویه هوا با وجود باز بودن پنجره‌ها و آشنی‌خانه‌های کوچکی که بی حصار پیش چشم مهمانان قرار دارند حرف می‌زنند. شکل و شمایل خانه‌ها نیز با آنچه از معماری دل‌نشین خانه پدر بزرگ‌ها و مادر بزرگ‌هایشان به یاد دارند، بسیار فاصله دارد. خانه‌هایی که دورتادور آن حیاط بود و پنجره‌های زیاد که نور و هوا را در اتاق‌ها جاری می‌ساخت. حوض آب، زینت‌بخش حیاط بود و باغچه با گل‌ها و درختانش بر لطافت هوا می‌افزود. ایوان مأمّن

معماری بومی گیلان به‌مرور زمان رنگ‌باخته و خانه‌ها از هویت خود دور شده‌اند که این دوری از اصل، ریشه در دردی دارد که تسکین آن در گرو توجه به اصول ارزشمند معماری بومی در ساخت‌وسازهای

مریم ساحلی

امروز است.

خانه‌هایمان میان ساختمان‌هایی که تنگ هم قد کشیده‌اند گمشده است، چشم می‌بندم و در خیالم می‌ایستم روی ایوانی حصیرپوش، می‌خواهم از پله‌های چوبی خانه‌ای روستایی بالا بروم و صدای قیژ قیژ چوب‌ها را بشنوم. بنشینم روی ایوان طبقه دوم که در گذشته «تلاز» می‌نامیدنش و از لای نرده‌های چوبی آبی، وسعت سبز مهربانی را ببینم.

اینجا که آسمان گاه‌وبیگاه می‌بارد، می‌شود در خیالم عطر سقف گالیپوش و خاک باران‌خورده در فضا بیچد. گنجشک‌ها پناه بیابوند به دامنه سخاوتمند سقف خانه‌هایی که جان دارد و ردیف شوند روی نرده‌های چوبی و من به‌صرف خرده‌های نان محلی دعوتشان کنم.

خانه‌های گیلانیان روزگاری خوشاوند طبیعت بودند. این روزها اما می‌شود راه افتاد در محلات قدیمی تا به‌ندرت خانه‌های باقیمانده از سال‌های پیش

وی با بیان اینکه این آفرینش دوروی اصلی دارد که کارفرما و معمار هستند، ادامه داد: پریشانی فکری، زیباشناسی سخیف و تصمیم‌گیری اشتباه در هر یک از این دو روی می‌تواند اثری نازیب و ناکارآمد خلق کند. دلیل اینکه ساختمان‌های عمومی و دولتی معاصر گیلان، فاقد ارزش‌های معماری شده‌اند از نهاد کارفرمایی و سفارش‌دهندگان شروع می‌شود. این نهاد از ابتدا معیارهای غلط بر پروژه می‌گذارد و در نهایت با انتخاب آرشیتکتی نامناسب و در نهایت پیمانکار و ناظری نامناسب‌تر، بنایی به وجود می‌آورد که در بهترین حالت، هیچ چیز به معماری گیلان اضافه نخواهد کرد.

تاریخ معماری شهرهای گیلان

ایل‌بیگی بیان کرد: برای خوانش تاریخ معماری شهری گیلان می‌توانیم از دوره قاجار شروع کنیم که استادکاران برجسته و هوشیار گیلانی با تلفیق معماری ایرانی آن دوره با جزئیاتی از معماری روسیه و اروپا، به زبان معماری جدیدی رسیدند که اگرچه به هیچ‌کدام وفادار نبود اما واجد ارزشی جدید در تاریخ معماری ایران شد.

وی اظهار کرد: از ماحصل تلاش این معماران هنوز هم نمونه‌هایی در شهرهای رشت، انزلی، فومن، لاهیجان و لنگرود باقیمانده که اکثراً در اختیار شهرداری‌ها و نهادهای دولتی قرار دارد. هر جا هم دستشان رسیده همانند ساختمان ارزشمند شهربانی انزلی، در مصالح و جزئیات بنا دست بردارند و به بدترین وجه دست به بازسازی زده‌اند.

وی با اشاره به اینکه در دوره پهلوی اول سعی شد به کاربری بناها توجه بیشتری شود و بسیاری از آرایه‌ها و تزئینات محبوب قاجاریه از بناها زدوده شد، گفت: دوره پهلوی دوم، مصادف با رشد توجه به معماری مسکونی در شهرهای مختلف ایران بود و معماران مدرن آن دوره بناهای برجسته‌ای در شهرهای مختلف به‌ویژه در انزلی و رشت، ساخته و به‌جا گذاشتند.

این کارشناس عمران و شهرسازی با بیان اینکه متأسفانه این ساختمان‌ها کمتر موردتوجه و مراقبت نهادهای متولی و خود مالکین قرار گرفت و به سرعت نیز در حال تخریب است، افزود: از دهه شصت اتفاقات تازه‌ای افتاد، موج مهاجرت شدید از

استان‌های غربی گیلان، منجر به تأثیرات شدیدی بر معماری مسکونی شهرهای این استان شد که میزان آن را می‌توان دقیقاً بر مسیر حرکت این مهاجران منطبق کرد. گویا تعداد قابل‌توجهی از این مهاجران جدید در بخش ساختمان فعال شدند و به‌عنوان استادکار و مالک شروع به ساخت بناهایی کردند که هیچ نوع ارتباطی با سبک‌های بومی‌شده معماری شهری گیلان نداشت.

ایل‌بیگی با اشاره به اینکه این موج با پایان یافتن جنگ و برخی سیاست‌های شهرفروشی دولت‌های بعد از جنگ، عنان معماری گیلان را به دست «بسازبفروش‌ها» انداخت و سیمای شهرهای گیلان را به کلی عوض کرد، ادامه داد: معماری بناهای عمومی و دولتی که قاعدتاً باید خلاف این جریان حرکت کند، کاملاً تحت تأثیر این معماری ناهمگون و آشفته قرار گرفت و دست به احداث ساختمان‌هایی زده شد که تقریباً هیچ تفاوتی با بدترین بناهای شهرهای مختلف ایران با اقلیم و فرهنگی دیگر نداشتند.

وی با بیان اینکه برای بهبود شرایط معماری معاصر شهرهای گیلان، بیش از همه باید معماران توجه و

و آنچه از ملت‌ها بیش از همه باقی می‌ماند، ادبیات و معماری است، یادآور شد: گیلان دروازه اروپا بوده و معماری این استان نیز قطعاً از اروپا تأثیر گرفته؛ در ساختمان‌های قدیمی بسیار شاهد الگو برداشتن از معماری اروپا یا شوروی سابق هستیم.

وی در ادامه با اشاره به اینکه یکی از آیت‌های تأثیرگذار در معماری هر جامعه، اقتصاد است، گفت: شرایط اقتصادی ما به‌گونه‌ای است که تعیین بسیاری از معیارها در اختیار ما نیست. بزرگ‌ترین عاملی که می‌تواند ما را از این بحران موجود در عرصه معماری رها کند این است که به‌صورت تخصصی کار ساختمان‌سازی را به افراد متخصص واگذار کنیم. اشکالی ندارد در عرصه ساخت‌وساز سرمایه‌گذار غیرمتخصص داشته باشیم اما سرمایه‌گذار باید انجام کار را به دست متخصص سپرده و همچنین نباید از یاد برد که در این مسئله اقتصاد نقش دارد اما فرهنگ هم تأثیرگذار است.

یک کارشناس حوزه عمران و شهرسازی نیز درباره وضعیت معماری بومی و سنتی گیلان با بیان اینکه

اگر پرسش این باشد که وضعیت امروز معماری در شهرهای گیلان چگونه است به‌صراحت می‌توان گفت که خیلی بد!

آروین ایل‌بیگی اظهار کرد: نمود این «بدی» را از بناهای مسکونی در مقیاس کوچک تا ساختمان‌هایی که بر اثر پروژه‌های بزرگ نهادهای مختلف بنا می‌شوند می‌توان دید.

وی با اشاره به اینکه البته شرایط بناهایی که کارفرمای خصوصی و بودجه محدودتری داشته و دارند تا حدی بهتر است، افزود: برای مثال اگر قرار بود در اواخر این قرن، از امثال من می‌پرسیدند معماری رشت را با چه بنایی به خاطر می‌آوری، کاخ شهرداری رشت را توصیف می‌کردم که حتی اگر ویژگی سبکی شناخته‌شده‌ای هم نمی‌داشت، در نظر اکثریت سلاقی، بنایی زیبا بود.

ایل‌بیگی در ادامه در پاسخ به این سوال که مشکل کجاست گفت: یک مسئله کلیدی این است که خلق یک اثر معماری، در فرآیندی متفاوت از هر مدیوم هنری دیگری انجام می‌شود و عوامل متعددی می‌تواند نتیجه این فرآیند را از دست هنرمند خارج کند.

رها می‌شدند پس از مدت‌زمانی تجزیه و به طبیعت بازمی‌گشتند. اما ساختمان‌های امروزی چنین نیستند، چراکه دارای اسکلت فلزی یا بتنی بوده و از بعضی مصالح تجزیه‌ناپذیر ساخته می‌شوند.

آرمین خباز به نقش اقلیم در معماری نیز اشاره کرد و با بیان اینکه بام‌خانه‌ای که در شمال ایران ساخته می‌شود، شیب‌دار است، افزود: میزان این شیب در شهرها و کشورهای که بارش برف سنگین دارند به‌مراتب بیشتر هم می‌شود.

وی ادامه داد: در شمال پنجره‌های قدیمی به‌صورت مستطیل کشیده شده است که این نیز برگرفته از اقلیم این منطقه بوده و به‌منظور برقراری کوران است که برای خنک شدن خانه‌ها و جریان هوا به وجود می‌آید. البته باید به این نکته نیز اشاره شود که این‌گونه راهکارها در خانه‌هایی که با این نوع معماری کنار هم قرار داشتند، کارآمد بود. به‌عنوان مثال خانه‌های قدیمی که در محاصره ساختمان‌های بلند قرار گرفته نمی‌تواند با رعایت چنین ویژگی‌هایی خنک باشد. به همین دلیل است

که در این عرصه از بافت قدیمی صحبت می‌شود. خباز در ادامه با بیان اینکه در خانه‌های اربابی گیلان، ایوانی به نام غلام در گردش یا غلام‌گردش وجود داشت، گفت: بدین ترتیب که اگر شاهنشینی در خانه وجود داشت و قرار بود تا از مهمان‌هایی ویژه در آن پذیرایی شود، این غلام‌گردش نقش خدماتی داشت و پذیرایی کنندگان با سینی‌ها و ظروف خوراکی از جلوی مهمان‌ها عبور نمی‌کردند و از مسیر غلام‌گردش، لوازم پذیرایی را وارد می‌کردند. از مشخصه‌های بارز دیگر معماری گیلان سادگی است. به‌طور کلی می‌توان گفت، معماری هر دوره بازتابی از زندگی اجتماعی آن دوره را هم نشان می‌دهد. مثلاً در معماری گیلان اغلب نماها تقریباً شبیه هم هستند هر چند خانه‌های خاص دارای تزئیناتی هم هستند، اما بناهای بومی گیلان در مقایسه با خانه‌های بخش کویری کشور دارای تزئینات کمتری هستند.

تأثیر کشورهای دیگر بر معماری گیلان / نقش اقتصاد در معماری

خباز با بیان اینکه معماری بخشی از فرهنگ است

ساختار معماری بومی، موجب آسایش ساکنان، حفظ محیط زیست و صرفه جویی در مصرف انرژی می شود. اظهار کرد: معماری تحت تأثیر عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و محیط زیستی شکل می گیرد. عوامل فوق، هویت معماری مناطق مختلف را تعریف کرده و موجب تفاوت های کالبدی آن ها می شود.

وی افزود: تکنولوژی امروز، بدون در نظر گرفتن ساختارهای بومی، به دنبال معماری جهانی و بین المللی با خصوصیات یکسان است. در حالی که یکنواختی معماری در نقاط مختلف کشور، ارائه یک مدل بین المللی ناهماهنگ با بوم، اثرات سو بر طبیعت و کمرنگ شدن استفاده از ساختار «بوم آورد» برای کاهش مصرف انرژی از پیامدهای اتکالی معماری بر تکنولوژی جدید است.

کاظمی ادامه داد: در این عرصه تلاش برای حفظ محیط زیست، صرفه جویی در مصرف انرژی، حفظ سرمایه های ملی و تأمین آسایش مردم وظیفه ای همگانی محسوب می شود و باید برای احیای معماری بومی و توجه به اصول آن در معماری امروزی تلاش کنیم. در این مسیر سازمان نظام مهندسی ساختمان گیلان نیز آماده است تا برای حفظ و احیای معماری بومی استان با تمام ارگان های ذی ربط همکاری لازم داشته باشد.

خانه های پیمان را پیدا کنیم

معماری گیلان بخشی مهم از هویت این استان گردشگر پذیر است. این روزها معماری بومی در فراز و نشیب تأثیر تکنولوژی بر زندگی رنگ باخته است اما پیش از آنکه این داشته ارزشمند به فراموشی سپرده شود، برای احیای آن باید کاری کرد و این میسر نمی شود مگر آنکه مسئولان، مردم، رسانه ها و سازمان های مردم نهاد برای دستیابی به این هدف تلاش کنند.

بی تردید با افزایش جمعیت و تغییر سبک زندگی دیگر نمی توان انتظار داشت خانه های شهری همانند گذشته بنا شود اما متأسفانه در سال های اخیر معماری خانه های روستایی نیز از اصل خویش دور افتاده است.

واقعیت این است که اگر با توجه به کمبود زمین، افزایش جمعیت و وضعیت اقتصادی، شرایط لازم برای ساخت خانه هایی نظیر گذشته فراهم نیست، می توان دست کم اصول و عناصر معماری بومی را روزآمد کرد تا خانه های پیمان بی هویت نباشند.

معماری بومی، برونگرا و عمدتاً چهار طرف باز بوده بنابراین با توجه به تراکم ساخت در شهرها عمدتاً این نوع معماری در شهرهای استان تا حد زیادی از بین رفته و حتی رعایت اصول آن نیز دشوار است ولی روستاهای گیلان این قابلیت را دارند که اصول معماری بومی در ساخت خانه های روستایی رعایت شود.

کاظمی ادامه داد: برای حفظ و احیای معماری بومی در ابتدا فرهنگ سازی لازم است. همه دستگاه های مرتبط باید تلاش کنند تا اصول معماری بومی و مزایای آن به افراد جامعه گفته شود و به فرهنگ عمومی تبدیل شود.

اقدامات نظام مهندسی گیلان در عرصه

معماری بومی

«نظام مهندسی و شهرداری ها می توانند نقش بسیار مؤثری در احیای معماری بومی داشته باشند.» کاظمی در این باره نیز گفت: وظیفه ذاتی سازمان نظام مهندسی ساختمان تدوین، ساخت و ارائه الگوی مناسب در حوزه ساختمان است. سازمان نظام مهندسی ساختمان گیلان در چند سال اخیر با تشکیل کارگروه های تخصصی به دنبال احیای معماری بومی و ترویج معماری جدید بر پایه اصول معماری بومی بوده است. تدوین ضوابط اقامتگاه های بومی و الگوهای مربوطه؛ همچنین تدوین ضوابط ساخت و ساز روستایی و الگوهای آن نتیجه تلاش این کارگروه های تخصصی است.

وی ضمن تشکر از زحمات کارگروه تخصصی معماری بومی سازمان، افزود: این الگوها به صورت رایگان در سایت سازمان در دسترس عموم قرار دارد و به منظور فرهنگ سازی نیز مشوق هایی برای استفاده از این الگوها در نظر گرفته شده است.

کاظمی یادآور شد: همچنین به منظور پیشبرد اهداف مذکور سازمان نظام مهندسی ساختمان گیلان تعامل سازنده و نزدیکی با تمام ارگان های مربوطه از جمله استانداری، اداره کل راه و شهرسازی، شهرداری ها، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان داشته و خواهد داشت.

لزم جلب مشارکت همگانی

هویت بخشیدن به معماری ساختمان های امروز نیازمند فرهنگ سازی و جلب مشارکت مردم و مسئولان است. کاظمی با بیان اینکه احیای

علاقه داشته باشند، تصریح کرد: متأسفانه معماران هم به سفارش دهندگان و کارفرمایانی آگاه وابسته اند که سلیقه خوب و خلاقیت هنری را ارج نهند. طبیعتاً نمی توان از جامعه ای که سرمایه بخش ساختمان آن در اختیار افرادی فاقد این معیارها است، انتظار داشت معماری خوبی خلق کنند.

ایل بیگی تأکید کرد: سیاست گذاران هم مؤثر هستند و هر چه مقیاس پروژه ها بزرگ تر می شود این تأثیر گذاری ابعاد بیشتری می یابد. شهرداری ها، سازمان میراث فرهنگی، راه و شهرسازی و نظام مهندسی می توانند با ضوابط مختلفی که بر ساخت و ساز شهرها اعمال می کنند، مسیر معماری گیلان را تا حدی تغییر دهند.

ضرورت توجه به احیای معماری بومی

«احیای معماری بومی گیلان و تبیین اهمیت به کارگیری اصول آن در ساخت و سازهای امروز مستلزم توجه ویژه متولیان این عرصه است.» نایب رئیس اول سازمان نظام مهندسی ساختمان گیلان، اظهار کرد: تجانس با محیط بیرونی، استفاده از مصالح بومی و محلی، رعایت شرایط اقلیمی منطقه در طراحی معماری، صرفه جویی در مصرف انرژی با توجه به رعایت اصول اقلیمی و شرایط آب و هوایی، تأمین نیازهای انسانی و برون گرایی و توجه به محیط پیرامونی (خانه باغ) از ویژگی های برجسته معماری بومی گیلان به شمار می آیند.

مهرداد کاظمی در ادامه با بیان اینکه شرایط اقلیمی گیلان سبب شده تا اهالی این استان دارای فرهنگی مهمان نواز و برونگرا باشند، افزود: اجزای معماری مانند فضاهای نیمه باز (تلازها)، فضاهای گره‌رو (فضای خالی زیر ساختمان)، جهت گیری های اقلیمی بنا مطابق با شرایط کوران هوا و آفتاب، حیاط های جنوبی و شرقی، سقف های شیب دار مطابق با میزان بارش منطقه در تأمین آسایش مردم مؤثر بوده است. به عبارتی معماری همساز با اقلیم در منطقه، آسایش ساکنان، صرفه جویی در مصرف انرژی و تجانس با محیط اطراف را مهیا می کرد.

وی با اشاره به اینکه گذر زمان در تغییر معماری تأثیری اساسی داشته است، گفت: به عبارتی امروز ما به دنبال تکرار کالبد معماری بومی نیستیم بلکه باید اصول معماری بومی در ساختمان های جدید، حتی امکان رعایت شود. با توجه به اینکه ساختار

نمایش صحنه ای در خیابان اجرایی شود تئاتر خیابانی کشور در مسیر پیراهه

آرمان نصراله‌ای

شماری از شرکت کنندگان و منتقدان حاضر در جشنواره تئاتر خیابانی اعتقاد دارند که با ورود اجراهای صحنه ای به خیابانی باعث به بیراهه رفتن این گونه نمایشی در کشور شده است.

یکی از بزرگترین داشته‌های فرهنگی هر کشوری تئاتر خیابانی است، قبل از این که سبک‌های تئاتر وارد ایران شود، تئاتر خیابانی در ایران ریشه در تعزیه و آئین‌های سنتی دارد.

با گذر بیش از سه دهه از عمر تئاتر خیابانی در ایران و بالاخص برگزاری ۱۴ دوره جشنواره بین‌المللی تئاتر خیابانی در مریوان، هنوز این هنر دارای مشکلاتی است و نمایندگان این گونه نمایشی از ادامه و بازگشت این مسائل دچار سردرگمی شده‌اند.

به نظر می‌رسد مشکل تئاتر خیابانی در حال حاضر عدم شناخت درست این گونه نمایش است، اگر اهالی تئاتر خیابانی خودشان، خود را باور داشته باشند به نوعی این مهم تریبون آزاد می‌شود و تئاتر خیابانی قدرتی پیدا می‌کند که نظیر آن را در هیچ صحنه ای نخواهیم دید.

موضوعی بودن تئاتر در ایران به نظر هنرمندان این عرصه بزرگ‌ترین ضربه را به بدنه این نوع نمایش وارد می‌کند.

باید دانست پارامترهای نمایش خیابانی این است که این تئاتر بیرون اتفاق می‌افتد، تماشاگر بلیت خریداری نمی‌کند و هر زمان که بخواهد که نمایش را ترک می‌کند و اجازه شرکت در قالب نمایش را ندارد.

در این دوره از جشنواره تقریباً نصف بیشتر از شرکت کنندگان برای اولین بار در این جشنواره شرکت کرده‌اند و کهنه کاران این عرصه کمتر حضور دارند.

سطح جشنواره تئاتر خیابانی مریوان پایین آمده است

مجید امرایی یکی از داوران بخش داخلی با انتقاد از پایین آمدن سطح کیفی آثار نسبت به دوره‌های قبل هشدار داد که تئاتر خیابانی چهاردهم روند رو به رشدی نداشته است و درجا زده است.

وی با اشاره به لزوم برنامه ریزی برای افزایش جذابیت‌های حضور هنرمندان در جشنواره تئاتر خیابانی مریوان، گفت: انتظار می‌رود که در دوره‌های آینده شاهد حضور هنرمندان برجسته در این رویداد باشیم.

شان بین‌المللی جشنواره باید حفظ شود

سطح کار را بالا می‌برد، اما یک نکته ظریف هم باید در این زمینه مورد توجه قرار گیرد و آن اینکه گروه‌های داخلی به دلیل پرداختن بیش از حد به خارجی‌ها زیر سایه قرار گیرد خودش یک آسیب است که باید مراقب بود.

نبود تکنیک اجرایی در تئاتر داخلی ایران

یکی دیگر از کارگردانان بین‌المللی که اجرای «ایم تئاتر» را برعهده داشت از نبود تکنیک در اجراهای داخلی انتقاد کرد و گفت: با این که ایران سابقه خوبی در عرصه تئاتر خیابانی دارد اما هیچ کدام از اجراها تکنیک اجرایی نداشتند.

تغییر سیاست‌های جشنواره به نفع هنر تئاتر است

شهرام میرزایی کارشناس و منتقد جشنواره تئاتر خیابانی می‌گوید: باید ذات تئاتر خیابانی اعتراضی باشد اما هنگامی که دولت، تئاتری را برگزار می‌کند نمی‌توان از آن انتظار رویکرد تئاتر اعتراضی را داشت. وی از رویکرد‌های تکراری در صحنه‌ها گفت و ادامه داد: بعضاً بیشتر شاهد اجراهای صحنه‌ای هستیم که خارج از صحنه اجرا می‌شوند و خیابانی نیستند. به نظر این کارشناس تئاتر باید سیاست‌های کلی جشنواره تغییر کند و ایده‌های نو و تازه در این جشنواره وجود داشته باشند.

با توجه به انتقادهای در این دوره جشنواره تئاتر خیابانی مریوان، باید مسئولان اجرای این جشنواره گوش به زنگ باشند و آمادگی تغییرات در این عرصه را داشته باشند.

بر اساس پیشنهاد کارشناسان و منتقدان لازم است هنرمندان خیابانی مهارت‌های خود را بالا ببرند، مهارت در نقاشی و صحنه پردازی در بداهه گوئی، چرا که این مهارت‌ها ابزار لازم برای یک هنرمند است و اصلاح شرایط اجرا توسط مسئولان و هنرمندان قطعاً سبب رونق و رشد روز افزون این هنر می‌شود.

به عقیده یکی از منتقدین حاضر در جشنواره مواردی چون پایین آمدن سطح اجراها و انتقال تئاتر صحنه ای به تئاتر خیابانی سبب کم‌رنگ شدن بعد فرهنگی تئاتر خیابانی شده است و به نوعی مردم تماشاچی از تئاتر خیابانی اشباع شده‌اند.

این هنرمند عرصه تئاتر که به طور مداوم در تمام دوره‌های تئاتر خیابانی حضور داشته است می‌گوید: باید سطح جشنواره در خور اسم خود باشد و نباید کیفیت را فدای کمیت کرد و مسئولان باید بدانند لازمه کار حرفه ای امکانات و شرایط خوب است که باید فراهم شود.

سایه بخش بین‌المللی بر تئاتر داخلی در مریوان

سیدعلی فخر حسینی یکی از کارگردانان گلستانی که برای سومین بار در این جشنواره حضور داشته است و امسال هم به عنوان نویسنده و کارگردان نمایش «گلدی می خواند» در این جشنواره شرکت کرده بود گفت: رسیدن به جایگاه کنونی مریوان نیازمند برنامه ریزی مداوم و مستمر مسئولان است.

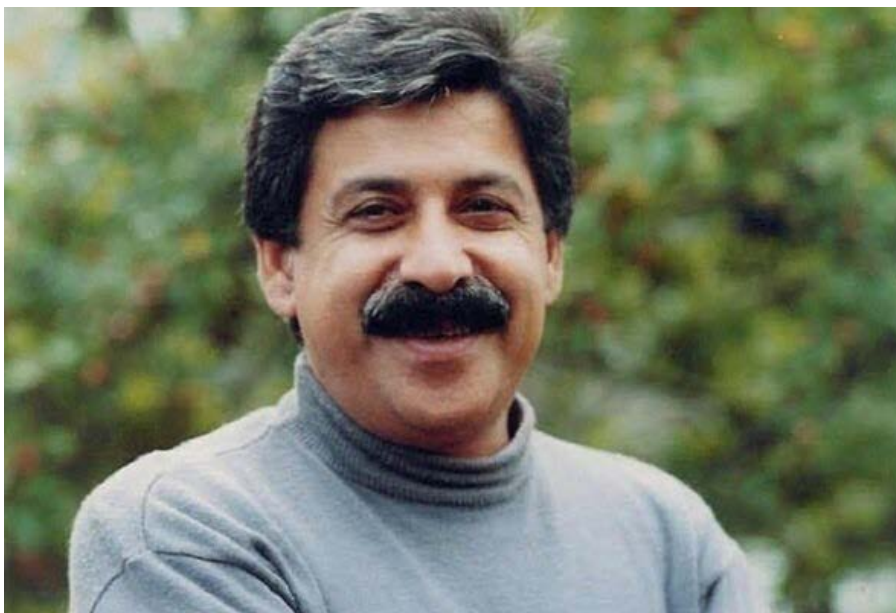
این کارگردان تئاتر، با تشکر از دبیرخانه این جشنواره،

بیان کرد: شرایط رفاهی کاملاً مهیا است و فقط مشکلات کوچکی در بخش اسکان وجود دارد که آن هم ظاهراً هتل داران همکاری نکرده‌اند هر چند در این وضعیت اقتصادی جامعه مهیا کردن همین شرایط هم جای تشکر دارد.

این کارگردان تئاتر با تاکید بر کیفیت بالای جشنواره با حضور کشورهای خارجی، تاکید داشت: حضور گروه‌های خارجی در جشنواره

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Aryan Nasrollahi

توجه به فرهنگ و زندگی مردم گیلان راز ماندگاری اشعار شیون فومنی

پژوهشگر و گیلان‌شناس راز ماندگاری اشعار شیون فومنی را توجه به فرهنگ عامه و زندگی مردم عنوان کرد و گفت: شعرهای شیون بن مایه فرهنگ فولکلور مردم گیلان است و به همین دلیل به دل می‌نشیند.

مریم اصغری

۲۳ شهریور سال ۷۷ یادآور روزی است که «میراحمد سید فخری نژاد» متخلص به شیون فومنی شاعر نام آوازه استان گیلان و شهرستان فومن بعد از یک دوره تحمل بیماری نارسایی کلیوی در تهران چشم از جهان فرو بست. شیون فومنی به دلیل اشعارش به زبان گیلکی در میان مردم این خطه مشهور و محبوب بود حتی محبوبیتش به شهرهای دیگر کشور نیز کشیده شده بود.

وی در سوم دی ماه ۱۳۲۵ ه. ش در شهرستان فومن دیده به جهان گشود. شیون در سال ۷۴ مبتلا به بیماری نارسایی کلیه شد و یک سال بعد برای درمان این نارسایی به وسیله دیالیز به تهران کوچ کرد و در همین سال با توجه به درد بی‌شمار موفق به اخذ فوق‌دیپلم (تجربی) از دانشگاه تربیت معلم شد. شیون فومنی یکی از شاعران برجسته زمان معاصر بود که وی را باید شاعر دو زبانه نامید زیرا شیون هم به زبان فارسی و هم به زبان گیلکی شعر سروده به همین سبب در میان عامه مردم از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده و هست.

شیون فومنی به عنوان یکی از شاعران موفق دو زبانه در حوزه شعر محلی و بومی گیلکی که به دست فراموشی سپرده شده بود، موفق شد با احیای این شعر آن را تا آنسوی مرزهای کشور نیز اشاعه و ارائه کند و از سوی دیگر در حوزه شعر فارسی با انتشار مجموعه شعرها و ارائه قالب‌های معمول و مرسوم این نوع از شعر از شاعران تأثیرگذار و توانای شعر معاصر بشمار رود. وی علاوه بر سرودن شعر در زمینه فرهنگ گیلان نیز تحقیق و پژوهش کرد و مجموعه اشعار گیلکی در قالب غزلیات، منظومه‌ها و دو بیتی‌های محلی از خود بجای گذاشت که جز آثار ماندگار در این زمینه است.

وی همچنین علاوه بر سرودن شعر، ترانه سرایی نیز می‌کرد که بسیاری از ترانه‌های او توسط خوانندگان بزرگ و برجسته بازخوانی شده است. شیون در کنار شعر گیلکی و شعر فارسی فعالیت‌های دیگری در زمینه سایر حوزه‌های ادبی داشته که می‌توان به شعر و ادبیات کودکان، قصه، داستان کوتاه و فیلمنامه اشاره کرد.

خدمات ارزنده شیون به اعتلای زبان و شعر گیلکی

به همین مناسبت و برای شناخت بیشتر این شاعر برجسته گیلانی و ایرانی گفتگوی با پژوهشگر و گیلان‌شناس انجام دادیم که هوشنگ عباسی با اشاره به اینکه شیون فومنی یکی از چهره‌های برجسته شعر گیلکی است که برای اعتلای شعر و زبان گیلکی خدمات بزرگی انجام داده است، اظهار کرد: شیون چهره و شخصیت هنری چند بعدی بود

که هم در زمینه سرودن شعر به زبان فارسی و هم به زبان گیلکی آثاری از خود بجای گذاشته است.

عباسی آثار سروده شده توسط شیون را در قالب‌های منظومه، غزل، رباعی، دوبیتی و قطعه عنوان کرد و افزود: شعرهای شیون بن مایه فرهنگ فولکلور مردم گیلان است که به دل می‌نشیند.

وی با اشاره به اینکه می‌توانیم شیون را محقق نیز بدانیم زیرا منظومه‌های او زمینه تاریخی و فرهنگ استان گیلان و بن‌مایه‌های فرهنگ عامه را در خود دارد، بیان کرد: بسیاری از واژگان و کلماتی که توسط وی استفاده شده است همانند تمثیل و رویدادهای تاریخی اعم از نهضت جنگل و یا باورهای عامه مردم همانند «آقا داد» و یا اشعار وی در مورد قلدرها، آیین‌ها و باورداشت‌ها به طور مثال عروسی، نوروز و موضوعات دیگر نشان دهنده تحقیق و پژوهش وی در زمینه فرهنگ گیلان زمین است.

پژوهشگر و گیلان‌شناس در ادامه همچنین به صدای خوش شیون فومنی نیز اشاره و تصریح کرد: وی با خواندن اشعار خود و تبدیل آنها به کاست به همراه موسیقی محلی سبب شد امروز در هر خانه‌ای از گیلک زبان‌ها این کاست‌ها وجود داشته باشد و مردم از شنیدن اشعار زیبایی وی لذت برده و از آن تأثیر بگیرند.

وی با اشاره به راز ماندگاری شیون و اشعارش بعد بیست و یک سال از زمان درگذشت این شاعر برجسته، افزود: انعکاس و بازتاب زندگی چوپانان، شالیکاران، زنان، نوغانداران و صیادان در اشعار شیون فومنی می‌توانیم مشاهده می‌کنیم و به نوعی می‌توان گفت اشعار شیون آینه‌ای از زندگی مردم گیلان است.

ادبیات معاصر در سطح ملی و بومی با بحران مواجه است

عباسی با بیان اینکه شیون علاوه بر سرودن شعر، ترانه‌سرایی برجسته‌ای نیز بود و بسیاری از ترانه‌های

وی توسط زنده یاد «فریدون پوررضا» و یا «جواد شجاعی فرد» و «ناصر مسعودی» خوانده شده است و این نشان دهنده ابعاد و گستره کار شیون بود وقتی می‌بینیم شاعری از مردم و زندگی آنها سخن می‌گوید و مشکلات آنها را بیان می‌کند در عمق وجود مردم جای گرفته و ماندگار می‌شود این سبب شده که وی بتواند به جایگاه خاصی در میان عامه جامعه دست یابد.

وی تأکید کرد: آثار شیون به دلیل توجه ویژه به مشکلات مردم، فرهنگ و زندگی آنها همیشه ماندگار خواهد بود و این تنها مختص به زمان ما نیست بلکه آیندگان نیز از شنیدن آثار او لذت خواهند برد.

پژوهشگر و گیلان‌شناس در ادامه با بیان اینکه امروز ادبیات ما چه در سطح ملی و چه در سطح بومی با بحران مواجه است، گفت: در حوزه زبان گیلکی با مشکل مواجهیم زیرا امروز نه خانواده‌ها و نه رسانه‌های عمومی از زبان گیلکی برای صحبت استفاده نمی‌کنند و این سبب گرایش کم به این زبان شده است.

وی ادامه داد: البته باید به این نکته نیز اشاره کنیم که در زمینه انتشار کتاب به زبان گیلکی نسبت به سال‌ها گذشته شاهد افزایش صد برابری انتشار این نوع از آثار چه به صورت کتاب و چه سی‌دی و کاست هستیم که این نشان دهنده این بوده که زبان گیلکی هنوز در میان علاقه‌مندان خود پویا و مانا است.

عباسی با بیان اینکه شعر گلکی در ادبیات معاصر ایران هنوز در مقایسه با آثار با زبان فارسی محدودیت‌هایی دارد، اظهار کرد: اما می‌توانیم ادعا کنیم زبان گیلکی در مقایسه با سایر زبان‌های بومی ایران همانند طبری، بلوچی، سمنانی، تاتی و کردی آثار زیادی منتشر کرد و موقعیت خوبی دارد و از جایگاه خوبی در سطح ملی برخوردار است که این نیز توسط کسانی که هویت و خاستگاه آنها زبان گیلکی بوده بدست آمده است.

۲ شهریور روز مبارزه با استعمار؛

رئیس علی دلواری‌ها ایستاده‌اند / سرداری که نامش دشمن را می‌ترساند

رئیس علی دلواری و یارانش در چند مرحله انگلیسی که ادعای ابرقدرتی دنیا را داشت شکست دادند تا همچنان نام این سردار شجاع و دلیر لزره بر اندام استعمار و استکبار بیاندازد.

سعید رضایی

استان بوشهر و مردم آن نامی آشنا برای استعمار و استکبار هستند؛ استانی که مردمش بارها و بارها قدرت پوشالی دشمنان را زیر سوال بردند و کشورهای که ادعای ابرقدرتی را داشتند را با شکستی تحقیرآمیز روبرو ساختند.

استان بوشهر سابقه چندین قرن مبارزه و مقاومت را دارد و علاوه بر رئیس علی دلواری که نماد مبارزه با استعمار است، شهیدانی همچون نادر مهدوی پوزه استکبار را به خاک مالیدند و در صحنه‌های مختلف از جمله دفاع مقدس نیز مردم این دیار حضوری درخشان داشتند.

رئیس علی دلواری نامی آشنا در تاریخ مقاومت است؛ نامی که نه تنها در ایران بلکه به خاطر مبارزاتش با استعمار پیر در دنیا شناخته شده است و حتی نامش هم برای دشمنان ترس آور است.

در دورانی که انگلیسی‌ها ادعای ابرقدرتی داشتند و به قصد خام خود می‌خواستند از خلیج فارس به داخل ایران نفوذ کنند، با صخره‌ای قوی که رنگ و بوی خدایی و مردانگی داشت روبرو شدند.

رئیس علی دلواری و یارانش در دفعات مختلف درسی به آنها دادند که هیچگاه فراموشش نخواهند کرد. درس رئیس علی به انگلیسی‌ها باعث شده است تا آنها همچنان از نام رئیس علی و مردم این دیار هراس داشته باشند.

رئیس علی‌های دلواری کم نیستند

رئیس علی دلواری‌های بسیاری هنوز هم در این آب و خاک وجود دارد و در صورتی که دشمن بخواهد دست از پا خطا کند، مردم این دیار آمادگی دارند که خلیج فارس را تبدیل به گورستان آنها کنند.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در مورد رئیس علی دلواری می‌فرمایند: «نام سردار مؤمن و شجاعی مثل شهید «رئیس علی دلواری» از نام‌هایی است که همیشه دل‌های مؤمن را که آشنایی به وضع او و مبارزات او داشته‌اند، در سراسر این کشور به خود جذب می‌کرده است و خدا را شاکریم که

بعد از پیروزی انقلاب، این نامی که سعی می‌شد پنهان بماند و این چهره ناشناخته بماند، بر سر زبان‌ها افتاد؛ او را شناختند، شخصیت او را ستودند، مظلومیت و شهادت مظلومانه او را همه دانستند و فهمیدند. البته امروز با آن دوران خیلی فرق کرده است. آن روز عده معدودی همراه با یک جوان شجاع ناچار بودند در مقابل قدرت استعماری و استکباری انگلیس، مظلومانه مقاومت کنند؛ اما امروز رئیس علی‌های دلواری کم نیستند، تنها هم نیستند». (۰۵/۰۴/۱۳۸۹)

مختصری از زندگی و مبارزات رئیس علی

متجاوزان انگلیسی در اوضاع نابسامان جنگ جهانی اول اقدام به حمله به بنادر جنوبی ایران کردند و در حالی که در زمان غارت دیگر سرزمین‌ها مقاومتی را در مقابل خود نمی‌دیدند، دست به غارت و چپاول و استعمار این کشورها می‌زدند.

به خیال خام آنها ایران نیز اینگونه خواهد بود و با چهار کشتی جنگی و پنج هزار سرباز و هزار گلوله توپ به سمت ایران آمدند اما مدافعان خلیج فارس به خوبی در مقابل آنها ایستادند.

رئیس علی دلواری و یاران و هم‌زمانش که فتوای علمای دینی را نیز به عنوان پشتوانه‌ای محکم همراه خود داشتند، ساحل خلیج فارس را به کابوسی فراموش نشدنی برای متجاوزین تبدیل کردند.

رئیس علی و هم‌زمانش دست به جهاد زدند و در مقابل ظلم و زور ایستادند؛ آنها با دست‌های خالی و اسلحه‌های محدود به جنگ دشمنی که تا بیخ دندان مسلح بود و با قوای کامل به بوشهر حمله کرده بود رفتند.

رئیس علی فرزند زائر محمد و شهین در دلواری دهستانی از توابع بوشهر به دنیا آمد. او در عصر مشروطیت، جوانی ۳۰ ساله، بلند همت، شجاع، در صدق و صفا کم مانند و در حب وطن و توکل به خدا، ضرب المثل بود.

بعد از اینکه قوای اشغالگر انگلیس جنوب ایران را به

به استعمارگران دادند که هیچگاه آن را فراموش نخواهند کرد.

حجت‌الاسلام علی زاهد دوست با بیان اینکه دشمنان همچنان از نام رئیس‌علی دلمواری هم می‌ترسند اضافه کرد: انگلیس ابرقدرت آن روزهای جهان بود و در برابر قدرت ایمان و اخلاص رئیس‌علی و دلاوران دلمواری تن به شکست و خفت مفتضحانه داد و این شکست در تاریخ مقاومت ایران ثبت شده است.

وی با بیان اینکه رئیس‌علی دلمواری تاکنون به خوبی معرفی نشده است، خاطر نشان کرد: شهید رئیس‌علی دلمواری تاکنون آنگونه که باید و شاید برای مردم معرفی نشده است و باید کم‌کاری‌ها در این زمینه جبران شود.

امام جمعه دلمواری خواستار معرفی رئیس‌علی دلمواری برای نسل جوان شد و بیان کرد: نویسندگان و محققان کشور و استان آثار ارزشمندی درباره نهضت جنوب و قیام رئیس‌علی دلمواری بنویسند و در معرفی این بزرگ‌مرد خطه جنوب سهمی داشته باشند.

وی با تأکید بر لزوم تلاش برای آشنایی جامعه با حماسه آفرینی‌های این سردار شجاع و مؤمن تصریح کرد: باید فرهنگ مجاهدت و مقاومت در برابر فشارهای بیگانگان و روحیه رشادت و ایثار شهید بزرگ مبارزه با استعمار «شهید رئیس‌علی دلمواری» به جامعه به‌ویژه نسل جوان منتقل شود.

زاهد دوست با بیان اینکه شکست مفتضحانه انگلیسی‌های مدعی توسط رئیس‌علی دلمواری و دلاوران دلمواری یک روز تاریخی و فراموش نشدنی برای مردم است افزود: اوج غیرت دینی و ملی در این رویداد مهم تاریخی توسط دلیران دلمواری و تنگستان به نمایش گذاشته شده است.

قیام جنوب درس بزرگی برای استعمار و استکبار بود؛ افرادی که با دست خالی و با تکیه بر اعتقاد و ایمان خود مقابل استعمارگران ایستادند و آنها را از این آب و خاک بیرون کردند.

نماینده ولی فقیه در استان و امام جمعه بوشهر با تمجید از قیام رئیس‌علی دلمواری و یارانش اظهار داشت: انگلیسی‌ها چهار بار از طریق خلیج فارس به استان بوشهر حمله کردند که هر چهار بار با شکست روبرو شدند.

آیت‌الله غلامعلی صفایی بوشهری با بیان اینکه انگلیسی‌ها پس از شکست در بوشهر دیگر هیچ‌گاه جرأت تجاوز در خلیج فارس را نداشته‌اند، افزود: رئیس‌علی زنده است و از خون این سردار رشید هزاران رئیس‌علی دیگر به وجود آمده است.

وی با بیان اینکه رئیس‌علی دلمواری یکی از چهره‌هایی است که در تراز اسلام و قرآن بود خاطر نشان کرد: از ویژگی‌های ارزشمند شهید رئیس‌علی دلمواری می‌توان به اسلام خواهی، بصیرت، ولایت‌محوری، استکبار ستیزی، جهادگری و استقلال خواهی اشاره کرد.

امام جمعه بوشهر با بیان اینکه رئیس‌علی دلمواری و علمای نهضت جنوب، شناسنامه ضد استعماری و جنوب ایران هستند، تصریح کرد: ایران اسلامی و استان بوشهر در صورت دست‌درازی دشمنان پر از رئیس‌علی دلمواری است.

وی با بیان اینکه دشمنان بدانند که رئیس‌علی‌ها ایستاده‌اند اضافه کرد: دشمنان بدانند که اگر بخواهند دوباره حمله‌ای به این کشور داشته باشند، رئیس‌علی دلمواری‌ها اینجا هستند و شکست دیگری را متوجه آنها خواهند کرد.

آیت‌الله صفایی بوشهری با بیان اینکه تنها اثری که از انگلیسی‌ها در بوشهر به جا مانده قبرستان انگلیسی‌ها است، ادامه داد: تا وقتی ملت‌مانند رئیس‌علی دلمواری هوشیار و بیدار باشد خواب را از چشم دشمنان می‌گیرد.

انگلیسی‌ها از نام رئیس‌علی می‌ترسند

امام جمعه دلمواری اظهار داشت: رئیس‌علی دلمواری و یارانش با حمایت علمای دینی و مردم درسی بزرگ

تصرف خود درآوردند، با شجاعتی وصف‌ناپذیر به مقابله با تجاوزگران پرداخت و شکست‌های سنگینی بر آنان وارد کرد.

پس از اشغال بوشهر نیروهای انگلیسی قصد تصرف دلمواری را کردند. محلی که پیش از آن، چند بار سربازان انگلیسی به آنجا یورش برده و هر بار طعم تلخ شکست را چشیده بودند. رئیس‌علی سواره و پیاده خاک تنگستان و دشتی را پیمود و سران ایلات و عشایر را در مقابل انگلیسی‌ها با هم متحد کرد.

او با تکیه بر خدای متعال و فتوای علمای بنام چون مجاهد برازجانی، مجتهد اهرمی، سید عبدالله بلاسی همراه با یاران خود، علیه اشغالگران وارد نبرد شده و نیروهای متجاوز را تار و مار کرد.

انگلیسی‌ها که با تلمیح و تهدید نتوانستند این سردار جوان را با خود همراه کنند برای از پای درآوردن او، یکی از خیانت پیشگان داخلی را فریفته و او را به مقابله با رئیس‌علی فرستادند.

جنگ میان رئیس‌علی و یارانش با انگلیسی‌ها به اوج خود رسیده بود. انگلیسی‌ها که با تلمیح و تهدید نتوانستند این سردار جوان اما مؤمن و شجاع را با خود همراه کنند برای از پای درآوردن او با توطئه یکی از خیانت پیشگان داخلی را فریفته و او را به مقابله با رئیس‌علی فرستادند.

سرانجام رئیس‌علی دلمواری که با یاران خود با تدارک حمله‌ای سنگین قصد شبیخون به بوشهر و تهاجم علیه انگلیسی‌ها را داشتند در منطقه تنگک صفر در حومه بوشهر به تیر غلامحسین نامی از خائنان داخلی از پشت مورد اصابت گلوله قرار گرفت و به شهادت رسید.

آیت‌الله سید مرتضی مجتهد اهرمی از علمای بزرگ زمان بر پیکر پاک او نماز به پا کرد و پیکر پاک این سردار شجاع و نام‌آور در وادی اسلام نجف اشرف در جوار مولای متقیان علی (ع) به خاک سپرده شد. **رئیس‌علی‌ها ایستاده‌اند**

در قم به روی صحنه رفت؛

سفر رستم به تونل زمان در نمایش «بمانی رفتی، بمانی رفته‌ای»

محمدرضا شاهمردی از حضور نمایش «بمانی رفتی، بمانی رفته‌ای» در جشنواره تئاتر استان قم خبر داد و اظهار کرد: این نمایش که توسط مرتضی مرتضوی راد به رشته تحریر در آمده، بازخوانی متفاوت و یک قرائت جدید از شاهنامه فردوسی است.

سمانه سادات
فقیه سزواری

وی با بیان اینکه در این نمایش نگاهی جدید به بخش‌هایی از ماجرای رستم شده است، تصریح کرد: رستم به قتل پادشاه متهم می‌شود و برای اینکه بتواند این اتهام را از خود رفع کند با کمک سیمرغ به یک سفری در زمان می‌رود تا بتواند با سوزاندن توتیا؛ زمان را به عقب بازگرداند و اگر توانست مانع کشته شدن شاه شود و یا اینکه اتهام قتل را از خود رفع کند.

کارگردان نمایش «بمانی رفتی، بمانی رفته‌ای» بیان کرد: رستم در سفر به زمان، با بخش‌هایی از آینده‌اش مواجه می‌شود که منجر به خودشناسی بیشتر می‌شود و در نهایت تصمیم دیگری را برای خودش می‌گیرد.

شاهمردی ویژگی‌های این نمایش را که با سایر نمایش‌ها متمایز می‌سازد مورد توجه قرار داد و گفت: هنرجویان جوان به عنوان بازیگر در نمایش «بمانی رفتی، بمانی رفته‌ای» حضور دارند که برای نخستین بار در صحنه نمایش ایفای نقش می‌کنند.

وی با اشاره به زمان‌بندی اجرای این نمایش عنوان کرد: نمایش «بمانی رفتی، بمانی رفته‌ای» که از ۲۰ مردادماه در خانه نمایش به روی صحنه رفته و تا ۶ شهریورماه سال جاری میزبان علاقمندان به هنر نمایش است.

این کارگردان قمی، به مدت زمان تمرین برای اجرای این نمایش‌ها اشاره کرد و گفت: از دی‌ماه تمرینات نمایش آغاز و تا فروردین‌ماه ادامه یافته و از اردیبهشت‌ماه به صورت جدی دنبال شد و ۸۰ روز تمرین سخت صورت گرفته و این نمایش برای اجرا آماده شده است.

معرفی بازیگران و عوامل تولید

وی بازیگران نمایش «بمانی رفتی، بمانی رفته‌ای» را مورد توجه قرار داد و گفت: علی فرقدانی، شیما عسگری، نیلوفر کلائی، نرگس حسینی مقدم محمد پارسا زاهدی به ایفای نقش پرداخته‌اند.

شاهمردی ادامه داد: مهدی داودی، امیر حسین نبی گل، فرهاد قحطان و یلدا حریری نیز از دیگر هنرمندانی هستند که در این نمایش نقش آفرینی می‌کنند.

کارگردان نمایش «بمانی رفتی، بمانی رفته‌ای» دیگر عوامل اجرایی را مورد اشاره قرار داد و تصریح کرد: احسان گائینی و علی فهیمی تهیه‌کنندگی این نمایش را بر عهده دارند و همچنین مرضیه فتخانی دستیار کارگردان و طراح حرکات را عهده دار است.

وی اضافه کرد: دستیار کارگردان و برنامه‌ریز را ابوالفضل فهیمی، طراح صحنه و گریم را فاضل حائری یزدی، طراح لباس را هاجر پورامیری و طراح گرافیک را هادی معزی

بر عهده دارند. شاهمردی با اشاره به دیگر عوامل تولید گفت: مدیر تولید و تبلیغات را احسان گائینی، منشی صحنه را زهرا تومانیان، عکاسی را محمدمامین در بهشتی و بانو صادقمنش و همچنین ساخت تیزر را احسان مفیدی، مرتضی محمدی بر عهده دارند.

وی با تأکید بر اینکه نمایش «بمانی رفتی، بمانی رفته‌ای» از بدو اجرا با استقبال خوب مخاطبان روبرو شده است، گفت: این نمایش تولید انجمن هنرهای نمایشی استان قم بوده و توسط گروه هنری هیژان برای شرکت در بیست و یکمین جشنواره استانی تئاتر قم که در آبان‌ماه ۹۸ برگزار خواهد شد آماده می‌شود.

تفاوت‌های جشنواره امسال تئاتر قم با سال‌های گذشته

کارگردان نمایش «بمانی رفتی، بمانی رفته‌ای» در بخش پایانی سخنان خود به تفاوت‌های جشنواره تئاتر استان قم که در حال برگزاری آن هستیم با سال‌های پیشین گفت: این جشنواره امسال با نظم بیشتری در حال برگزاری است و سهم مردم قم از این جشنواره پررنگ‌تر از سال‌های پیشین است.

وی با بیان اینکه معمولاً جشنواره‌های تئاتر با اجراهای عمومی بسیار ناچیزی برگزار می‌شود، تصریح کرد: امسال با تأکید انجمن هنرهای نمایشی سهم مردم از این جشنواره بیشتر شده و همه نمایش‌ها ۱۵ اجرای عمومی دارند و مردم می‌توانند بلیط تهیه کنند و هم نمایش را به تماشا بنشینند و هم از نظر مالی کمک شایانی به این نمایش‌ها دارند که اقدام خوشایندی به شمار می‌رود.

شاهمردی خاطرنشان کرد: یکی از ویژگی‌های خوب جشنواره تئاتر استان قم در سال جاری؛ خارج شدن برگزاری آن از حالت فردی به جمعی است که تیم‌های گوناگون برای اجرای این جشنواره تلاش می‌کنند.

عشقی که با هنر ایرانی و اسلامی نمایان می شود

دقایقی با بازمانده نسل منبر سازان / ساخت ۴۰ منبر نفیس برای مساجد

این رو کمتر کسی به آن اشتغال دارد. ۱۶ ساله بود که به حرفه نجاری روی آورد و اکنون ۹۵ سال از خدا عمر گرفته است، می گوید: تاکنون چند بار از درخت پرت و یا در چنگال خرس گرفتار شدم و تصادف کردم اما به نظرم قدم‌هایی که در راه اهل بیت و ساخت منابر برداشتم سبب شد جان سالم از این حوادث به در کنم. نفسی چاق می کند و شعری می خواند «چیزی در جهان جز راه راست نیست، راه کج رفتن طریق مردم آگاه نیست، دل پاک کن ز آرایش بیاسوی خدا، مسجد اینجاست، میعادگاه اسلام است و نشر دین، در چنین جایی فخرگدا و شاه نیست»، ادامه می دهد در ساخت هر منبری بیتی از اشعار را بر روی آن حک می کردم.

روایتی از دیدار حضرت امام و مقام معظم رهبری

به خاطره دیدار با رهبر کبیر و بنیانگذار انقلاب اشاره می کند و می گوید: خدمت حضرت امام عرض کردم که منبرهای زیادی ساختم و طرح‌ها و نقوشم مربوط به ۸۰۰ سال قبل است و از هنرهای ایرانی و اسلامی در آن بهره می گیرم و حضرت امام راحل من را تشویق کردند که این کار را ادامه دهم.

این هنرمند مازندرانی دریافت انگشتر از مقام معظم رهبری را زیباترین هدیه دوران زندگی اش عنوان می کند و ادامه می دهد: این دیدار ثمره سال‌ها فعالیت در حوزه هنر و ساخت منابر بوده است. استاد غلام کوچ پیده، هنرمند بی نام و نشانی است که نشان و مرامش حسینی است و ارادت به سالار شهیدان را با ساخت منبر و در مساجد هویدا ساخته است. او یک قرن میراث دار هنری است که کمتر بازمانده‌ای دارد و نیاز است تا متولیان میراث فرهنگی برای ثبت و ضبط میراث کهن این یادگار و بازمانده از نسل پیرغلامان گام نهند.

آنکه گرد پیروی و کهنوت، کار ساخت منبر و نجاری را برایش سخت کرده ادامه می دهد: اگر سفارش برای ساخت داشته باشم با جان و دل می پذیریم.

اولین منبری را که ساخته خوب به یاد دارد که پیرزنی برای مسجد روستای حیرت آن را سفارش داده بود و می گوید: آن پیرزن از من خواست تا برای مسجد محله شأن منبر بسازم و برای این کار به من ۷۰ تومان (۷۰۰ ریال) و دو کاسه روغن دستمزد داد و ساخت آن ۲۹ روز طول کشید و همزمان با محرم همان سال، ساختش به پایان رسید.

در مساجد و اماکن مذهبی زیادی در مازندران می توان هنر دست استادکار پیرغلام حسینی را به نظاره نشست. از درب امامزاده شاه ناچر که در آن ۲۵۰۰ بافت و گره چوبی به کار رفته گرفته تا صندوق هنری و دست ساخته که اکنون در موزه سعدآباد نگهداری می شود.

با شوق و ذوق از حرفه‌اش سخن می گوید و آن را پیشه نوح پیامبر می خواند و تلفیقی از هنرها نظیر منبت، گره بندی و خطاطی در ساخت منبر، کارهایش را متمایز کرده است، درباره قدیمی ترین منبرهایی که ساخته می گوید: در مساجد نجارده، نور، شاه ناچر قدیمی ترین منبرهایی که ساختم هنوز وجود دارد.

وی گره بافت را وجه تمایز کارهایش و اشتغال در این حرفه را عشق و ارادت به امام حسین (ع) می داند و ادامه داد: برخی از آثار هنری ام مانند صندوقی که قبل از انقلاب ساختم به عنوان اثر هنری در موزه سعدآباد تهران نگهداری می شود. استاد غلام با اظهار اینکه منبرها معمولاً به صورت هفت پله‌ای یا پنج پله‌ای ساخته می شود می گوید: ساخت یک منبر با تزئینات هنری بیش از یکسال زمان می برد و این کار دلی است و از

«استاد غلام» بازمانده ای از نسل هنرمندان منبرساز بوده که عشق و ارادتش به سالار شهیدان را با تلفیق نقوش ایرانی و اسلامی در ساخت منبر مساجد به کار گرفته است.

علیرضای کجوریان

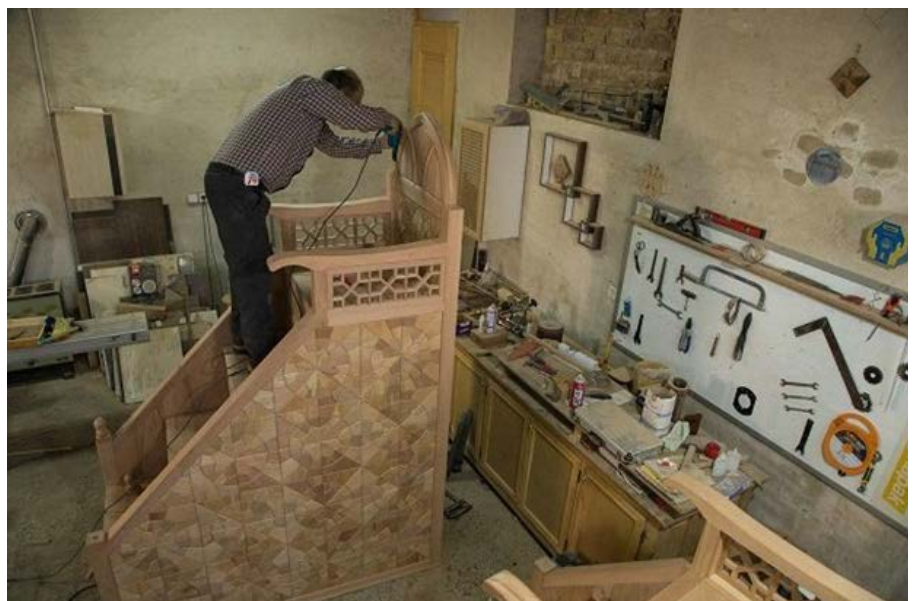
۹۵ محرم دیده است و عشق به حسین در جان و دلش ریشه دوانده است، چنان از محبت به این خاندان و عشق به منبرسازی سخن می گوید که بس شنیدنی است.

سراغ استاد غلام نجار را از هرکسی در غرب مازندران بگیرید، آدرس روستای خیرسر نوشهر را می دهد، خانه‌اش که کارگاه نجاری شده است، گنبدی شکل با معماری بومی در کنار ساختمان‌های سیمانی و بلوکی قرار گرفته که نسل این معماری بومی و سنتی از روستاها رخت بسته است، از نقش و معماری به کار رفته می توان به عمق هنر استاد چیره دست و هنرمند پی برد.

روزی که به سراغش رفتیم، به زیارت مزار تنها شاگرد شهیدش در روستای چورن رفته بود و از اینکه پس از سال‌ها بر مزار شهید ناصر شیرازی حاضر شده بود، اظهار خرسندی می کرد. تاکنون بیش از ۴۰ منبر و دره‌های زیادی برای مساجد و اماکن متبرکه ساخته است و طرح‌ها و نقوش دست ساخته‌هایش برگرفته از نقوش ایرانی و اسلامی و گره بافت است.

استاد غلام: اگر سفارش ساخت منبر داشته باشم با جان و دل می پذیرم

از نوجوانی نجاری را پیشه کرده است و می گوید پیشینه این حرفه به نوح نبی برمی گردد، با

قهر مردم با هنر هفتم

سینماهای آذربایجان غربی متروکه شدند

هم اکنون فقط پنج باب از ۳۲ سینمای آذربایجان غربی به صورت نیمه فعال در حال فعالیت هستند که نشان دهنده اوضاع نامطلوب هنر هفتم در این منطقه است.

سکینه اسمی

آذربایجان غربی با وجود قدمت بالای ۹۰ ساله در بخش سینما در سالهای گذشته یکی از قطب های مهم هنر هفتم به شمار می رفت اما امروز سینماهای استان به فضای متروکه تبدیل شده و ۵ سینمای نیمه فعال نیز چندان مخاطبی ندارند.

فرسوده بودن امکانات، عدم تجهیزات سینماها و استاندارد نبودن سالن های نمایش و نمایش نیافتن فیلم هایی در سطح بالا و مطابق با فرهنگ و تاریخ در کنار توسعه و ترویج وسایل ارتباطی نوین از جمله سی دی، ماهواره، اینترنت، فن آوری های بصری و صوتی و توسعه شبکه های تلویزیونی و ماهواره ای از مهمترین دلایل رکود سینما در این استان به شمار می رود. هم اکنون به جز ارومیه و خوی تمام شهرها فاقد سالن سینما بوده و سه سینمای ارومیه نیز به دلیل مشکلات متعدد به خصوص فرسوده بودن، نبود تجهیزات و... جوایگوی نیاز مخاطب نیستند و مخاطبان این سینماها نیز از سر ناچاری به صندلی که فرسوده سینماها پناه آورده اند یا جزو افرادی هستند که هنوز دل به توسعه سینماهای استان خوش کرده اند.

نکته قابل تامل اینکه به طور متوسط قدمت تمام سینماهای استان به بالای ۶۰ سال می رسد که نشان دهنده فرسوده و غیرقابل استفاده بودن آنهاست و بر اساس اعلام مسئولان ذیربط در این حوزه تعمیرات سینماها جوابگو نبوده و نیازمخاطب را جبران نمی کند.

سینماهای فرسوده آذربایجان غربی در شان مردم آذربایجان غربی نیستند

مدیرحوزه هنری آذربایجان غربی در خصوص آخرین وضعیت سینماهای آذربایجان غربی گفت: استان آذربایجان غربی از استان های پیشتاز در هنر سینمایی کشور به خصوص در حوزه تولید آثار سینمایی و سینما داری است.

احد هوشمند قره باغ ادامه داد: سالهای گذشته این استان دارای ۱۹ باب سینمای فعال بود که از این تعداد سینما امروز فقط سه سینما فرسوده با بیش از ۶۰ سال قدمت در شهرستان ارومیه فعال است که تحت نظارت حوزه هنری به فعالیت خود ادامه می دهند.

وی با تاکید بر توجه به وضعیت سینماهای استان عنوان کرد: در زمان حاضر سینماهای فرسوده استان در شأن و جایگاه مردم و هنرمندان نبوده و باید بر اساس نیاز روزبازسازی شوند، چرا که با ادامه روند فعلی چند سال آینده سینماهای موجود نیز به کلی تخریب شده و دیگر آمیدی به احیای هنر هفتم در این منطقه نخواهیم داشت.

وی با اشاره به وضعیت سینماهای موجود در آذربایجان غربی و لزوم بازسازی بافت های فرسوده این اماکن فرهنگی در مرکز، جنوب و شمال استان، بر نگاه مثبت استاندار آذربایجان غربی و شخص شهردار و اعضای شورای اسلامی ارومیه و احداث پردیس سینمایی در شهرستان ارومیه تاکید کرد.

هوشمند قره باغ همچنین با اشاره به مکاتبات و جلسات صورت گرفته در خصوص وضعیت سینماهای استان طی سال های گذشته افزود: انتظار می رود موسسه بهمن سبز حوزه هنری به عنوان یکی از ارکان

حجت الاسلام خدایاری از احداث نخستین پردیس سینمایی با پنج سالن در ارومیه خبر داد و عنوان کرد: مجوز احداث این پردیس با پنج سالن سینمایی صادر شده و بزودی وارد فاز اجرایی می شود.

وی همچنین از بررسی درخواست مجوز برای ساخت ۱۰ سالن در قالب سه سینما خبر داد و گفت: امیدواریم با مشارکت و سرمایه گذاران مجتمع های تجاری در ارومیه، مردم هنر دوست شهرستان بتوانند بزودی از مزایای این سالن ها نیز بهره مند شوند. وی با تاکید بر نقش غیرقابل انکار سینماها در تربیت و الگو سازی بین نسل جدید و جوان جامعه اشاره کرد و گفت: سینما از شاخصه های فرهنگ و تمدن یک جامعه بوده و با توجه به اهمیت و نقش فیلم ها در تربیت نسل آینده نباید از توسعه این بخش غفلت کرد.

تاریخ نمایش اولین فیلم در سینماهای آذربایجان غربی به سال ۱۳۱۰ بر می گردد یعنی زمانی که سینما «ایران» در خوی با ۳۱۵ صندلی به عنوان اولین سینمای استان فعالیت خود را آغاز کرد.

شهرستان ارومیه به عنوان مرکز استان ۳۰ سال پس از این تاریخ صاحب سینما شد به طوری که سینما آزادی ارومیه در سال ۱۳۴۰ با نام تخت جمشید، سینما انقلاب در سال ۱۳۴۲ و سینما ایران ارومیه در سال ۱۳۴۴ به بهره برداری رسیدند.

بعدها نیز سینماهای فرهنگ و تربیت در ارومیه، قدس در آشنویه، وحدت در بوکان، فرهنگ در پیرانشهر، میهن و آسیا در خوی، قدس در سردشت، سعدی در سلماس، بهمن در شاهین دژ، قدس در ماکو، تربیت در مهاباد، انقلاب در میاندوآب و فرهنگ و ایران در نقده فعالیت خود را در مجموع با ظرفیتی بالای ۱۱ هزار نفر صندلی (به ازای هر هزار نفر جمعیت چهار صندلی) آغاز کردند.

در سال ۱۳۷۹ همزمان با بزرگداشت صدمین سال ورود سینما به ایران، ۲۱ شهریور ماه به عنوان «روز ملی سینما» نامگذاری شد در این روز بلیط سینماها نیز بصورت نیم بها به مخاطبان عرضه می شود.

اصلی بازسازی سینما های کشور به استان آذربایجان غربی همانند سایر استان ها نگاه ویژه ای داشته باشد و قدم های محکم تری را در بازسازی سینماها و احداث پردیس سینمایی در ارومیه که حق مسلم مردم این دیار است بر دارد.

مدیرحوزه هنری آذربایجان غربی با بیان اینکه اولین سینمای استان در سال ۱۳۱۰ در خوی تحت عنوان سینما ایران فعالیت خود را آغاز کرده است، عنوان کرد: به طور متوسط قدمت تمام سینماهای استان به بالای ۶۰ سال می رسد که نشان دهنده فرسوده و غیرقابل استفاده بودن آنهاست.

وی با اشاره به تاثیر و جایگاه بالای این صنعت در ارتقای شاخص های فرهنگی و نقش غیرقابل انکار آن در بعد تربیتی خواستار حمایت مسئولان از این هنر در استان شد و گفت: در گام اول باید دیدگاه ها نسبت به سینما در بین مسئولان تغییر یابد.

نخستین پردیس سینمایی در ارومیه احداث می شود

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان غربی نیز در خصوص وضعیت هنر هفتم و سینماهای استان گفت: در آذربایجان غربی ۲۳ سینمای فعال، نیمه فعال و متروکه وجود دارد که از این تعداد تنها پنج سینمای فعال است که سه مورد از آنها در مرکز استان فعال است و دو سینمای دیگر نیز در شهرستانهای خوی و تکاب فعالیت می کنند.

حجت الاسلام ناصر خدایاری استاندار صندلی های سینما را در جهان یک صندلی به ازای هر ۱۰۰ نفر عنوان کرد و افزود: این میزان در استان ما یک دهم استاندارد جهانی یعنی یک صندلی برای هر هزار نفر است.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان غربی تعداد صندلی های سینماهای استان را دو هزار و ۱۲۰ صندلی در ارومیه، ۶۰۰ صندلی در خوی و کمتر از ۲۰۰ صندلی در تکاب عنوان کرد و اضافه کرد: هم اکنون تجهیزات، امکانات و نیز فضاهای موجود سینماها جوایگوی نیاز مخاطب در استان نیست.

گلستان مکان مناسب اجرای تعزیه ندارد / موازی کاری دستگاه‌های متولی

زهره بهرامی

یک تعزیه‌خوان گلستانی گفت: درحالی‌که برخی از گروه‌های تعزیه در گلستان قدمت ۱۰۰ ساله دارند اما به دلیل موازی کاری دستگاه‌های متولی استان هنوز مکان مناسبی برای اجرای نمایش‌های آیینی ندارد.

تعزیه‌خوانی در گلستان هنوز سینه به سینه از نسل‌های پیشین تعزیه به نسل جدید منتقل می‌شود و موازی کاری دستگاه‌هایی همچون حوزه هنری، فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان تبلیغات باعث شده فعالان این حوزه به درستی ساماندهی نشوند و برنامه مشخصی در این حوزه وجود نداشته باشد.

با خداداد زنگانه که بیش از ۵۰ سال است به تعزیه‌خوانی در گلستان مشغول است و علی زنگانه که از کودکی کار تعزیه را با اجرای نقش علی‌اصغر شروع کرده و هم‌اکنون در حوزه اشقیاء خوانی فعال است و نقش شمر در واقعه کربلا را اجرا می‌کند به گفتگو نشستیم.

* کار تعزیه را از چه زمانی آغاز کردید؟

خداداد زنگانه: از بیش از یک قرن قبل در محله جنگلده علی‌آبادکتول که ما در آنجا ساکن هستیم، تعزیه‌خوانی متداول بود و همچنان این آیین هر سال اجرا می‌شود. در گذشته از اول محرم تا پایان دهه اول بین هشت تا ۱۰ تعزیه با موضوعات مختلف مجالس وهب، خُر، حضرت قاسم، حضرت علی‌اکبر، واقعه عاشورا، تعزیه مختار و طفلان مسلم اجرا می‌شد.

* تعزیه‌خوانی در گلستان در دهه‌های اخیر دستخوش تغییرات هم شده است؟

علی زنگانه: بله هرچه جلوتر می‌رویم تغییرات بیشتری را شاهد هستیم. شعرها و سبک آن‌ها نسبت به ۱۰۰ سال قبل به روز شده و در اشعار جدید تلاش بر این بوده در کنار اینکه شأن ائمه و مجلس تعزیه حفظ شود تحریف در تاریخ نداشته باشیم برای اینکه مردم را بیشتر تحریک کنیم.

تغییرات در مجموع مثبت بوده، اشعار، پوشش، لباس‌ها و سلاح‌های جنگی، نوع خواندن و صوت و ... نسبت به ۲۰ سال قبل که من حداقل به خاطر دارم تغییر کرده و بهبود یافته است.

هم‌اکنون افرادی که در کار تعزیه هستند تخصصی ورود می‌کنند و کسانی که اشقیاء خوان هستند به ندرت سراغ موافق خوانی می‌روند.

هر چند ایرادات در اجرای تعزیه در استان به حداقل رسیده و دیگر شاهد آهنگ تکرار طبل و شیپور در تعزیه‌خوانی نیستیم اما ورود موزیک و موسیقی به تعزیه به زنگ خطری تبدیل شده است و حتی دیده می‌شود در بعضی از اجراها آهنگ خواننده‌های غربی زده می‌شود که این یک چالش بزرگ برای تعزیه است.

خداداد زنگانه: متأسفانه در سال‌های اخیر شعرهای شاعرانی همچون شوقی، آتش افروز، دلخون و آتش

مثلاً ما در محله جنگلده علی‌آباد در گروه داریم یکی گروه اصلی است که تعزیه‌خوانان آن بین ۶۰ تا ۷۰ سال سن دارند و گروه ما که حدود ۴۰ سال سن داریم.

شنیده‌ام سید حمزه حسینی در گرگان تعزیه‌خوانی آموزش می‌دهد اما برنامه منسجم و سازمان یافته‌ایم در این حوزه نداریم و افراد علاقمند بیشتر از طریق تماشای نوع اجرا از طریق سی دی و کلیپ وارد عرصه می‌شوند اما برای پیشرفت در این حوزه نیاز داریم از گروه‌های مهم تعزیه کشور برای آموزش در استان دعوت شود.

* پیشنهاد دیگری برای بهبود این حوزه دارید؟

علی زنگانه: ادارات متولی فعالان حوزه تعزیه را ساماندهی کنند. مثلاً هر سال قبل از ایام سوگواری شاهد برگزاری همایش پیرغلامان برای مداحان هستیم بهتر است در قالب سوگواره و ... از همه هیئت‌های و گروه‌های تعزیه دعوت شود.

تعزیه نمایش آیینی با سابقه در ایران است که هنر تئاتر، موسیقی و آواز را باهم دارد و نیاز است بیشتر مورد حمایت قرار گیرد. از مسئولان انتظار داریم حمایت‌های مادی و معنوی از تعزیه‌خوانان را افزایش دهند و صدور مجوزها سهل‌تر باشد، از مسئولان همراهی می‌خواهیم تا فقط دغدغه اجرای تعزیه و نوکری اهل بیت داشته باشیم.

* کلام پابانی؟

خداداد زنگانه: تعزیه‌خوانی هنری است که در مخاطب تأثیرات دورنی و مذهبی ایجاد می‌کند و مانند فیلم و سریال نیست که برای افراد تکراری شود؛ مخاطبان هنر تعزیه و شبیه‌خوانی در استان هر سال افزایش می‌یابند؛ تعزیه به‌قدری در اعتقادات دینی و مذهبی مردم مهم جلوه کرده که به جرأت می‌توان گفت در محله‌هایی که هر سال تعزیه اجرا می‌شود معضلات اجتماعی کمتری را نسبت به سایر محلات شهر شاهد هستیم. از مسئولان انتظار داریم گروه‌های تعزیه‌ای که بدون چشم‌داشت مادی در استان اجرا دارند را بیشتر حمایت کنند.

کلام که از جایگاه رفیعی برخوردار بودند از تعزیه حذف کرده‌ایم. بنده ۵۰ سال است در حوزه تعزیه مشغول هستم و حدود ۳۰ است کارگردانی تعزیه را هم انجام می‌دهم. به جرأت می‌توان گفت بعضی از اشعار در تعزیه سلیقه‌ای حذف شده‌اند و در جایگاهی کلمات معانی دقیق جایگزین نشده است.

* از نظر تعداد هم تعزیه‌خوانان استان تغییر کرده‌اند؟

خداداد زنگانه: تعداد تعزیه‌خوانان استان رو به افزایش است و اجراها قوی‌تر هم شده است؛ خیرین و مردم هم برای اجرای تعزیه کمک می‌کنند اما عده‌ای برای اهداف خاص وارد تعزیه شده‌اند و گاهی شاهد هستیم مطالبی اضافه می‌کنند که حسی را به مخاطب منتقل کنند. به نظرم باید بیشتر تلاش شود تا نسبت به گذشته انحراف کمتری داشته باشیم.

* هم‌اکنون چند گروه تعزیه در گلستان فعال است؟

علی زنگانه: ۲۰ گروه فعال داریم که ۱۰ گروه در گرگان فعال هستند و چهار تا پنج گروه مانند گروه فندرسک، نامتلو و خان بیین حدود ۱۰۰ سال قدمت دارند.

* چالش‌های تعزیه استان چیست؟

علی زنگانه: نگاه مسئولان به تعزیه مثبت است اما یک فضای مناسب برای اجرای تعزیه در استان مانند آنچه در شهرهایی همچون تهران، سبزوار، اصفهان و خوانسار و ... وجود دارد، نداریم؛ مسئولان کمک مالی به گروه‌ها نمی‌کنند اما برای صدور مجوز شورای تأمین و ... همکاری می‌کنند و موازی کاری بین سازمان تبلیغات، حوزه هنری و سازمان تبلیغات در حوزه تعزیه وجود دارد اما بیشترین همکاری را از سوی فرهنگ و ارشاد شاهد هستیم.

* آیا در حوزه آموزش تعزیه در گلستان برنامه‌ای داریم؟

علی زنگانه: تعزیه‌خوانی در گلستان همچنان سینه به سینه در حال انتقال به نسل‌های بعدی است

ماجرای پناهندگی اسرا

روایتی از قلب بویر احمد تا کمپ ۱۷ تکریت

زینب امیدی
راستین آزاده ای است از روستای
پراشکفت بویر احمد که چهار سال
را در زندانهای بعثی گذراند و
سرگذشتش را از روستایشان در شهرستان بویر احمد تا
کمپ ۱۷ تکریت روایت کرده است.

سید مهدی راستین آزاده دوران دفاع مقدس در
سیزده دی ماه سال ۴۱ در ده بزرگ پراشکفت از
توابع بویر احمد بدنیا آمده است.

او در این باره می گوید: اولین باری که تصمیم
گرفتم به جبهه بروم سال دوم دبیرستان بودم، دو
روز بعد از نام نویسی در بسیج مقاومت ناحیه یاسوج،
به استادیوم تختی رفتیم و از آنجا ما را به شیراز و از
شیراز به اهواز بردند، تعداد داوطلبین حضور آنقدر
زیاد بود که ما برای نشستن تا اهواز مجبور بودیم
نوبتی سر پا بایستیم، دوستان هم روستایی ام شهید
جاوید اثر «ظفر رام»، شهید «حمت الله نیک اصل»،
«شیر رامیان»، سید «محسن توسلی نیا» و «حسین
خوش سخن» در آن اعزام همسفر من بودند و من
و ظفر در اولین عملیاتی که شرکت داشتیم بیسیم
چی بودیم که ظفر در همان عملیات مفقود الاثر
شد.

۱۶ ماه در جبهه بودم و در عملیات فتح المبین،
طریق القدس و الی بیت المقدس و والفجر مقدماتی
حضور داشتم.

بعد از اینکه به عضویت نیروی دریایی سپاه درآمدم،
۱۵ اردیبهشت ۶۵ به عضویت نیروی دریایی سپاه در
آمدم و در تاریخ یک آذرماه سال ۶۵ وقتی که با دو
قایق برای منهدم کردن ناوچه های دشمن به اسکله
ی الامیه رفته بودیم، دشمن متوجه حضور ما شد و
در آن شب که باران می بارید موتور قایق ما از کار
افتاد.

عراقی ها پشت سر هم شلیک می کردند، چند
ساعت مقاومت کردیم، مهمانمان تمام شده بود، تیرها
به هیچ کدام از ما اصابت نکرد، وقتی دیدیم قایق پر
از آب شده به درون آب پریدیم، عراقی ها ما را از آب
گرفتند و به اسکله بردند و شکنجه شروع شد.

به مدت چهار سال در اسارت بودم و مثل بقیه ی
دوستان هر روز شکنجه می شدیم.

چهار سال گذشت، چند روزی از اشغال کویت نگذشته
بود که رادیو تلویزیون عراق ملت عراق را به گوش

دادن پیامی مهم فرا می خواند که متنش حاکی
از نامه صدام به مقام معظم رهبری و آقای هاشمی
رفسنجانی بود که در آن خواستار تبادل اسرا شده
بود.

ولوله ای در آسایشگاه ها بوجود آمد، چه ایرانی ها و
چه عراقیهای سرباز خوشحال از این خبر شادی می
کردند.

بچه ها همه شکرگزاری می کردند و هر کدام شماره
تلفن و آدرس همدیگر را گرفتیم، فضای شوخی
آسایشگاه را پر کرده بود و بچه ها به شوخی می
آمدند دست بوس من.

چند روزی گذشت و صلیب سرخی ها به اردوگاه
آمدند و در هر آسایشگاه دو نفر ثبت نام می کردند
و کارت آزادی می دادند و یک نفر جلوی در برای
پناهندگی بقیه ی کشورها اسم می نوشت و در آن
روز حتی یک نفر هم به سمتش نرفت تا پناهندگی
بگیرد.

با اینکه بعضی از بچه ها خانواده هایشان به خارج از
کشور رفته بودند و ایران زندگی نمی کردند اما آنها
هم نرفتند.

ظاهر شد و اتوبوس ها آمدند، ما سوار شدیم و به
سمت مرز خسروی حرکت کردیم، اشک شوق
توی چشم بچه ها بود شب حدود ساعت یک به

مرز خسروی رسیدیم هنوز هم فکر می
کردیم خوابیم.

خیلی معطل شده بودیم تا تبادل شروع
شد وقتی سوار اتوبوس های خودی شدیم
به راننده که خیلی دیر آمد گفتیم: چرا
دیر کردی گفت: قرار نبود دیگر تبدالی
داشته باشیم، برای استراحت به باختران
رفتیم که خیر دادند تعدادی اسیر آورده
اند، ما هم آمدیم.

از همان روزهای اول که به کمپ ۱۷ تکریت
تبعید شدیم روسای منافقین از صدام
خواسته بودند حفاظت از این اردوگاه را به
آنها بسپارد می گفتند اینها هر کدام برای
ما یک آخوند هستند و بقیه را تحریک می

کنند.
یاد روزی افتادم که چند نفر از بچه های کمپ
۱۷ تکریت را به جرم برگزاری کلاس قران و نهج البلاغه
چند روز از صبح تا شب در چاله هایی که با دست
خودشان می کنند تا گردن خاک می کردند آنهاهم
توی گرمای تیرماه بدون آب و غذا.

میخواستند بچه ها این کارها را ترک کنند در آن
گرمای شکنجه می شدند، اما توی آسایشگاه ها عده
ی دیگری مشغول آموزش قران و نهج البلاغه به بچه
ها بودند.

چهارم شهریور ۶۹ بود، تمام روزهای اسارت همینکه
روی صندلی اتوبوس نشستم جلوی چشمانم آمد، باید
خوشحال بودم اما نبودم، انگار تمام احساسم را از من
گرفته بودند.

تنها بغضی بود که، نبود امام خمینی به آن دامن
می زد.

بچه ها خاک وطن را می بوسیدند و سجده ی شکر
به جا می آوردند، دیدن جمله ی امام روی پلاکاردی
در اردوگاه اسلام آباد غرب غم را بیشتر کرد، نوشته
بود: اگر روزی اسرا برگشتند که من نبودم سلام مرا
به آنها برسانید و بگوئید خمینی به فکرتان بود، در
اسارت بودم و هر دو پدرم را از دست داده بودم، نامه
ای که در اردوگاه تکریت بعد از آتش بس به دستم
رسیده بود و هر کس از دلنگی هایش برایم گفته
بود، که هر کدام آرزوی دیدارم را داشتند.

اما نامی از پدرم نبود، نامه داشت به من می گفت
که پدر رفته است و دیگر هیچ وقت او را نخواهم دید.
وقتی به یاسوج قدم گذاشتم عمویم به همراه عده
ای از افراد فامیل مرا به آبشار یاسوج بردند و بعد از
مدتی مرگ پدرم را به من اطلاع دادند. چیزی که
خودم می دانستم اما دلدم نمی خواست باور کنم.
آرزوی دیدن دوباره اش را داشتم.

۲۶ مردادماه یادآور حماسه آنهایی است که عاشقانه
رفتند تا ذره ای از خاک میهن به دست بیگانه ای
نیفتد، تا سررها همچنان ایستاده بمانند و خاک
همچنان عاشقانه ای باشد که خونها برایش ریخته و
جانها فشانده شد.

■ ارگ کریمخان شیراز برای بار دوم عرصه افرادی شد که از دیوارهایش بالا می‌روند، اما این بار کارشناسان این رویداد را ناشی از هیجانات برنامه «ویدیو مپینگ» می‌دانند که اخیراً شهرداری اجرا کرد.

■ بازار مسگران تبریز رونق همیشگی را ندارد و چند سالی می‌شود صدای چکش‌ها جای خود را به سکوتی طاقت فرسا بخشیده است.

■ اینجا بروجرد پایتخت ایرانی «ورشو» است، جایی که بارنگ و بوی فلزی اروپایی برای خودش مکتبی ناب ساخته؛ مکتب «فلز کاری» که روح را «جلا» می‌دهد، حکایتی از مس تا طلا!

■ یک دهه از احیای هنر سنتی گره چینی در استان مرکزی می‌گذرد و باتوجه به ضرورت ترویج معماری ایرانی و ایجاد اشتغال، نیاز است که باتقویت جنبه های کاربردی این هنر زمینه ماندگاری آن فراهم شود.

میراث ایران

MEHR NEWSAGENCY
Photo:

اینجا قطعه‌ای از بهشت زمینی است

سفر به سرزمین پر رمز و راز اورامان

روستای دزلی به دلیل شرایط خاص جغرافیایی و همچنین ویژگی‌های محیطی در دل کوه استتار شده و اگر از روبروی روستا به آن بنگریم چیزی مشاهده نمی‌شود و به دلیل همین ویژگی است که مردم روستا نیز سخت‌کوش بوده و از دل این سنگ‌ها روزی خود و خانواده را تأمین می‌کنند. با عبور از روستای دزلی وارد گردنه‌های صعب‌العبور می‌شویم که معمولاً در روزهای سرد زمستان و گاهی اوقات در روزهای نخستین فروردین به دلیل بلندی آن با بارش برف و کولاک شدید مواجه شده و راه عبوری مردم این منطقه را برای چندین و چند روز مسدود می‌کند.

چشم‌اندازهای زیبا از طبیعت بکر و دست‌نخورده، صدای شیرین خواندن کبک، کوه‌های بلند و منحصر به فرد، خانه‌ها یا به اصطلاح محلی‌ها «هه‌وار» و ... از جمله اولین تصویرهایی است که چشم هر بیننده‌ای را به سوی خود می‌کشاند.

بعد از طی کردن صدها پیچ در دامنه کوه به روستای «دره کی» می‌رسیم، روستایی که به دلیل عبور و مرور زیاد طی سالیان اخیر بزرگ و بزرگ‌تر شده و از روستایی کوچک در دل کوه به روستایی تقریباً بزرگ تبدیل شده و جمعیت آن نیز چندین برابر شده است. با عبور از این روستا و لذت بردن از چشم‌اندازهای زیبای آن نیاز است که برای لحظاتی هر چند کوتاه هم که شده در چشمه پر آب کنار جاده توقف کرد و از آب سردی که از دل کوه بیرون می‌آید جرعه‌ای

زیبایی‌های مسجد محلی نیم ساعتی توقف نیاز است و بعد از زیارت می‌توان از بستنی‌های محلی روستای «نگل» که توسط زنان روستا تهیه می‌شود هم خرید کرد.

مسیر ۱۲۰ کیلومتری تا رسیدن به سر منزل مقصود دارای پیچ‌های بسیاری است و به همین دلیل برای رفع خستگی هم باید توقفی دیگر داشت، بهترین مکان برای توقف قهوه‌خانه روستای «نی‌آباد» است، جایی که نان محلی منطقه چشم‌انتظار شماسمت و این نان محلی وقتی با فراورده‌های لبنی محلی خود روستا همراه شوند خود یک وعده کامل غذایی است. این بار یکی از کوچک‌ترین مراکز شهرستانی کشور در مسیر است، شهری در دل جنگل و البته در دامنه کوه‌های بلند و سر به فلک کشیده، آری اینجا سروآباد است که بر اساس آخرین آمار اعلام‌شده از سوی مسئولان مرکز آمار هم‌اکنون بالغ بر ۸۰ درصد از جمعیت شهرستان سروآباد روستایی بوده و تنها ۲۰ درصد از آن‌ها در شهر سروآباد سکونت دارند.

روستای دزلی؛ منطقه‌ای استتار شده در دل کوه

در فاصله ۲۰ کیلومتری نرسیده به شهر میوان در سهرای حزب‌الله باید به سمت چپ پیچید و این بار وارد جاده‌ای می‌شویم که از مسیر طی شده پرپیچ‌وخم تر بوده و باید از دل کوه‌های سر به فلک کشیده هم عبور کرد تا به یکی از روستاهای منحصر به فرد کشور رسید که اسم آن «دزلی» است.

جاده‌های پر پیچ‌وخم در دل جنگل‌های بلوط و سرزمینی پر از خانه‌های پلکانی با مردمی با فرهنگ خاص و ویژه اولین تصاویر هر گردشگر در سفر به منطقه گردشگری اورامان از توابع استان کردستان است.

آرمان نصرایی

«اورامان» یا به قول مردم محلی «هورامان» منطقه‌ای است که بخشی از آن در کشور ایران و بخشی دیگر جزو کشور عراق است و به دلیل ویژگی‌های خاص و همچنین فرهنگ منحصر به فرد مردم ساکن در این منطقه، این روزها به شهر جهانی دست پیدا کرده است.

برای رسیدن به منطقه اورامان از دو استان کرمانشاه و کردستان جاده‌های سخت و پر پیچ‌وخمی در پیش است، باید کیلومترها در دل جنگل‌های بلوط و سرسبز منحصر به فرد طی کرد تا به این منطقه رسید، جایی که دارای پستی‌وبلندی‌های بی‌شماری است و مردمش نیز دارای فرهنگ خاصی هستند. سفر به منطقه اورامان از سنینی که آغاز می‌شود در طول مسیر به روستای «نگل» می‌رسیم، جایی که یکی از قرآن‌های تاریخی و کتابت شده در زمان یکی از خلفای راشدین نگهداری می‌شود و حتماً برای زیارت این قرآن تاریخی و دینی و همچنین دیدن

مسیر این چشمه ولی دیگر شکوه و جذابیت قبلی آن باقی نمانده است.

با طی مسیر یکی دودقیقه‌ای و با عبور از دو تونل وارد استان کرمانشاه می‌شویم و به روستای زیبای «هجیج» می‌رسیم.

دیدن زیبایی‌های این روستا، غذاهای محلی تهیه‌شده و البته ساحلی که بعد از آبیگری سد مهمان مردم شده و البته هوای آن را تا حدودی شرحی کرده است از دیگر دیدنی‌های این روستاست که برای دیدن همه آن‌ها و همچنین دیدوبازدید از آبشارهای پشت سر روستا که البته بیشتر در فصل بهار چشم‌اندازهای زیبایی را ایجاد می‌کنند باید ساعت‌ها وقت صرف کرد.

مسیر منطقه اورامان به سمت شهر روانسر همچنان ادامه دارد و روستاهای مسیر نیز همچون دیگر روستاهای طی شده دارای جذابیت‌های منحصربه‌فردی هستند، با عبور از مسیر بر شمار انارستان‌ها افزوده می‌شود و بخش زیادی از درآمد مردم این منطقه هم از این محل به دست می‌آید.

گفتن از دیدنی‌های منطقه اورامانات در این قالب نمی‌گنجد و بسیاری از زیبایی‌های این منطقه را باید از نزدیک دید تا از آن‌ها لذت برد و به همین دلیل

این روستاها تا حدودی ساحلی شده‌اند ولی نوع معماری خاص حاکم بر آن از زیبایی آن‌ها نمی‌کاهد.

غرش چشمه بل در نقطه مرزی کردستان و کرمانشاه

با عبور از روستاهای «لبیر» و «سلین» به جایی می‌رسیم که تا چند سال قبل غرش «چشمه بل» یکی از منحصربه‌فردترین چشمه‌های آب‌معدنی در کل ایران و شاید هم بشود گفت جهان، چشم به‌سوی خود جلب می‌کرد ولی بعد از آبیگری سد داریان این روزها غرش بل کاهش پیدا کرده و علیرغم انحراف ایجادشده در

نوشید و خود را مهیای رسیدن به نوک قله کرد.

ژالانه گردنه‌ای صعب‌العبور با چشم‌اندازهای زیبا

با عبور از پیچ‌های زیاد و با شیب تند، بالاخره به بالای گردنه ژالانه می‌رسیم جایی که تقریباً مرز استان‌های کردستان و کرمانشاه است و وقتی که به بالا می‌رسیم تازه روستاهای اورامان تخت، کماله و ... هویدا می‌شوند و بار دیگر چشم‌اندازی زیبا و ترکیبی از کوه، جنگل و البته درختان گردو و انار چشم هر

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Aryan Nasrollahi

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Aryan Nasrollahi

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Aryan Nasrollahi

بیننده‌ای را به خود معطوف می‌کند.

برای رسیدن به روستای اورامان باید به همان میزان پیچی که بالا آمده ایم پائین برویم تا به یکی از روستاهای ویژه و خاص کشور که به ماسوله کردستان نیز شهره شده است برسیم، جایی که خانه‌های پلکانی روی هم قرار گرفته، روستا در دامنه کوهی بلند و روبروی کوهی دیگر قرار گرفته و باعث شده است تا در حوزه معماری نیز ویژگی‌های خاصی مشاهده شود.

اینجا تا چند سال قبل خبری از سیمان و گچ و ماسه نبود، خانه‌های کاه‌گلی تا سه طبقه هم فقط با سنگ و بدون استفاده از هر نوع ملات روی هم قرار می‌گرفت و دست‌ان هنرمند معماران محلی بناهایی را شکل می‌داد که این روزها به محلی برای مطالعه و تحقیق اساتید حوزه ساخت‌وساز تبدیل شده است. روستای اورامان با دارای بودن ویژگی‌های خاص در کنار فرهنگ بومی و محلی مردم، طی چند سال اخیر به یکی از مراکز اصلی گردشگری در استان کردستان تبدیل شده است و به همین دلیل ایجاد مکان‌های جدید اقامتی و رفاهی طی چند سال اخیر در این روستا رشد دوچندانی پیدا کرده است.

با حضور در روستای اورامان و گشتی در روستا، بازدید از مسجد تاریخی و سنگی، زیارت مقبره پیرشالیار، دیدن نمایشگاه‌های صنایع دستی مردم ساکن در اورامان و همچنین وعده‌غذای محلی از جمله اولویت‌های اصلی است که باید در دستور کار قرار گیرد و البته برای دیدن این همه زیبایی تنها یکی دو ساعت کافی نیست و اگر فرصت داشته باشیم باید یک‌شب را در اماکن استیجاری پیش‌بینی شده در این روستا که البته این روزها اسم شهر را یک‌ساعت می‌کشد سپری کنیم.

برای طی مسیر در منطقه اورامانات کافی است ۳۰ کیلومتر به سمت مرز استان‌های کردستان و کرمانشاه سپری کنیم تا به روستاهای «سلین» و «لبیر» برسیم که البته هر چند این روزها و بعد از آبیگری سد داریان

نزوم ماندگاری هنر گره چینی

میراث عصر سلجوقی مروج معماری ایرانی

یک دهه از احیای هنر سنتی گره چینی در استان مرکزی می گذرد و باتوجه به ضرورت ترویج معماری ایرانی و ایجاد اشتغال، نیاز است که باتقویت جنبه های کاربردی این هنر زمینه ماندگاری آن فراهم شود.

گره چینی یکی از هنرهای ارزشمند در معماری اسلامی ایران محسوب می شود و پیشینه آن متعلق به دوره سلجوقی و صفوی است. دامنه این هنر بسیار گسترده و وسیع است به نحوی که در بناهای گوناگون مذهبی، کاخ ها و سراهای بزرگ، جلوه های این هنر سنتی به چشم می خورد و ظرافت آن در پنجره ها و درهای چوبی، توام با به کاربردن شیشه های رنگی بسیار کوچک نمایان می شود.

در آثار گره چینی از طرح های هندسی مانند مثلث، لوزی استفاده می شود که در همگی آنها قطعات چوب، سنگ، آجر، کاشی یا آینه به اشکالی هندسی برش داده می شود. هنر گره چینی علاوه بر معماری، در اغلب هنر های دستی و سنتی ایران مانند سنگ تراشی، درودگری، منبت کاری و... مشاهده می شود و از جنبه کاربردی نیز برخوردار است.

در استان مرکزی هنرمندان بسیاری در این رشته مشغول به فعالیت می باشند، البته این هنر چون در گذشته از کارایی لازم برخوردار بوده، مدتی منسوخ شده بود و مجدداً چند سالی است که در استان احیا شده است.

رونق رشته های مختلف صنایع دستی در توسعه اقتصادی و اشتغال هر کشوری موثر است، از طرفی نباید از توجه به رشته های سنتی غافل بود. رشته های احیا شده ای مانند گره چینی زمانی مهجور مانده بود و اکنون از جایگاه نسبی خوبی برخوردار است. باید توجه داشت که با تامین مواد اولیه این هنر-صنعت و صادرات آن به خارج از مرزها، می توان

در سال ۸۲ برای احیای این هنر اقدام کردم. کم کم آثار متنوعی را در این حوزه ساختم و فعالیت من تا کنون به قوت خود باقی است.

محمد علی نوری بیان کرد: گره چینی بر اساس هندسه چیدمان کارهای چوبی است که شامل زاویه های مختلف از قبیل صفر درجه، ۲۵ درجه و... می باشد. همچنین هنر گره چینی شامل سبک های ایرانی، عربی و ترکی است و هر کدام خود شامل چند نوع هستند.

این هنرمند استان اظهار کرد: هر استان و شهری از چوب بومی منطقه خود به عنوان مصالح گره چینی استفاده می کند به طور مثال در شهرهایی نظیر اصفهان، کاشان و یزد بیشتر از چوب چنار استفاده می کنند و در استان مرکزی استفاده از چوب گردو کاربردی تر است.

نوری عنوان کرد: در گذشته گره چینی در امامزاده ها و اماکنی از این قبیل کاربرد بیشتری داشته است، اما امروزه استفاده کاربردی تری پیدا کرده به طوری که با معماری جدید تلفیق پیدا کرده است و باید با هم کاربردی تر شود.

وی گفت: گره چینی را به خاطر عشقی که به این هنر دارم انجام می دهم و در واقع درآمد چندانی از آن ندارم و تولید بسیاری از آثار را با هزینه شخصی خود انجام می دهم. همچنین تاکنون به یکصد نفر در کارگاه های مختلف آموزش داده ام.

استاد هنر گره چینی استان اظهار کرد: قیمت تمام شده محصولات گره چینی بالا است و بخشی از مردم توانایی خرید آثار آن را ندارند، از سوی دیگر هنوز هم آن طور که باید این هنر در بین مردم جا نیفتاده است.

نوری بیان کرد: اگر آثار گره چینی را با معماری امروز تلفیق کنیم می توان علاوه بر رونق بخشی به این هنر، حتی زمینه صادرات محصولات آن را فراهم آورد. البته نسبت به چند سال قبل، وضعیت هنر

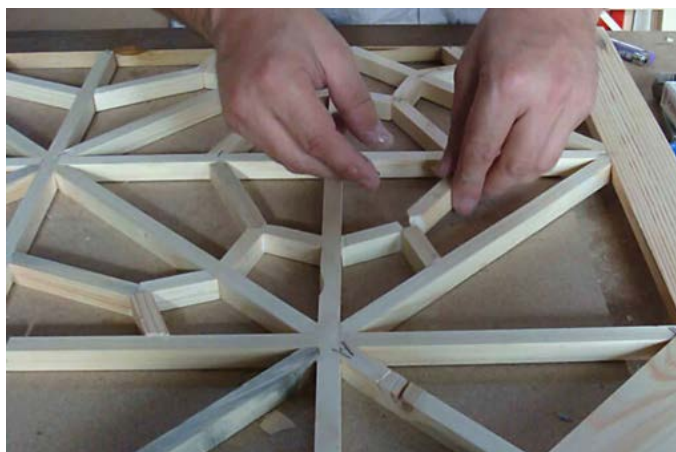
ارزآوری را برای کشور و استان به همراه آورد. برای احیا و رونق این هنر در راستای حفظ یک هنر سنتی و دستی و همچنین اشتغال و درآمدزایی، بیش از گذشته نیاز است از آن حمایت شود تا فروش این محصولات در بازار و مجموعه های نمایشگاهی صنایع دستی با رونق و استقبال بیشتری همراه باشد.

فعالیت در عرصه هنر گره چینی به سر مایه اولیه نیاز دارد

یک استاد هنر گره چینی استان مرکزی در ارتباط با نحوه فعالیت خود در این حوزه اظهار کرد: ۳۰ سال قبل یک کارگاه نجاری تاسیس کردم و کارهای عمومی خراطی و نجاری انجام می دادم. با توجه به اینکه هنر گره چینی در استان منسوخ شده بود،

ساخت محصولات هنر گره چینی، «فلاق زبانه و کام زبانه» است یعنی در هم قفل و بند شده و بر اساس نقوش هندسی ساخته می شود. وی اظهار کرد: امروز از این هنر در بخش تزیینات در معماری هم استفاده می شود و جنبه کاربردی آن در آپارتمان ها، ویترین های مغازه ها، میز و مبلمان و... است و خوشبختانه مردم هم توانسته اند با این هنر سنتی ارتباط برقرار کنند.

کاظمی گفت: به گره چینی نباید تنها به لحاظ تزیینی نگاه کرد بلکه باید به صورت کاربردی مورد استفاده مردم باشد چرا که مهم ترین کارکرد گره چینی کاربردی بودن آن در زندگی امروز است.

وی افزود: استفاده از بسته های حمایتی و تسهیلات بانکی می تواند به هنرمندان و ایجاد اشتغال در این زمینه کمک کند و بحث فروش محصولات آن ها باید با حمایت بخش دولتی و مردم صورت پذیرد. معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مرکزی بیان کرد: غرفه های محصولات گره چینی همیشه از مهم ترین غرفه های صنایع دستی محسوب می شود و آثار گره چینی استان با استان هایی مانند اصفهان، تهران و... در حال رقابت است.

به نظر می رسد تاکنون به زیبایی ظاهری آثار هنری گره چینی و جنبه تزیینی آن توجه شده در حالی که باید این هنر با شرایط روز تلفیق پیدا کند و تولید شود، مثلاً در معماری منازل به کار گرفته شود. هنر گره چینی علاوه بر ایجاد اشتغال در داخل، با فراهم کردن زیرساخت های لازم می تواند یک ظرفیت منحصر به فرد صادراتی باشد که این امر نیازمند توجه و حمایت مسئولین از این هنر است.

تا زمینه اشتغال و درآمدزایی برای جوانان جویای کار، علاقمندان به هنر و سایر اقشار فراهم شود. مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مرکزی خاطر نشان کرد: همچنین هنرمندان این رشته می توانند برای رونق بیشتر در کسب و کار خود، از تسهیلات اشتغال کم بهره استفاده کنند که این نیز زمینه ای برای رونق بیشتر این هنر و اشتغال در این حوزه است.

کاربردی شدن گره چینی در معماری و... زمینه ساز رشد این رشته هنری

در ادامه، معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مرکزی بیان کرد: هنر گره چینی در استان مرکزی از پیشینه عمیقی برخوردار است و امامزادگان سهل بن علی (ع)، ۷۲ تن ساروق و سید اسحاق ساوه، از جمله بناهایی هستند که در ساخت ضریح و بخشی از در و پنجره های آنها، جلوه های هنر گره چینی مشاهده می شود.

قاسم کاظمی ادامه داد: همچنین منزل تاریخی بهادری در روستای اسفندان، منازل روستای تاریخی وفس در کمیجان و همچنین در شهر تاریخی نراق، زیباترین نمونه های آثار گره چینی وجود دارد. این رشته هنری سال ها منسوخ شده بود و سال ۸۷ با کمک هنرمندانی که با چوب و این هنر آشنایی داشتند این رشته را در استان احیا کردیم و پس از گذشت یک دهه، ۱۵ هنرمند در چهار کارگاه موجود در شهر اراک در این رشته فعالیت می کنند.

معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مرکزی عنوان کرد: روش

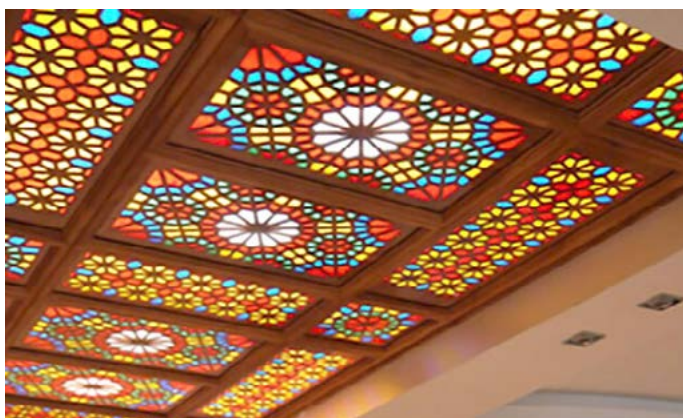
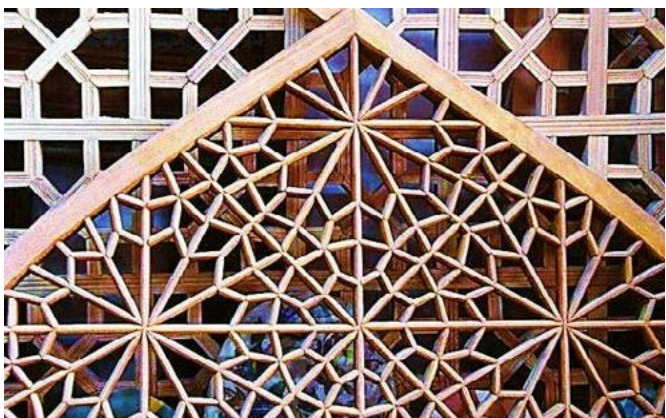
احیاء گره چینی در استان مرکزی بهبود یافته است اما باید حمایت بیشتری صورت پذیرد. وی خاطر نشان کرد: اگر فردی بدون کسب مهارت لازم و برای تأمین هزینه زندگی یا تأسیس کارگاه به این رشته ورود پیدا کند، این هنر را به او پیشنهاد نمی دهیم، زیرا فرد در وهله اول باید از توان مالی مناسب برخوردار باشد و از طرفی کار با دستگاه های گره چینی و چوب دشوار است.

آمادگی برای آموزش گسترده هنر گره چینی وجود دارد

در این خصوص مدیرکل میراث فرهنگی و صنایع دستی استان مرکزی، اظهار کرد: گره چینی از جمله هنرهای سنتی ارزشمندی است که در یک برهه ای نه تنها در استان بلکه در سایر استان های کشور مغفول واقع شده و روبه فراموشی بوده است، اما در سال های اخیر با توجه به بعد زیبایی و اصالت بخشی به فضاهای مذهبی و اقامتی، مورد توجه قرار گرفته است.

علیرضا ایزدی گفت: مجموعه اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مرکزی با توجه به وجود اساتید اهل فن رشته هنری گره چینی در استان، چند سالی است که با هدف احیای این هنر و ایجاد اشتغال، در بحث آموزش هنر سنتی گره چینی ورود پیدا کرده است.

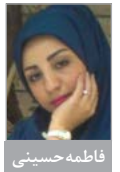
ایزدی اظهار کرد: همچنین اداره کل میراث فرهنگی با مشارکت هنرمندان فعال این حوزه در صورتی که اداره کل آموزش فنی و حرفه ای و اداره کل زندان ها فضای مناسب آموزش این رشته را برای افراد متقاضی فراهم سازند، از آمادگی برای ارائه آموزش های لازم در رابطه با هنر گره چینی برخوردار است

بروجرد شهر ملی «ورشو»؛

مکتب «فلز کاری» که روح را «جلا» می دهد / حکایتی از مس تا طلا!

فاطمه حسینی

اینجا بروجرد پایتخت ایرانی «ورشو» است، جایی که با رنگ و بوی فلزی اروپایی برای خودش مکتبی ناب ساخته؛ مکتب «فلز کاری» که روح را «جلا» می دهد، حکایتی از مس تا طلا!

نقش‌ها آرام آرام روی کاسه مسی خودش را نشان می دهد، هر بار که کار نقش‌بندی یک‌طرف تمام می شود دایره کاسه را می چرخاند و نوبت را به ربع بعدی می دهد، ساعت‌ها زمان می برد تا نقش‌ها دست‌به‌دست هم دهند و اتحاد و پیامشان یک‌دست شود.

کنار دست مرد قلم‌زن سینی «ورشو» با نقش و نگارهای اسلیمی خودش و زیبایی‌هایش را به رخ می کشد، معلوم است به تازگی نگاشتن گل و برگ‌ها روی سینی تمام‌شده و قرار است پشت و پشیمان‌ترین از مشتری‌ها دلبری کند، حکایت مس و ورشو و مرد قلم‌زن، روایت تاریخ هنرمندی مردمان این دیار است. مرد قلم‌زن لبخند روی لبش پاک نمی شود، با تمرکزی عجیب خط می کشد و ربط می دهد، وسط کارش حرف نمی زند، می خواهد جمله بگوید از حال و هوای قلم‌زنی اجازه می گیرد و به هوای بحث‌مان می پیوندد؛ می گوید: اینجا صحنه کوچکی از زیبایی‌های صنایع دستی پایتخت «ورشو» است.

انحصاری ترین صنایع دستی

لرستان را دیوار تکنیکی ترین صنایع دستی ایران نامیده‌اند، جایی که رنگارنگی این هنر و صنعت جاذبه‌های زیادی خلق کرده است.

کارشناسان امر معتقدند که جغرافیایی متنوع لرستان و زیست‌بوم این استان در تنوع نقوش و صنایع دستی آن نقش بسزایی داشته به طوری که کار هنرمندان بروجردی روی فلز ورشو از انحصاری ترین صنایع دستی کشور محسوب می شود.

هنرمندان دیوار بروجرد با استفاده از فن چکش کاری و خم کاری با وسایل ساده و همچنین نیروی بازوی خود، به خلق آثار فلزی بسیار زیبایی از ورشوی و روشویی می پردازند که از جمله آن می توان به ظروف غذاخوری، سامور، سینی، قندان، چایدان، گلاب‌پاش و ... اشاره کرد.

راسته مسگرهای بازار بروجرد هنوز نفس می کشد و شهرت قلم‌زن‌های حرفه‌ای این دیار همچنان پایدار است تا این هنرمندی نه فقط در خاطرات که در زندگی روزمره مردمان این دیار جایش را حفظ کند.

بروجرد پایتخت «ورشو»

قدیمی‌های بازار تاریخی بروجرد می گویند که صنعت ورشو سازی در گذشته‌های نه چندان دور در شهر بروجرد رونق فراوانی داشته و بخش وسیعی از بازار قدیمی این شهر را به خود اختصاص می داده است.

گسترده‌گی این هنر در گذشته‌های هنرمندی این دیار به گونه‌ای بوده که نام بروجرد و ورشو باهم آمیخته شده است.

پیش‌ترها این فلز به صورت ورق از کشور آلمان و لهستان به ایران وارد می شده است و با داشتن جلا و مقاومت طولانی در مقابل پوسیدگی، آن را «ژرمن سیلور» نیز اطلاق می کردند.

وی با تاکید بر اینکه در این راستا از یکی از شرکت‌های دانش بنیان استان برای بومی سازی آلیاژ صنعت «ورشو» در استان استفاده کرده ایم، افزود: امیدواریم با استفاده از ظرفیت این شرکت دانش بنیان شاهد بومی سازی صنعت ورشو و همچنین به مرحله تولید بومی در این زمینه برسیم.

رونمایی از تابلوی بروجرد به عنوان شهر ملی ورشو

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری لرستان با بیان اینکه با توجه به سابقه ورشو در بروجرد اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان لرستان، بروجرد را به عنوان شهر ملی ورشو کشور معرفی کرد، افزود: انتخاب بروجرد به عنوان شهر ملی ورشو باعث می شود دولت برای حمایت از ورشو سازی به این صنعت بودجه اختصاص دهد و در نهایت رونق کارگاه‌های تولیدی این هنر صنعت در استان و شهر بروجرد را بدنبال خواهد داشت.

قاسمی، اضافه کرد: به زودی با حضور خانم محمودیان معاون صنایع دستی و هنرهای سنتی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور رونمایی از تابلوی بروجرد به عنوان شهر ملی ورشو انجام خواهد شد. باباحسینی معاون اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری لرستان با بیان اینکه با انجام مستندنگاری‌هایی که در این زمینه انجام گرفت و پروسه ایجاد کارگاه‌های آموزشی برای حفظ و احیای این رشته، بروجرد به عنوان شهر ملی «ورشو» معرفی شد، اظهار داشت: حدود دو سالی طول کشید که خوشبختانه بروجرد به عنوان اولین شهر صنایع دستی استان به ثبت رسید.

وی، گفت: مهارت و فن روی ورشو به شماره ۱۰۱۶ تیرماه سال ۹۱ و قلم‌زنی روی ورشو در شهر بروجرد به شماره ۱۵۶۰ اسفندماه سال ۹۶ در فهرست آثار ناملموس کشور به ثبت رسیده است.

از برجسته‌ترین هنرمندان این حرفه می‌توان استاد علی میناگر، مرحوم استاد رنوف، مرحوم استاد قریب، استاد رضاگلدوز، استاد محمد یاد آور، استاد علیرضا شاددل، استاد ماشاء اله فرخی و ... را نام برد.

عزم سازمان میراث فرهنگی برای ثبت

بروجرد به عنوان شهر ملی «ورشو»

پارمحمدی رئیس اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری بروجرد در این رابطه با بیان اینکه در گذشته ای نسبتاً دور بروجرد حداقل دارای ۲۰۰ کارگاه صنعت ورشو سازی بود، اظهار داشت: این صنعت در طول سال‌های گذشته در مواجه با صنایع ماشینی رو به افول می رود و مشخصاً در طی ۲۵ سال گذشته عزم سازمان میراث فرهنگی و همچنین مسئولان شهرستان بر این بود که این هنر صنعت را مجدد احیا کنیم.

سید امین قاسمی مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری لرستان نیز در این رابطه با بیان اینکه در تاریخ ۳۱ تیرماه امسال در عمارت تاریخی «کوشک» جایی که می بایست از صنایع دستی منتخب استان که همان «وشورسازی» بروجرد بود دفاع می کردیم، اظهار داشت: پس از بررسی‌هایی که سازمان میراث فرهنگی و معاونت صنایع دستی و هنرهای سنتی صورت گرفت، شهر بروجرد به عنوان شهر ملی «ورشو» پذیرفته شد.

تلاش برای بومی سازی آلیاژ صنعت «ورشو»

وی با تاکید بر لزوم ایجاد زیرساخت‌هایی در شهر بروجرد برای معرفی این شهر به عنوان شهر ملی «ورشو»، اظهار داشت: یکی از این اقدامات این بوده که نمادی از صنعت «ورشو» را در یکی از میدانی شهر بروجرد ایجاد کنیم.

وی با تاکید بر ایجاد خانه «ورشو» در شهر بروجرد، تصریح کرد: باید با اقدامات لازم صنعت «ورشو» را در شهر بروجرد پررنگ تر کنیم.

مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری لرستان تاکید کرد: باید با برنامه ریزی لازم شاهد جهانی شدن شهر بروجرد به عنوان شهر جهانی «ورشو» باشیم.

قاسمی در ادامه با اشاره به فعالیت ۵۰ کارگاه ورشو سازی در شهر بروجرد، عنوان کرد: متأسفانه تا کنون نتوانسته ایم که آلیاژ و ورق صنعت «ورشو» را در استان بومی سازی کنیم.

فراموشی صنایع دستی بومی؛

ریتمی که دیگر نواخته نمی شود / سکوت به جان بازار مسگران افتاد

بازار مسگران تبریز رونق
همیشگی را ندارد و چند سالی
می شود صدای چکش ها جای
خود را به سکوتی طاقت فرسا بخشیده است.

آناهیتا رحیمی

یادم می آید وقتی که خردسال بودیم با مادرم به بازار می رفتیم از راسته ای عبور می کردیم که فقط صدای جرینگ جرینگ فضا را پر می کرد و سمفونی زیبایی به وجود می آورد ولی متأسفانه این روزها موسیقی چکش زنی در بازار مسگری تبریز تنها از یک حجره آن به گوش می رسد. بازار مسگران تبریز که روزگاری نه چندان دور، در آن ریتم دل نوازی از صدای چکش زنی و تولید به گوش می رسید، حال دیگر خبری از آن سر و صدا نیست و امروزه در سکوتی غریب که خبر از احتضار هنر مس تبریز است روزگار خود را سپری می کند و این بازار پر شده از اجناس چینی و غیر وطنی.

چندسالی می شود سرخی ظروف مسی در بازار مسگران تبریز، به چشم نمی خورد و به جز تعداد معدودی از حجره های مس فروشی، بقیه حجره ها جای خود را به حجره های ابزار آلات، لوازم بهداشتی و حیوانات داده است.

وقتی برای تهیه گزارش و مصاحبه با چند نفر از حجره داران که هر کدام روزی صاحبان هنر دست خویش بودند به بازار رفتیم، با استقبال حجره هایی که با فروش ابزار آلات، خشکبار و کالاهای بهداشتی به خود زینت بخشیده اند رو به رو شدیم.

ورودی بازار، بیشتر به بازار کشمش فروشی، تنباکو و زغال فروشی شباهت دارد تا بازار مسگران؛ باید گفت طی این چند دهه اخیر بازار مسگران زمین تا آسمان فرق کرده است حال و هوای غریبی پیدا کرده، نه خبری از صدای دل نشین چکش بود و نه هم همه ی دوست داران این صنعت.

وارد بازار مسگران که شدم تنها یک چکش

گفتم، آقا محمد زحمت کشید و برایم یک صدلی در کنار خودش گذاشت تا من هم به تماشای چکش زنی بنشینم و با هم گفت و گویی نیز داشته باشیم.

تنها مسگری که آرزوی رونق دوباره در این بازار را دارد

محمد نوحه خوان، مسگری ۶۰ ساله است که از دوران کودکی در این بازار بوده و از روزهایی می گوید که به دلیل راه کوتاه مدرسه خود به این بازار، هر روز بعد از تعطیلی مدرسه به بازار می آمد تا کمک دست پدر باشد؛ دل پری هم از رکود شغل مسگری نسبت به هم صنف های خود در این بازار دارد و از اینکه این بازار با سکوت همراه گشته غصه می خورد.

مسگر واقعی اگر چکش زنند مسگر نیست بلکه دکور است

آقا محمد لحظه ای از چکش زنی دست نمی کشد و معتقد است که اگر مسگر واقعی، چکش زنند مسگر نیست بلکه دکور است؛ مسگری در قدیم چنین نبود و یک مسگر واقعی همواره باید کار می کرد این طور بگویم که اگر در شغل مسگری چکش زنی، هنر مسگری در وجودت نیست و هیچ وقت مسگر موفقی نمی شوی.

متأسفانه الان سیستم به کلی تغییر کرده و مسگرانی که تازه وارد بازار شده اند همه مصرف کننده هستند نه تولیدکننده؛ اجناس حاضری را می خرند و می فروشند و اسم خود را مسگر گذاشته اند. باید نرخ گذاری مناسبی در این شغل وجود داشته باشد تا همه مطابق با آن نرخ در این حوزه فعالیت کنند متأسفانه در حال حاضر کنترل قیمت وجود ندارد و همه خودسرانه عمل می کنند.

مشکل اینجاست که به مسگران تازه وارد، بدون حساب و کتاب و حتی امتحان، پروانه صادر می کنند و آنان نیز به مردم آدرس اشتباه می دهند و می گویند مس چینی است؛ در حالی که مس از ایران به چین

زنی به گوشم رسید و سریع متوجه شدم که صدای چکش زنی آقا محمد است چند باری با تنها مسگر فعال این بازار صحبت کرده ام. این بار نیز به موقع رسیدم و ریتم دل نواز چکش زنی آقا محمد مرا نیز بسیار خوشحال کرد؛ نزدیک تر که شدم دیدم سندان بزرگ مسگری را بر زمین کوبیده و شروع به چکش زدن می کند و چه خوب است که ریتم دل نشین چکش زنی، سکوت بازار را در هم می شکند.

بازار اولسون، تنها جمله ای بود که از هر رهگذری که از مقابل حجره آقا محمد رد شد، شنیدم. باید بگویم بازار مسگران است و یک آقا محمد که برای لحظه ای دست از کار نکشیده و تلاش می کند نام و آوازه این بازار تا ابد باقی بماند. سلام و خدا قوت

می‌رود نه اینکه مس از چین به ایران بیاید. صرفاً برای اینکه مردم را گمراه کنند حرف‌های بی پایه و اساس تحویل مردم می‌دهند. وارد شدن مس از چین به ایران کاملاً غیرمنطقی است.

مسگری شغل پدر بزرگم بود

از دستکش کار آقا محمد پیدا بود که این صدای چکش همواره نواخته می‌شود و وقتی هم که از خود او می‌پرسم می‌گوید: در این بازار فقط من کار می‌کنم؛ کل خانواده من مسگر بودند که برخی عمرشان را به شما داده‌اند و برخی نیز به دلیل کپه‌ت سن، قدرت چکش زنی ندارند. مسگری شغل پدری و پدر بزرگم است که همه در این حرفه فعالیت کرده و تمام عمر خود را به پای این حرفه گذاشته‌اند و من نیز از هنر آنان استفاده کرده‌ام.

آقا محمد خاطره جالبی از سفر خود به شهر اصفهان برایم تعریف می‌کند که روزی که به اصفهان رفته بود مسگری در مقابل حجره خود مشغول کار بود و مردم دور او حلقه زده و با حسرت به او نگاه می‌کردند؛ جالب اینجاست وقتی من در مقابل حجره خود مشغول به چکش‌زنی می‌شوم برخی گوش‌های خود را می‌گیرند و رد می‌شوند؛ فرهنگ افراد با همدیگر متفاوت است برخی نیز با رد شدن از مقابل حجره‌ام، می‌گویند خدایا که نام و آواز این بازار را زنده نگه داشته‌ای. متأسفانه برخی انتظار دارند بدون اینکه بفهمند چه زحمتی برای ساختن این ظروف کشیده می‌شود، حضاری از آنها استفاده کنند و تمایلی ندارند تا ارزش واقعی آنرا بدانند.

مسئولین بازار مسگران را از یاد برده‌اند

زمانی که سخن از مشکلات می‌شود قامت هنرمندانی که بیشتر عمر خود را صرف مسگری کرده‌اند خم می‌شود آقا محمد نیز از کم لطفی مسئولین به بازار مسگران می‌گوید که به کلی این بازار را از یاد برده‌اند و مسگری را به عنوان یک شغل به حساب نمی‌آورند. در حالی که همیشه در بازار مسگران، آهنگ دل نشین چکش زنی همواره نواخته می‌شد و مردم برای تماشا حتماً به این بازار سری می‌زدند. متأسفانه بخاطر گردشگری و جذب توریست به همه اماکن و بازارها اهمیت می‌دهیم جز بازار مسگران؛ خودتان ورودی این بازار را ببینید به هر چیزی شباهت دارد جز ورودی بازار مسگران. معصومه خانم یکی از خریدارانی بود که در این بازار با او روبرو شدم و چند کلمه‌ای نیز با من صحبت

اقداماتی برای آموزش عالی این رشته انجام یافته که امید است در ماه‌های آتی نتایج آن مشخص و رسانه‌ای شود؛ متولی صدور مجوز، تولید معاونت صنایع دستی و متولی صدور مجوز فروش، سازمان صنعت، معدن و تجارت است.

صنایع دستی، نشان دهنده تمدن و فرهنگ ملل

معاون صنایع دستی آذربایجان شرقی، صنایع دستی هر کشوری را نشان دهنده تمدن و فرهنگ آن ملل دانسته و ادامه می‌دهد: در اکثر کشورهای پیشرفته همیشه سعی در حفظ اصالت و هنر اجداد خود وجود داشته و از آن حراست می‌کنند ولی از آن جایی که ما وارثان خوبی نبودیم و بیشتر هنرهای اجداد ما یا منقرض شده‌اند یا در حال انقراض هستند. به صورتی که اکثر رشته‌های هنرهای دستی ما (فرش، مس، ملیله‌سازی، سفالگری) رو به زوال است و قشر جوان گرایش به این صنعت ندارند.

وی بیان می‌کند: برخی از رشته‌های این صنعت اصیل و پر قدمت به علت ناآگاهی مسئولان و مردم مورد غفلت قرار گرفته است در حالی که با احیاء این صنعت با سرمایه کم و مکانی مناسب می‌توان برای حل مشکل بیکاری که گاهی سرچشمه بیشتر مشکلات اجتماعی می‌شود گام‌های اساسی برداشت.

به آفرین در پایان می‌گوید: تغییر نگرش به این صنعت ارزشمند، نخستین گام برای تقویت و احیاء صنایع دستی منسوخ شده و یا رو به نابودی است؛ هم چنین تقویت و پایداری سایر هنرهای دستی که متأسفانه گاهی یک سهل انگاری باعث می‌شود شیرازه سنتی جامعه‌ای متزلزل شود؛ خواه این شیرازه با بیکاری جوانان گسیخته می‌شود خواه با از بین رفتن صنایع دستی.

روزگاری نه چندان دور وقتی صحبت از ریتم دل نواز چکش زنی به میان می‌آمد، همه بازار مسگران را نشان می‌دادند اما حال این بازار تاریخی چنان دچار رکود گشته که دستانی که روزی چکش زن این هنر بودند حال غصه و اندوه سکوت این بازار را بر جان می‌خرند.

نواخته شدن دوباره صدای چکش در بازار مسگران، نیازمند امکانات آموزشی برای احیاء این هنر بوده چرا که صنایع دستی و بومی، صنعتی ارزشمند است که می‌تواند هم‌پای سایر کالاهای صادراتی، موجب ارزآوری، اشتغال‌زایی و رونق اقتصادی استان و کشور شود.

کرد. این بانوی خانه‌دار می‌گوید: در ایام قدیم زمانی که به این بازار می‌آمدیم از صدای چکش زنی، شنیدن صدای همدیگر غیر ممکن بود اما حال مغازه‌های مس فروشی تبدیل به مغازه‌هایی شده که قصد دارد این بازار به کلی از ذهن مردم پاک شود. در دوران گذشته دیگ و قابلمه‌های مسی در هر خانه‌ای وجود داشت و برای طبخ غذاها از آن استفاده می‌شد اما در حال حاضر از همین ظروف مسی برای زینت بخشیدن به چهیزه عروس خانم‌ها و به عنوان کالای زینتی در دکور منازل از آن استفاده می‌شد که به نظر من اصلاً خوب نیست.

من در منزل خودم انواع ظروف مسی را دارم که یادگیری مادر مرحوم خودم است و برای پخت غذاها همواره از آن استفاده می‌کنم اما می‌خواهم بگویم امیدوارم این بازار، رونق دوباره خود را به دست آورد.

۵ کارگاه فعال مسگری در استان

معاون صنایع دستی استان آذربایجان شرقی، به دایر بودن پنج کارگاه فعال مسگری در استان اشاره و می‌گوید: دلایل رکود این هنر جایگزین سایر ظروف از جمله تفلون و آلومینیومی در دهه ۷۰ بود که باعث تعطیلی برخی کارگاه‌ها گردید؛ هم چنین در ارتباط با برخی شائبه‌های غلط که ظروف مسی باعث به خطر افتادن سلامتی انسان می‌شود که البته در حال حاضر کاملاً این موضوع به صورت علمی رد و ثابت شده است که خطری برای سلامتی ایجاد نمی‌کند.

فرشاد به آفرین ادامه می‌دهد: در حال حاضر فروش ظروف مسی در استان بسیار رونق یافته اما تولید آن به خاطر مسائل مختلفی از جمله عدم رغبت نیروی جوان و نسل جدید به دلیل سخت بودن شیوه کاری، این هنر رونق نیافته و فقط به پنج یا شش نفر استاد کار ختم می‌شود.

وی با بیان اینکه صنایع دستی و بومی، صنعتی ارزشمند است که می‌تواند هم‌پای سایر کالاهای صادراتی و حتی بیش از آن باعث ارزآوری، اشتغال‌زایی و رونق اقتصادی استان و کشور شود بیان می‌کند: سلامتی که در قالب صنعت در اختیار ما قرار دارد ولی با وجود مزایای زیاد، فقط برای مسائل تزئینی و دکور مورد استفاده قرار گرفته و هم چنان رغبتی برای استفاده از آن نداریم.

به آفرین اضافه می‌کند: در سال‌های اخیر سعی شده است امکانات آموزشی برای احیاء این هنر فراهم شود و طی تفاهم نامه‌ای با یکی از سازمان‌ها

بازتاب هیجانانگیز اجرای ویدیومپینگ

مردهای عنکبوتی دست از سر تاریخ بر نمی دارند / صعود به ارگ کریمخان

میراث فرهنگی: افراد بالارونده شناسایی شدند / شکایت کردیم

در عین حال مدیر کل میراث فرهنگی فارس گفت: افرادی که از دیوار بالا رفتند شناسایی شده اند. مصیب امیری توضیح داد: در خصوص این مسئله، میراث فرهنگی شکایتی مطرح کرده و موضوع را به صورت جدی دنبال می کند.

وی با اشاره به اینکه به اندازه کافی برای حفاظت فیزیکی از بناهای تاریخی نیرو وجود ندارد، بیان کرد: در این خصوص به یگان حفاظت اعلام شده مراقبت بیشتری از ارگ کریمخانی صورت گیرد.

این روزها رفتارهای هیجانی چند جوان باعث شده که عده ای از تاریخ و میراث شیراز بالا روند. رفتارهایی که یک بخش آن فرهنگی است و باید نسبت به اصلاح آن اقدامات جدی صورت گیرد.

زیادی برای ثبت جهانی آن نیز در حال انجام است.

نتیجه برخورد با دیوار نورد قبلی اعلام شود

در این عین رئیس انجمن دوستداران میراث فرهنگی فارس اعتقاد دارد که در گذشته نیز چنین اتفاقی رخ داده و ارتباط کاملی با مسئله ویدیومپینگ ندارد. مسعود منیعتی ادامه داد: آنچه اینجا بسیار باید مورد توجه قرار گیرد، برگزاری چنین مراسم هایی با حفاظت زیادت است و در عین حال اطلاع رسانی در خصوص برخورد با این افراد باید به صورت گسترده انجام شود.

وی گفت: در گذشته فردی نیز اقدام به بالا رفتن از ارگ کریمخان کرده بود اما نتیجه برخورد با او منتشر نشد تا افراد بدانند که چه عواقبی در انتظار این اقدامات است.

ارگ کریمخان شیراز برای بار دوم عرصه افرادی شد که از دیوارهایش بالا روند، اما این بار کارشناسان این رویداد را ناشی از هیجانانگیز برنامه «ویدیومپینگ» می دانند که اخیراً شهرداری اجرا کرد.

هادی فتوحی

چندی پیش فردی از دیوارهای ارگ کریمخان بالا رفت تا ماه ها در مورد این رفتار غیرب فرهنگی بحث و نظر شود.

از این جریان مدت ها گذشت تا اینکه شهرداری تصمیم گرفت بر روی دیوار ارگ کریمخان برنامه ویدیومپینگ اجرا کند.

این برنامه نورپردازی سه بعدی که مورد استقبال مردم قرار گرفت حالا تبعاتش را نشان داده است که طی آن اخیراً دو جوان از دیوار ارگ در حال بالا رفتن هستند.

مهدی پارسایی مدرس دانشگاه در حوزه معماری و فعال میراث فرهنگی بیان کرد: بناهای تاریخی علاوه بر هویتی که دارند، نقش رسانه بودن را نیز به خود گرفته اند.

وی ادامه داد: زمانیکه در دیوار ارگ کریمخان برنامه ویدیومپینگ اجرا می شود یعنی به مردم اعلام شده که می توان از این بنا برای حرف زدن یا انتقال پیام بهره جست.

این مدرس دانشگاه بیان کرد: طبیعتاً وقتی این برنامه با چنین هیجانی پخش می شود برخی افراد نیز تصور می کنند که آنها نیز با بالا رفتن از دیوار ارگ کریمخان می توانند حرفی برای گفتن داشته باشند.

وی بیان کرد: در این راستا باید خیلی مراقبت کرد که چنین برنامه هایی که بار هیجانی دارد در چه سطحی برگزار شود و مکان برگزاری و مکان حضور مردم چگونه باید باشد.

ارگ کریمخانی متعلق به دوره زندیه و تلاش های

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Amin Berenjkar

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Amin Berenjkar

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Milad Ratafi

■ صنعت کبریت سازی یکی از صنایع قدیمی تبریز است که این روزها با روی کار آمدن ابزار جدید و به روز، خطر خاموشی آن بیش از گذشته احساس می شود.

■ افزایش عوارض در گران‌ترین آزادراه ایران صدای بوق اعتراض رانندگان را در «پل زال» به صدا درآورد، علاوه بر این باتوجه به تخریب شدن محور خرم‌آباد- پلدختر مردم سیل‌زده هم نقره داغ شدند.

■ صنعتگران یزد بر این باورند که اگر نامگذاری سال‌ها اتفاق نمی‌افتاد، صنعت و اقتصاد به بیراهه رفته بود اما تحقق این شعارها نیازمند الزاماتی است که نبود آنها سنگی بزرگ در مسیر تحقق است.

■ پالایشگاه «آناهیتا»، بزرگترین طرح سرمایه‌گذاری غرب کشور بعد از ۳۱ سال همچنان اسیر بی‌تدبیری بزرگترین هلدینگ‌های سرمایه‌گذاری کشور است.

■ برخی از اساتید حوزه و دانشگاه ضمن ارائه نقدهایی به طرح جدید بانکداری کمیسیون اقتصادی مجلس معتقدند که این طرح با موازین شرعی در تضاد است و حذف ربا لزوماً به معنای اسلامی شدن بانکداری نیست.

اقتصاد ایران

وقتی گرانی بر سر دانش آموزان سایه می اندازد / رشد ۳ برابری قیمت ها

کم کم به روزهای آغاز تحصیلی نزدیک می شویم. این روزها دانش آموزان لیست بلند بالایی از چیزهایی که برای سال تحصیلی نیاز دارند را به خانواده ارائه می دهند و چیزی جز لبخند کوتاه پدر و مادرهایشان عایدشان نمی شود.

تمین مافقانی نژاد

دانش آموزان از افزایش قیمت چیزی سر در نمی آورند و غرق در دنیای خویش هستند. دنیایی که با کیف، کفش، لوازم التحریر نو شکل گرفته و جزو مطالبه های به حق آن ها است که گویا امسال به سبب شرایط نامتعارف افزایش قیمت های نوشت افزار داخلی و خارجی امکان بهرمندی برای آن ها فراهم نیست.

نیاز به واردات کاغذ یکی از دلایل افزایش قیمت نوشت افزارهایی است که با کاغذ سر و کار دارد و نگاه به برچسب قیمت ها خود نشان دهنده این واقعیت است.

اگر امکان تولید این حجم از کاغذ مصرفی در کشور وجود داشت هم تولیدکنندگان داخلی از سود آن بهره مند می شدند و هم مصرف کننده با قیمت بهتری کالای مورد نیاز خود را خریداری می کرد. برای سایر نوشت افزارها نیز ظرفیت تولید در کشور وجود دارد اما به دلایل مختلف وارد می شود. برای پیگیری مشکلات خانواده های دانش آموزان در آستانه سال تحصیلی جدید، خبرنگار مهر بررسی میدانی از مردم، کسبه و مسئولین انجام داده است که در ادامه می خوانید.

فقدان توان خانواده ها برای خرید نوشت افزار فانتزی

یکی از والدین اراکی هنگام خرید لوازم التحریر اظهار داشت: از گرانی چه بگویم؟ هر جا که مراجعه می کنی حتی قیمت خرید اولیه لوازم التحریر هم چند برابر شده است. سال های گذشته وضع بهتر بود الان با این وضعیت تنها همان دو عدد از هر قسم را می توان خرید. بهرامی گفت: فرزندم خیلی برای کتاب های کمک درسی اصرار دارد اما با این حجم قیمت ها از توان من خارج است.

وی گفت: متأسفانه آنقدر بعضی از دفاتر و اقلام رنگ و لعاب دارد و قیمت ها گول زنده است که فرزندم فقط همین را می بیند با اینکه به لحاظ کیفی شاید خوب هم نباشد. کاش کالاهای با کیفیت ایرانی با قیمت مناسب به بازار عرضه و قدری این حباب قیمت نوشت افزار شکسته شود.

فرد دیگری که آمده بود برای خریدن نوشت افزار برای فرزند خود، اظهار کرد: من یک کارگر ساده هستم. با این وضع کار و اوضاع درآمدی نمی توانم چیزهایی که فرزندم می خواهد را خریداری کنم. سال های گذشته کالاهای دولتی موجود بود الان از هر کدام از مغازه ها می پرسم می گویند نداریم.

فرجی بیان کرد: فرزندم غرق در دنیای متفاوت رنگی این دفاتر فانتزی و مابقی چیزها شده است البته خب حق دارد زمانه هر روز تغییر می کند و او هم باید مثل هم سن و سال هایش زندگی کند اما خب شرایط زندگی خانواده ها با یکدیگر متفاوت است امیدوارم کالاهای دولتی به بازار بیاید تا حداقل بتوانم اقلام بیشتری خریداری کنم. از دولت و مسئولین می خواهیم که قیمت نوشت افزار را کنترل کنند. در ادامه یکی از فروشندگان لوازم التحریر اظهار داشت:

بیش از ۱۵ سال است که در این صنف مشغول به فعالیت هستم و در این چند سال اخیر و با توجه به افزایش قیمت لوازم التحریر متأسفانه با کاهش خرید مردم مواجه بودم و این اصلا موضوع خوشایندی برای فروشنده ها نیست.

رضا کریمی گفت: خانواده هایی که دارای دو محصل یا بیشتر هستند اظهار نگرانی می کنند و هنگام خرید نمی دانند چه تصمیمی بگیرند. بعضی ها تا قیمت ها را می بینند فقط نگاه می کنند و می روند. باید قیمت ها کنترل شود و الا بسیاری از دانش آموزان ممکن است از تحصیل باز بمانند یا نتوانند بدون مشکل و دغدغه ادامه تحصیل دهند.

بیشترین افزایش قیمت مربوط به نوشت افزار کاغذی

رییس اتاق اصناف استان مرکزی نیز اظهار داشت: قیمت لوازم التحریر در سال جاری نسبت به سال قبل مانند هر کالای دیگری با افزایش قیمت رو به رو شده اما نمی توان درصدی را برای افزایش قیمت آن در نظر گرفت، اما بیشترین افزایش قیمت مربوط به کاغذ و نوشت افزار کاغذی است.

جمشید زند همچنین از تلاش برای برگزاری نمایشگاه پاییزه فروش لوازم التحریر خبر داد و بیان کرد: اگر شرکت نمایشگاهی امکانات لازم را فراهم کند این نمایشگاه تا چند روز آینده برگزار خواهد شد.

در این رابطه رییس خانه صنعت و معدن استان مرکزی نیز اظهار داشت: یکی از پارامترهای مهم وارداتی در کشور واردات کاغذ است که به نوعی گرفتار این قضیه هستیم و کشور ما جزو کشور های آسیایی پرمصرف کاغذ و یکی از بازارهای هدف تولید کنندگان کاغذ منطقه و جهان است. عماد مردانی بیان کرد: امروز در دنیا تولید کاغذ از چوب منسوخ شده است و از معادن آهنکی و سنگ های آهنکی کاغذ تولید می شود و کشور ما نیز به دلیل وجود معادن آهنکی از پتانسیل بسیار برای تولید این نوع کاغذ برخوردار است. اگر دولت از سرمایه گذاران این بخش حمایت کند می توان از این طریق کاغذ را در کشور تولید کرد و به دنبال آن تولیدات مرتبط با کاغذ نیز تهیه خواهد شد.

با توجه به نوسانات ارزی بازار و عدم مدیریت به هنگام بازار نوشت افزار و لوازم التحریر توسط نهادهای متولی و گرانی های بی رویه این کالاها، اگر نظارت بیشتری نسبت به کنترل قیمت ها صورت پذیرد و حمایت ها از سوی دولت و مسئولان برای برگزاری نمایشگاه های عرضه نوشت افزار فراهم شود و نوشت افزار دولتی به اندازه کافی در اختیار مردم قرار گیرد، قطعاً این مشکلات کمتر و قدرت خرید مردم افزایش می یابد.

بیش از ۱۵ سال است که در این صنف مشغول به فعالیت هستم و در این چند سال اخیر و با توجه به افزایش قیمت لوازم التحریر متأسفانه با کاهش خرید مردم مواجه بودم و این اصلا موضوع خوشایندی برای فروشنده ها نیست.

سهام هر دانش آموز استان مرکزی از دفتر دولتی، نیم جلد!

در این رابطه رییس اتحادیه کتاب فروشان و لوازم التحریر اراک اظهار کرد: ۸۵ درصد نوشت افزار موجود در بازار وارداتی است و این مساله نوسان قیمت را به دنبال دارد. هنگامی که قیمت ارز بالا می رود مشکلاتی نیز به وجود می آید.

مجید امینی راد ادامه داد: در سال جاری قیمت نوشت افزار بیش از ۱۵ برابر افزایش یافته است و در بعضی از اجناس تا ۳ برابر هم افزایش قیمت مشاهده می شود. به طور مثال قیمت در انواع دفاتر بیشترین افزایش داشته است.

وی ادامه داد: برای افرادی که از تمکن مالی کافی برخوردار هستند خرید نوشت افزار تفاوت چندانی ندارد، اما برای مردم عادی سخت است، کسی که پارسال دو خودکار و پنج دفتر خریداری کرده است امسال نمی تواند آن را هم خریداری کند. باید بگویم اجناس به اندازه کافی در بازار موجود است اما خریدار وجود ندارد.

رییس اتحادیه کتاب فروشان و لوازم التحریر اراک گفت: دولت ۱۵ میلیون جلد دفاتر دولتی تولید کرده است و در اختیار استان ها قرار داده است.

امینی راد گفت: بر اساس بخشنامه ای که برای ما ارسال شده، تعداد دفترهای دولتی تخصیص یافته به استان مرکزی ۱۲۹ هزار جلد (۴۰، ۶۰، ۸۰، ۱۰۰ برگ) است. بر اساس آمار دانش آموزان استان ۲۴۵ هزار و ۷۸۷ نفر هستند، یعنی به ازای هر دانش آموز نصف دفتر تخصیص داده شده است. چگونه این کار امکان پذیر است؟ بنابراین این دفاتر در نوشت افزار فروشی ها موجود نیست.

وی افزود: سازمان صنعت، معدن و تجارت و ستاد تنظیم بازار تصمیم گرفتند که این میزان دفتر دولتی

مرهم گیاهی برای زخم اقتصادی / نسخه ای کارساز برای آذربایجان شرقی

در شرایط کنونی کشور، از مسئولان گرفته تا عموم مردم و به عبارتی همه و همه به خوبی متوجه آسیب پذیر بودن اقتصاد نفت محور شده اند و می دانند که برای تقویت اقتصاد و برون رفت از مشکلات کنونی باید رو به دیگر ظرفیت های کشور آورد.

فانزه زنجانی

اما در این میان ظرفیتی که شاید نسبت به آن غفلت هایی شده، صنعت گیاهان دارویی و ارزآوری بالای آن است به خصوص در شرایط کنونی جهان که گرایش به طب سنتی افزایش یافته و روز به روز سهم جهانی تجارت دارو و فرآورده های گیاهی بالا می رود. در چنین شرایطی مسئولان باید بیش از گذشته، این موقعیت را غنیمت شمرده و از تنوع آب و هوایی و جغرافیایی ایران و به دنبال آن، تنوع تولیدات گیاهی و به خصوص گیاهان دارویی کشور بهره ببرند.

بسته کاملی که می توان تقدیم اقتصاد کشور کرد

تک تک استان ها را می توان دارای تنوعی از گیاهان دارویی دانست که در کنار یکدیگر می توانند بسته های کامل از این گیاهان را تقدیم اقتصاد کرده و به خدمت صادرات غیرنفتی درآوردند و در این میان منطقه شمال غرب کشور و به خصوص آذربایجان شرقی دارای تنوع اقلیمی متفاوتی بوده و سابقه مردم این دیار نیز در گرایش به تولید، ترویج، تجارت و مصرف این نوع فرآورده ها می تواند به توسعه این صنعت کمک کند.

استان آذربایجان شرقی با دارا بودن ۴۵۰ گونه گیاه دارویی، از استان های ویژه کشور در زمینه تولید این نوع گیاهان است و یکی از دلایل آن را می توان آب و هوای ویژه این منطقه و از سوی کوهستانی بودن و مجاورت آن با دریای خزر ارومیه دانست. هر شهرستان و منطقه استان را می توان محل رویش گیاهانی از نوع خاص همچون بابونه، مرزه، پونه، آویشن، کاکوتی، مریم گلی، خار مریم و صدها نوع گیاه دیگری دانست که مشابه آن در نقاط بسیار کمی از کشور دیده می شود، حتی برخی از آنها منحصر به این استان است.

ضعف در شناخت گیاهان دارویی

شاید یکی از جدی ترین مشکلات این حوزه را بتوان عدم شناخت نسبت به انواع مختلف گیاهان دارویی دانست به طوری که بسیاری از گیاهانی که ارزش دارویی بسیار بالایی داشته و بسیاری از کشورهای از طریق صادرات آن ارزآوری خوبی دارند، در منطقه آذربایجان شرقی به دلیل عدم شناخت زیر پاله می شوند و افراد بومی منطقه و کشاورزان از نوع گیاه و خواص آن مطلع نیستند که البته مراکز تحقیقاتی استان باید در این خصوص وارد عمل شوند.

مدیر طرح ملی گیاهان دارویی با توجه به اهمیت این موضوع از مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی استان و به خصوص جهاد دانشگاهی می خواهد گیاهان دارویی بومی استان را شناسایی کرده و طرح های علمی در این خصوص اجرایی کنند.

حسین زینعلی در جلسه توسعه کشت گیاهان دارویی در شهر تبریز می گوید: استان آذربایجان شرقی را

می توان قطب برخی گیاهان دارویی همچون گل محمدی دانست اما ظرفیت های این استان تنها به این مورد ختم نمی شود، بلکه گیاهان دارویی فراوانی در این منطقه رشد می کنند که برخی شناسایی شده اما برخی دیگر هنوز به مرحله شناسایی نرسیده اند.

دانشگاه ها پای کار بیایند

وی با اشاره ای به بحران کم آبی در کشور و تأثیر آن بر روی عملکرد گیاهان دارویی می گوید: تحقیقات چندانی در حوزه کشت و تولید گیاهان دارویی انجام نشده و دانشگاه های ما برای این حوزه برنامه مشخصی ندارند. به نظر می رسد، عدم فعالیت بخش های تحقیقاتی و پژوهشی برای مطالعه و همچنین ساخت محصولات گیاهی جدید، باعث شده که استان آذربایجان شرقی تنها بر روی گیاهانی معدود متمرکز شده و از ظرفیت های بی شمار خود غافل باشند.

اقتصاد مقاومتی را در استان عملی کنیم

ظرفیت گیاهان دارویی در استان به حدی بالا است که مسئولان با تمرکز ویژه بر روی این بخش می توانند، آذربایجان شرقی را به عنوان قطبی برای تولید این گیاهان معرفی کرده و به دنبال آن، تجار و بازرگانان نیز از سویی برای یافتن بازارهای صادراتی این محصول قدم پیش گذاشته و فعالان حوزه درمانی نیز مردم را به سوی مصرف این نوع داروهای گیاهی تشویق کنند تا بدین وسیله سهم استان در صادرات غیرنفتی و تحقق اقتصاد مقاومتی بالا رود.

سعید قهرمان پرور از دانشجویان کارشناسی ارشد رشته علوم باغبانی است که در گفتگو با مهر از ظرفیت های ویژه آذربایجان شرقی در تولید گیاهان دارویی می گوید: «استان های محدودی در کشور دارای تنوع بالای گیاهان دارویی هستند، یکی از این استان ها، آذربایجان شرقی است که برخی گیاهان آن همچون بابونه، پونه، آویشن، کاکوتی، مریم گلی، خار مریم و بعضی اقلام دیگر در کشور یا کم یاب و یا نایاب هستند.»

بسته بندی خوبی برای گیاهان دارویی نداریم

قهرمان پرور با اشاره به مطالعات خود در خصوص بازاربایی و نوع فروش محصول در کشورهای صاحب ادعا در این حوزه می گوید: «متأسفانه در بخش گیاهان دارویی نیز همانند دیگر بخش ها نتوانسته ایم بسته بندی خوبی ارائه کنیم، کاری که در دیگر کشورها به خوبی انجام می گیرد و ارزآوری بالایی هم دارد، اما ما بیشتر به صورت فله ای اقدام به فروش و صادرات می کنیم.»

وی ادامه می دهد: «البته در کنار برنامه ریزی برای توسعه صادرات باید فکری هم به حال بازاربایی محصول در داخل کشور کنیم که این امر می تواند به پایین آمدن میزان استفاده از داروهای شیمیایی نیز کمک کرده و به طور قطع، سلامتی جامعه را افزایش دهد.»

در شرایط اقتصادی کنونی، استفاده از کوچک ترین ظرفیت در تک تک استان ها و شهرهای کشور ضرورت ویژه تری یافته است و در این بین استان آذربایجان شرقی با داشتن جغرافیایی ویژه و نیروی انسانی کارآمد می تواند در بخش های بی شماری ایفای نقش کند که از جمله این ظرفیت ها می توان به گیاهان دارویی ناب این منطقه اشاره کرد.

ظرفیتی که اگر به درستی مدیریت شود، مرهمی برای زخم های عمیق اقتصادی از جمله بیکاری در استان خواهد بود به شرطی که مسئولان، اعتقادی به ارزآوری این محصول و نوآوری و ابتکار در بازاربایی و صادرات آن داشته باشند.

بزرگترین طرح نفتی غرب کشور روی زمین ماند؛

«آناهیتا» اسیر بی تدبیری بزرگترین هلدینگ‌های سرمایه‌گذاری کشور

۳۳٫۳ درصد از سهام پالایشگاه آناهیتا متعلق به شرکت سرمایه‌گذاری نفت و گاز و پتروشیمی تأمین (تاپیکو) وابسته به شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی (شستا) و ۳۳٫۳ درصد نیز در اختیار صندوق بازنشستگی کشوری است؛ ۱۳٫۴ درصد هم به صندوق بازنشستگی نفت و ۲۰ درصد بقیه نیز سهم شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران است.

اما نکته جالب اینجاست که این‌ها بزرگ‌ترین هلدینگ‌های سرمایه‌گذاری کشور هستند که اراده‌ای برای ساخت آناهیتا ندارند و از ایجاد آن عاجز مانده‌اند.

پالایشگاه آناهیتا در آستانه آغاز عملیات اجرایی

دولت بعد از ناامید شدن از سهامداران این پروژه دست به دامن قرارگاه خاتم‌الانبیاء شد تا مگر به کمک این نهاد ناتوانی بزرگ‌ترین هلدینگ‌های سرمایه‌گذاری کشور را برای احداث این پالایشگاه بیوشاند و این رؤیای بی‌سرانجام را تعبیر کند.

هوشنگ بازوند، استاندار کرمانشاه تیرماه امسال در نشست با مسئولان مرتبط در قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) ضمن رصد آخرین اقدامات و پیگیری‌های این قرارگاه برای آغاز عملیات راه‌اندازی پالایشگاه آناهیتا اعلام کرد که آنچه از نتایج اقدامات برمی‌آید نشانگر آن است که کرمانشاهی‌ها خبرهای خوبی در آینده نزدیک از پالایشگاه خواهند شنید.

توسعه اقتصاد مقاومتی و هم از حیث رونق تولید داخلی دیر این پروژه بسیار حائز اهمیت بود که ظاهراً وزیر کرمانشاهی نفت به این موضوع اعتقادی ندارد.

«آناهیتا» می‌توانست تحول اقتصادی عظیمی را با توجه به حجم سرمایه‌گذاری طرح و طرح‌های جانبی با ایجاد شهرک تخصصی نفت و گاز و پتروشیمی آن در منطقه فراهم کند، اما کرمانشاهی‌ها جز سراب چیزی از آن ندیدند.

دهم شهریورماه ۹۴ ربیعی، وزیر وقت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نه به رسم مرسوم و با کلنگ که با بولدوزر عملیات اجرایی این پالایشگاه را آغاز کرد و با این کلنگ‌زنی متفاوت اعلام کرد که ما با بولدوزر آمده‌ایم تا ثابت کنیم مثل همین بولدوزر کار را پیش خواهیم برد و از دل این بیابان برهوت یک پالایشگاه مدرن سر بر خواهد آورد.

شوی آقای وزیر را ماشین‌آلات به‌صاف شده‌ای تکمیل کردند که همان‌جا بعد از رفتن ربیعی آن‌ها هم کار را تعطیل کردند و هیچ‌وقت این وعده عملی نشد و آناهیتا دوباره به خواب رفت.

امروز اگر سری به این برهوت بزنید هیچ خبری از تحرک نیست و محوطه‌های محصور و سوت‌و‌کور را می‌بینید با یک اتاقک نگهبانی که معلوم نیست دقیقاً از چه چیز نگهبانی می‌کند؛ از زمین خالی؟!

پالایشگاه «آناهیتا»، بزرگترین طرح سرمایه‌گذاری غرب کشور بعد از ۱۳ سال همچنان اسیر بی‌تدبیری بزرگترین هلدینگ‌های سرمایه‌گذاری کشور است.

زهرا آقایی

یکی از بزرگ‌ترین طرح‌های نفتی کشور است و قرار بود بعد از ۱۰ سال خودکفایی منطقه غرب کشور در امر تولید و تأمین فرآورده‌های مصرفی نفتی باکیفیت را به ارمان داشته باشد.

حالا اما بیشتر از ۱۲ سال از دی‌ماه سال ۸۵ می‌گذرد و پالایشگاه نفت «آناهیتا» هنوز یک زمین خالی است و هیچ تغییری در آن ایجاد نشده و هر بار دستمایه وعده‌های مسئولان کشوری و استانی قرار می‌گیرد. طرح احداث پالایشگاه آناهیتا با ظرفیت تولید ۱۵۰ هزار بشکه در روز همچنین قرار بود جایگزینی برای پالایشگاه قدیمی کرمانشاه باشد که حالا ۹۷ سال قدمت دارد، اما هنوز برهوتی است که هیچ اثری از تولید و تکاپو در آن مشاهده نمی‌شود.

این رؤیای ناتمام همچنین قرار بود زمینه اشتغال مستقیم و غیرمستقیم برای هزاران نفر از جوانان این منطقه محروم را فراهم کند.

جلوگیری از خام‌فروشی نفت و تبدیل آن به فرآورده‌های با ارزش‌افزوده بیشتر هم از لحاظ

پالایشگاه آناهیتا از مصادیق اقتصاد مقاومتی

نماینده مردم کرمانشاه در مجلس تصریح کرد: ما گرفتار دو مشکل هستیم یکی دیدگاه آقای زنگنه به عنوان وزیر نفت که اعتقادی به تولید ملی ندارد و معتقد است باید نفت خام بفروشیم و فرآورده وارد کنیم و پالایشگاه اقتصادی نیست که البته بارها در مصاحبه‌های خود این را مطرح کرده و بعدها با فشار رسانه‌ها، در مصاحبه خود گفت ما تنها پروژه آناهیتا را در دست اقدام داریم اما در عمل نگرش وی باعث توقف این پالایشگاه شد.

وی افزود: حتی آقای زنگنه معتقد بود برای ساخت پالایشگاه در کشورهای دیگر سرمایه‌گذاری کنیم؛ پروژه‌هایی همچون ستاره خلیج فارس و... هم مربوط به گذشته است و گرنه پروژه جدیدی از نظر پالایش در این ۶ تا ۷ سال اخیر انجام نشده است.

مصری بیان داشت: در پروژه آناهیتا پیمانکاری در کار نیست و با جمع‌آوری چند بولدوزر نمایشی به راه انداختن، بزرگ‌ترین هلدینگ‌های پولدار ایران سهامدار پالایشگاه آناهیتا هستند، شستا که بزرگ‌ترین هلدینگ سرمایه‌گذاری کشور است، صندوق بازنشستگی کشوری که صدها شرکت بزرگ و کوچک دارد و صندوق بازنشستگی نفت سهامداران آن هستند و وزارت نفت هم ۲۰ درصد سهم دارد که حساب‌وکتاب آن مشخص است باین‌وجود اراده و اعتقادی در کار نیست.

این نماینده مجلس تصریح کرد: این مسئولان اگر به آنچه رهبر معظم انقلاب هفت سال قبل در رابطه با اقتصاد مقاومتی فرمودند مبنی بر اینکه نفت خام صادر نکنیم بلکه فرآورده صادر کنیم عمل می‌کردند، امروز در عزای تحریم نفت نمی‌نشستیم.

از زمان تصویب پالایشگاه آناهیتا ۶ استانداری، والی کرمانشاه شده‌اند؛ هر یک از آن‌ها آمدند و وعده‌ای بی‌سرانجام برای فرجام آناهیتا به کرمانشاهی‌ها دادند و رفتند.

همچنین تا به امروز چهار دولت و وزاری مختلف آن‌ها از نفت، تعاون، صنعت و... در بازدیدهای نمایشی شان به مردم این منطقه وعده پیگیری و رفع مشکلات پیش پای این پروژه را داده‌اند که هیچ‌کدام عملی نشده است.

باین‌وجود معلوم نیست چند سال دیگر برهوت آناهیتا باید تاوان ناتوانی تیم اقتصادی دولت در استان کرمانشاه و بی‌توجهی برخی وزرا به تولید داخلی را بدهد که نتوانسته‌اند این پروژه را در این همه سال حتی یک گام جلوتر ببرند.

وی با بیان اینکه هیچ‌یک از مسئولان به وعده‌های خود عمل نکردند، گفت: همچنین جهانگیری معاون اول رئیس‌جمهور نیز در سفر به کرمانشاه همین وعده را داد و در سفر رئیس‌جمهور هم این مطالبه مطرح شد اما باز خبری نشد.

این نماینده مجلس با اعلام اینکه ۶۶ درصد از سهام پالایشگاه متعلق به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و ۳۳ درصد متعلق به وزارت نفت است، افزود: بزرگ‌ترین هلدینگ‌های سرمایه‌گذاری کشور سهامداران اصلی پالایشگاه کرمانشاه هستند.

مصری عنوان کرد: دست‌اندرکاران این پروژه مدت‌ها ایراد می‌گرفتند که وثیقه‌های بانکی برای این پروژه سنگین و تأمین آن سخت است به همین دلیل در قانون بودجه امسال وثیقه را برداشتیم تا فقط قرارداد پالایشگاه با وزارت نفت به عنوان وثیقه پذیرفته شود و دیگر لازم نیست ۱۰ یا ۱۲ هزار میلیارد تومان وثیقه ملکی برای استفاده از تسهیلات آورده شود.

وی ادامه داد: ما راهی را باز کردیم که طی ۴۰ سال اخیر بی‌سابقه بوده، هم برای پالایشگاه کرمانشاه و هم پتروشیمی کرمانشاه؛ از اول انقلاب قانونی نداریم که بگوید قرارداد بین پالایشگاه و وزارت نفت به عنوان وثیقه قابل قبول است اما باین‌وجود با هم اتفاق نیفتاد.

اراده‌ای برای اتمام آناهیتا وجود ندارد

ام‌عبدالرضا مصری، نماینده مردم کرمانشاه در مجلس که هفت‌خوان تصویب پالایشگاه آناهیتا را طی کرده بعد از ۱۳ سال از تصویب آن از اجرایی نشدن این پروژه و کارشکنی‌های برخی از متولیان در این زمینه گلایه دارد.

وی در مورد وضعیت این طرح اظهار داشت: ۶ سال پیش وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با حضور در کرمانشاه قول افتتاح پالایشگاه آناهیتا طی یک ماه آینده را داد.

نماینده مردم کرمانشاه در مجلس خاطر نشان کرد: وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی وقت با وجود قول یک‌ماهه برای افتتاح پالایشگاه، چند سال بعد عملیات اجرایی آن را آغاز کرد و همان‌جا اعلام کرد که چون کلنگ کند است و می‌خواهیم به سرعت عمل کنیم، با بولدوزر کلنگ زنی می‌کنیم.

مصری بیان داشت: وزیر وقت تعاون و کار بیش از ۱۰۰ دستگاه بولدوزر و کمپرسی و... در روز افتتاح گردآورد که نمایشی بودن این حرکت کاملاً مشهود بود، یک ماه پس از این اقدام وزیر، بنده به بازدید از منطقه رفتم، اما آنجا جز خاک چیزی دیده نمی‌شد با این تفاوت که قبلاً خاک سفت بود اما با به‌کارگیری بیل و لودر خاک آشفته شده به چشم مردم منطقه می‌رفت.

به بهانه روز بانکداری اسلامی بررسی شد

نقد حوزویان به طرح بانکداری مجلس / فرسنگ‌ها فاصله تارستگاری بانک‌ها

برخی از اساتید حوزه و دانشگاه ضمن ارائه نقدهایی به طرح جدید بانکداری کمیسیون اقتصادی مجلس معتقدند که این طرح با موازین شرعی در تضاد است و حذف ربا لزوماً به معنای اسلامی شدن بانکداری نیست.

این روزها در فضای نظام پولی کشور شاید بیشترین نگاه‌ها و نوک تیز قلم‌ها به سمت طرح جدید بانکداری اسلامی باشد که از سوی مجلس شورای اسلامی تدوین شده است؛ البته سال‌های سال است که نظام بانکی کشور زیر ابرهای نقطه نظرات و کارشناسی‌های متفاوت و ملون «طرح باران» می‌شود اما واقعا معلوم نیست که چرا در عمل خبری نمی‌شود که نمی‌شود.

مصیبت آن است که اغلب این نوع طرح‌ها با پسوند اسلامی به عرصه می‌آیند و برخی طراحان نیز به دنبال تزئین آن به نام دین و حتی علمای دین هستند؛ اما همین طرح‌ها وقتی جدی می‌شوند با مخالفت آشکار و انتقادهای تند و تیز زعما و بزرگان حوزه علمیه مواجه می‌شوند.

واقعیت امر این است طرح جدید بانکداری مجلس که ظاهراً قرار است تا روزهای آینده به مرحله تصویب برسد، نتوانسته نظر بدنه اقتصادی حوزه علمیه را تأمین کند و نگرانی‌هایی در مورد آن مطرح است. در ادامه به تحلیل طرح بانکداری اسلامی مجلس شورای اسلامی می‌پردازد.

نقش کمرنگ حوزه در تدوین طرح بانکداری اسلامی

عضو هیئت‌علمی گروه اقتصاد اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با تأکید بر اینکه طرح نظام بانکداری مجلس اشکالات اساسی دارد، گفت: واقعیت این است که اگر همین طرح تصویب و تبدیل به قانون شود اوضاع نظام بانکی بدتر از شرایط کنونی خواهد شد.

حجت‌الاسلام احمدعلی یوسفی، با بیان اینکه نقش کمرنگ حوزه در تدوین و تقنین طرح بانکداری اسلامی مجلس کاملاً احساس می‌شود، گفت: حوزه طرح جامع نظام بانکداری اسلامی را می‌تواند تا پایان سال تدوین و ارائه کند.

وی با بیان اینکه اگر زعمای حوزه نبودند طرح‌های بسیار ناپخته و خطرناکی به تصویب می‌رسید، گفت: پیش‌از این هم طرحی تهیه و در آستانه تصویب بود که اگر حوزه علمیه و اعتراض مراجع تقلید نبود طرح بسیار ناصوابی در نظام بانکی به تصویب و اجرا می‌رسید.

رئیس مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه با بیان اینکه مشکل اصلی نظام پرداخت بانکی سازی و رباخواری است، گفت: در شرایط فعلی بانک‌ها توانایی و تمایلی برای انجام عقود مشارکتی را ندارند. وی با ابراز ناخوشنندی از طرح‌های ارائه شده بانکداری اسلامی در مجلس گفت: این طرح‌ها بارها مطرح شده و ما ایرادات آن را گوشزد کرده‌ایم اما جالب است به جای اصلاح در لایه‌های لوی‌ایچ پنهان

است به صحن علنی بیاید، تأکید کرد این طرح به شدت با موازین شرعی در تضاد است.

وی با رد این ادعا که طرح بانکداری جدید مجلس منجر به قطع ریشه ربا در تسهیلات پرداختی بانک می‌شود، گفت: قانون عملیات بانکداری بدون ربا ۳۵ سال است که تصویب شده اما متأسفانه سیستم بانکی همین طرح ۲۷ ماده‌ای را نقض کرده و درست اجرا نکرده است.

مدیر گروه اقتصاد اسلامی دانشگاه خوارزمی با بیان اینکه مشکل اصلی نظام بانکی فقدان قوانین نیست و تعدی و نقض قانون است، گفت: ۲۵ سال است که دنبال رفع و رجوع مشکلات قانونی نظام بانکداری هستیم اما جالب است که دوباره همان مشکلات شبیه در عقود و سیطره ربا پا برجاست.

حجت‌الاسلام معصومی‌نیا با تأکید بر اینکه حذف ربا لزوماً به معنای اسلامی شدن بانکداری نیست، گفت: الان نظام بانکی با صوری سازی بسیاری از مراحل عقد و ارائه خدمات به مشتری را زیر سوال شرعی برده است.

وی در بخش دیگری از سخنان خود با بیان اینکه در قانون قبلی بانک‌ها روی به صوری سازی آوردند، تأکید کرد: آن‌ها عقود را پوشش قرار دادند برای کار خودشان و در نهایت چیزی که برای آن‌ها مهم بوده و هست مبلغ، مدت، نرخ و جریمه است و بانک‌های ما ماهیت دیگری غیر از این نداشتند.

این استاد حوزه و دانشگاه با ابراز تأسف شدید از قانونی شدن خرید و فروش ارز در طرح جدید توسط نظام بانکی گفت: اگر بانک‌ها بر اساس ماده ۹۲ طرح جدید مجوز خرید و فروش ارز پیدا کنند دوباره التهاب و هیجان بر اقتصاد کشور حاکم خواهد شد.

وی با اشاره به بهانه مجلس در صوری سازی بانک‌ها در عقود مشارکتی و روی آوردن در این طرح به عقود مبادله‌ای بیان داشت: اولاً در گذشته صوری سازی صرفاً در عقود مشارکتی نبوده بلکه در عقود مبادله‌ای هم بوده است و ثانیاً در طرح جدید به عنوان مثال

می‌شوند.

حجت‌الاسلام یوسفی با بیان اینکه این لایحه نیز با اشکالات حوزه متوقف شد، تصریح کرد: اخیراً شنیدیم طرح جدیدی با تلفیق طرح‌های قبلی در جریان است و از طریق مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه به مجلس نامه‌ای خواهیم داد تا محققان حوزوی این طرح را بررسی کنند و جلوی آن گرفته شود.

وی در ادامه خاطرنشان کرد: در طرح جدید از عقد مباحه استفاده شده که حيله ربوی حرام است و به هیچ وجه قابل قبول نیست که در نظام جمهوری اسلامی و با تأکیدات مکرر مراجع این طرح به تصویب برسد که کار را برای بانک‌ها آسان‌تر و برای مردم سخت‌تر کند.

این استاد حوزه و دانشگاه با تأکید بر اینکه حوزه علمیه آمادگی کامل برای ارائه یک طرح جامع بانکداری اسلامی را دارد، گفت: در این راستا مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه طرحی را در دست تدوین و ارائه دارد که امید داریم تا پایان سال آماده شود.

وی با بیان اینکه باید مجلس جلوی تصویب طرح کنونی را بگیرد، گفت: فقهای اقتصادی حوزه اعتقاد دارند طرح مجلس با مشکلاتی مانند شبهه ربوی بودن و نوع تنظیم قراردادهای میان بانک و مشتری دست و پنجه نرم می‌کند که باید این مشکلات برطرف شود.

سیستم بانکی قانون عملیات بانکداری بدون ربا را به درستی اجرا نمی‌کند

یکی از استادان حوزه علمیه نیز با تأکید بر اینکه طرح مجلس کاملاً با موازین شرعی در تضاد است گفت: قرار بود در طرح جدید بانکداری با نظام ربوی حاکم بر بانکداری مبارزه شود که متأسفانه اتفاقی نیفتاده است.

حجت‌الاسلام غلامعلی معصومی‌نیا با اشاره به طرح جدید بانکداری کمیسیون اقتصادی مجلس که قرار

به جای فروش اقساطی که به صورت صوری اجرا می‌شود، عقد مرابحه آمده که به تسهیلات گیرنده می‌گویند «برو با این پول به وکالت از طرف بانک هر چه می‌خواهی بخر و از طرف بانک دوباره با سود معین آن را به خودت بفروش و اقساط آن را به بانک پرداخت کن!» که می‌بینید در این صورت صوری سازی به شدت بیشتر می‌شود.

عضو مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه‌های علمیه مرابحه غیر شرعی را عقدی شیرین برای بانک‌ها دانست و افزود: با طرح جدید هیچیک از مشکلات ربوی بانک‌ها رفع نمی‌شود که بدتر هم می‌شود، چراکه در این طرح نیز بانک‌ها پول خود را می‌دهند و سود معینی از تسهیلات گیرنده دریافت می‌کنند که این دقیقاً همان سیستم ربوی است که مراجع بزرگوار تقلید سال‌ها به آن ایراد می‌گیرند.

با نسخه غربی نظام بانکی اسلامی نمی‌شود

مدیر مؤسسه فقه اقتصاد طیبات نیز با طرح این موضوع که گوش شنوایی برای دغدغه‌های حوزویان به ویژه علما و مراجع تقلید نیست، گفت: چسباندن و ضمیمه عقود بانکی به دین و اسلام یک عقد را اسلامی نمی‌کند.

حجت الاسلام جواد عبادی با تأکید بر اینکه بانک‌ها مشکلات ساختاری و ماهیت ربوی دارند، ادامه داد: خود عاملان و طراحان طرح جدید بانکداری معتقدند با تصویب طرح دیگر باید حداقل ۳۰ سال با خوب و بد طرح بسازیم و دیگر نمی‌شود به راحتی تغییر در مدل رفتار نظام بانکی ایجاد کرد.

وی با بیان اینکه طرح‌هایی که از سوی دولت و مجلس برای اصلاح ساختار نظام بانکی ارائه می‌شود کارشناسی شده و با پشتوانه و متین نیست، گفت: هر

وی با تأکید بر اینکه حوزه علمیه باید به‌طور واقعی و فراتر از شعار از سنت اسلامی قرض الحسنه حمایت کند، گفت: مگر ما دنبال اسلامی کردن و ارتقا نظام بانکی کشور نیستیم پس چرا هیچ توجهی به سنت قرض الحسنه که تأکید اکید اسلام و قرآن است نمی‌شود.

این عضو ارشد بانک مرکزی کشور با بیان اینکه ترویج و فرهنگ‌سازی قرض الحسنه می‌تواند به بسیاری از معضلات کنونی نظام بانکی و مرادفات مالی را برطرف کند، گفت: مردم و مسئولان و زعمای حوزه با اعتماد و ترویج نظام قرض الحسنه در سیستم بانکی بستر رشد و تعالی اقتصاد اسلامی را فراهم کنند.

ظاهراً کوشش‌های میان علما و زعمای حوزه علمیه با طراحان و مجریان بانکداری جدید جدی است و اجماعی وجود ندارد. به‌رحال نباید نقش کم‌رنگ فقه اقتصادی و رویکرد اسلامی در طرح‌های سیستم بانکی کنونی که رگ و ریشه غربی پیدا کرده را نادیده گرفت.

واقعیت این است که نظام بانکی نمی‌تواند با طرح‌های «شتر گاو پلنگی» در جامعه‌ای که نام و وام ارزش‌های اسلامی را پدک می‌کشد، دوام بیاورد و در این زمینه حق با دغدغه‌مندان حوزوی است.

خاطر نشان کرد: ماهیت بانک قرض ربوی است و نمی‌توان ماهیت آن را عوض کرد، همچنان که اگر شما بر فنداسیونی که تنها برای یک طبقه ساخته شده ۱۴ طبقه بگذارید در این صورت طبقات بالا یا صوری و غیر قابل استفاده و سبک است و یا اگر قابل استفاده و واقعی باشد کل ساختمان فرو می‌ریزد.

ورود جدی حوزه به سنت قرض الحسنه

یکی از مدیران ارشد نظام بانکی کشور نیز با طرح این موضوع که بذریع اعتمادی در نظام بانکی را میان مردم نکاریم، گفت: بی‌اعتمادی به نظام بانکی به نفع هیچ کس نیست و در نهایت به ضرر اقتصاد کشور است.

مرتضی اکبری با اشاره به اینکه چرا از طرح‌هایی مانند نظام قرض الحسنه بانک‌ها حمایت نمی‌شود، گفت: حدود ۱۰ بانک اول کشور یک مجموعه قرض الحسنه واحد راه‌اندازی کردند و این بانک بیش از پنج میلیون و ۳۰۰ هزار فقره تسهیلات قرض الحسنه پرداخت کرده است اما متأسفانه نگاه مثبتی به این نوع حرکات نظام بانکی وجود ندارد.

قانونی که طرح می‌شود باید اقتضات و بستر خاص خودش را داشته باشد پس برای نظام بانکی که می‌خواهد سال‌های سال مدیریت نظام پولی و مالی را به عهده بگیرد باید قانونی طراحی کنید که الزامات جامعه اقتصادی ایران اسلامی را رعایت کند.

مدیر مؤسسه فقه اقتصادی طیبات در ادامه سخنان خود با تأکید بر اینکه در کشور ما تعبیر بانک فراتر از چیزی است که در دنیا دیده می‌شود، گفت: مشکل نظام بانکداری صرفاً ابزاری نیست که کم یا زیاد باشد بلکه مشکل از ساختار است؛ در این بانکی که همه قبول داریم از کشورهای غیر اسلامی وارد شده یک تعریفی که در فضای کارکرد اقتصادی شده است قرض ربوی بوده و در ایران می‌خواهیم آن را با بار کردن عقود اسلامی تغییر کاربری بدهیم که چنین چیزی امکان ندارد.

وی با بیان اینکه صرف بیان عقد مرابحه و مزارعه و جعله و امثال آن بانک‌ها را اسلامی نمی‌کند،

پیش فروش محصول در بازار بین المللی صادرات خرماهای بیم به ۵۰ کشور

MEHR NEWSAGENCY
Photo: Mehdi Pedramkhoo

وی خواستار حمایت دولت در زمینه صادرات محصولات غیر نفتی شد و گفت: خرما محصول استراتژیکی در زمینه مصرف داخلی نیست اما می‌تواند در زمینه ارزآوری استراتژیک تلقی شود و دولت باید این امر را درک کند و در کنار حمایت از صادرات از تصمیم‌های شتاب زده در زمینه جلوگیری از صادرات مانند آنچه در سال گذشته انجام شد خودداری کند.

افت تولید ۵۰ درصدی در بیم

محمد یکی از تولید کنندگان خرماهای بیم است که برداشت محصول از نخلستان‌های خود را آغاز کرده است، وی می‌گوید: محصول سال جاری ۴۰ تا ۵۰ درصد از بین رفته اما محصول به جای مانده بسیار با کیفیت و مرغوب است و دلیل این امر هم بارندگی‌های مطلوب سال جاری بود.

وی افزود: امیدواریم بعد از برداشت محصول بتوانیم با اولویت تأمین نیاز بازارهای خارجی محصول را روانه بازار مصرف کنیم.

وی ادامه داد: سه تا چهار روز است برداشت خرما را شروع کردیم و کیفیت خرما نیز خوب و محصول درشت است.

صادرات ۱۰۰ هزار تن خرما از بیم

احمد یکی دیگر از کشاورزان می‌گوید: تعداد دانه‌های هر خوشه خرما بسیار کم شده و در برخی از باغ‌ها محصولی باقی نمانده است.

این کشاورز بیان کرد: گرمای هوا موجب خشکیدگی و ریزش خرما چند هفته قبل از برداشت محصول شد و کشاورزان به حمایت ویژه دولت نیاز داریم چون در برخی از نخلستان‌ها ۱۰۰ درصد محصول از بین رفته است.

سال گذشته ۱۰۰ هزار تن خرماهای شهرستان بیم به ۵۰ کشور مختلف صادر شده است و این امیدواری وجود دارد که در سال جاری نیز بخش قابل توجهی از محصول به کشورهای مختلف ارسال شود.

منطقه بتوانند نخلستان‌ها را بار دیگر برای تولید محصول در سال آینده آماده سازی کنند.

کشاورزان برای ادامه تولید در سال آینده نیاز به حمایت دارند

مبارزه با زنجیره خرما در سال جاری برای آماده کردن درختان برای تولید در سال آتی یکی از ضروریات است که عملاً با توجه به ورشکستگی کشاورزان از عهده مردم خارج شده و اگر زمینه لازم برای آماده سازی نخل‌ها ایجاد نشود تولید در سال آینده نیز دچار اختلال خواهد شد.

اسماعیل بزرگمهر یکی از تولید کنندگان خرماست که در زمینه صادرات نیز فعال است، وی گفت: خرماهای بیم دارای مشتریهای بالقوه در بازار جهانی است، بسیاری از کشورهای عربی و آفریقایی در زمینه تولید خرما نقش دارند اما کیفیت تولید خرما در این کشورها بسیار نامطلوب است.

وی افزود: خرما تولیدی در این کشورها نامرغوب است و دلیل این امر هم آب و هوا و اقلیم است اما همین خرما دارای برند و بسته بندی مطلوب است به همین دلیل به سادگی با خرماهای مرغوب ایران رقابت می‌کند.

پیش خرید خرما توسط تجار بین المللی

این تاجر اضافه کرد: خرماهای ایران به خصوص بیم به دلیل کیفیت بسیار مطلوب به ویژه خرماهای مضافتی به دلیل کیفیت مورد توجه جدی در جهان است به خصوص در کشورهای اسلامی در ماه رمضان از خرماهای بیم برای تغذیه مستقیم استفاده می‌شود اما سایر ارقام خرما اکثراً در صنعت شیرینی پزی و یا تبدیل به سایر فرآورده‌ها استفاده می‌شود.

این تاجر گفت: بازارهای خارجی در بسته بندی‌های کوچک خرما را خریداری می‌کنند و از هم اکنون سفارشهای خرید خرما به دست ما رسیده و مشتریها برای خرید خرما صف کشیده‌اند و مشکلی در زمینه بازار مصرف نداریم.

فصل برداشت محصول از هزاران هکتار نخلستان شهرستان بیم در حالی آغاز شده که بخش قابل توجهی از محصول دچار خسارت شده اما ۵۰ درصد باقیمانده آماده صادرات است.

این روزها دمای هوا در بیم برخلاف بسیاری از مناطق کشور خنک نشده و مردم دمای ۴۵ تا ۵۰ درجه را تجربه می‌کنند، شدت گرمای هوا در برخی از روزها آنقدر بالا می‌رود که خرما بر روی خوشه‌های درختان خشک می‌شود.

همین مساله موجب شده ۵۰ درصد از محصول خرماهای بزرگترین باغ شهر کشور از بین برود، اما مردم سخت کوش بیم با وجود خسارت‌های سنگینی که در سال جاری متحمل شده‌اند، آستین‌ها را بالا زده و برای برداشت باقیمانده محصول دست به کار شده‌اند.

از سوی برخی از مسئولان گفته می‌شود با وجود تخریب نیمی از محصول بیم اما باقیمانده خرما دارای وزن مطلوب می‌باشد و می‌تواند از نظر وزنی بخشی از خسارت‌ها را جبران کند اما این مساله از سوی تاجران و کشاورزان تأیید نشده است.

شهر بیم یکی از باغ‌های بزرگ کشور می‌باشد و وسعت نخلستان‌ها در این شهر و پیرامون بیم قابل توجه است، طبق آمار بیش از ۱۰ هزار هکتار نخلستان در این منطقه وجود دارد که بخش قابل توجهی از محصول از نوع مضافتی و صادراتی است.

هر سال میلیون‌ها دلار ارز از راه صادرات خرما وارد بازار داخل کشور می‌شود و تحریم‌ها نیز نتوانسته صادرات محصول خرماهای استان کرمان به خصوص شهرستان بیم را مختل کند.

با کیفیت ترین و بازار پسندترین خرماهای شهر بیم در کشور به نام مضافتی شناخته می‌شود، این محصول از نوع پیارم و تجاری درجه یک است که در بسته بندی‌های کوچک به کشورهای مختلف صادر می‌شود.

سال گذشته بود که همزمان با افزایش قیمت خرما در ماه رمضان دولت در تصمیمی شتاب زده از صادرات خرما جلوگیری کرد و حالا بخشی از خرما که قرار بود صادر شود در سردخانه‌ها مانده است.

گمان می‌رود با برداشت محصول سال جاری که ۵۰ درصد مجموع پیش بینی شده تولید است می‌توان همچنان برای حفظ بازارهای جهانی در سال جاری هدف گذاری کرد.

از سوی دیگر مسئولان در وزارت کشاورزی و مسئولان بیمه‌ها باید برای جبران خسارت‌های عمده‌ای که به کشاورزان تحمیل شده چاره اندیشی کنند تا مردم

نوبت به مگس مدیترانه ای رسید

درختان کرمان زرد پوش شدند / صدای بال مگس ها در گوش کشاورزان

مزارع و باغ‌های کرمان در حالی از ابتدای سال جاری با هجوم سهمگین ملخ‌های آفریقایی مواجه شده بودند که این روزها مگس‌های مدیترانه ای باغ‌های میوه استان را با خطر مواجه می‌کنند.

اسما محمودی

فصل برداشت اکثر میوه‌های در استان کرمان فرا رسیده است و طبق آمار ۲۴ درصد از باغ‌های میوه کشور نیز در استان کرمان قرار گرفته است ابتدای سال جاری بود که هجوم دسته‌های میلیونی ملخ دریایی به جنوب کرمان آغاز شد و جازموریان به یکی از بزرگترین کانون‌های سم پاشی هوایی و زمینی کشور تبدیل شد. با آغاز فصل گرما رفته رفته کولنی‌های ملخ در کرمان مهار شدند اما حالا وجود یک آفت غیر بومی دیگر که در مرکز استان کرمان پدیدار شده است خطر جدی تر از هجوم ملخ‌ها را پیش روی کشاورزان قرار داده است و صدای وز و وز بال مگس‌ها خاک از سر کشاورزان ربوده است.

مگس مدیترانه ای میلیون‌ها تن میوه را در معرض تخریب قرار داده است

آفتی به نام مگس میوه خوار مدیترانه ای؛ این حشره سخت جان این روزها چشمان نگران کشاورزان کرمان را به سمت باغ‌ها معطوف کرده است. اگر درختان در شهر کرمان و مناطق دیگر استان شاهد نصب تله‌های زرد رنگی هستند که مسئولان کشاورزی استان کرمان امیدوارند بتوانند با استفاده از آنها این آفت را مهار کنند.

این آفت در طول سال چهار بار دوره زندگی خود را در نسل‌های پی در پی سپری می‌کنند و هر بار تخم گذاری نیز ۳۰۰ تخم می‌گذارد و در زمان کوتاهی موجب از بین رفتن میوه می‌شود.

سحر محمد تقی زاده، کارشناس گیاه پزشکی می‌گوید: این حشره بومی استان کرمان نیست و از سال ۹۷ در شمال استان دیده شده اما پیش از آن در باغ‌های جنوب استان کرمان مشاهده شده است. وی تصریح کرد: هم اکنون استان‌هایی مانند یزد، اصفهان، خراسان، مازندران با این آفت مواجه هستند و طرح‌های تحقیقاتی برای مقابله با این حشره در حال انجام است.

وی با اشاره به اینکه فصل برداشت میوه در استان کرمان آغاز شده گفت: حشره به محض تغییر رنگ میوه و نزدیک شدن به زمان برداشت بر روی میوه‌ها تخم گذاری می‌کنند و لارو مگس از میوه تغذیه می‌کند و ظرف چند روز موجب گندیدگی کامل میوه بر روی درختان می‌شود.

وی بیان کرد: آنچه اهمیت دارد همکاری کشاورزان با کارشناسان کشاورزی و استفاده از روش‌های علمی و تلفیقی موجود برای کنترل است.

حشره در مقابل سم پاشی مقاوم است

وی استفاده از تله‌ها را یکی از مهمترین راهکارهای مقابله با مگس مدیترانه ای دانست و بیان کرد: مبارزه با آفت با استفاده از سم به تنهایی امکان پذیر نیست

خبر داد و بیان کرد: پروتئین هیدرولیزات مهمترین عامل از بین برنده این آفت است و هر کشاورز در صورت خریداری این نوع آفت کش‌ها یک سوم هزینه خرید را پرداخت نمی‌کنند.

اکثر باغ‌های شمال استان پتانسیل آلودگی را دارند

وی تاکید کرد این آفت توانمندی از بین بردن ۱۰۰ درصدی محصول مناطق آلوده را دارد از سوی دیگر باید به این نکته اشاره کرد که مگس مدیترانه ای قادر است اکثر محصولات باغ‌های استان کرمان درگیر کند.

وی از کشاورزان خواست از ورود نهال‌های آلوده به باغ‌ها خودداری کنند، میوه‌های خشک شده را سریعاً جمع آوری و در صورت آلوده شدن باغ‌ها میوه‌های آلوده به آفت را از باغ جمع آوری و بسوزانند.

وی ادامه داد: خطر آلودگی این آفت در صورت عدم گزارش و اقدام به موقع بسیار بالا است و می‌تواند هکتارها باغ را ظرف مد کوتاهی آلوده و محصول را از بین ببرد.

وی همچنین از کشاورزان خواست در زمستان اقدام به شخم زدن زمین در باغ‌ها کنند و با این کار شفیره حشره را از بین ببرند.

هجوم مگس مدیترانه ای به شمال کرمان که گفته می‌شوند منشأ آن باغ‌های جنوبی استان بوده‌اند چالش جدیدی است که بعد از خسارت شدید به باغ‌های پسته در سال گذشته و خسارت ناشی از گرم شدن بیش از حد دما به نخلستان‌های استان در سال جاری وارد شده است.

ضمن اینکه در ابتدای سال جاری نیز هجوم کلونی‌های میلیونی ملخ‌های دریایی، بخش قابل توجهی از نیرو و سرمایه‌های حوزه کشاورزی استان را معطوف به خود کرد و حالا به نظر می‌رسد مگس‌های میوه خوار به چالش جدی در مسیر مهمترین پتانسیل اقتصادی استان کرمان تبدیل شده است.

و باید از روش‌های تلفیقی موجود استفاده شود. وی ادامه داد: متأسفانه درصد تخریب این حشره بسیار بالا می‌باشد و می‌تواند در عرض چند روز هکتارها باغ مثمر را تحت تأثیر خود قرار دهد.

۲۴ درصد باغ‌های میوه کشور در کرمان وجود دارد

وی با اشاره به وجود ۲۴ درصد از باغ‌های میوه کشور در کرمان گفت: در استان کرمان سالانه ۳ میلیون ۵۰۰ تن میوه تولید می‌شود که نیاز بخش قابل توجهی از بازار را تأمین می‌کند.

وی با تاکید بر استفاده از تله مکفیل بیان کرد: در این تله‌ها از فرمون و چسب استفاده می‌شود و استفاده از مایع سراتراپ و هیدرولیزات مسموم نیز توصیه شده است.

کشاورزان با کارشناسان جهاد کشاورزی همکاری کنند

مدیر حفظ نباتات جهاد کشاورزی شمال استان کرمان اظهار داشت: کار ردیابی و کنترل این آفت در باغ‌های شمال استان کرمان به خوبی پیش می‌رود و از کشاورزان هم می‌خواهیم با کارشناسان کشاورزی همکاری لازم را داشته باشند.

ناصر طاهری افزود: در شمال استان کرمان این آفت برای نخستین بار در گلباف و ماهان دیده شد که در سال جاری گسترده مشاهده این آفت افزایش یافته است.

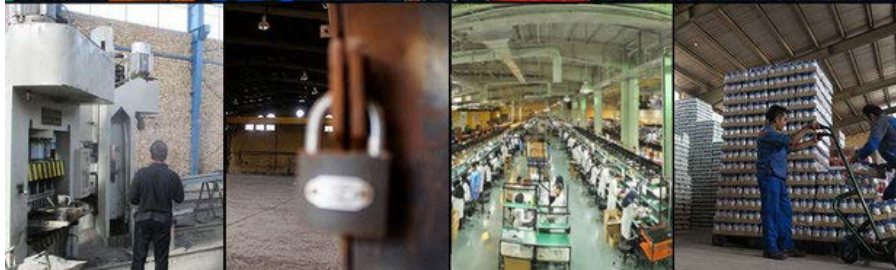
وی بیان کرد: همکاری کشاورزان و گزارش مشاهده این گونه حشره به جهاد کشاورزی و آغاز فوری روش‌های مبارزه می‌تواند در

طاهری بیان کرد: کار ردیابی و مبارزه این آفت یکی از سرفصل‌های اصلی کارشناسان جهاد کشاورزی استان کرمان است و مهمترین روش مقابله هم استفاده از تله‌های زرد رنگ تری مدلور و تغذیه سراتراپ و تله‌های زرد چسبنده است.

وی از اجرای طرح‌های حمایتی برای مقابله با آفت

غفلت از ظرفیت ارزآوری آذربایجان غربی؛

پای اقتصاد مقاومتی همچنان لنگ می‌زند / عملکرد ضعیف دولت و بانک‌ها

پای تحقق اقتصاد مقاومتی با گذشت ۶ سال از ابلاغ سیاست‌های کلی آن هنوز می‌لنگد و متولیان در این زمینه عملکرد قابل دفاعی ندارند، این در حالی است که در شرایط تحریم توجه به ظرفیت داخلی راهگشاست.

سکینه اسمی

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی حدود شش سال پیش با ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی در بهمن‌ماه ۹۲ و نیز مطالبه رهبری در جلسه هیئت دولت در مردادماه ۹۴، به‌طور رسمی فعالیت خود را شروع کرده و به‌این ترتیب گام‌های عملی در راستای اجرای سیاست‌های کلی آغاز شد.

با نام‌گذاری ۹۵ سال تحت عنوان «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» از سوی مقام معظم رهبری توجه بیش‌ازپیش دستگاه‌های اجرایی به موضوع معطوف شد و ستادهای استانی نیز تحقق آن را در دستور کار قرار دادند اما با گذشت این مدت هنوز هیچ اقدام عملی و در خور توجهی در این خصوص صورت نگرفته است.

با اینکه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی با حمایت سازمان برنامه‌بودجه در بدنه دولت قرار دارد اما عملکرد دولت در این زمینه به اذعان کارشناسان امر اصلاً قابل دفاع نبوده و ضروری است روند اجرایی شدن مصوبات جلسات ستاد فرماندهی در کشور و به‌تبع آن آذربایجان غربی شتاب بگیرد.

نگاهی به نشست‌ها و جلسات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در آذربایجان غربی نشان می‌دهد در سال‌های اخیر محور قالب این نشست‌ها بیان مشکلات و گلایه از بروکراسی پرپیچ‌وخمی است که بانک‌ها و در برخی مواقع خود مسئولان بر پیچیده شدن آن دامن می‌زنند و تأکید بر رفع این موانع اما تاکنون نتیجه عملی در پی نداشته است.

بررسی متن سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی از سوی رهبر انقلاب به‌خوبی نشان‌دهنده لزوم توجه قوای سه‌گانه به‌ویژه دولت به موضوع به‌کارگیری نیروی انسانی در راستای توسعه کارآفرینی، توانمندسازی نیروی کار، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقا شاخص‌های عدالت اجتماعی، ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه‌ریزی برای ارتقای کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید، حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاهای و خدمات به‌تناسب ارزش افزوده و نیز افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور است.

آذربایجان غربی با هم‌مرزی سه کشور خارجی شاهراه ارتباطی ایران با بازارهای اروپایی است، تولید بیش از شش درصد محصولات کشاورزی، رتبه برتر در تولید سیب، انگور، عسل، چغندر، قند، رتبه اول تنوع مواد معدنی، ثبت دو برند فرش و دو اثر تاریخی در سطح جهانی، قطب تولید سیمان و... این استان را به یکی از مناطق مستعد در حوزه اقتصادی به‌خصوص اقتصاد مقاومتی تبدیل کرده است اما تاکنون سهم اندک این بخش‌ها در زمینه صادرات و ارزآوری و نیز رفع مشکلات بیکاری و اشتغال نشان می‌دهد برای

نبودیم چراکه ارتباط بین‌المللی مطلوب بین بخش خصوصی و تولیدکنندگان با کشورهای خارجی برای شناسایی بازارهای هدف صادراتی ایجاد نشده و در این خصوص برنامه‌ریزی لازم موردنیاز است.

وی از تشکیل کارگروه تحقیق و توسعه سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان غربی برای شناسایی موانع تولید و ارائه راهکارهای عملی برای توسعه پایدار کشاورزی خبر داد و گفت: برای رسیدن به اهداف اقتصادی، تقویت تشکلهای و استفاده از ظرفیت فارغ‌التحصیلان بخش‌های مختلف اقتصادی به‌ویژه حوزه کشاورزی ضرورت دارد.

نبود برنامه مشخص و الگوی مناسب کشت، نبود بسته‌بندی مناسب محصول، منطقی نبودن قیمت‌ها با توجه به هزینه تولید، گران بودن هزینه‌های حمل‌ونقل به همراه غفلت مسئولان دست‌به‌دست هم داده تا مانع ارزآوری و صادرات خوب محصول ات کشاورزی با وجود هم‌مرزی با سه کشور خارجی در آذربایجان غربی شود.

صدور کمتر از ۳۰ هزار تن سیب، کاهش ذخایر و صادرات شاه‌میگوی سد ارس، پایین بودن نرخ قیمت خرید تضمینی در بخش سیب و انگور و گندم و هدر رفت محصولات گویای عدم تحقق اقتصاد مقاومتی و مشکلات تکراری هرساله این بخش در آذربایجان غربی است که اگر مسئولان همت کنند می‌توان با رفع آن‌ها اقتصاد استان و حتی منطقه را شکوفا کرد.

گام‌های کند اقتصاد مقاومتی در بخش صنایع و معادن آذربایجان غربی

باوجود تولید ۶۰ درصد کنسانتره کشور، رتبه اول در تنوع سنگ‌های معدنی و رتبه پنجم در تولید مواد معدنی، ثبت جهانی دو فرش افشار تکاب و ریزماهی خوی، صنایع پتروشیمی و سیمان اما آذربایجان غربی از نظر صنعتی یکی از استان‌های کم برخوردار کشور به شمار می‌رود.

هم‌اکنون بیش از ۹۰۰ واحد تولیدی و صنعتی در

رسیدن به جایگاه توسعه‌ای فاصله‌های زیادی است که بدون حمایت مسئولان و توجه دولتمردان این فاصله‌ها کم نمی‌شود.

توسعه کشاورزی موتور محرکه اقتصاد مقاومتی در آذربایجان غربی

در بخش کشاورزی که یکی از مزیت‌های اصلی استان آذربایجان غربی محسوب می‌شود موضوع اقتصاد مقاومتی به‌ویژه در محورهای تولید و اشتغال باید با جدیت دنبال شود چراکه این بخش می‌تواند پیشانی تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در این استان مرزی باشد.

تولید سالانه یک‌میلیون و ۲۰۰ هزار تن سیب، تولید ۶ درصد از کل محصولات کشاورزی، قطب اول تا سوم تولید محصولات از جمله انگور، چغندر، قند، عسل، گندم، گیاهان دارویی و بسیاری از محصولات به همراه پتانسیل‌های بالا در بخش دامی و شیلات از جمله تولید و صدور ۶۰ تن شاه‌میگوی سد ارس تنها بخشی از این توانمندی بالای استان است.

در کنار ظرفیت تولید بالا، این استان در زمینه آبیاری تحت‌فشار و نیز کشت گلخانه‌ای حرف اول را می‌زند و با توجه به محدودیت منابع آبی در صورت توجه به این بخش می‌توان گام‌های توسعه را بلندتر برداشت. رئیس سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان غربی در خصوص آخرین وضعیت تحقق اقتصاد مقاومتی و نیز ارزآوری محصولات کشاورزی استان گفت: بخش کشاورزی استان به لحاظ دارا بودن پتانسیل بالا در ایجاد ارزش افزوده می‌تواند نقش مهمی در ایجاد اشتغال مولد و تأمین ارز خارجی برای استان داشته باشد.

رسول جلیلی با بیان اینکه جذب سرمایه‌گذاری و ارائه مشوق‌های لازم برای توسعه طرح‌های بزرگ‌مقیاس کشاورزی در استان در اولویت کاری است عنوان کرد: متأسفانه تاکنون در زمینه صادرات محصولات کشاورزی و ارزآوری این بخش چندان موفق

استان را کد بوده و بسیاری از واحدها نیز با ظرفیت کمتر مشغول فعالیت هستند، خام فروشی نیز سد راه معادن آذربایجان غربی شده این در حالی است که توجه و حمایت از هر کدام از صنایع مزبور اقتصاد این منطقه را متحول کند.

سرپرست سازمان صنعت، معدن و تجارت آذربایجان غربی در خصوص عدم تحقق کامل اقتصاد مقاومتی در استان در بخش صنعت گفت: برای رونق بخشی تولید ملی و تحقق اقتصاد مقاومتی ۱۲ برنامه ویژه شامل بهبود محیط سرمایه گذاری و فضای کسب و کار، توسعه، تقویت و ارتقای توان رقابتی بنگاههای تولیدی، ارتقای بهره‌وری عوامل تولید، پشتیبانی از تولید کالا و خدمات مبتنی بر فناوری بالارزش افزوده بالا و پشتیبانی و حمایت از تولیدات داخلی تدوین شده است.

محمد دهقان افزود: ارتقای سطح فناوری و توسعه نوآوری در فعالیتهای اولویت‌دار، حصول اطمینان از تأمین و توزیع مناسب کالاها

دهقان در زمینه خام فروشی و ارزآوری بخش معادن استان افزود: ۲۳ میلیون و ۸۲۷ هزار تن انواع مواد معدنی و سنگهای تزئینی به صورت فرآوری شده از طریق گمرکات استان در سال گذشته صادر شده که ارزش میزان صادرات بالغ بر سه میلیون و ۹۴۶ هزار دلار بوده است.

وی با اشاره به مسائل و مشکلات صادرکنندگان استان عنوان کرد: صادرکنندگان استان در رابطه با پیمان‌سپاری ارزی و نقل و انتقال ارز به‌ویژه با کشورهای همسایه دچار مشکلاتی هستند که در ملاقات حضوری با رئیس کل بانک مرکزی، فراهم‌سازی زیرساخت‌های نقل و انتقال ارز را پیگیری می‌کنیم.

آذربایجان غربی در حوزه اقتصاد مقاومتی ضعیف عمل کرده است

در سایر حوزه‌های اقتصادی، سرمایه گذاری و ارزآوری از جمله صنعت گردشگری هم نبود زیرساخت‌های اولیه از جمله راه دسترسی مناسب به آثار تاریخی

استان لنگ می‌زند و با ظرفیت بسیار پایین مشغول فعالیت هستند و این رکود زمینه‌ساز عدم تحقق اقتصاد مقاومتی در استان شده است.

بهادری بانک‌ها و بروکراسی‌های پرپیچ‌وخم اداری به‌خصوص در بخش اعطای تسهیلات را از مهم‌ترین عوامل عدم رونق تولید و تحقق اقتصاد مقاومتی در استان دانست و عنوان کرد: با وجود برگزاری جلسات ستاد اقتصاد مقاومتی در استان و مصوبات مکرر در خصوص ضرورت رفع موانع پیش روی تولید و واحدهای صنعتی هنوز بانک‌ها در پرداخت تسهیلات به برخی واحدهای اقتصادی مانع تراشی می‌کنند.

نماینده مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی با تأکید بر اینکه آذربایجان غربی در زمینه صنایع تبدیلی و کنسراتر، محصولات کشاورزی سیب و انگور، شاه‌میگوی سد ارس، فرش و... ظرفیت بالایی برای صادرات دارد اضافه کرد: متأسفانه در بخش صادرات در استان با وجود هم‌مرزی با سه کشور خارجی با مشکلات جدی مواجه هستیم.

بهادری نبود زیرساخت‌ها، سورت و بسته‌بندی متناسب با بازارهای روز، امکانات و تجهیزات را مهم‌ترین موانع صادرات در استان اعلام و خاطرنشان کرد: اگر زیرساخت‌های صادرات در استان فراهم باشد قادر به صادرات یک میلیارد دلاری سیب هستیم اما متأسفانه از این ظرفیت بی‌بهره مانده‌ایم.

نماینده مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی مقررات دست و پاگیر در بعد ملی و استانی را از مشکلات جدی پیش روی اقتصاد مقاومتی در استان ذکر کرد و افزود: در بخش صادرات محصولات کشاورزی با موضوع پیمان‌سپاری ارزی مواجه هستیم که مانع بزرگی پیش روی صادرکنندگان این بخش قرار داده است.

عملکرد دولت در اقتصاد مقاومتی اصلاً قابل دفاع نیست

بهادری با گلایه از عملکرد ضعیف مسئولان استانی در زمینه تحقق اقتصاد مقاومتی عنوان کرد: اقداماتی طی سال‌های اخیر انجام شده اما قابل توجه و جوابگو نیست و نیازمند شتاب‌دهی و انسجام بیشتری است. وی با بیان اینکه امسال نیز با وجود نشست‌ها و

وعده‌های متعدد مبنی بر ساماندهی بازار پس از تولید در سیب همچنان شاهد هدر رفت محصول تولیدی در کنار جاده‌ها و خرید باقیمت بسیار ناچیز به همراه متضرر شدن باغداران خواهیم بود افزود: در حال حاضر عملکرد دولت و مسئولان استانی در زمینه اقتصاد مقاومتی به‌ویژه در بخش کشاورزی اصلاً قابل دفاع نیست.

بهادری فرسوده بودن ماشین‌آلات و تجهیزات واحدهای تولیدی به‌خصوص در بخش صنایع تبدیلی، نبود بسته‌بندی متناسب با نیاز بازارهای خارجی را از دیگر مشکلات پیش روی تحقق اقتصاد مقاومتی در استان بیان کرد و گفت: با توجه به عقب‌ماندگی استان باید مسئولان چاره‌اندیشی اساسی در خصوص اقتصاد استان داشته باشند.

نماینده مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی از پایین بودن قیمت خرید تضمینی گندم گلایه کرد و گفت: با وجود اینکه که هزینه‌های تولید در این بخش چندین برابر افزایش دارد قیمت خرید تضمینی گندم هزار و ۷۰۰ تعیین شده در حالی که این قیمت نسبت به سال گذشته تنها ۲۰ درصد رشد دارد با افزایش ناچیز چگونه می‌توان انتظار تحقق اقتصاد مقاومتی را داشت. وی در خصوص نحوه اجرای اقتصاد مقاومتی در سطح

به همراه امکانات رفاهی و مکان‌های اقامتی مناسب موجب شده که آذربایجان غربی تاکنون بهره‌دستی نبرد.

این در حالی است که وجود دو اثر ثبت شده جهانی به همراه هزاران اثر و جاذبه طبیعی و تاریخی از جمله دریاچه زیبای ارومیه هم که هر کدام به تنهایی بستر مناسبی برای شکوفایی اقتصاد منطقه هستند کمکی به رونق اقتصاد مقاومتی نکرده‌اند.

نماینده مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی در خصوص آخرین وضعیت اجرای طرح‌های مرتبط با اقتصاد مقاومتی در استان اظهار داشت: متأسفانه از زمان طرح موضوع اقتصاد مقاومتی تاکنون، استان موفق عمل نکرده و وضعیت فعالیت‌ها در استان بسیار ضعیف است.

هادی بهادری با بیان اینکه در سال‌های اخیر نتوانسته‌ایم آنگونه شایسته است از ظرفیت و پتانسیل‌های اقتصاد مقاومتی حداکثر استفاده را کنیم افزود: در حال حاضر اکثر واحدهای تولیدی استان با ظرفیتی کمتر از ۲۰ درصد فعالیت می‌کنند.

وی با گلایه از راکد بودن واحدهای تولیدی و صنعتی در استان ادامه داد: اکثر واحدهای تولیدی و صنعتی

و خدمات و تسهیل نوین‌سازی جریان کالا و خدمات، توسعه صادرات غیرنفتی، افزایش حمایت از سرمایه‌گذاری در ایجاد و توسعه زیرساخت‌های تولید، توسعه اشتغال، تأمین نقدینگی موردنیاز واحدهای تولیدی و توسعه تجارت الکترونیک از دیگر برنامه‌های عملیاتی برای تحقق اقتصاد ملی و رونق بخشی تولید ملی است.

وی با اشاره به تشکیل کارگروه رفع موانع تولید در استان اظهار داشت: هم‌اکنون دو هزار و ۳۱۷ واحد دارای پروانه بهره‌برداری در آذربایجان غربی وجود دارد که یک هزار و ۴۱۵ واحد از این تعداد فعال و نیمه‌فعال بوده و از کل واحدهای تولیدی صنعتی آذربایجان غربی نیز ۹۰۲ واحد راکد بود که با تلاش‌های انجام شده ۱۸۷ واحد صنعتی و معدنی راکد به چرخه تولید بازگشته است.

سرپرست سازمان صنعت، معدن و تجارت آذربایجان غربی افزایش ارزش صادرات استان طی سال جاری خیر داد و گفت: در این مدت ۴۶۴ هزار تن کالا به ارزش ۷۶۵ میلیون دلار از گمرکات آذربایجان غربی صادر شده که ارزش صادرات کالا از گمرکات استان طی سال ۹۸ نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۷۷ درصد افزایش یافته است.

کشور نیز گفت: تحقق اقتصاد مقاومتی نه تنها در آذربایجان غربی بلکه در بسیاری از استان‌های کشور ضعیف است پروژه‌های زیادی به لحاظ تعداد در کشور وجود دارند که بدون اولویت و با فشارهای منطقه‌ای و سیاسی پشت سر هم کلنگ زنی شدند و امروز طرح‌ها و پروژه‌های بسیاری در سطح کشور وجود دارد. بهادری با بیان اینکه باید برای تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی پروژه‌ها را اولویت‌بندی کرد، افزود: دولت در ابتدای کار خود تدبیر خوبی که انجام داد این بود که پروژه‌های بالای ۸۰ درصد پیشرفت کار در اولویت قرار گرفتند و موجب شد بسیاری از این پروژه‌ها خاتمه یابد و بر مدار بهره‌برداری برسد، البته تا رسیدن به مرحله ایده‌آل فاصله وجود دارد.

دولت توجهی به تحقق اقتصاد مقاومتی ندارد

یکی دیگر از نمایندگان مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی نیز عملکرد دولت در تحقق اقتصاد مقاومتی را ضعیف توصیف کرد و گفت: دولت هیچ موفقیتی در عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ندارد و این موضوع در آذربایجان غربی نمود بیشتری دارد. نادر قاضی پور با بیان اینکه متأسفانه مسئولان اقتصاد مقاومتی را جدی نگرفته و سهل‌انگاری می‌کنند افزود: هر روز بدون توجه به فرامین مقام معظم رهبری در زمینه تحقق اقتصاد مقاومتی شاهد هستیم وزیری برای خود بخشنامه صادر می‌کند و در صدور این بخشنامه‌های شبانه توجهی به وضعیت صادرات و واردات استان‌ها نمی‌شود.

وی با اشاره به مشکلات به وجود آمده ناشی از صدور این بخشنامه‌های غیر کارشناسی شده عنوان کرد: در زمینه محصول سیب شاهد بودیم با ممنوعیت صدور آن بخش زیادی از باغداران در کشور به‌خصوص آذربایجان غربی متضرر شدند.

قاضی پور اضافه کرد: شاهد هستیم در برخی مواقع با صدور بخشنامه‌هایی صادرات سیب را ممنوع می‌کنند، صادرات و واردات برخی اقلام را ممنوع می‌کنند و یا آزاد می‌کنند، پیشنهاد داریم تمامی دستورات در هیئت دولت و هیئت وزیران مصوب شود تا تمامی وزرا اعمال نظر کنند و این بخشنامه‌ها به‌صورت تک‌بعدی نباشد.

نماینده مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه هم‌اکنون در شرایط جنگ اقتصادی قرار داریم گفت: عواقب و سهل‌انگاری در جنگ اقتصادی خیلی خطرناک‌تر از جنگ نظامی است ولی متأسفانه مسئولان به این امر بی‌توجه هستند.

گام‌های خوبی در جهت تحقق اقتصاد مقاومتی در آذربایجان غربی برداشته شده است

معاون رئیس جمهوری و رئیس سازمان امور اداری و استخدامی که جانشین فرماندهی ستاد اقتصاد مقاومتی در آذربایجان غربی است، برخلاف نظر نمایندگان مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی معتقد است اقدامات خوبی در زمینه اقتصاد مقاومتی در آذربایجان غربی صورت گرفته است.

جمشید انصاری دو روز پیش در آخرین نشست ستاد اقتصاد مقاومتی در آذربایجان غربی با تأکید بر اینکه استان از سال گذشته تاکنون در اجرای طرح‌های اشتغال‌زایی و رفع مشکلات طرح‌های اقتصادی پیشرفت خوبی را تجربه کرده است افزود: از نظر اجرای برنامه‌های رونق تولید در مجموع با اختصاص ۷۶۰ میلیارد تومان برای حفظ اشتغال موجود و رونق طرح‌های اقتصادی، از جایگاه خوبی در کشور

برخوردار شده است.

وی با بیان اینکه شتاب بخشی به روند تحقق اقتصاد مقاومتی نیازمند همکاری و هماهنگی همه دستگاه‌های اجرایی و بانک‌ها در استان است عنوان کرد: در راستای اشتغال پایدار روستایی در کشور ۱۱۲ هزار میلیارد ریال تسهیلات بانکی اختصاص یافته که از این میزان تسهیلات تاکنون ۹۲ هزار میلیارد ریال به متقاضیان پرداخت شده و مابقی نیز به‌زودی پرداخت می‌شود.

انصاری با تأکید بر اینکه در حال حاضر جز بانک کشاورزی، دیگر بانک‌ها و موسسه‌ها آورده لازم برای پرداخت تسهیلات را به‌طور کامل نمی‌توانند تأمین کنند که برای حل این مشکل برخی بانک‌ها به این تعداد اضافه می‌شود گفت: با توجه به شرایط حاکم بر کشور نمی‌توان منابع اعتباری تمام پروژه‌ها را تأمین کرد بنابراین لازم است با تزریق هدفمند اعتبارات، تکمیل پروژه‌های مهم و اولویت‌دار در دستور کار قرار گیرد.

جانشین ستاد اقتصاد مقاومتی در آذربایجان غربی به موضوع واگذاری پروژه‌های دولتی به بخش خصوصی نیز اشاره کرد و گفت: دلیل عدم موفقیت این طرح در کل کشور، مقاومت و عدم علاقه مدیران و دستگاه‌های دولتی به واگذاری پروژه‌ها به بخش خصوصی است در حالی که با اجرای این طرح هیچ مشکلی در ارائه خدمات به مردم پیش نمی‌آید.

انصاری با تأکید بر اینکه میزان مصارف بانکی محدود است ادامه داد: در صورتی که نیاز به افزایش سهم مصارف نسبت به منابع بانک‌ها وجود داشته باشد، آماده رایزنی با مدیران عالی بانکی در تهران هستیم تا مشکل استان حل شود.

عقب‌ماندگی استان در بسیاری از شاخص‌های اقتصادی

صحبتهای انصاری چندان با اظهارات استاندار آذربایجان غربی همخوانی ندارد، محمد مهدی شهریاری در نشست آخر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در استان از عقب‌ماندگی استان در بسیاری از شاخص‌های اقتصادی گلایه کرد و گفت: بازار پس از فروش محصولات کشاورزی به‌خصوص سیب از مسائل پیش روی بخش کشاورزی در استان اعلام است،

قیمت خرید سیب به علت رسیدن زمان برداشت آن باید هرچه سریع‌تر از طرف وزارت جهاد کشاورزی اعلام شود.

وی با اشاره به رفع موانع تولید در استان خاطر نشان کرد: در چند سال اخیر با توجه وضعیت اقتصادی و مشکلات واحدهای تولیدی در استان با برگزاری جلسات متعدد نسبت به رفع موانع تلاش شده است و با نگاه ویژه مسئولان در کوتاه‌ترین زمان ممکن طرح‌های راکد و آماده به چرخه تولید بازگردند.

استاندار آذربایجان غربی با اشاره به برخی مشکلات استان در حوزه اقتصادی اظهار داشت: آذربایجان غربی یکی از استان‌های موفق در مرحله نخست طرح اشتغال پایدار روستایی است، در مرحله دوم با توجه به اختصاص بخشی از تسهیلات به نهادهای حمایتی و در اختیار داشتن بخشی از آن در مرکز، منابعی برای استان باقی نمانده است و امیدواریم برای این امر چاره‌اندیشی کرد.

محمد مهدی شهریاری کمیود شدید فضای آموزشی را از مهم‌ترین مشکلات پیش روی استان عنوان کرد و افزود: یکی از مهم‌ترین مشکلات استان کمیود فضای آموزشی است به‌طوری‌که ساخت پنج‌هزار و ۵۰۰ کلاس درس و نوسازی شش هزار کلاس باید در این حوزه انجام شود.

استاندار آذربایجان غربی بر تخصیص اعتبار برای زیرساخت‌های مرزی آذربایجان غربی تأکید کرد و ادامه داد: احداث جاده دسترسی به پایانه‌های مرزی رازی، سرو و ترمچین و تکمیل این سه پایانه از جمله نیازهای این بخش است.

شهریاری با بیان اینکه اعتبار پروژه‌های اقتصاد مقاومتی استان ۹۲۷ میلیارد تومان است افزود: از میان این پروژه‌ها، سه پروژه به‌عنوان پروژه بزرگ‌مقیاس و مهم استان انتخاب و تا پایان دولت مورد بهره‌برداری قرار خواهند گرفت.

آذربایجان غربی استانی برخوردار از ظرفیت‌های بی‌نظیر اقتصادی است اما این ظرفیت‌ها برای تبدیل به اقدامات عملی نیازمند حمایت جدی مسئولان کشوری و استانی بوده تا از این رهگذر مشکلات و عقب‌ماندگی‌های مردم این استان مرزی نیز بعد از سال‌ها برطرف شود، این مشکلات رفع نمی‌شوند مگر اینکه اقتصاد مقاومتی و تحقق آن اولویت دولت باشد.

لاستیک‌سازی، یک تابلو و دیگر هیچ

رؤیای بر باد رفته ۱۰۰۰ شغل / چرخ پروژه‌های بیکارترین استان پنجر است!

لاستیک‌سازی خرم‌آباد رؤیایی بود که تعبیر نشد تا با پنجر شدن پروژه‌های که مصوبه سفر دولت یازدهم را داشت، وعده ایجاد بیش از ۱۰۰۰ شغل برای جوانان یکی از بیکارترین استان‌های کشور سرابی بیش نباشد.

زهرا حسینی

از «لاستیک‌سازی» و هزار شغلی که قرار بود برای لرستانی‌ها ایجاد کند امروز تنها یک خاطره دور مانده است؛ رؤیایی که در سال ۹۳ در جریان سفر رئیس‌جمهوری به لرستان با عنوان «بزرگ‌ترین پروژه صنعتی» لرستان در اذهان جوانان بیکار این استان نقش بست.

رؤیایی که تعبیر نشد

پروژه‌ای که قرار بود ۳۶ ماهه تمام شود امروز با گذشت ۶ سال در قالب یک زمین خالی در کوهپایه‌های خرم‌آباد به چشم می‌خورد تا ایجاد ۱۲۰۰ شغل برای جوانان لرستان تنها یک سراب باشد.

هوشنگ بازوند استاندار وقت لرستان در تاریخ ۲ تیرماه ۹۳ طی نشست خبری با اصحاب رسانه لرستان جزئیات مصوبات سفر روحانی به این استان را تشریح کرد و در سخنانی گفت: ساخت کارخانه لاستیک با ظرفیت ۲۰۰ هزار حلقه توسط شرکت ایمیدرو یکی از مصوبات سفر هیئت دولت بوده است.

لاستیک‌سازی، یک تابلو و دیگر هیچ!

پس از آن جلسات متعددی برای جانمایی این پروژه برگزار شد و در نهایت مقرر شد لاستیک‌سازی خرم‌آباد در محل شهرک صنعتی شماره ۳ خرم‌آباد مستقر شود. اما جانمایی نامناسب پروژه لاستیک‌سازی خرم‌آباد در شهرک شماره ۳ خرم‌آباد که هیچ امکانات زیرساختی از جمله برق، آب و گاز نداشت؛ باعث شد این پروژه تا مدت‌ها در گیر زیرساخت‌های لازم برای اجرایی شدن نباشد؛ مصائبی که همچنان حل نشده است. شهرک صنعتی خرم‌آباد هنوز هیچ امکانی برای استقرار واحدهای اقتصادی ندارد و پس از سال‌ها تنها آثاری از دیوار کشتی در اطراف این شهرک صنعتی به چشم می‌خورد. طی این سال‌ها بارها مسئولان مختلف لرستان خبر از فعال بودن پروژه لاستیک‌سازی خرم‌آباد به مردم و نمایندگان افکار عمومی می‌دادند اما واقعیت این است که برای اجرای پروژه لاستیک‌سازی خرم‌آباد هنوز یک آجر روی آجر گذاشته نشده است. لاستیک‌سازی خرم‌آباد پس از ۶ سال وعده و کلنگ زنی چندباره مسئولان تنها یک تابلو در اراضی خالی خرم‌آباد دارد.

خادمی هم نتوانست چرخ لاستیک‌سازی را بچرخاند

پس از هوشنگ بازوند استاندار سابق لرستان، سید موسی خادمی بر مسند استانداری لرستان مسئولیت پیگیری پروژه‌های مصوب هیئت دولت در لرستان را به عهده گرفت؛ دو سال گذشته خادمی در سمت استانداری لرستان می‌توانست پروژه لاستیک‌سازی خرم‌آباد را به سرانجام برساند اما گویا چرخ لاستیک‌سازی خرم‌آباد قرار نیست در دوران استانداری خادمی نیز بچرخد.

نمایندگان مردم خرم‌آباد در مجلس شورای اسلامی نیز در فرصت‌های مختلف موضوع را به استاندار لرستان گوشزد کردند و خواستار اجرایی شدن این پروژه شدند. سید محمد بیرانوندی نماینده مردم خرم‌آباد و چگنی در مجلس شورای اسلامی در سخنانی پیرامون پروژه لاستیک‌سازی خرم‌آباد گفته بود: ما نگران عدم اجرایی شدن این پروژه هستیم و امیدواریم با اراده استاندار و همچنین کمک ما نمایندگان شاهد اجرایی شدن این پروژه در استان باشیم.

محمدرضا ملکشاهی راد دیگر نماینده مردم خرم‌آباد و چگنی در مجلس شورای اسلامی در سخنانی در واکنش به اجرایی نشدن پروژه لاستیک‌سازی خرم‌آباد با اشاره به اینکه مردم دیگر اعتمادی به این کلنگ زنی‌ها ندارند، اظهار داشت: عدم اجرایی شدن پروژه‌ها موجب ناامیدی مردم شده است.

وی بیان داشت: متأسفانه هنوز طرح لاستیک‌سازی خرم‌آباد عملیاتی نشده و این در حالیست که به سرانجام رسیدن آن به مطالبه مردم تبدیل شده است.

این سخنان ملکشاهی راد منجر به واکنش استاندار لرستان در همان زمان شد تا وی در سخنانی بگوید: ما قول می‌دهیم که اعتبار مصوب این پروژه را طی امسال تخصیص دهیم. سید موسی خادمی با اشاره به اختصاص اعتبار برای اجرای طرح انتقال آب این پروژه،

تصریح کرد: ما قول می‌دهیم که آب را به این کارخانه برسانیم و قبل از بهره‌برداری کارخانه طرح آبرسانی را اجرایی کنیم. وی، از اختصاص اعتبارات از محل منابع استانی برای اجرای طرح آبرسانی خبر داد.

آغاز عملیات اجرایی طرح آبرسانی به پروژه پس از ۶ سال

طرح آبرسانی به شهرک صنعتی شماره ۳ خرم‌آباد که پروژه لاستیک‌سازی خرم‌آباد در آن واقع شده پس از ۵ سال از کلنگ زنی پروژه و در دهه فجر سال ۹۷ آغاز شد. استاندار لرستان در مراسم کلنگ‌زنی پروژه آبرسانی شهرک صنعتی شماره ۳ خرم‌آباد، گفت: به لحاظ نوع و جنس کار این طرح بسیار ارزشمند است، چراکه به‌منظور حمایت از سرمایه‌گذاران انجام می‌شود.

سید موسی خادمی هزینه احداث پروژه لاستیک‌سازی را بیش از ۴۰۰ میلیارد تومان عنوان کرد و گفت: ما نیز در قبال آن به عنوان وظیفه استانی به سرمایه‌گذار قبول داده‌ایم که مطابق پیشرفت کاری آب مورد نیاز آنها را تأمین کنیم و این طرح کلنگ‌زنی شد.

پروژه نیمه‌تمامی که وزیر کار وقتی معاون رئیس‌جمهور بود آن را کلنگ زد

اما مرور خاطرات این پروژه ناتمام ما را به روزهایی می‌برد که محمد شریعتمداری در کسوت معاون اجرایی رئیس‌جمهور در سال ۹۳ کلنگ پروژه لاستیک‌سازی را به زمین زد؛ امروز مطالبه مردم و نمایندگان افکار عمومی از شریعتمداری در کسوت وزیر کار این است که به وعده‌های خود عمل کند و پروژه‌ای که کلنگ زنی کرده را به سرانجام برساند. محمد شریعتمداری وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در جریان سفر خود به لرستان در اسفندماه سال گذشته وعده داد که مشکل پروژه را لاستیک‌سازی را رفع کند. وی اظهار داشت: در وزارت تعاون هم دنبال آن پروژه خواهیم بود البته آن پروژه از مسئولیت‌های شرکت ایمیدرو با مشارکت بخش خصوصی است.

شریعتمداری خاطر نشان کرد: قدم‌های اولیه خوبی برای کارخانه لاستیک‌سازی خرم‌آباد برداشته شده اما روند اجرایی این پروژه به دلیل تغییرات نرخ ارز کند شده است.

افزایش نرخ ارز سرمایه‌گذار را با مشکل تأمین وثیقه وام روبه‌رو کرد

استاندار لرستان در آخرین اظهار نظر پیرامون وضعیت پروژه لاستیک‌سازی خرم‌آباد، با اشاره به اینکه سرمایه‌گذار این پروژه، قرار داد مربوطه را با قیمت ارز ۳۲۰۰ تومانی بسته است، اظهار داشت: امروز ارز به ۱۲ هزار تومان رسیده است و سرمایه‌گذار پروژه در تأمین وثیقه وام مورد نیاز خود با مشکل مواجه شده است.

سید موسی خادمی با بیان اینکه وام مورد نیاز سرمایه‌گذار پروژه نیز از سوی صندوق توسعه ملی مصوب شده است، تصریح کرد: حتی تمدید مهلت وام را نیز گرفته‌ایم اما سرمایه‌گذار در تأمین وثیقه این وام مانده است.

استاندار لرستان با اشاره به اینکه یکی دیگر از مشکلات لاستیک‌سازی خرم‌آباد این است که سرمایه‌گذار پروژه با طرف خارجی نمی‌تواند کار کند، گفت: ان شاء الله گشایشی در کشور ایجاد شود کار پیش می‌رود. به هر روی، تعلل مسئولان در اجرایی کردن لاستیک‌سازی خرم‌آباد، این پروژه را با مشکلات جدیدی از جمله عدم امکان واردات تجهیزات و تأمین وثیقه مورد نیاز وام سرمایه‌گذار مواجه کرده که رفع آنها نیز به طور قطع زمان بر خواهد بود. این در حالیست که مشکلات گذشته نیز هنوز حل نشده و پابرجا است.

شاید اگر در همان سال‌های ابتدایی کلنگ زنی پروژه اهتمام ویژه‌ای برای فعال شدن پروژه لاستیک‌سازی خرم‌آباد شکل می‌گرفت، امروز بیش از هزار نفر از جوانان لرستان دارای شغل بودند و این استان همچنان در میان بیکارترین استان‌های کشور قرار نمی‌گرفت؛ موضوعی که در مورد دیگر پروژه‌های ناتمام اقتصادی لرستان نیز صدق می‌کند.

مطالبه استقرار گمرک ۱۶ ساله شد

منطقه آزاد اروند تنها در حد یک نام

اگرچه سالهاست از تصویب منطقه آزاد تجاری-صنعتی اروند برای شهرهای آبادان و خرمشهر می‌گذرد اما این تبدیل وضعیت تاکنون در حد یک نام باقی مانده و مطالبه استقرار گمرک در گیت‌ها ۱۶ ساله شده است.

با آغاز قصه منطقه آزاد شدن شهرهای آبادان و خرمشهر، در زمان رئیس کلی کرپاسیان بر گمرک ایران، گروهی فنی از سوی این سازمان به منطقه اعزام شد؛ این گروه اقدام برای محصور کردن محدوده منطقه و احداث گیت‌ها را منوط بر رعایت شروط خود عنوان کردند و به این منظور در نشست مشترک میان گروه فنی گمرک و واحد عمرانی سازمان منطقه آزاد اروند تمامی مسائل مورد بحث و بررسی قرار گرفت و بر اساس همان شرایط گروه عمران سازمان منطقه آزاد آستین‌ها را بالا زده و اقدامات خواسته شده را به انجام رساند.

به این ترتیب که در اطراف محدوده تعیین شده منطقه آزاد دیوارکشی به شکل کنونی یعنی دیواری به ارتفاع یک متر از جنس بتن و مابقی فنس گذاری انجام شد و در محدوده تالاب شادگان نیز به دلیل آنچه مسئولان فنی گمرک این محدوده را فاقد عبور و مرور تشخیص دادند، دیوارکشی انجام نشد، کار

ساخت گیت‌ها نیز که هم‌زمان با محصور کردن محدوده منطقه آغاز شده بود به انجام رسید. پس از آن موضوع در اختیار نداشتن نیرو برای آغاز کار در گیت‌ها از سوی گمرک مطرح شد و اعلام کردند که برای این کار نیز ردیف استخدامی ندارند لذا در این باره نیز سازمان منطقه آزاد اروند آستین بالا زد و برای استخدام ۲۰۰ نیرو که کارگزار و جذب آن‌ها را نیز خود گمرک بر عهده داشت، وارد گود شد و به این ترتیب این نیروها در قالب تعاونی گمرک ایران به کار گرفته شدند و بر همین مبنا حقوق و مزایایی که باید در این قالب به افراد مذکور داده می‌شد از طریق سازمان منطقه آزاد اروند به حساب این تعاونی واریز می‌شد، البته اعتراض‌های گاه و بی‌گاه نیروهای جذب شده تحت عنوان نامناسب بودن حقوق دریافتی خود نشان از عملکرد نامناسب و ضعیف این تعاونی داشت.

با گذشت مدت‌زمانی از انعقاد قرارداد تعاونی گمرک ایران با سازمان منطقه آزاد اروند در قالب نیروهای جذب شده، اعتراض‌ها سبب شد تا مسئولان سازمان منطقه آزاد اروند در ادامه راه در تصمیمشان تغییر رویه دهند و به جای تمدید قراردادشان با تعاونی گمرک ایران این نیروهای جذب شده را در قالب شرکت توسعه سازمان منطقه آزاد اروند به کار گیرد و همین مسئله کافی بود تا گمرک بهانه جویی برای عدم استقرار در گیت‌ها را آغاز کند و حتی آن چند نیرویی را هم که بالای سر نیروهای مستقر شده در

گیت‌ها گذاشته بود را بیرون بکشد. اکنون وضعیت این ۲۰۰ نیروی استخدام شده نیز مشخص نیست و ممکن است با توجه به وضعیت بد اقتصادی که گریبان گیر اقتصاد کشور و به تبع آن منطقه آزاد اروند شده، از کار بیکار شوند و اعتراض‌هایی را نیز از این ناحیه متحمل شویم هر چند که اکنون نیز برای پرداخت حقوق به ۲۰۰ نیرویی که معلوم نیست بابت چه کار کردی باید به آنان ماهانه حقوق داده شود نیز توضیح مناسبی وجود ندارد.

آنچه گمرک ایران تا پیش از بروز این مسئله به عنوان پیش‌نیاز حضورش در گیت‌ها عنوان کرده بود دیوارکشی، احداث گیت‌ها، فراهم‌سازی تجهیزات همچون میز و صندلی و سایر لوازم، دوربین‌ها، نیروی کار در گیت‌ها، مأموران راهور و انتظامی بود که همگی آماده شده، اما بازهم گمرک استنکاف کرد تا دلیل پردرد مردمانی که تمامی دارایی‌شان را در جنگ ناخواسته از دست داده بودند و اکنون به تبدیل شهرهایشان به منطقه آزاد دل خوش کرده‌اند تا آبادی شهرهایشان و رونق کسب‌وکار و بهبود معیشتشان را ببینند همچنان رنجور باقی بماند و ناامیدانه به آینده میهمشان چشم بدوزند.

استقرار گمرک در ورودی منطقه آزاد معنایی ندارد
فرماندار ویژه آبادان در این باره با بیان اینکه هر صحبتی در این باره باید مبنای قانونی داشته باشد،

گفت: مشکل ما در محدوده ۳۷ هزار و ۴۰۰ هکتاری منطقه آزاد اروند آن است و قانونی را که قانون گذاران با نام قانون و مقررات مناطق آزاد تعریف کرده در اینجا اجرا نمی‌شود، تمام آن ۵۰۰ هزار نفری که در این منطقه زندگی می‌کنند و آن حدود یک میلیون نفری که به واسطه منطقه آزاد بودن شهرهای آبادان و خرمشهر در طول سال به این منطقه سفر می‌کنند (سواي خارجی‌ها) انتظارشان اجرای آئين نامه‌ها و قانون و مقررات مناطق آزاد در اینجا است که تاکنون محقق نشده است.

سید زین‌العابدین موسوی افزود: مسائلی که در مورد منطقه آزاد مطرح می‌شود و یا اینکه گاهی قوانین و مقررات سرزمینی را در مورد منطقه‌ای که خودش قانونی تحت عنوان قانون و مقررات مناطق آزاد دارد، اعمال می‌کنند، یک اشتباه محض است؛ چه کسی گفته وقتی قرار شد که شورای عالی مناطق آزاد که متشکل از چندین وزیر و رئیس سازمان است از هیئت وزیران جدا شود و مسئولیت این قانون و سیاست‌گذاری آن بر عهده آن‌ها باشد را رها کنیم

که مربوط به ارزش افزوده است سود ببرند؟ چرا باید کالایی که در اهواز دو هزار تومان است در منطقه آزاد اروند نیز به همان قیمت عرضه شود؟ چه کسی گفته در درون مناطق آزاد قاچاق می‌شود؟ اگر این گونه است پس چرا نام آن را منطقه آزاد گذاشته‌اند؟ محدوده منطقه آزاد مرز محسوب نمی‌شود، برای جلوگیری از خروج کالای قاچاق از منطقه باید گمرک در خارج از محدوده منطقه آزاد مستقر شود و کالاهایی را که قرار است از این منطقه خارج شود را کنترل کنند، چه کسی گفته است تنها باید چند قلم کالا به منطقه آزاد وارد شود و برای آن سهمیه تعریف کرده است؟ وی گفت: به موجب ماده دو فعالیت‌ها و عملیات مجاز کتاب قانون و مقررات مناطق آزاد، ورود هر نوع کالا به مناطق آزاد به هرا اندازه مجاز است به استثناء کالاهایی که مبدأ ساختشان رژیم صهیونیستی است و یا برابر شرع و قانون ورود آن‌ها به کشور ممنوع است لذا اینکه گمرک ما در مبدأ ورود کالا مستقر می‌شود و می‌گوید به این کالا اجازه ورود می‌دهم و به آن یکی اجازه ورود نمی‌دهم، به هیچ وجه درست و قانونی

تامین امکانات مورد نیاز استقرار، وظیفه گمرک است

موسوی با اشاره به حضور نایب رئیس کمیسیون اصل ۹۰ در رأس هیئتی در منطقه آزاد اروند، یادآور شد: از این هیئت خواستیم تا برای الزام گمرک به استقرار در گیت‌های خروجی منطقه آزاد اروند ما را یاری کنند.

وی گفت: گمرک باید خارج از محدوده منطقه آزاد مستقر شود و اگر چیزی تحت عنوان قاچاق کالا در آنجا صورت می‌گیرد مقررش نه منطقه آزاد است و نه کسی دیگر؛ بلکه مقرر بنده به عنوان نماینده عالی دولت هستم که به گمرک اجازه داده‌ام در ورودی باشد در حالی که سازمان منطقه آزاد اروند چندین خروجی تحت عنوان گیت را در جاده آبادان به اهواز، آبادان به ماهشهر و خرمشهر به اهواز مهیا کرده و گمرک باید در آن‌ها مستقر شود.

فرماندار ویژه آبادان با تاکید بر اینکه باید امکانات لازم برای انجام کنترل از سوی گمرک جمهوری اسلامی در خارج از محدوده منطقه آزاد تهیه و تأمین شود، افزود: البته این امکانات هم نباید توسط منطقه آزاد اروند تهیه و تأمین شود گمرک می‌خواهد به وظیفه خود عمل کند و تأمین امکانات مورد نیازش با خود او است اما مدیران سازمان منطقه آزاد اروند در راستای تسریع در امر استقرار گمرک اقداماتی را انجام داده‌اند لذا گمرک باید تمکین کند.

وی ادامه داد: اینکه باید ۱۰۰ درصد مسائل مورد نظر گمرک ابتدا در خروجی لحاظ شود و بعد گمرک مستقر شود این کار درستی نیست، این موضوع فرآیندی دارد که به مرور باید به آن دست پیدا کرد در گمرک خرمشهر به عنوان قدیمی‌ترین گمرک کشور یکس ری کامیون نیست اما در گیت‌های ایجاد شده و امکانات در حال ارتقاء است اما معلوم نیست که چه کسی یا کسانی جلوی کار را می‌گیرند و نمی‌خواهند مردم آبادان و خرمشهر از مزیت‌های منطقه آزاد برخوردار شوند.

موسوی اظهار کرد: چیزی تحت عنوان بازارچه مرزی در مناطق آزاد نداریم زیرا منطقه آزاد خودش یک مرز آزاد است و بازارچه مرزی در آن معنایی ندارد، اعمال سیاست دوگانه تحت عنوان منطقه آزاد و گمرک کشور معنا و مفهومی ندارد.

رشد منفی جمعیت آبادان و خرمشهر پس از جنگ تحمیلی

فرماندار ویژه خرمشهر نیز در این باره ضمن اشاره به جمعیت ۵۰۰ هزار نفری منطقه آزاد اروند گفت: زمانی که جمعیت ایران حدود ۳۶ میلیون نفر بود جمعیت شهرهای آبادان و خرمشهر ۷۵۰ هزار نفر بود اما در حال حاضر با در نظر گرفتن جمعیت ۸۰ میلیونی ایران، جمعیت این دو شهر ۵۰۰ هزار نفر است و این یعنی رشد منفی پس از جنگ تحمیلی.

کوروبش مودت افزود: در حال حاضر بحث مهاجرت از منطقه تثبیت شده و مثبت است اما علت این مهاجرت آن است که خدمات قابل ارائه، شایسته و کافی نیست، مردم توقع دارند با راه اندازی منطقه آزاد اروند فعالیت‌های اقتصادی و عمرانی توسعه یابد اما یکسری تفرضاتی هست که انتظار می‌رود این‌ها از نظر قانونی حل شود.

وی اظهار کرد: می‌گویند حمل کالا از منطقه آزاد اروند تا مرز استان مجاز و از آن سو آن طرف‌تر ممنوع است، وقتی منطقه آزاد را به عنوان یک شاکله وسیع‌تر ایجاد

نیست؛ گمرک باید در خارج از محدوده منطقه آزاد کالاهایی را که خارج می‌شود مورد کنترل و ارزیابی قرار دهد.

فرماندار ویژه آبادان افزود: به هیچ وجه نباید در مبدأ از ورود کالا جلوگیری شود، بر اساس قانون با تبدیل شهرهای آبادان و خرمشهر به منطقه آزاد باید از خیابان تا کوچه، مغازه‌ها و حتی پشت‌بام منازل و غیره (کل منطقه) بارانداز کالا باشد و مردم از این بابت سود ببرند، چه معنایی دارد در آبادان موبایلی در دست کسی باشد بگوییم قاچاق است، اینجا منطقه آزاد است و قاچاق معنایی ندارد.

وی با بیان اینکه طبق ماده قانونی ذکر شده، منطقه آزاد می‌تواند صادر کننده نیز باشد، اظهار کرد: بر این مبنا خروج کالا حتی چندین سانتیمتر فراتر از محدوده منطقه نامش صادرات است حتی اگر به سمت شادگان، اهواز، ماهشهر و حتی شهرهای چوئبده و اروندکنار که جزئی از شهرستان آبادان هستند اما در محدوده منطقه آزاد اروند واقع نشده‌اند، انجام شود؛ اما متأسفانه شاهد آن هستیم در حالی که مسائل به راحتی قابل حل و فصل هستند قانون را در دل خودش خفه کرده‌ایم.

و ببینیم هیئت وزیران در مورد سرزمین اصلی چه گفته و چه تصمیمی می‌گیرد.

وی اظهار کرد: مردم منطقه آزاد اروند نه تنها از این بابت دارند ضرر می‌بینند بلکه تکلیفشان نیز نامشخص است چرا که برخی آئين نامه‌ها و بخشنامه‌هایی که به نفع مردم و مورد استفاده آنان است، مسکوت است و دلیل آن هم این است که ظرفیت قانونی وجود دارد اما مسئول آن را انجام نمی‌دهد لذا کسی باید در این میان مداخله کند.

فرماندار ویژه آبادان تصریح کرد: وقتی جغرافیایی در سطح ۳۷ هزار و ۴۰۰ هکتار از سرزمین اصلی را جدا می‌کنند و برایش قانون خاص داده می‌شود دیگر نباید کسی در امور آن مداخله کند، عناصر و قوانین سرزمینی نباید در منطقه آزاد اروند پیاده شود زیرا قانونی دارد که قانون گذار با در نظر گرفتن آنچه برای حوزه سرزمینی محدودیت ایجاد می‌کرده آن را تسهیل کرده لذا آئين نامه‌هایی که به نفع مردم است تا آنان هدف قانون گذار را از تشکیل منطقه آزاد احساس کنند در اینجا اجرا نمی‌شود و این گونه است که تاکنون مردم شیرینی و حلاوت آن را حس نکرده‌اند. موسوی یادآور شد: چرا مردم نباید از آئين نامه‌ای

می‌کنیم باید مبنای ما غیر از منطقه آزاد باشد. فرماندار ویژه خرمشهر با تأکید بر اینکه دیو کالا در گمرک معنایی ندارد، تصریح کرد: این وضعیت در حال تبدیل شدن به یک چالش اجتماعی و امنیتی است، به بهانه ثبت سفارش کالا، اجناس خریداری شده مغازه‌داران دپو شده و آن‌ها با رکود مواجه شده‌اند و شرایط اقتصادی شان روز به روز ضعیف‌تر می‌شود.

لزوم وحدت رویه در اعمال قوانین مناطق آزاد

مودت یادآور شد: اگر به وحدت رویه معتقد هستیم باید مانند کیش در منطقه آزاد اروند نیز قوانین به‌درستی و کامل اعمال شود، در صورت حل نشدن مسائل ما در آینده نزدیک با پدیده امنیتی بزرگی مواجه خواهیم بود که شاید دیگر زمانی برای رسیدگی به آن نیز برایمان باقی نگذارد. وی گفت: ما خواهان وحدت رویه در اعمال قوانین مناطق آزاد در منطقه آزاد اروند همچون سایر مناطق از جمله کیش هستیم، نرخ بیکاری رسمی خرمشهر ۹.۴ درصد است لذا نیاز است تا مسئولان برای کمک به رشد اقتصادی و بهبود معیشت و اشتغال مردم فکری کنند.

فرماندار ویژه خرمشهر افزود: شهرهای آبادان و خرمشهر شهرهای استراتژیکی هستند و در نقطه صفر مرزی واقع شده‌اند و هر آن در معرض انواع و اقسام مسائل مختلف اعم از مسلک‌ها و آئین‌های جدید و برنامه‌های طراحی شده معاندان در آن سوی مرزها هستند.

وی اظهار کرد: با توجه به بحران و رکود اقتصادی که بر کشور و به‌ویژه در این منطقه حاکم شده باید با تدبیری درست و عملی برای حل و فصل مسائل بکوشیم، گمرک باید در گیت‌ها مستقر و وظیفه خود را انجام دهد تا مردم نیز از مزیت‌های منطقه آزاد شدن شهرهایشان بهره‌مند شوند.

مودت تصریح کرد: در حال حاضر ۳۰ فروند شناور از خرمشهر برای کسب و کار به شهرهای هم‌جوار رفته‌اند که اگر امکان کار و فعالیت برایشان در همین جا با رفع موانع فراهم شود می‌توانند به چرخه کار و اشتغال ۱۰ هزار نفر به شکل مستقیم و غیرمستقیم در این شهر کمک کنند.

اختلاف نظر میان گمرک و مناطق آزاد

نماینده مردم آبادان در مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه ماه گذشته طرح سوآلی از وزیر اقتصاد درباره فعال نشدن گیت‌های منطقه آزاد اروند داشتم، گفت: پس از آن در جلسه پیش از کمیسیون اقتصادی موارد مختلفی مورد بحث قرار گرفت و سپس در کمیسیون اقتصادی سوآل یادشده را مطرح کردم، با طرح این سوآل گمرک، شورای عالی مناطق آزاد و وزیر اقتصاد و امور دارایی تعهد دادند تا طبق شاخص‌های ارائه شده قبلی، تعهدات خود را اجرا کنند.

جلیل مختار افزود: چند روز قبل نیز جلسه‌ای در گمرکات کشور داشتم که برخی موارد انجام شد البته بحث استقرار دوربین‌ها، راه‌بندان و سامانه جامع جزء تعهدات مناطق آزادشده که قرار شد طرف مدت ۴۵ روز آن‌ها را تهیه و تأمین کنند.

وی اظهار کرد: البته صورت‌جلسه‌ای هست که در آن اختلاف نظر میان مناطق آزاد و گمرک وجود دارد که قرار شد موضوع در یک نشست با حضور بانک، میراشرافی، بنده و اگر می‌تواند به عنوان حکم مسائل طرح و به جمع‌بندی مناسبی از توافقات برسند، سعی ما آن

است تا این اختلاف نظرات در نشست‌های بررسی و رفع شود لذا در هفته‌ای که کار مجلس شروع می‌شود این موضوع پیگیری و انجام می‌شود، امید می‌رود تا با استقرار هر چه سریع‌تر گمرک در گیت‌های منطقه آزاد اروند، مردم از منطقه آزاد شدن شهرهایشان سود ببرند.

انتظار مان عمل گمرک به وظیفه‌اش است

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد اروند با بیان اینکه گیت‌ها منتظر استقرار گمرک هستند، گفت: طبق قانون و مقررات مناطق آزاد گمرک باید در گیت‌های خروجی منطقه آزاد مستقر شوند، امید می‌رود گمرک در این باره هر چه سریع‌تر به وظیفه‌اش عمل کند. اسماعیل زمانی با تأکید بر اینکه ایجاد تنش‌های اجتماعی در این منطقه به سرعت به تنش‌های سیاسی و منطقه‌ای تبدیل می‌شود و این یعنی زنگ خطر، افزود: از مسئولان می‌خواهیم تا هر چه سریع‌تر موضوع استقرار گمرک در گیت‌ها را

گمرک جاده امام صادق، گیت‌های جاده آبادان به ماهشهر و در نهایت گیت‌های جاده خرمشهر به اهواز به فاصله یک از همدیگر تکمیل و مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند.

وی با تأکید بر اینکه در ایجاد حصار منطقه آزاد اروند استانداردهای زیست‌محیطی، امنیتی، نظامی، گمرک، حفاظتی رعایت شده، اظهار کرد: رسانه‌ها رکن چهارم توسعه هستند که می‌توانند مردم را با فواید استقرار گمرک در گیت‌های خروجی منطقه آزاد آشنا کنند، مردم باید از حقوق شهروندی در منطقه آزاد مطلع شوند و این مهم بر عهده رسانه‌ها است.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد اروند تصریح کرد: علاوه بر شهروندان منطقه آزاد اروند، کسبه و بازاریان نیز باید با حقوق و مزایای استقرار گیت‌ها آشنا شوند و آن را از مسئولان مطالبه کنند.

ایشان، گذشت و فداکاری مردم شهرهای آبادان و خرمشهر که در طول هشت سال دوران دفاع مقدس در خط مقدم روبرویی مستقیم با دشمن بعثی

MEHR NEWSAGENCY
Photo:

قرار داشتند و از بذل جان و تمام دارایی‌هایشان در راه دفاع از آب‌خاک و میهنشان دریغ نکرده‌اند بر هیچ کس پوشیده نیست اما همین مردم پاک‌سرشت با گذشت ۳۰ سال از پایان جنگ تحمیلی همچنان چشم‌انتظار دست‌های مهربان و با تدبیر مسئولان مملکتشان هستند تا با برنامه‌ریزی صحیح و منطقی، گره از کار بسته‌شان در بهبود معیشت و بهره‌مندی از امکانات و پتانسیل‌های موجود بکشایند.

اروندنشینان از رئیس‌جمهور و وزیر اقتصاد و دارایی می‌خواهند تا در راستای دینی که مدعی‌اند از بابت ایشان و فداکاری مردم این منطقه (شهرهای آبادان و خرمشهر) بر گردنشان است، کاری کنند کارستان و این گره ناگشوده ۱۶ ساله را با تدبیر، گشوده و حل کنند تا شاید تلخ‌کامی‌های روزگار قدسی فرصت چشیدن شیرینی منطقه آزاد شدن شهرهایشان را به آن‌ها بدهد و در سالی که از سوی مقام معظم رهبری سال رونق تولید نام گرفته، بتوانند شتابان پله‌های ترقی و توسعه تولیدات داخلی منطقه را که اکنون در فهرست کالاهای صادراتی از منطقه رقم خوب و قابل ملاحظه‌ای را به خود اختصاص داده‌اند، را طی کنند.

پیگیری و اجرایی کنند.

وی اظهار کرد: در صورت جاری و ساری شدن قوانین و مقررات مناطق آزاد در اروند مردم منطقه می‌توانند از مزیت‌ها و حلاوت آن منتفع شوند.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد اروند درباره استقرار نمایین گمرک که در هجدهم اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۹۶ در گیت‌های موقت انجام شد، تصریح کرد: بهره‌برداری از گیت‌های موقت و استقرار گمرک در مبادی ورودی و خروجی منطقه آزاد اروند پس از مصوبه کارگروه تشکیل شده توسط رئیس‌جمهور و ابلاغ آن در تاریخ ۲۸ اسفند ۱۳۹۵ انجام شد.

لزوم آشنایی اروندنشینان با مزایای استقرار گیت‌ها

زمانی گفت: تمامی امکانات و تجهیزات لازم برای استقرار گمرک ایران در گیت‌های موقت با نظارت و گمرک انجام و سامانه‌های لازم نیز توسط گمرک در محل نصب شد.

وی با اشاره به بهره‌برداری از گیت‌های دائمی منطقه در خردادماه سال ۱۳۹۷ افزود: در گام نخست ساختمان گمرک و گیت‌های جاده آبادان به اهواز و پس از آن

«نه» نظام بانکی به رونق تولید

صنعت یزد قربانی تصمیم‌های غلط

مسئولان دولتی و بخش خصوصی اتفاق می‌افتد و معتقدیم تصمیم‌های خوبی نیز گرفته شده و که این روند باید با شکل جدی‌تر و پیگیرانه‌تری تداوم یابد. کلاتر اظهار داشت: نامگذاری سال‌ها توسط رهبر معظم انقلاب بسیار به اقتصاد کشور کمک کرده و معتقدیم اگر این نامگذاری‌ها و تعیین نقشه راه نبود، به بیراهه رفته بودیم و وضعیت اقتصاد کشور اکنون بسیار اسفبارتر از شرایط فعلی بود. بررسی وضعیت تولید در استان یزد و چالش‌های موجود در این مسیر، به چند نقطه ختم می‌شود: سیستم بانکی، مالیات، حمایت‌های دولت و ... که به نظر می‌رسد بیش از همه، سیستم بانکی فعلی، تولیدکنندگان و صنعتگران یزد را نگران کرده است و آنها در جلسات مختلف از این امر به عنوان یکی از مهمترین دغدغه‌های خود یاد می‌کنند.

سیاست‌های غلط بانکی مردم را به سمت دریافت سود بی دردسر بانکی سوق داده است

سیاست‌های غلط بانکی، سرمایه‌های مردم را به جای اینکه به تولید و صنعت تزریق کند، روانه بانک‌ها کرد و مردم به سمت دریافت سود بی دردسر بانکی سوق پیدا کردند از سوی دیگر، وقتی قرار است همین سپرده‌ها در قالب تسهیلات حمایتی به صنعت و تولید تزریق شود، مسائل متعددی گریبانگیر صنعتگران می‌شود که مهم‌ترین آنها سود بانکی است. سودهایی که به ظاهر ۱۲ درصد تا ۱۸ درصد هستند که با راهکارهایی که ویژه بانک‌هاست به عنوان مثال بلوکه کردن بخشی از این پول و سایر راه‌ها، سود دریافتی را در نهایت به بالای ۲۰ درصد می‌رساند.

بیشترین فشار مالیاتی کشور روی حوزه تولید است

یکی دیگر از نگرانی‌های صنعتگران یزد، بحث مالیات است زیرا آنها معتقدند در کشور ما بیشترین فشار مالیاتی روی حوزه تولید است در حالی که در دنیا، مالیات بر ثروت بسته می‌شود.

آنچه مشخص است، واحدهای صنعتی امروز در خط مقدم جنگ اقتصادی هستند و صنعتگران با همه انتقاداتی که به دولت دارند، تلاش خود را برای عبور از این سختی‌ها به کار گرفته‌اند و برخی از آنها جهادگونه در مسیر حفظ اشتغال و تولید قدم بر می‌دارند.

که کشور ما اکنون در مسیر رونق تولید ملی که در نهایت باید به توسعه اقتصادی کشور منجر شود، با آن دست به گریبان است، وضعیت نظام بانکی است. وی بیان کرد: کشوری مانند سنگاپور با یک برنامه ۲۰ ساله به وضعیت مناسب فعلی رسید اما در کشور ما جای برنامه‌های بلندمدت و کوتاه مدت اقتصادی خالی است. کلاتر اظهار داشت: الزامات رونق تولید باید فراهم شود و این اقدام را نمی‌توان تنها از چند دستگاه انتظار داشت بلکه ابتدا باید اتفاقاتی نظیر اصلاح نظام بانکی اتفاق بیفتد.

رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت استان یزد افزود: نظام بانکی اکنون از تولیدکنندگان ۲۱ درصد بهره بانکی دریافت می‌کند پس چگونه می‌توان منتظر رونق تولید بود در حالی که رقبای آنها در سایر کشورها تنها ۵ درصد سود بانکی پرداخت می‌کنند و این کاملاً طبیعی است که دیگر امکان رقابت میان تولیدکننده ایرانی و تولیدکنندگان کشورهای دیگر که نظام بانکی آنها متعادل‌تر است، وجود نخواهد داشت. وی ادامه داد: وامی که تولیدکننده یزدی می‌گیرد یک بار در سال در صنعت او گردش دارد و تا زمانی که پول دوباره به چرخه تولید بازگردد بیش از ۹ ماه طول می‌کشد در حالی که در کشوری مانند دوی، این زمان دو ماهه است. کلاتر خاطر نشان کرد: رونق تولید اتفاق نمی‌افتد مگر اینکه الزامات رونق تولید با هم به صورت یک پازل چیده شود، آنگاه می‌توان به رونق تولید ملی امیدوار بود. وی عنوان کرد: البته امسال شاهد تلاش‌های جدی‌تر دولتمردان در استان یزد بوده‌ایم و بخش خصوصی نیز تمام توان خود را به کار گرفته تا بتوانیم رونق تولید را نه تنها به عنوان یک شعار، بلکه به عنوان یک ضرورت در اقتصاد کشور، محقق کند.

رونق تولید با همدلی و همکاری دولت و بخش خصوصی میسر می‌شود

کلاتر تصریح کرد: واقعیت این است که اقتصاد و صنعت کشور و به تبع آن استان یزد، سال‌ها درگیر و قربانی اشتباهات و تصمیم‌گیری‌های غلط بوده و امروز تحریم‌ها نیز به آن دامن زده و شرایط به شکلی پیش می‌رود که دیگر تعطیلی برخی واحدهای تولیدی اجتناب ناپذیر شده است. وی تاکید کرد: رونق تولید اکنون با همدلی و همکاری

صنعتگران یزد بر این باورند که اگر نامگذاری سال‌ها اتفاق نمی‌افتاد، صنعت و اقتصاد به بیراهه رفته بود اما تحقق این شعارها نیازمند الزاماتی است که نبود آنها سنگی بزرگ در مسیر تحقق است.

نیره شفیعی

در طول سال‌های گذشته نامگذاری سال‌ها از سوی رهبر معظم انقلاب همواره سمت و سوی اقتصادی با نگاه ویژه به توان داخلی داشته و این نامگذاری‌ها محور فعالیت‌های اقتصادی کشور را برای دولتمردان تعیین کرده است. اینکه طی چند سال اخیر، مسئله اقتصادی به شکل ویژه مورد توجه قرار گرفته، نشان از پیش‌بینی وضعیت کنونی اقتصاد کشور دارد و اگر دولتمردان برای فراهم کردن زیرساخت‌ها و الزامات این نامگذاری‌ها تلاش بیشتری انجام می‌دادند، به طور قطع در پایان یک دوره چند ساله، نظام اقتصادی کشور سامان می‌گرفت.

دولت در مقطعی در برابر این نامگذاری‌ها که در واقع نقشه راهی برای سامان بخشیدن به وضعیت اقتصادی کشور بود، بسیار شعارزده عمل کرد به نحوی که دستگاه‌های زیرمجموعه، تمام فعالیت‌های روزمره و مأموریت‌های اصلی خود را تنها با اضافه کردن یک عنوان یا یک شعار، به عنوان گزارش عملکرد در راستای تحقق شعار سال ارائه می‌دادند و این اقدام یعنی در عمل، هیچ اتفاق مهمی در مسیر اقتصاد کشور رخ نداد.

با توجه به اینکه بخش خصوصی یکی از ارکان اقتصادی کشور به شمار می‌رود، نارضایتی‌های این بخش در مورد عملکرد دولت به ویژه آنجا که روی سخن نامگذاری‌ها، به طور مشخص بخش خصوصی بوده است، گواهی بر این ادعاست که دولت در مقطعی عملاً نتوانست گام مؤثری در مسیر اصلاح وضعیت اقتصاد کشور بردارد.

رونق تولید کلید خاموش و روشن ندارد

گرچه دولت در زمینه تحقق شعار اقتصاد مقاومتی، اقدامات جدی‌تری انجام داد اما واقعیت این است که اگر اقتصاد مقاومتی محقق شده بود، امروز مشکلات ریز و درشت اینگونه گریبانگیر صنعتگران، مردم و کشور نبود ولی به هر حال عملکرد دولت در این زمینه به تدریج از شعارزدگی فاصله گرفت و مسیر بهتری را طی کرد.

امسال نیز از سوی رهبر معظم انقلاب به عنوان سال رونق تولید ملی نامگذاری شد تا کشور با تکیه بر توان داخلی مسیر توسعه اقتصادی را بهتر ببیند و صنعتگران نیز با تولید بیشتر، ضمن ایجاد اشتغال، نیازها را تامین و به سهم خود، وابستگی‌های کشور را کمتر کنند.

رونق تولید نیازمند بهبود وضعیت کسب و کار و اصلاح نظام بانکی است

بخش خصوصی یزد امسال رضایت بیشتری از عملکرد دولت در زمینه تحقق شعار امسال دارد اما معتقدند که رونق تولید ملی، کلید خاموش و روشن ندارد که هر زمان اراده کردیم، آن را روشن کنیم بلکه رونق تولید ملی نیازمند زیرساخت‌هایی است که ابتدا باید آنها را محقق کنند.

رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت استان یزد در این زمینه گفت: رونق تولید نیازمند بهبود وضعیت کسب و کار، اصلاح نظام بانکی، اصلاح تعرفه‌ها و بسیاری دیگر از الزامات است.

علی‌اکبر کلاتر عنوان کرد: یکی از ضعف‌های بزرگی

سرنوشتی تلخ برای صنعتی قدیمی

چراغ کبریت سازی روبه خاموشی می رود

نامش احمد پیروزی خواه است. می گوید: «همیشه به طرح‌های مختلفی که روی کبریت‌ها حک می‌شد علاقه داشتم اما هیچ‌گاه به فکر جمع‌آوری مدل‌های مختلف نیفتادم که اگر از همان سال‌های اول این کار را می‌کردم حالا باید یک مجموعه ۱۲ هزار تایی یا شایدم ۱۴ هزار تایی در خانه داشتم و تبدیل به یک کلکسیون دار معروفی شده بودم.» «از آن زمان تاکنون هر کدام از مدل‌ها را که دوست داشتم، کنار می‌گذاشتم و حالا شاید تنها یک مجموعه هزار تایی کبریت داشته باشم که در برابر مجموعه کلکسیون داران بزرگ تعداد بسیار کمی است. هر چند می‌توان از طریق برخی فروشندگان، مدل‌های جدید را تهیه کرد اما راستش را که بخواهید، پول لازم برای خریدن آنها را ندارم و به همین مجموعه کوچک خود قانع هستم.»

کالایی که جای تبلیغات تلویزیونی را گرفته بود

پیروزی خواه از کاربردهای مختلف کبریت در آن زمان‌ها می‌گوید: «۷۵ سالگی از خدا عمر گرفته‌ام، آن زمان‌ها، همه به تلویزیون و رادیو دسترسی نداشتند و این وسایل ارتباطی، چندان در بین مردم عمومیت پیدا نکرده بود؛ در عوض کبریت توانسته بود به عنوان یک رسانه بین مردم مطرح شود و پیام‌ها و تبلیغات بسیاری بر روی جلد این کبریت‌ها نقش

رقابت دو کارخانه تبریزی در صنعت کبریت کشور

سه سال می‌گذرد و این بار هم تبریز پیش‌گام در رونق این صنعت می‌شود و برادران خوبی به عنوان رقیبی جدی برای حاج تقی کبریت‌ساز وارد میدان می‌شوند تا با راه‌اندازی کارخانه ممتاز و با دارا بودن ماشین‌آلات به روز، موجب کساد کسب و کار توکلی شوند هر چند طولی نمی‌کشد تا هر دو کارخانه دوشادوش یکدیگر به وزنه‌ای برای صنعت تبریز و کشور تبدیل می‌شوند.

توکلی و ممتاز هر دو سال‌های سال در کنار چندین کارخانه کبریت که در آن دوران به تازگی در برخی شهرها ایجاد شده بودند در این صنعت یک‌تازی کرده و خط تولیدشان گسترده‌تر شده و میزان فروش و تعداد کارکنانشان سال به سال افزایش پیدا می‌کرد.

وقتی کبریت بی‌خطر، رسانه می‌شود

کافیست با برخی‌هایی که سنی از آنها گذشته و می‌توانند روزها و سال‌های نه چندان دور را به یاد آورند، هم صحبت شد. به خصوص آن‌هایی که علاقمند به این کالای خاص هستند، آن وقت می‌توان فهمید که در آن سال‌ها کبریت نه تنها به عنوان کالایی برای آتش‌زایی بلکه همچون رسانه‌ای قدرتمند بین مردم مطرح بوده است.

صنعت کبریت سازی یکی از صنایع قدیمی تبریز است که این روزها با روی کار آمدن ابزار جدید و به روز، خطر خاموشی آن بیش از گذشته احساس می‌شود.

فائزه زنجانی

همیشه یک کالای خاص بوده، چه آن زمانی که تازه از فرنگ وارد ایران شده بود و به عنوان یک سوغاتی و کالای لوکس دست به دست اشراف و اعیان می‌چرخید و راهی به سمت عموم مردم باز نکرده بود و چه حالا که تبدیل به یک کالای کلکسیونی شده است و انواع مختلفی از آن با طرح‌های متفاوت دست کلکسیون دارها می‌چرخد.

سال ورود «کبریت» را به ایران، ۱۲۳۷ عنوان می‌کنند که برای اشراف آن دوره، جای سنگ آتش زار گرفته بود و چون تولید داخلی نداشت، سال‌های سال به عنوان کالایی لوکس و گران محسوب می‌شد تا اینکه حدود یک قرن پیش و در سال ۱۲۹۷ حاج تقی توکلی اولین کارگاه و کارخانه صنعتی تولید کبریت را در ایران و در خاک تبریز راه‌اندازی می‌کند تا پس از آن، اهالی او را حاج تقی کبریت‌ساز توکلی خطاب کنند و کبریت توکلی اولین کبریت ایرانی لقب بگیرد.

کارخانه‌ها ارتزاق می‌کنند. هر چند کارخانه‌داران هم دل خوشی از وضعیت بازار کبریت ندارند و سر پا بودن کارخانه را تنها به دلیل اشتغال کارگران و کارکنان و جلوگیری از بیکار شدن آنها عنوان می‌کنند.

از اولین کارخانه ایرانی تا اولین موزه کبریت در تبریز

اما این روزها آنچه باز هم به نام شهر اولین‌ها رقم می‌خورد، اولینی دیگر در ارتباط با کبریت است. صدور مجوز رسمی برای موزه کبریت ممتاز خبری است که مدیر کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی آذربایجان شرقی آن را بیان می‌کند تا بعد از اولین کارخانه ایرانی کبریت‌سازی، اولین موزه کبریت نیز به نام شهر تبریز ثبت شود.

این موزه شامل کلکسیون‌های کبریت‌های ساخت ایران و جهان، عکس‌های مرتبط با افتتاح و راه اندازی خط تولید کارخانه، دستگاه‌های ساخت و پرس کبریت، دستگاه سختی‌سنجی کبریت، اسناد و دفاتر حسابرسی صد سال گذشته، عکس و شجره‌نامه مؤسسان کارخانه و وراث آنها و دیگر دیدنی‌هایی است که می‌تواند هر بازدیدکننده علاقمند به تاریخ را سر ذوق آورد.

حال چندین دهه از روزهای اوج کارخانه‌های کبریت‌سازی کشور و به دنبال آن، شهر تبریز می‌گذرد، روزهایی که کبریت به کالایی عمومی بین مردم تبدیل شده و ممکن نبود نمونه‌ای از این کالای بی‌خطر در هر خانه‌ای پیدا نشود، روزهایی که این کالای خاص نه تنها روشنی بخش خانه‌ها بلکه حتی روشن‌کننده چرخ فرهنگ و هنر در کشور بوده است.

شاید ۱۶۵ سال پیش، اولین کسی که کبریت به دست وارد ایران می‌شد و آن را به عنوان سوغات به این کشور می‌آورد، هیچگاه تصور نمی‌کرد روزی این کالا از مغازه‌های لوکس فروشی به کلکسیون‌های شخصی و یا موزه‌ها برسد.

هر چند باید گفت، با فعالیت چندین کارخانه کبریت‌سازی و مشغول بودن صدها کارگر در آن، چراغ این صنعت هر چند کم نور شده اما روشنی بخش خانه‌های زیادی است.

کارخانه‌هایی که به تعداد انگشتان دست هم نمی‌رسند

پیروزی خواه می‌گوید: «یادم می‌آید زمانی را که بیش از ۱۰ کارخانه کبریت‌سازی در رقابت با یکدیگر برای تولید کبریت مورد نیاز کشور بودند اما حالا تعداد کارخانه‌های تولیدکننده، به تعداد انگشتان دست هم نمی‌رسد.»

از بین آن ۱۰ و یا شاید ۲۰ کارخانه کبریت‌سازی، تنها چهار یا پنج کارخانه توانسته‌اند از بند واردات قاچاق کبریت و فندک در سال‌های گذشته و عدم مدیریت‌های صحیح بگذرند و حالا با حداقل میزان تولید، خود را سر پا نگه دارند که دو مورد از این کارخانه‌ها در شهر تبریز قرار گرفته‌اند.

اوضاع نه چندان خوب کارخانه‌های کبریت‌سازی با نشست پای سخن هر کدام از کارکنان کارخانجات کبریت‌استان می‌توان شاهد اوضاع نه چندان خوب کارخانه‌های باقی مانده، حقوق معوقه و کاهش خط تولید در آنها بود اما با این حال، هم اکنون چند صد نفر در این کارخانه‌ها مشغول به فعالیت بوده و به همان میزان، چند صد خانواده از محل این

می‌بست.»

شاید برای کسانی که تنها کاربرد کبریت را در روشن کردن شعله‌های اجاق گاز می‌دانند، تصور اینکه زمانی کبریت نقش رسانه و کالای فرهنگی بین مردم را بازی می‌کرد، سخت باشد. اما نیم‌نگاهی به طرح کبریت‌های قدیمی که نسخه‌ای از آنها در مجموعه کلکسیون دارها یافت می‌شود، می‌تواند نشان دهنده این حقیقت باشد.

طبق گفته پیروزی خواه، زمانی بسیاری از صنایع و کارخانه‌های معروف هم تبلیغ خود را به کارخانه‌های کبریت‌فروشی می‌سپردند تا تصویر کالایشان بر روی جلد کبریت چاپ شود و به این ترتیب کبریت از کارکرد عمومی خود خارج شده و به رسانه قدرتمندی تبدیل شده بود.

«برخی کارخانه‌های کبریت‌سازی هم تصویر یک منطقه گردشگری یا نوع خاصی از حیوانات را بر روی جلد کبریت‌ها چاپ می‌کردند که برایمان جذابیت خاصی داشت و زمینه‌آشنایی ما را با مناطق مختلف و یا گونه‌های جانوری خاص کشور فراهم می‌کرد البته حالا هم این نوع طرح‌ها کم و بیش بر روی کبریت‌ها نقش می‌بندند اما آن زمان که تلویزیون و یا فضای مجازی در اختیارمان نبود، این نوع تصاویر جذابیت دیگری داشت.»

سیل زده‌ها نقره داغ شدند

گران‌ترین عوارضی گران‌تر شد / صدای اعتراض در آزادراه لاکچری پیچید

عوارض آزادراه پل زال - خرم‌آباد، به مدت یک ساعت با زدن بوق‌های ممتد بدون پرداخت عوارض، از جایگاه پرداخت عوارض عبور کردند تا شاید صدای بوق‌های اعتراض رانندگان، مسئولان را وادار به چاره‌اندیشی در رابطه با گران‌ترین آزادراه در یکی از محروم‌ترین استان‌های کشور کند.

مگر جاده بهشت است؟!

علیرضا بیرانوند دروازه‌بان لرستانی تیم ملی کشورمان نیز در صفحه اینستاگرام خود نسبت به افزایش عوارض آزادراه خرم‌آباد - پل زال واکنش نشان داد و نوشت: «مگر جاده بهشت است؟!»

آزادراهی که تنها خسارتش برای مردم باقی مانده!

یکی از اهالی ساکن در «قلعه نصیر» پلدختر در حاشیه آزادراه خرم‌آباد - پل زال گفت: احداث آزادراه فرصت‌های شغلی را از مردم محروم پلدختر گرفت و این امر موجب افزایش بیکاری در شهرستان شد و اکنون نیز با وجود شرایط سخت معیشتی، مردم به ناچار باید برای تردد در آزادراه متحمل پرداخت عوارض سنگین شوند.

علی موسوی افزود: اهالی روستاهای «میانکوه شرقی» زمین‌های کشاورزی خود را در اختیار بخش خصوصی قرار داده‌اند به امید این که احداث آزادراه در منطقه تحول و اشتغال‌زایی ایجاد کند اما نه تنها زمین‌های مرغوب ما را از دستمان گرفت بلکه

کیلومتری شمال به جنوب را مسدود کرده است. ایمن نبودن آزادراه خرم‌آباد - پل زال موضوعی است که بارها از سوی کارشناسان و مسئولان ذی‌ربط مورد تأکید قرار گرفته و مردم و روستاییان ساکن در حاشیه این آزادراه نیز نسبت به آن واقف هستند؛ اما اقدامات صورت گرفته از سوی پیمانکار این آزادراه برای ایمن‌سازی مسیر در حد و اندازه‌ای نبوده که رانندگان و مردم منطقه را راضی کند.

عوارض از ۱۸ تا ۶۵ هزار تومانی مردم را نقره داغ کرد

آزادراهی که منجر به از بین رفتن ۲۵۰۰ شغل شد، نه تنها آورده‌های برای مردم منطقه نداشت بلکه بار هزینه‌های گزاف عوارض این آزادراه را نیز بر دوش آن‌ها گذاشت؛ عوارض از ۱۸ تا ۶۵ هزار تومانی باعث شده تا مردم منطقه ماهانه مبالغ زیادی را صرف عبور از این آزادراه کنند.

عوارض سنگین آزادراه خرم‌آباد - پل زال مردم و رانندگان را به سوی تردد در جاده خرم‌آباد - پلدختر که به «جاده مرگ» مشهور بود سوق می‌داد؛ اما پس از وقوع سیل ویرانگر فروردین ماه سال جاری این جاده نیز دچار تخریب‌های متعدد شد و تنها راه دسترسی پر خطر اما ارزان نیز به روی مردم بسته شد.

صدای بوق اعتراض رانندگان در گران‌ترین آزادراه کشور پیچید

شب گذشته رانندگان در اعتراض به گران شدن

افزایش عوارض در گران‌ترین آزادراه ایران صدای بوق اعتراض رانندگان را در «پل زال» به صدا درآورد، علاوه بر این باتوجه به تخریب شدن محور خرم‌آباد - پلدختر مردم سیل زده هم نقره داغ شدند.

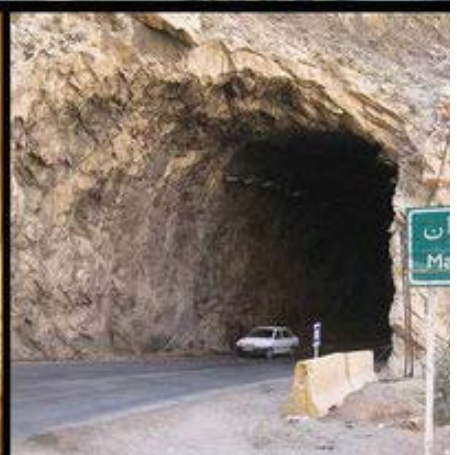
فاطمه حسینی

گران‌تر شدن عوارض گران‌ترین آزادراه کشور آن هم در شرایطی که راه جایگزین دیگری برای آزادراه خرم‌آباد - پل زال وجود ندارد؛ اعتراضات و واکنش‌های متعددی را از سوی مردم و افکار عمومی در پی داشت.

گران‌ترین آزادراه کشور باز هم گران شد!

آزادراه ۱۰۴ کیلومتری خرم‌آباد - پل زال که عنوان گران‌ترین عوارضی کشور را یدک می‌کشد، این بار با افزایش هزار تا ۱۰ هزار تومانی عوارض گوی سبقت را در افزایش عوارض آزادراهی ربود تا در روزهای پایانی تابستان ۹۸ مردم محروم و سیل زده لرستان نقره داغ شوند.

آزادراه «خرم‌آباد - پل زال»، با ضعف‌هایی در زمینه ایمنی و امکانات عنوان «گران‌ترین» عوارضی کشور را به خود اختصاص داده است تا ضعف روشنایی در مسیر، ریزش کوه، ایمن نبودن جاده و تونل‌ها و... هر بار حادثه‌های جدید در شاهراه ترانزیتی شمال به جنوب بیافریند؛ حادثه‌ای که بارها کری‌دور ۱۰۴

نوع خودرو	سواری	وانت	مینی بوس	کامیونت	اتوبوس	کامیون دو محور	کامیون سه محور	تریلی
عوارض آزادراه خرم آباد- پل زال در سال ۹۷	۱۵۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰
عوارض آزادراه خرم آباد- پل زال در سال ۹۸	۱۸۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۳۱۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۳۶۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	۶۵۰,۰۰۰

نرخ ها به ریال است

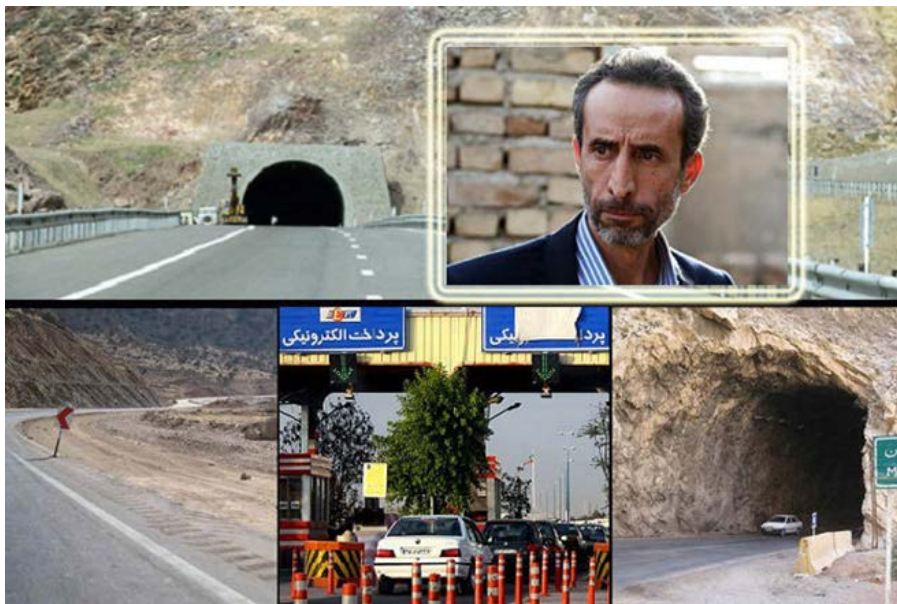
کشاورزی را لنگ کرد و با از بین بردن چشمه‌ها، زمین‌های آبی را به دیم تبدیل کرد. یکی دیگر از اهالی «میانکوه شرقی» پلدختر گفت: جاده قدیم «میانکوه شرقی» بر اثر عملیات اجرایی آزادراه تخریب شد و آخر کار آن را بدون بازسازی به حال خود رها کردند.

محمد علیزاده افزود: اکنون اهالی منطقه برای رفت‌وآمد مجبورند از آزادراه تردد داشته باشند که باید برای هر بار عبور از آن عوارض پرداخت کنند. وی تصریح کرد: احداث آزادراه از آن جمله کارهای عمرانی بود که می‌توانست وضعیت اقتصادی این مردم جنگ‌دیده و محروم را بهتر سازد اما پرداخت عوارض آن‌ها را با مشکلاتی روبرو ساخته است.

پس از وقوع سیل فروردین ماه نیز مردم سیل زده پلدختر به ناچار مسیر تردد خود را از سوی «جاده مرگ» تخریب شده به طرف گران‌ترین آزادراه کشور تغییر دادند؛ موضوعی که نشان می‌دهد مسئولان وزارت راه و شهرسازی و شرکت بهره بردار آزادراه خرم آباد- پل زال بدون توجه به شرایط معیشتی مردم سیل زده لرستان دست به افزایش عوارض گران‌ترین آزادراه کشور زده‌اند.

آزادراهی که شغل و اراضی کشاورزی مردم پلدختر را گرفت

یک کارشناس عمران در پلدختر اظهار داشت: حدود ۹۰ درصد آزادراه خرم آباد - پل زال در حوزه استحفاظی پلدختر است که از نظر کاهش هزینه‌های سوخت، زمان، تصادفات و مخاطرات جاده‌ای مؤثر بوده و به‌طور کلی آزادراه در کلان کشور مفید است اما این آزادراه به شهرهای پلدختر و معمولان و به‌ویژه مشاغل کنار جاده قدیم به‌شدت آسیب وارد کرده است. صمد چراغی پور افزود: قبل از احداث آزادراه خرم‌آباد - پل زال که مشاغل زیادی در حاشیه جاده قدیم در شهرستان پلدختر وجود داشت تردد خودروهای سبک

این تغییرات باز هم آزادراه خرم آباد- پل زال در صدر افزایش نرخ ها قرار دارد و بیشترین میزان افزایش را اعمال می‌کند. موضوعی که دادستان خرم آباد نیز نسبت به آن واکنش داد و سعید رازانی در مکاتبات متعدد با وزارت راه و شهرسازی خواستار کاهش عوارض آزادراه خرم آباد- پل زال شده است.

افزایش عوارض و تحمیل هزینه‌های بیشتر به زائران اربعین

با وجود اعتراضات مردمی و پیگیری مسئولان محلی، اما همچنان طی این سال ها اقدامی برای کاهش عوارض گران‌ترین آزادراه کشور در یکی از محروم‌ترین نقاط کشور نشده است. این در حالیست که طی روزهای آینده تردد زائران اربعین را نیز در این آزادراه خواهیم داشت که قطعاً هزینه‌های سنگینی را بر زائران تحمیل خواهد کرد و اعتراضات بیشتری را به دنبال خواهد داشت.

ضمن اینکه همچنان برخی از رانندگان ترجیح می‌دهند به جای تردد در مسیر آزادراه خرم آباد- پل زال به سوی محور تخریب شده در سیل خرم آباد- پلدختر بروند که همین امر نیز قطعاً حوادث رانندگی را افزایش خواهد داد.

پیش از این نیز مسئولان از نایمن بودن محور خرم آباد- پلدختر خبر داده بودند و تأکید کرده بودند که زائران اربعین از این مسیر تردد نکنند و به سوی آزادراه خرم آباد- پل زال تغییر مسیر دهند؛ اما گرانی این آزادراه مردم منطقه، رانندگان و زائران اربعین را بر سر دو راهی «خطر» و «عوارض سنگین» قرار داده است.

و سنگین مانند اتوبوس‌ها به این مشاغل رونق زیادی داده بود اما با احداث این آزادراه همه این مشاغل حذف شد که از این جهت خسارات زیادی به مشاغل خدماتی منطقه وارد شد. وی افزود: در مجموع آزادراه برای کلان کشور، خوب بود اما از حیث حذف مشاغل به شهروندان پلدختر و معمولان خسارات زیادی وارد کرد و مردم روستاهای حاشیه آزادراه در حوزه آب و کشاورزی آسیب دیدند و برای تردد روزانه به خرم‌آباد مجبور به پرداخت عوارض سنگین هستند.

این کارشناس عمران گفت: از نظر فنی نیز برخلاف سایر آزادراه‌ها که بایستی رانندگان با خیال آسوده از آن عبور کنند به دلیل عدم عملیات تثبیت خاک، بارها در برخی نقاط آزادراه ریزش و انسداد جاده ایجاد شده و این ریزش‌ها در آزادراه نسبت به سایر محورهای مواصلاتی شهرستان بیشتر شد و هر بار نیاز به عملیات خاک‌برداری و اقداماتی مانند پاک‌سازی دارد؛ از این رو لازم است به‌مرور نقاط ضعف شناسایی و رفع مشکل شود. چراغی پور خاطر نشان کرد: عوارض آزادراه پل زال نسبت به سایر آزادراه‌ها گران‌تر است که از این نظر نیز دودش به چشم مردم محروم منطقه می‌رود.

افزایش عوارض آزادراه‌ها در کشور به صورت سالانه اعمال می‌شود اما در میان

